

„БУКОВИНА“

виходить два рази на місяць.

Редакція і адміністрація:

Wien IX. Schwarzs-
panierstrasse 15.

Поодинокі числа по 10 сот.

БУКОВИНА

Видає „Союз українських послів на Буковині“.

„BUKOWYNA“

Organ des Verbandes der
ukrainischen Reichsrats- und
Landtagsabgeordneten der
Bukowina.Redaktion
und Administration:
Wien IX. Schwarz-
spanierstrasse 15.versendet an die unbemittelte
Mannschaft der k. u. k.
Armee, an die Militär-Spi-
täl und Flüchtlingslager
unentgeltlich.

Einzelnnummer 10 h.

Україна бере участь в мирових переговорах.

На ноту вислану всім воюючим і нейтральним державам, яку обговорюємо на іншій місці, одержало українське правительство таку телеграфічну відповідь від центральних держав:

До Президента Генерального Секретаріату Винниченка і Секретаря для інтернаціональних справ Шульгина.

Нота Генерального Секретаріату Української Республіки до всіх воюючих і нейтральних держав означає як безумовно потрібне, щоби представники Української Народної Республіки взяли участь в переговорах в Берестю Литовським.

Німеччина, Австро-Угорщина, Болгарія й Туреччина привітають вартість до того, щоб зазначити, що вони є готові повитати уповноважених представників Української Народної Республіки з участю в мирових переговорах в Берестю Литовським.

При сім вони зазначають, що вони радо були би повитали таких уповноважених представників також при переговорах при заключенню перемир'я.

Бересте Литовське, 26. грудня 1917.

Уповажені делегати чотирьох союзних держав: фон Кільман за Німеччину, гр. Чернін за Австро-Угорщину, Попов за Болгарію, Мессімі Бей за Туреччину.

У відповідь на безнастанні клевети.

Історик української політики підчас війни могли-не закинути неюди Загальній Укр. Раді, але одно мусить її признати, що вона робила все можливе, аби усунути домашню распрю в українським національним таборі. Події з листопада 1916. року перевели в сім напрямі основну зміну. Замість шукати опори в тісній злуці і кооперації всіх сил, український політичний табор роздвоївся і зміст політичного українського життя стала виповняти головню внутрішня політична боротьба. В сій боротьбі головню ролю взяв на себе орган Укр. Парл. Репрезентації „Українське Слово“. На статях сєї часописи можна би легко доказати, що вона доси ні в одній стрічці не піддала ніколи хочби тільки як лагідній критиці діяльності галицького українського клубу, немовби сї діяльність була недоторкальна і непомильна. Полеміка „Укр. Слова“ звертала ся виключно в сторону буковинського клубу: все, що вчинила Укр. Парл. Репрезентація, було добре, ясно і на стовпцях сєї часописи в блискучих красках, а на те, щоб змалювати діяльність буковинського клубу, не доставало доволі чорної краски. Буковинський укр. клуб був просто тим пошачем, що мусів за все відповідати; як діла йшли добре, то се було заслугою галицької парл. репрезентації, а як йшли діла криво або як наближала ся небезпека — хочби тільки уявлена — так зараз давай переїхати ся по Васильку. Ми Буковинці до постійних нападів „Укр. Слова“, хоч які вони були все неумотивовані, вже привичаїли ся так як до неодоного нищого воєнного лиха. Навіть тоді як сї напади прибрали образливу форму особистої боротьби і звертали ся головню проти посла Василька, — котрого політика йде по лінії визначеній буковинським клубом — і тоді ми обмежали ся тільки до того, щоби закиди, о скільки вони надавали ся до річової дискусії, зволити до слухної міри. Правда, що нагодаючи в оборонній позиції ми не вагали ся частіше виступити з докором браку солідарності проти сєї партійної організації, яка мовчки зносить се, що в її органі ставлять ся загал развраз перед видумані „факти“ і оприкидені дійсністью твердження. Адже було й таке, що з боку патронів сего органу сковано було спокійнісенько до кишені й такий докір як „клеветник“, немов кинув горохом об стіну... Хоч „Укр. Слово“, яке виразно поводить ся як офіційний орган Укр. Парл. Репрезентації, вже від давна від лайливих і без міри ординарних нападів проти провідника буковинських Українців поступило до згрідливої критики політики цілого клубу, а отсе недавно й до безчестя усього українського загалу Буковини, то із сторони Укр. Парл. Репрезентації не стало ся ніщо, що моглоб хоч в часті ослабити а бодай подекуди спростувати сю безпримірно ненависну особисту і узагальнюючу ноту сєї пресової боротьби, яка певно не приносить ганьби жадному Буковинцеві, але безпечно не приносить й честі самій українській нації.

А вже просто нечуваною є виявлена Укр. Словом обиди сєї прийнятої в цілім цивілізованім світі форми, після якої і серед найострішшої газетної боротьби осталять ся на боці редакторів протівних органів.

Укр. Парл. Репрезентація і її відгомін „Укр. Слово“ застерігають ся проти того, щоби буковинський клуб мішав ся до галицької справи, так начеб се було внутрішню справою краю а то й справою партійною, хоч рівночасно вони самі голосно і з натиском підносять загально національне значінє і міжнародну далекосяглість сєї справи. Сї панове знають і се, що судьба Буковини тісно звязана з долею східної Галичини, а прецінь не дозволяють вони, аби ми забирали в сій справі голос. Ми не сміємо також підносити нашого незамітного голосу і в тій справі, чи і ся страшна ййна має вести ся далі чи ні. Буковинський клуб заступає инший край і чисельно куди менше виборців, в н є чисельною меншістю, а через те, на їх думку, і не має рації. Рація, звичайно, по стороні більшости. Та сї панове забувають, що вони самі через довгі десятиліття терпили від сєї несправедливої логіки, коли вона була пристосованою до них же.

Просто до смішности доходять їх безнастанні покликунанє на політику російських Українців. Замість признати, що сї просто калейдоскопні переміни політичних відносин і струй в Росії стоячому оподаїк, хочби вивінованому найбільшою бистроумністю, просто роблять неможливим зорєєнтувати ся докладно в тамошних подїях а то й пізнати ті мотиви, крім найзагальніших, що кийським провідникам велить займатися те чи инше становище, — вони прибирають міну втаємничених і виводять з того титул до того, щоби заборонити нам мішати ся в російсько-українські відносини, — о чім нам ніколи й не снило ся. Так, вони посувають ся супроти нас так далеко, що збороняють нам навіть пробувати зорєєнтувати ся в тяжко зрозумілих подїях за кордоном, підносячи проти нас палець національної карі: Ми, мовляв, п'ятуємо Ваше зацікавленє судьбою братів, його мотиви нечисті, воно плямить повагу Укр. Центр. Ради і т. д. — так немовби хто з нас навіть при найліпшій волі з обох сторін міг зняти з голов російської України тільки дробну сего важкого завдання: завдання, самостійно думати і ділати в сій хвилі, коли вони здані на себе самих і коли вони що дня мусять бути приготовані на те, щоби рішати найбільш далекосяглі справи. — Доказу на те, щоби буковинські Українці вмішували ся коли в політику Укр. Центр. Ради, сипляючи її плани і наміри, або інформували кого небудь фальшиво про її діяльність або її наміри, ані Укр. Парл. Репрезентація ані її орган нам ніколи не дати не зможуть. Се й є річю неможливою і смішною, се закид виссаний з пальця, неумотивований нічим.

Натомість розвиток справ на рос. Україні доказав понад увесь сумнів, що орієнтація наших українських політиків з Буковини дотно української політики в Росії, як її заступала й наша часопись, була все найбільш послідовною і фактами підпертою інтерпретацією великого розвитку подій на сході Європи. Дослідник політичних настроїв в австрійській Україні, але й кожний инший читач української преси зможе із зіставленя нашого погляду про природний розвиток української державної думки і знаменитого комунікату УПР. про „чесні“ стремління російської України в рамках російської держави витягнути таку консеквенцію, яка наповнює нас величезним супоком. Він добачить, що ми, застерігаючись все проти всяких спроб вмішуння в політику рос. України, на кожний спосіб зуміли справедливіше оцінити політичну ситуацію на Україні і привести її у справедливіше відношенє до нашого найвисшого національного ідеалу, ніж сей орган і його група, що мимо недостаточної кваліфікації не скидали ся спроб виступати супроти Укр. Центр. Ради в ролі менторів (приміри: Перший комунікат УПР. по вибуху революції, похвальні гимни на адресу авторів рос. революції включно з Керенським, опортуністичний напрямок супроти „чесної“ автономістично-федералістичної політики супроти самостійницького напрямку, становище УПР. в справі польської політики УЦР. і т. д.), на те тільки хіба, аби дати себе випередити подїям, що йшли собі на вагоні. І нехай сї панове тішать ся плодами своєї політики, обчисленої на хвилеві успіхи, в краю суд найближшої історичної будучности, котра з розмислом буде судити про вибуялі виростки шалючої політики пристрастий оцінень її по справедливій мірі.

Зажкнувши нам двері до внутрішньої австрійської і заграничної української політики своїм голосним veto, „Укр. Слово“ намагаєть ся вивернути горі дном і домашню буковинську політику, а бодай зробити з нею порядок по своєму. Проти тої найвної проби заколотити примірний горожанський мир у нашім нутрі мусимо ми застерігти ся

найменше з такою рішучістю як застерєгла ся УЦР. в своїх офіційальних і неофіційальних енуціяціях проти всякого вмішуння в політику галицьку зі свого боку. Коли сї панове зломали горожанський мир серед австрійських Українців, то в сьому ми не могли їх спинити. Іх одинокою відповідою на наші напінненя до солідарности було те, що нас в ординарний спосіб вилаяно в їх органі. Ми прийняли се мовчки до відома. Але коли вони тепер намагають ся заколотити домашній буковинський мир, ми з усею рішучістю кличемо: Руки проч! З обуренєм відпираємо таке представленє справ в „Укр. Слові“, немовби заступники народа, згуртовані в буковинським укр. клубі, не були свідомі тої одвічальности, яка мусить бути наслідком очевидної паралельности і залежности судьби Буковини від судьби східної Галичини, так яки іх одвічальність була тому менше серіозною, що вони заступають лише 300.000 населєня. Хто так легко відмовляє другим національному сумліню і почуту горожанської одвічальности та політичної етики, у того невисокий мусить бути рівень власної одвічальности. Нехай панове з УПР. і далі вивеняють свій орган в сім для чоловіка із здоровим розумом непонятнім стремлінню: звалювати всі минулі і всі можливі у будучині невдачі — починаючи від політичних переслідувань 1914. року аж до польських плянів анексії укр. земель — на одного буковинського посла, нехай сї панове в почутю своєї власної безрадности і безплановости виливають всю свою лють у голову одної одиниці: через те не зменшуєть ся їх власна одвічальність!

Укр. бук. клуб веде таку політику, як він її розуміє і яка видаєть ся йому найбільше доцільною з огляду на добро народа. Тільки софіст або брехун може твердити, немовби то Буковинці мали свої окремі інтереси того рода, що йдуть в розрив з інтересами укр. нації. І найсильніша лайка не примусить їх до того, щоби вони змінили свою програму і політику, яка у них є впливом глибокої застави і переконання. Українські політики на Буковині заступають тою своєю орієнтацією поглядом, які визнавали все доси супроти рішаючих кіругів держави й речники УПР., яким „Укр. Слово“ оноді дало було тривіальний вступ у висказі „не плювати в керницю, з котрої прийде пити воду“. Вони уважають неможливим се, щоби дєра для якої вдоволенє її народів у нутрі і добре відно сусідів мають рішаюче значінє як передумова її істно і сили, посміла — не оглядаючись на жертви понесені для укр. народом і на незвичайне корисний стан укр. справи на сході — вчинити пробу підчинити австр. Українцї під ще важче ярмо, що мусілоб містити ся на самій державі. Свідомість сього, але й свідомість неприродности і неможливости переведєня в житє польської програми в укр. справі і з погляду на констеляцію цілої східноєвропейської політики диктувала бук. укр. клубови і його становище в справі відомих поголосок про намір прилучєня Галичини до Польщі. Великою несподіванкою була тоді заява посла Н. Василька в сій справі, оперта на позитивним знаню справ і точности орієнтації, яка булаб в силі успокоїти слушно затрєвоженє укр. суспільство, скріпити захитану самопевність і не допустити до того, щоби — як бажало сего Полякам — укр. загал став освоювати ся з гадкою про неминучість присудженої йому долі. Як раз „Укр. Слово“ було тим чинником, який головню довів до сего, що се успокоєнє перемило ся в переполох і обурєнє — проти орієнтації проголошеної провідником бук. Українців. Ми кригадємо, що в той час український загал — пристосовуючись до енуціяцій УПР. — став був приймати берлінські поголоски за доказаний факт і став був витворювати серед него такий настрій, що закиди „Укр. Слова“ проти п. Василька мабуть таки правдиві, — хіба що, дасть Бог, справа прилучєня Галичини до Польщі може таки не доконаний ще факт, що може таки сей план не буде переведений в діло, а тоді хист і орієнтація п. Василька віднесуть нову блискучу побіду. — Чи є — питаємо — ще одна найвинний чоловік на Україні, котрий уважаєб змїст берлінських поголосок не то за доконаний, а тільки за можливий до доконаня факт? Орієнтація посла Василька віднесла дійсно блискучу побіду.

Хто перелісткує останній річник органу УПР., той переконає ся, що зміст внутрішньої укр. політики майже вичерпує ся — боротьбою з вітраками. Замість стояти на сторожі політичних інтересів нації, як орган політичної дискусії і річової полеміки, орган УПР. всю свою енергію звернув на те, аби укріпити становище членів свого посольського клубу гучними фразами і клеветами, стараючи ся бруківими сензаціями замилити очи своєму суспільству і відвернути увагу суспільства від усеї нищети укр. політики. Та тривкість сензаційних качок невелика і рахунок на безкритичність загалу заведе

з математичною певністю. Прийдесть ся здавати рахунок перед народом, який пригадає собі, що в бішеній боротьбі осіб українські провідники, в часі коли прийшов до своїх прав парламент, оставляли заступництво національних інтересів другим: Чехам, щоби описували муки Українців в Талергофі, Полякам, щоби в ярких красках змальовували надужити військової управи в Галичині, Жидам, щоби начеркували горе виселенців. Укр. посли в той час були заняті підставлюванем ніг одні другим, а в справах принципіального характеру йшли в хвості переконаних і випробованих противників не лиш укр. національної політики але й укр. національного руху, що десятиліттями поборювали укр. національні інтереси в Австрії, а тепер ведуть чинну боротьбу проти укр. державного відродження на рос. Україні (чесько-славянська бригада). А коли п. Василько мав сю тверезість ума і відвагу відкрити ся від того політичного збочення, тоді орган УПР. — зновже рахуючи на безкритичність загалу — й з того наміг ся скрутити батіг проти нього. Питаємо, чи є ще нині хто між Українцями, хтоби міг агодити з ся сею орієнтацією УПР. і її органу, а не мусів погодити ся з противним становищем голови бук. клубу? І в сій напрямі заведе, мусить завести рахунок на безкритичність загалу. Ми спокійно переждемо.

Вкінці чуємо себе приневоленими зреагувати сумарично на особисті напади „Укр. Слова“ проти п. Василька, писані з виразною, некриваною тенденцією послужити рівночасно як рекомендація для одної політичної одиниці в Буковині, якій схід обставин велів усунути ся від політичного проводу на Буковині і в якій інтересі — як передовсім і в інтересі самої укр. політики, в якій хіба є важливіші проблеми на деннім порядку — певно не лежить відігравати поростаючі мохом непорозуміння і промахи. Се безплідна проба внести деморалізацію в солідарні ряди українського населення на Буковині, піднята в обидній формі, повна закидів про брак культури і політичної моралі під адресою Буковинців. Се тим більш обурює, що буковинське населення як раз серед сего важкого воєнного лихоліття ще більше навчило ся цінити вартість і незаступність того мужа, якого „Укр. Слово“ старає ся змшати з болотом. На протязі трьох літ війни не озвав ся ні один голос протесту проти політики п. Василька з української сторони на Буковині. Найменшеж буде спроможне „Укр. Слово“ вплинути на се, щоби хоч один буковинський земляк сего найпопулярнішого політика став глядіти на него иншими очима. Проба представити йому однудушну оцінку проводу п. Василька як брак критичної думки і політичний дефект, се обиди, яка не в силі діткнути ні українського народу на Буковині ні його провідника.

Мирові переговори й Україна.

По заключенню перемир'я приступило російське правительство, як сего можна було сподівати ся, до мирових переговорів з центральними державами. Переговори ведуть ся в Берестю-Литовським. Російська делегація поставила услів'я до загального мира, які покривають з проголошеною російською революційною формулою без анексії і контрибуцій з правом як найширшого самоозначення народів. Сю послідню точку поставила російська делегація в тім зміслі, щоби народи, які дотепер не мали державної самостійності одержали право рішати, куди вони хочуть належати. Іменем центральних держав аложив заяву г-р Чернін, заявляючи, що провідні думки російської делегації творять підставу до обговорення такого мира. Делегації центральних держав ся на неганий, загальний мир без примусових здобутків територіальних і без воєнних відшкодовань.

Обговорюючи подрібно предложені точки російської делегації заявив г-р Чернін, що справа державної приналежності національних груп, які не мають державної самостійності, не може після становища держав почвірного союзу бути управлінена міжнародним договором. Кожда з держав має її розв'язати із своїми народами самостійно на конституційній дорозі. А так само після заяв державних мужів почвірного союзу охороша прав меншости є сущною складовою частию конституційного права народів рішати про себе. Також правительства союзних держав переводять в діло ту васаду всюди, о скільки вона дасть ся примінити в практиці.

У відповідь на те провідник російської делегації заявив, що та делегація з вдоволенем стверджує, що відповідь делегації Німеччини, Австро-Угорщини, Болгарії і Туреччини приняла основи загального демократичного мира без анексії. Вона признає величезне значіння сего поступу на дорозі до загального мира, але мусить заперімітити, що та відповідь містить суттєве обмежене в тоці про самоозначення народів. Дальше російська делегація стверджує з вдоволенем заяву держав почвірного союзу в тоці про признання засади „без контрибуцій“, однак застерігає ся що до відшкодованя на удержане положення. Дальше російська делегація заявила, що приває вагу до того, щоби приватні особи, які потерпіли наслідком воєнних ділань, були винагороджені з міжнародного фонду.

Вкінці провідник російської делегації заявив, що мимозначених ріжниць в поглядах російська делегація думає, що поміщена у відповіді держав почвірного союзу заява про те, що вони не мають замислів задержати територіальних здобутків, уможливило початок безпородочних мирових переговорів між воюючими державами. Супроти того російська делегація запропонувала 10 днівну перерву в переговорах, яка має скінчити ся 4. січня вечером, щоби народи, яких правительства доси не прилучили ся до ведення тут переговорів за загальний мир, могли пізнати усталені тут засади такого мира. По успіху сего протязу часу, переговори в кождім разі мусить ся далі вести.

Україна з самого початку революції заявила ся за як найскорішим покінченням війни. Мир потрібний Україні більше, як який небудь инший державі, бо лише в мирі зможе Україна закріпити здобутки революції. За миром висказали ся всі народні з'їзди, за миром висказала ся й Українська Центр. Рада. Однак українське правительств стало на становищі, що большевицьке правительств не має права закріпити мира в імені цілої Росії, не говорячи вже про Україну. Тому українське правительств рішило на свою руку провадити мирові переговори. Воно видало ноту до всіх воюючих і нейтральних держав в якій заявляє, що до часу, нім в Росії буде установлене федеративне правительств і аж поки міжнародне заступництво буде розділене між правительством федеративної республіки і правительством України, вступає укр. республіка із своїм правительством, Генер. Секретаріатом на дорогу самостійних міжнародних взаємин.

З огляду на те, що правительств большевицьких народних комісарів, хоча було повідомлене про те, що відпоручники укр. правительства мають приїхати для участі в переговорах, заключило самостійно загальне перемир'я і почало мирові переговори з правительствами Німеччини, Австрії, Болгарії й Туреччини, заявляє Генер. Секретаріат іменем Укр. Народної Республіки між иншим, що Укр. народна республіка має тепер на своїй землі власний укр. фронт і виступає самостійно в міжнародних справах через своє правительств, яке заступає інтереси укр. народу. Воно повинно також брати участь в мирових переговорах, конференціях і з'їздах на рівні з усіма иншими державами.

Дальше, що власть Ради народних комісарів не простягає ся на цілу Росію, а зокрема не простягає ся на укр. республіку. Для того також мир, який хоче заключити Росія із своїми противниками, може тільки тоді бути важний для укр. Республіки, коли його умови будуть прийнятні і підписані правительством укр. народної республіки.

Мир в імені цілої Росії може заключити тільки таке правительств (до того федеративне), яке буде утворене всіми республіками і державно зорганізованими областями Росії. Коли би такого правительства не вдало ся утворити в найближшій часі, тоді тільки злучені правительства усіх тих республік і областей можуть заключити такий мир.

Укр. Генер. Секретаріат держить ся твердо принципу загальнонародноправного (демократичного) мира і змагає прискорити його заключення. Признає велике значіння усіх змагань, щоб такий мир здійснити, уважає за річ необхідну, щоб його заступники брали участь в переговорах в Берестю Литовським та рівночасно бажає, щоб діло мира було завершено на міжнародній з'їзді, на який українське правительств запрошує всі воюючі держави.

Ноту підписали голова Генер. Секретаріату Винниченко й секретар інтернаціональних справ Шульгин. На сю ноту відповіли представники центральних держав, що Німеччина, Австро-Угорщина, Болгарія й Туреччина привають вартість до того, щоб зазначити, що вони є готові повитати уповноважених представників Української Народної Республіки з участю в мирових переговорах в Берестю Литовським.

При сій вони зазначають, що вони радо були би повитали таких уповноважених представників також при переговорах при заключенню перемир'я.

З готовності України взяти участь в мирових переговорах в Берестю бачимо, що Україна не є ворогом мира, як се представляє її большевицьке правительств в своїх еуніціях, беручи самостійний виступ укр. правительства як інтригу антанту, і що вона не буде причиною до дальшого кровопролиття.

Найновіші вісті приносять, що до Берестя-Литовського пробула вже українська депутація, яка має взяти участь в мирових переговорах.

Посол Василько про напади „Укр. Слова“.

В навечере своїх іменин прийняв посол Николай Василько депутацію буковинських Українців і, відповідаючи подякою на желання, отсими словами агадав про напади, з якими виступило проти нього „Українське Слово“:

„Мандат в заграничній комісії делегації перебрав я в своїй часі, перед яких 15 літами, як буковинський стан посідання, коли то я був вибраний до делегації як перший Українець з Буковини після краєвого президента Лунула (Румуна). Ся обставина, що вибрані пізніше делегатами померший товариш Гр. Цеглинський і др. Кость Левинський виступали в делегації в найтіснішим політичним порозумінню зі мною і так як я не робили ніяких труднощів заграничній політиці, уможливили мені з огляду на те, що вони не одержали з польської сторони ніякого мандату в Галичині до заграничної комісії, відступити їм сей мандат. Ся можливість тепер для мене не істнувала, бо мій власний вибір до делегації наступив загально не оглядаючись на компроміс, заключений з румунськими, німецькими і жидівськими послами в Буковині — всі ті посли кляли — як сам казали — вагу на те, щоби як раз в сій році заступав Буковину в делегаціях досвідний товариш —; всі ті посли однак апробують політику міністра заграничних справ і через те не смів я відступити місця буковинських делегатів тов. Петрушевичеві, котрий зрештою в противенстві до своїх згаданих попередників в Галичині зовсім не ввійшов зі мною в порозуміння і про котрого мені відомо, що він наміряє робити заграничній політиці найострішшу опозицію. — Се зрештою також зовсім не будо відповідало мійому власному переконанню і переконанню моїх українських товаришів з Буковини, бо ми дійсно маємо до проводу заграничної політики графа Черніна пайповніший до-

віре. — Закінчене сеї війни мусить тепер бути головною точкою програми кождого сумлінного посла, а що граф Чернін від першого дня, як перебрав свій уряд, із свідомістю ціли заявив ся за миром на основі порозуміння і готов подати руку до згоди на мир Леніну, то в делегаціях не сміє стати ся ніщо, що моглоб ділати перепиняючо. — Австро-польську програму (з влюченням цілої Галичини) уважаю цілком і то цілком неадійсним, — а колиб вона через чий небудь заходи могла загально бути адійсною, то заповіджена українською парламентарною репрезентацією в словах і на письмі (що правда не ділом) грозьба проти Австрії булаб найуспішнішим средством до того. — Того переконання мусіла впрочім бути і українська парламентарна репрезентація, бо аренством не далаб ся пояснити неприємності при бюджетовій провізорії, при предложенях що до угоди з Угорщиною а передовсім дра Евгена Левицького як члена квотової депутації!

„Панове з „Укр. Слова“ не мають до мене довіри: В сій хвилі, коли повага часу, серед якого не вільно відкривати заслони з тайн, не дозволяє мені дати до диспозиції цілому українському загально мою цілу скарбину політичних кореспонденцій і цінного матеріалу і на тій основі дождати спокійно політичного осуду нації про мою діяльність, — в сій хвилі вистарчає для мене се, що бл. пам. др. Евген Олесницький ще 10. жовтня с. р. отже безпосередно перед своєю смертю писав мні на основі вгляду в пайважніший письменний матеріал дословно от що: „Найсердечніша дяка за високо інтересні справоздання, — се незвичайно важні історичні документи з правдиво патріотичного українського становища... Я просивби познаємити з ними і митрополита, бо клевета поширюєт ся скоро і через те повинна бути відверта.“

„Але от що: товариша Олесницького, поважного політика, котрий знав, що тайна є запорукою успіху, міг я втаємничити у все, без решти, і через те міг він видати такий осуд. Якої думки про мене митрополит, про се може при всій ввічливості, з якою ся личність відносить ся до кождого, дізнати ся від нього кождий особисто. Є се мужі, яких осуд для мене міродатний, і опираючись на їх довірю я далі буду держати ся неохібно того напрямку в нашій політиці, який на початку війни признано було всею нацією як одиноким слушний і якого нехібно добрі наслідки теперішня неспостійна, пристрастна і позбавлена всякої політичної прозорливості тактика більшости укр. парламентарного заступництва хіба може проволікти але не спинити їх.

„Ті панове, що нападають тепер на мене за мою політику, понайбільше такі особисто і так пристрасно, є певно того погляду, що наша нація в Австрії така богата на політичні голови, що вона і в таких поважних і тяжких часі може зрезигнувати на одного співробітника і зникнути його. — На мій погляд ми все ще дуже бідні на талани, не можемо тепер арікати ся нікого — і через те я адержую ся відбивання ударів аж до часу заключення мира, бо колиб я хотів частувати тепер ударами, то за багато з тих личностей, що стоять тепер в першій ряді політичних подій в Галичині, мусілоб зникнути з політичного життя!

„Поза тим я того непохитного переконання, що моя тактика принесе нам Українцям в Австрії з миром і кінець польського панованя над нами, а мій оптимізм йде так далеко, що вірю, що тоді настане кінець і нападам „Укр. Слова“ проти мене!“

Сю заяву вислав п. Василько тогож таки дня до редакції „Діла“ з просьбою о поміщеня. „Діло“ сеї заяви не помістило. З огляду на те звернув ся п. Василько з листом слідуемого змісту до п. дра Костя Левицького як голови Нар. Комітету, котрого органом є ся часопис:

Відень, 25. грудня 1917.

Високоповажаний Пане Товаришу!

Я післяв редакції „Діла“ до опублікованя мою заяву, яку я аложив дня 18. с. м. у відповідь на напади „Українського Слова“. А що сеї заяви до 22. с. м. не опубліковано, звернув ся я телеграфічно з одної сторони до редакції, з другої до Вас, любий Пане Товаришу, з слідуочною телеграмою:

„Неопубліковане моєї заяви післяної до „Діла“ мушу вважати неввічливістю супроти мене. Льовальність вимагає й мене допустити до слова.“

Від Вас не одержав я ніякої відповіді за те-ж лише мені оден член редакції слідує:

„Так в Народнім Комітеті, як і на провінції панує велике невдоволене іза Вашого політичного становища, яке Ви заняли в справі довіря для Черніна; загально одобрає ся становище Укр. Парл. Репрезентації. „Ділу“ закладають, що воно з огляду на Вас дало за слабкий вираз сему. На партійній з'їзді прийде певно іза сего до великих суперечок. Якби серед таких обставин надруковано заяву перед партійним з'їздом, значило би се доливати лише оливи до вогню.“

До сеї відповіді маю я Вам Високоповажаний Пане Товаришу, сказати слідує:

Помимо того, що я мавби повне право на те, щоби „Діло“ стало по моїй стороні, не жадав я сего в тяжкій політичній і особистій боротьбі, яку я мушу провадити тепер по майже двадцятилітній діяльності яко вірний слуга нації в моїй обороні в більшій часті проти незрозуміння, нельовальности і клевети, ні від газети, ні від Вас, любий Пане Товаришу, — на Вашу поміч, як довготітного співанавця моїх політичних злочинів чекав я терпеливо!

Тому як „Діло“ дало за слабкий вираз невдоволеню лібіто всеї української суспільности в Галичині проти мене, то робило воно се без мого впливу і „Діло“ може

своє становище кожного часу — оскільки се відповідає його і Вашим переконанням — зректися.

Те, чого я жадав, було, щоби заява, яку я дослівно зложив особисто і за яку я перебираю повну відповідальність, була видрукована, щоби круг читачів „Діла“ і українська суспільність в Галичині взагалі мали нагоду, виробити собі, прочитавши мою заяву, осуд про причини, які впливають на моє теперішнє політичне становище.

Я знав докладно, що дня 25 і 26. відбуваєть ся партійний з'їзд і хотів саме перед з'їздом прийти до слова перед суспільністю. Знаючи наперед, що на з'їзді мої політичні а по більшій часті особисті вороги в моїй неприсутності певно не пропустять нагоди, щоби не підсунути мійому політичному становищу найнижчих поводів, вважав я за відповідне, щоби ті учасники з'їзду, які мають лише сущі річі перед очима, і мене вислухали.

Та „Діло“ се перешлило і я не можу заощадити Вам, високоповажаний Пана Товаришу, оправданого закиду, що Ви, котрий прецінь має важне слово в „Ділі“, помімо коєї децеші не вважали за відповідне сповнити обов'язок лояльності супроти товариша, який супроти Вас все був лояльним.

З щирим поважанням пощодороваю Вас
високоповажаний Пана Товаришу
Николай Васильович в. р.

Несподівана гостина цісаря на Буковині.

Садагура, 14. грудня.

На 9. с. м. прийшла вістка з черновецького староства, що на другого дня 10. с. м. має гостити наш молодий найясніший монарх в наших околицях. Командант постеруку жандармерії Буганюк передав нам сю веселу вість. За пізно довідав ся нарід про приїзд свого цісаря, щоби міг був торжественно приготувати ся для прийняття дорогого гостя.

Та про те другого дня вже зранку спішило молоде й старе на те дороге місце, де мав прибути молодий монарх. Священство виїшло з процесією і образами на зустріч, православний священник з Рогізна, римо-католицький і греко-католицький з Садагури. Православні парохіянці з Садагури, які не мають священника, самі виїшли з процесією і образами. Явив ся також заступник садагурської громади герент антикар Фокшанер і гром. писар Кернер.

Хоч дув вітер з морозом, то нарід, не відчуваючи студени очікував на пограниччю села Рогізна Великого Гостя. На раз роздали ся оклики: іде, іде! „Славно, най жие наш найясніший цісар!“ рознесло ся з кількох тисячної гряди. Цісар висів з авта подав руку священникам та розмовляв з ними. З хлібом і солею стрінули молодого монарха начальник громади села Рогізна Ля Меленка та від українських товариств п. Дмитро Гринчук. При передачі після нашого старого звичаю сих дарів, які вручили монархові 8 літня дівчинка Олена Кміт з 80 літнім стариком Дмитром Дзюбином, промовив п. Дмитро Гринчук до цісаря сими словами: „Прийміть, найясніший монархо, сі дари від українського народу, котрий був вірний і покійний Францкови Йосифови і остає далі вірним і покійним молодому цісареві.“ Потім кликнув: „Най жие наш найясніший цісар!“ А за ним весь народ: „Славно, най жие!“

По привіті зайшов цісар до хатки бідного селянина, яка стоїть саме коло дороги. Дівчата цвітами стелили дорожку монархові з автомобіль уквітчали вінками, наче в маю. Нарід не розходив ся з перед убогої селянської хатки, нім не виїшов з неї монарх. Цісар був веселий, розколював ся на всі сторони і для кожного мав привітне слово. Серед окликів: „Славно, най жие наш найясніший цісар! Многая літа!“ відідав молодий монарх з пожеми своїх вірних горожан а нарід ще довго гуторив, пригадуючи собі кожду хвилину сеї дорогої гостини.

В. О.

Війна між Росією а Україною?

Москалі були є й будуть ворогами України. Се правда, якої не можна оспорювати. Показало ся се на самім початку революції, коли то всі російські партії від чорносотенців почавши а на соціалістах-революціонерах скінчивши виступили кожда на свій лад проти молодого українського руху, а конкретний доказ дали на се большевики, які лицемірно признавали за Україною право самоозначення аж до повного відділення від Росії, а сьогодні користаючи з перемиря на фронтах ідуть походом проти народної української республіки України. В околиці Харкова стоять проти себе большевицькі й українські війська готові до удару, говорять послідні вісті. Оружний виступ большевиків є зараз смертельним ударом ідеї федерації з Росією, яку поставила у свій програм Україна. Єднати ся і лучити ся у союз можна тільки з приятелями а піколи з ворогами.

Наші читачі знають вже, що на початку большевицької революції обняло українське правительство всю власть на Україні в свої руки й, щоби не допустити до такого розладу, який тепер в Росії, проклянувало Українську Народну Республіку. Та проти цього кроку Українського правительства виступили всі Москалі а найбільше большевики, які поставили домагання, щоби Укр. Центр. Рада і Секретаріат уступили а власть перейшла в руки селянських, садатських та робітничих депутатів. Та Укр. Центр. Рада, яка опираєть ся на всіх верствах українського народу, відкинула очевидно таке домагання большевиків. Тоді большевики почали розсилати агітаторів по селах, намавляючи селян до самочинних захватів і розрухів, а по

містах почали організувати червоні гвардії і вести агітацію проти Укр. Центр. Ради. Українське правительство було примушене оружно виступити проти сих большевицьких банд і розоружити їх. Се дало повід петроградському большевицькому правительству, яке негодувало проти України ще й іза того, що Генеральний Секретаріат, який проголосив неутральність України так проти воюючих держав як і Росії і нових поставлених республік, не позволив большевицьким військам переходу через Україну проти козаків, виступити проти України а навіть поставити ультиматум, в яким жадає, щоби Укр. Центр. Рада віддала оруже большевикам на Україні й перепустила війська большевиків на Дон. Українська Центр. Рада відкинула ультимат поставивши з свого боку домагання, щоби правительство народних комісарів, як себе називає большевицьке правительство в Росії, не вмішувало ся у внутрішні справи України, додаючи, що українське правительство бажає мирно поладити конфлікт, щоби не довести до братовбийної війни між Росією й Україною.

Та зі всіх вісток, які надходять, ледво чи вдасть ся мирно поладити спір, і ми стоїмо мабуть перед війною між Росією а Україною. Се видимо також з того, що большевицьке правительство провадить шалену агітацію проти Укр. Центр. Ради між українськими військами. Та що така агітація мало помагає, випустила Петроградська Телеграфна агенція вістку, що Українська Центральна Рада хоче разом з Англією і Францією провадити дальше війну щоби тим самим перешкодити народним комісарам заключити мир, і що Рада робить се на те, щоби мовляв ратувати інтереси багатих та інтелігенції проти інтересів бідного мужицтва і робітництва. Як Україна ставить ся до мира, про се говоримо ми на иншій місці. Та ми певні, що большевицьким авантюристам не вдасть ся і в сей спосіб розбити солідарність узброєного українського народу. Доказом на се най буде з'їзд жовнірських, селянських і робітничих депутатів, який скликали большевики до Києва і про який доносить „Діло“ з над кордоном:

На днях, до дня 21. с. м. покінчили ся роботи всеукраїнського з'їзду робітничих, селянських і садатських депутатів. Скликаний большевиками з'їзд в цілі скликання Центральної Ради і установлення на Україні большевицької влади перемінив ся в грандіозну маніфестацію за Радою і антибольшевицьку демонстрацію. В питаннях про становище до ультимату Совіта народних комісарів і про організацію влади на Україні з'їзд виявив рідку єднотність: резолюції в тих справах ухвалено майже одностайно.

Предсідатель Центр. Ради проф. М. Грушевський звернувся на засіданню дня 6. грудня до з'їзду ось якою промовою:

„В сей час, коли ми тут засідаємо, на Україну іде походом вороже їй військо. Воно вже вступило на українську землю і одержало приказ за всяку ціну пробити ся центра нашої держави. Посилають те військо на нас ті самі т. зв. народні комісари, котрі лицемірно кричать все і всюди про свою любов до мира. Заключивши з неприятеlem перемиря на всіх фронтах, вони заявили нам війну. (Шум, крики: „Ганьба“).

Товариші! Центральна Рада завжди стояла за миром, виповняючи волю всего українського народу, вона робила все, що було в її силах, щоби приблизити день мира. І от тепер, коли сей довгоожиданий день здавалось би вже недалеко, нам виповідають війну. Тут говорили, що „Совіт народних комісарів виповів війну не українському народові, а Центральній Раді. Та хибаж Центральна Рада не український народ? Хибаж родимі маси України допустять, щоби розігнати Центральну Раду? Ви повинні тут дати на се питання ясну і рішучу відповідь. Наступила хвиля, коли Ви Товариші селяни, робітники і садати України повинні піддержати Вашу Центральну Раду не тільки словом, але і ділом. Вам прийдесть ся піддержати Раду у всіх відношеннях, у всіх областях життя, ви даєте поживу, ви покажете довіре грошеви української народної Республіки тому, що коли ви довіряли цареві і Керенському, то не вжеж ви не повірите Вашому народному правительству? (Бурливі оплески, крики: „Вірно, піддержимо“). Ви будете також співділяти в тім напрямі, щоби земельна реформа була переведена на Україні пляново і організовано. Ще раз висказую надію, що Ви всіми силами піддержите в сю трудну хвилю Вами утворені нові свободні заведення. Думаю, що Ваше відношене до Центральної Ради і до Генерального Секретаріату тут достаточо ясно вияснене і Ви затвердите предложену резолюцію?“

Промову М. С. Грушевського прийнято гроном довго немовкаючих оплесків і піднесеними окликами: „Слава Грушевському, слава Центральній Раді і Генер. Секретаріатові“. „Слава українському війську“. „Слава всему українському народові“.

„По дебатах, які тривали цілий день, з'їзд прийняв що до питання про відношене до ультимату народних комісарів подавляючою більшістю всіх (делегатів було понад 2½ тисяча) проти 2 голосів (при 16, які адержали ся від голосованя), осью резолюцію:

„Розбираючи ультимат совіта нар. комісарів, як агресивний проти української нар. республіки, уважаючи, що жагання, які містять ся в ній, грубо порушують права укр. народа в справі самоозначення на свободне уряджене форм свого державного життя, — всеукраїнський з'їзд селянських, робітничих і садатських депутатів констатує, що центральні тенденції теперішнього російського правительства переходячи до війни між Росією і Україною грозять остаточно зрівнанню федеративної звязи, до котрої стремить українська демократія. В той час, коли демократія всего світа з передовими відділами інтернаціонального соціалізму на чолі бореть ся за досягнене загального мира, котрий один тільки може дати селянським і пролетарським масам

можливість бороти ся за інтереси робочого народа — гроза нової братовбийної війни, яку виповів Україні Совіт народних комісарів, нищучи ідею братерства робочих верств всіх націй, пробуючи прояви національного шовінізму і затемнюючи класове самопізнане мас, помагають тим самим до зросту контрреволюції. Признаючи що нота Генерального Секретаріату з 4. грудня є достойною відповідою на намір Совіта нар. ком. порушити інтереси укр. селян, робітників, — всеукр. з'їзд рад робітн. селян і сад. депутатів признає необхідним доложити до проливу братньої крові і звертаєть ся до всіх народів Росії з горячим закликом всіми способами недопустити до нової ганебної війни“.

3 України.

Протест Української Центральної Ради проти прилучення українських земель до Польщі.

На засіданню Малої Ради з 26. листопада прийнято на внесенє фракції соц. дем. і соц. рев. таку резолюцію: „Ознайомившись з протестом українського парламентарного клубу в Австрії проти наміру прилучення українських земель Холмщини, Підляся та окупованої частини Волині до Польського Королівства та проти дальшого удержування українських територій Галичини в одній з польських конституційних союзів з вузкими чи широкими автономними правами останнього і вважаючи з свого боку такі наміри насильним замахом на право самоозначення української людности, заселюючої вказані території, — Українська Центральна Рада постановляє:

1. Признати недопустимим насильне відділене від території Української Народної Республіки окупованих центральними імперіями українських частин Холмщини, Поділя та Волині;

2. звернути увагу держав на рішучий протест організованої української демократії Галичини та Буковини проти влучення українських земель в склад Польщі;

3. вжити всіх заходів, щоби людности австрійської України дана була фактична можливість свободно висловити свою волю що-до дальшого свого політичного існування;

4. виконання цих постанов доручити Генеральному Секретаріатові України.“

В Києві скликала група українських студентів з Галичини і Буковини віче, щоби висловити також протест прилучення українських земель до Польщі. На вічу взяло участь понад 2500 учасників, головнo виселенців та пононених. Ухвалено рад резолюції в яких остро зложено протест проти такого прилучення.

Український державний герб.

Проф. Грушевський з нагоди наради над питанням гербу нової Вільної України пише в „Народній Волі“:

Перед усім зазначу, що всі присутні піддержали ту гадку, що „казьонний“ герб Києва-архистратиг (герб Київського воєводства за польських часів, і герб Київської губернії за російських) не може вважатись українським гербом, бо ніякої української традиції за ним не звісно. З державних гербів України найближчий нам часом і традицією герб Гетьманщини — козак з мушкетом, і де хто висловлявся, за те, щоби сей герб без усяких змін і взяти за герб нової України.

Але й инші, крім мене, були тої гадки, що цьому гербови належить дати перше й найважніше місце між старими, традиційними символами української державности, але на знак нової України він не годить ся. Відновлюючи нашу стару українську державність, ми не відновлюємо нашої гетьманщини, ми хочемо творити новий лад, нові державні й громадські форми, і емблема (знак) того мусить бути нова, щоби не було підозріння в замислах відроджування старого. Як найпростіше можна булоб узяти за знак нової України золоті (жовті) авіади на синім тлі, по числу земель нової Української республіки, або золоту букву У (Україна), або У. Н. Р. (Українська Народна Республіка) на синім тлі — на взорець герба французької республіки R. F. Але геральдисти кажуть, що буква в гербі се против правил геральдики. В такім разі, а проектував би як символ творчої мирної праці в новій Україні, її цивілізаційних завдань — золотий плуг на синім тлі, з тим, щоби сей знак нової України заняв центральне місце в державнім гербі України.“

Наоколо його (над ним, півкругом, чи що) можна розмістити в трьох полях державні знаки старої України: знак старої Київської держави Володимира Бел., герб Галицько-володимирського королівства — (див. Ілюстр. іст. с. 129), і герб Гетьманщини. Внизу, в двох полях, можна дати герби Києва й Львова, двох культурних центрів старої України: київський лук і львівського льва, в його старій формі, як бачимо його на щиті того-ж галицько-володимирського ілліа.

На верхку сього гербового щита, коли-б хотіли його чимсь вінчати, можна-б поставити одну емблему старих наших недовершених мрій — з печатки „великого князівства Руського“, утвореного галицькою унією 1657 р. Се голуб з оливню віткою, вістник національного замирення й спокою (ілюстр. іст. с. 332). Оливний галуззя можна-б і окружити сей щит замість якої небудь арматури — так як се має герб Португалії. А коли-б хотіли натомість поставити якихось щитоносців, то замість яких небудь пнішніх фігур я-б рад бачити символи трудящого народу, напр. жінку з серпом по одній стороні й робітника з молотом по другій. Взагалі хотів би в атрибутах нашого гербу бачити як найбільш підчеркнений, культурний, творчий, об'єднуючий характер нашої нової республіки.

*) Задаю, що плуг в гербі має Ліберія, республіки визволеніх з неволі негрів.

Ці гадки дозволяють собі подати під увагу тих, хто буде укладати наш державний герб для ужитку органів нашої республіки.

Гроші Української Народної Республіки.

Вже появилися гроші Української Народної Республіки в формі кредитових білетів на 3, 10, 100, 500 і 1000 карбованців.

Лицева сторона білета має такий текст:

„Серія №. Українська Народна Республіка. Державний кредитовий білет, ... карбованців рівняють ся ... російським рублям. (1 карбованець — $\frac{1}{10}$ золотий п'ятнадцятирублевої монети. 1 містить 17.424 долі золота). Директор державного банку Української Народної Республіки (підпис). Скарбничий (підпис). 1917 року. Серія №...“

На другій стороні на горі по російськи й по польськи, а в низу по жидівськи означена вартість білета.

Середина другої сторони заповнена тим же текстом:

„Державні кредитові білети Української Народної Республіки забезпечують ся всім державним майном Української Народної Республіки, як то: землями, лісами, залізницями, державними доходами, монополією цукру і іншими монополіями і всяким іншим майном Республіки. Державні кредитові білети Української Народної Республіки ходять рівно з золотою монетою. За фальшоване державних кредитових білетів винуваті караються ся позбавленням прав і каторгою“.

Святочно вітають Українську Республіку.

Центральна Рада дістає що дня сотки телеграм з цілої України, які вітають Раду з проголошенням республіки та описують святочне читане універсалу.

Чорноморська флота устроїла в честь проголошення Української Республіки величезну порадку у Севастополі. Всі кораблі викинули жовто-блакитні прапори а кружляк „Пам'ять Меркурія“ замінив андріївський фляг на український.

Татари й Молдаване привітали Українську Республіку такими телеграмами:

1. „В теперішній страшний час, коли розлютовані хвилі анархії залили всю Росію, Україна і Крим з'умили одхилити від себе сю небезпеку. Мудрим заходами Рада України обмежувала ся від російської розрухи. Завершено цих заходів являється універсал української республіки. З почутем глибокого задоволення ми зустріли проголошене української народної республіки, самовизначення народів та широкого примінення федеративного принципу. Од широго серця вітаємо тверду волю Центральної Ради в ділі здійснення предковичних сподівань України, яка дала можливість українському населенню рішити самому свою долю“. — Мусулманський виконавчий комітет у Сімферополі.

2. „Молдавське організаційне бюро „Сфатул ґенерал“ з почутем глибокої радості прийняло вістку про об'явлене української республіки. Молдавська нація бачить в тому залог добробуту народів великих східноєвропейських сполучених держав“.

„Прибавки за обрусеніє“.

Учителі-Москалі низших і середніх шкіл і урядники брали на Україні крім своєї платні ще й додаток за обрусеніє. По революції звернувшись інспектор шкіл київської округи Василеико до міністерства просвіти, щоб внести сей додаток, а з огляду на дорожню признано дорожній додаток. Та міністерство Каренського відмовило в тім і „прибавки за обрусеніє“ побирали давні обрусеніє до сьогоднішній день. Аж на засіданні Малої Ради з 27. падолиста постановлено внести сю нагороду за обрусовленіє а шкільні округи підчинити Генеральному Секретаріатові.

Агітатори з Московщини.

На засіданні Малої Ради вніс від імені соціалістично-революціонерів М. Шаповал про те, чи відомо Генеральному Секретаріатові, що по краю шириться анархія, безлад, грабіж, що приходять агітатори з Московщини, які закликають від імені большевиків до грабіжів, самочинних захватів земель і що проти того треба якихсь незвичайних, героїчних заходів, щоб грабіжників і розбійників знищити збройною силою.

Голова Секретаріату Винниченко відповідає, що такі заходи роблять ся, по містах України розміщують ся українські війська, які разом з кубанськими козаками будуть боротися зброєю проти анархії.

Справа Холмщини.

„Kurjer Lwowski“ доносить, що на останній сесії Центр. Ради відкинено резолюцію поставлену „холмськими діячами“. Резолюцію відкинено на підставі протесту польських членів Членів Центральної Ради. Та ся вістка остане хіба побожним бажанням „Kurj. Lwowski.“-ого. Натомість ухвалила Центр. Рада на внесеніє представника холмських Українців о. Олексюка таку резолюцію:

„Зважаючи на те, що населеніє, вигнане з Холмщини та Підлясья, знаходить ся в тяжкому матеріальному та духовному становищі, а робота евакуованих адміністративно-громадських установ майже зовсім припинена і не обслуговує потреб Холмської та Підляської людности, а також згідно з волею цієї людности, виявленою на з'їзді Холмців 25—27 серпня 1917 р. — Центральною Радою ухвалює:

1. До дійсного прилучення Холмщини та Підлясья до більшості українського населення, це населеніє та всі евакуовані адміністративно-громадські інституції Холмщини і Підлясья підлягають владі на опіці Генерального Секретаріату України.

2. Генеральний Секретаріат має зробити відповідні заходи, до встановленія певного адміністративно-політичного ладу для населення Холмщини та Підлясья.

3. В порозумінні з громадськими Холмськими організаціями Генеральний Секретаріат має призначити комісаря Холмщини та Підлясья, піддавши під його владу всі адміністративно громадські установи цих земель.

4. Що до установ Холмщини та Підлясья зв'язаних з установами губерній Королівства Польського, які тепер ліквідують ся (суд, шляхи, емерітальна каса) то розділ та ліквідація їх мають бути зроблені комісією по справах Королівства Польського в порозумінні з генеральним Секретаріатом.“

НОВИНКИ.

Українська Народна Канцелярія в Чернівцях, уліця Петровича ч. 2 дає безплатно всякі правничі і вищі поради устно і писемно, виготовляє всякі писма в справах заимог родинам вояків, воєнних шкід, рекурси і т. д.

Послови Васильови з нагоди іменин. Український нарід на Буковині, святкуючи день св. Николая, не забуває навіть у сій тяжкій війні на свого дорогого іменинника посла Николая Василька. У Відні удала ся в навічере св. Николая депутація буковинських Українців до свого провідника, щоб вложити свої желання іменем тих земляків, яким доля судила перебувати ще поза границями краю. З краю одержав посол Василько велику силу писемних і гратуляцій, між иншим і від черновецького міщанства, яке особливо щиро привітало свого провідника. На 15. грудня с. р. зібрали ся черновецькі міщани, щоб віддати честь своєму провідникові і вибрати комітет, якому доручили писемно привітати його і вложити іменем черновецького міщанства желання з нагоди іменин. Комітет в писемі до н. Василька пише м. и.: „Буковинський український нарід, якого много торік в сій пам'ятний день поневіряло ся і голодувало на чужині а який проті не забував на свого дорогого заступника, не забуває його тим більше тепер, на рідній землі, в своїм ріднім краю, в зеленій Буковині. Як та дівтора, що тішиться і очікує тої хвилі, що от, от, прийде св. Николай і принесє ім дарункочки, так і черновецьке міщанство очікувало тої річички, в яку його вп. заступник і борець за народні права обходить свої іменини. Тому прийміть, Високоповажаний После, пайщиріші желання, які в Ваші руки складає Вам з глибини серця черновецьке міщанство і молить Всевишнього з нагоди Ваших чесних іменин, щоб св. Николай, великий чудотворець, допоміг Вам прожити меж нами довгі літа в здоров'ї, далі щиро заступати український нарід та разом з українським народом пережити сю люту війну, щоб український нарід виїшов з неї щасливо і був паном в своїй хаті. А тепер з щирої груди кличемо: Най жие нам наш заступник, посол Николай Василько! Многая літа! За комітет: Йосиф Митцак, яко голова, Стефан Габора, яко секретар, Віктор Шкраба, Петро Бурнац, Андрій Левандовський, Дмитро Марко.

Міністерство здоров'я. Вступні праці задля утворення нового міністерства здоров'я поступили так далеко, що ще 29. жовтня внесено до Палати послів дотичне правительственне предложение. Його приділено в конституційній комісії і після різдвних ферій має наступити його парламентарне погоджене так, що з початком 1918 р. нове міністерство розпочне свою діяльність. В новім уряді будуть зосереджені всі агенди, яких пілю забезпечене публичного здоров'я. В першій мірі перебере міністерство здоров'я всі справи, які відносять ся до публичного здоров'я, з міністерства внутрішніх справ. Також з инних центральних урядів перейде ряд справ до міністерства здоров'я. Для сповнення своїх завдань буде міністерство здоров'я дбати про співдіяльність суспільности, без чого його праця була би мало успішна, та буде стежити за вислідами лікарської науки. Щоб познакомити широкі круги людности з цілями нового уряду будуть його заходом видавати ся окремі журнали та будуть появляти ся звідоження і фахові статі в пресі.

З краю пишуть нам: На сім місці вискакують всі ті многі Українці, що одержують ваші цінні книжочки і часописи — через мене — всім високоповажаним послам за їх заходи коло освідоження широких народних українських мас як найширішу подяку. — В нас панувала цілий час гарна погода. Тепер від пару днів потискає сильний мороз. Наші люди по більшій часті обробили поле і пообсеївали ся. Дещо помагало і військо. Та переважно користь з сеї помочи мають діди та більш посідачі земель, а наш бідний мужик, трудівник все уопосліджений. Разом із погодою в природі і спокій на фронті. Я Вам не можу описати, як дуже бажає миру наш український нарід. — Михайло Катеринюк, укр. богослов.

Нездарність наших властей. Пишуть нам: На Буковині замкають наші школи задля браку опалу. Дивна річ, щоб в краю, де стільки лісів, забракло дров на опал кількох шкіл. А вже прямо неймовірно, щоб застановляти шкільну науку в селах, де є величезні ліси. Прим. в Станівцях Дол., де в самого діда є 1000 фалей ліса, припинено науку через брак дров! Хто тут винуватий? Чому приватна євангеліська школа в Станівцях могла добути дров на опал, а наші публичні школи ні? М. М.

Перегляд вісімнадцятилітніх, значить річника 1900, має відбутися в часі від 4. до 28. січня 1918. Ті, що належать до сего річника мають зголосити ся від 2. до 9. січня. Подібний перегляд відбудеть ся також в січні на Угорщині.

Почтовий рух на Буковині. підняли 1. в області звичайних листів уряди поштові Яблонця, Бук, Кимполонч і Садова к. Кимполонга. 2. в ділі листовім і грошевім в повнім обсягу, в ділі пакетовім з обмеженням обсягом уряд поштовий Стефанівка.

Нещасте на залізниці. Передтамтого тижня в неділю над раном вибухла в вагоні поїзду, який їхав з Самбора до Хирова, бензина, яку везла якась жидівка. В одній хвилі станув цілий вагон в полумінні. Поїзду не можна було через довгий час здержати, бо не було ратункової ливви, а про гашення не було й бесіди. Люди ратували ся утечою, деякі вискакували через вікна. Однак мно сего жертви катастрофи великі, загальною около 40 осіб. Смертельно попарену жидівку відставлено сейчас до шпиталю в Перемишлі, де вона бореть ся зі смертю. Там поміщено також инші, дуже тяжко ранені особи. Причиною великих розмірів катастрофи було переповнене в вагоні, брак світла і „гамуляція безпеки“.

Видавництво

Сільського Господаря

Краєве Товариство господарське „Сільський Господар“ у Львові поручає своїм членам і загалови рішників слідуючі дуже корисні і поучаючі господарські книжки:

Спілкова організація для продажі худоби на заріє. Написав інж. П. Дурбак. — Ціна 10 сот.

Інструкція для закладання дослідних піль. Написав А. Гарасевич. — Ціна 20 сот.

Селянський город яринний. Написав Др. Г. Величко. — Ціна 20 сот.

Головні основи годівлі домашніх звірат. Ч. 1. з 7 образ. Ціна 60 сот.; ч. II. Годівля рогатої худоби, з 64 образ. Ціна 1 К. Написав о. Й. Раковський.

Головні основи управи ростни господарських 22 образ. Написав К. Кахникевич. — Ціна 30 сот.

Управа садовини; 34 образ. Написав В. Кучера. — Ціна 60 сот.

Годівля гусий, качок, індиків, пантирок, павів, фазанів та лебедів; 23 образ. Написав Г. Герман. — Ціна 1 К.

Кукурудза карличок (Nanerottolo). Написав др. Г. Величко. — Ціна 10 сот.

Управа люпину або вовкині. Написав Др. Г. Величко. — Ціна 29 сот.

Сумішки конюшки з травами. Написав Др. Г. Величко. — Ціна 20 сот.

О помочи при породах у худоби; 10 образ. Написав Др. Оттон Ліллє. — Ціна 40 сот.

Годівля безрог в селянських господарствах; 27 образ. Написав М. Творидло. — Ціна 70 сот.

Управа пашних ростни на рілі, сіножаги і пасовиску; 29 образ. Написав Г. Цесєб, з німецької мови переклав проф. С. Кордуба. — Ціна 79 сот.

Права і обовязки цивільного населення в часі війни. — Ціна 30 сот.

Пашні бураки. Написав Др. Г. Величко. — Ціна 40 сот.

Виріб вин овочевих, всіляких лікерів і палене сливовиці. Написав В. Кучера. — Ціна 50 сот.

Руські Товариства для обезпечення худоби в Галичині. Написав А. Жук. — Ціна 40 сот.

Годівля курій; 17 образ. Написав Г. Герман. — Ціна 1 К.

Звіт Товариства за рр. 1910 (Ціна 1 К), 1911, 1912, 1913 по ціні 1 К 50 сот.

Інструкція для закладання дослідних піль з управою пашних ростни. Написав А. Гарасевич. — Ціна 20 сот.

Відбудова краю. — Ціна 30 с.

Як будувати ся дешево а добре: 16 рисунків. Написав Мих. Федецький. — Ціна 60 сот.

Війскові причинки і заосмотренє родин осіб війскових. Практичний порадник заосмотрений 33 взорами прошенє, представлень, зажалень і відкликів. Написав Вол. Целевич. — Ціна 2 К. 50 сот., з поштовою пересилкою о 10 сот. більше.

Сі книжки належить замовляти в канцелярії Товариства „Сільський Господар“, Львів, ул. Зіморича ч. 20., як рівнож в книгарни Наукового Товариства ім. Шевченка, Львів, Ринок 10. — Коли Вп. Філії або Кружки Товариства замовляють в канцелярії Товариства більшу скількість примірників, то одержують відповідний опуст. — Дрібні квоти до 2 корон за поодинокі книжки можна надсилати поштовими марками.

На кредит книжок не висилаєть ся.

Вже вийшла з друку книжка п. з.

Війскові причинки і заосмотренє родин осіб війскових.

Практичний порадник, заосмотрений 33. взорами прошенє, представлень, зажалень і відкликів

написав

ВОЛОДИМИР ЦЕЛЕВИЧ.

Ціна одного примірника 2 К, зі звичайною пересилкою о 10 сот. більше, з порученою пересилкою о 65 сот. більше, Книжка на часі. Просимо спішити ся з замовленнями, присилаючи рівночасно гроші на адресу:

КРАЄВЕ ТОВАРИСТВО ГОСПОДАРСЬКЕ

„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“

- - - у Львові. - - -

Львів, ул. Зіморича ч. 20.

„БУКОВИНА“

виходить два рази на місяць.

Редакція і адміністрація:
Wien IX. Schwarzs-
spanierstrasse 15.

Поодинокі числа по 10 сот.

БУКОВИНА

Видає „Союз українських послів на Буковині“.

„BUKOWYNA“

Organ des Verbandes der
ukrainischen Reichsrats- und
Landtagsabgeordneten der
Bukowina.Redaktion
und Administration:
Wien IX. Schwarz-
spanierstrasse 15.versendet an die unmit-
telte Mannschaft der k. u. k.
Armee, an die Militär-Spi-
tälern und Flüchtlingslager
unentgeltlich.

Einzelnummer 10 h.

З непохитним переконанем, що закінчене міра
принесе з собою повне забезпечення будучини на-
шого народу, вступаю я в новий рік.

Николай Васильно.

Поклін старому рокови.

Благословлена най буде пам'ять року тисяч
дев'яност сімнадцятого! Не стрічати мемо нового
року давним звичаєм ляхословленем року старого.
Бо в сім старім році зійшло на сході сонце вої
народів і міра. В сім благословленім старім році
росипався в прах престол найбільшого поневоли-
теля, на руїнах царату зродилася воля України.
Пролита кров мільонів не пішла марно. З пов-
ної груди співав український нарід під кінець до-
брого Старого Року пісню радості, коляду народин
української держави і з радісним зором стрічає він
тепер Новий Рік, певний за свою будучність.

Рік 1917-ий став граничним каменем в історії
народів і передовсім в історії України. Забута сві-
том, пририта і віками гноблена Україна воскресла
до нового життя, з пошлу історії вибухла полум'ям
українська державна незалежність, що незрима для
світа і людий тліла іскрою від часів Богдана
і Івана. З любов'ю і вдячністю споглядаємо ми се-
годня в сторону закордонної України і тих її зна-
менитих синів, що з любов'ю і самопосвятою стали
на історичнім ковадлі кувати незалежність України.
З подивом і вдячністю глядімо в сторону першого
президента української республіки, що, провівши два
десятиліття на галицькій Україні як організатор
українського культурного руху, не найшов тут того
признання, яке йому винен був український нарід.
Бож зрив української державної думки се у вели-
кій мірі заслуга Михайла Грушевського, що цілю
свого життя поставив був розбуджене української
політичної традиції, не надіючись, що прийдесть
йому збирати такі плоди своєї животворної праці:
поставити само своє ім'я побіч прославлених ним
імен найбільших світочів української історії.

Живуче покоління може називати себе щасли-
вим, що дожило тої хвилі, в якій стали сповняти
ся ті ідеали, за які мільони готові були поклас-
ти і клали своє життя на протязі історії. Ми дожили
хвилі, в якій сповнилися пророчі слова „Встане
Україна“ і в якій ми зі спокійним серцем ладино-
мося зложити до архіву нині вже пережиті національні
гимни „Ще не вмерла Україна“ та „Не пора Мо-
скалеви й Ляхови служити“. Не стало потрібним
черпати з тих гимнів віри в те, що Україна не
вмерла, а наші поконвічні вороги і гнобителі му-
сили погодитися з тим, що в українській хаті на-
стала „своя правда і сила і воля“. В Берестю Ли-
товським, де насупроти відпоручників центральних
держав засіли як рівнорядні чинники враз із відпо-
ручниками Росії відпоручники України, де представ-
никам другого ворога України, Польщі не довелося
засісти до мирового стола, щоб попри свою
власну справу боронити своїх опрокинутих дійсні-
стю претензій до українських земель; в тім Берестю

Литовським історична Немезида натішається на пра-
вою тої помилки і того лиха, яке історія накоїла
Україні, натішається ся перемогою історичної спра-
ведливості.

В році 1917-ім з трескотом завалився дряхлий
будинок общеруської ідеї і без гомону зійшла до
гробу всепольська ідея, а колишня російська, тепер
своя Україна доконала діла, що не стає слів, аби
звеличати його велич, аби оцінити всю його дале-
косягність; доконалися події, що годі обняти зором
їх промір і зміст, що осліплюють нас своєю вели-
чиною і рівночасно гордістю і певністю наповняють
наші душі.

Маючи перед очима те, що доконалося по
той бік граничних стовпів, ми з піднесенням чу-
тєм працаємо старий рік і з почутем самовпевненості
і доброї надії переступаємо поріг його наслідника.
Почуте вдячності до старого року в нас таке
сильне, що не потраплять його зменшити й сі при-
крости, які сей старий рік приніс нам тут, в ав-
стрійській Україні: ізза непорозуміння виниклих
в самім українським політичним таборі. Та ми були-б
несправедливі, не признавши, що той сам 1917-ий
рік, який сам перебрав був в спадщині невпевність суд-
бистави австрійської України, оставляє нас тепер в певності, що
всі затії наших ворогів, обчислені на поневолене
нашої нації, обернулися в нівець, що якому там
відокремленню Галичини чи прилученню українських
земель Австрії до Польщі ніколи не бути, що й на
австрійській Україні мусить в своїй хаті настати
своя правда, сила і воля. З тими піднесеними по-
чуттями, яких не потраплять ослабити наші вну-
трішні непорозуміння, темні плями на ясному сонці,
стрічаємо сей Новий Рік, від якого просимо, щоби
приніс нам довершене розпочатих торік діл: не-
залежної української держави і міра.

Думки під новий рік.*)

Над Україною зійшла зоря волі і з радості бе-
серце кожного широго Українця ізза того небувалого під-
йому української думки, яка олицетворюється на наших
очах. Я радію душою, що довелося мені дожити сеї
підіймаючої хвилі, бути свідком воскресення України
і бою поклоном перед тими мужами, які сильні згодою і оду-
шевленем доконали великого, святого діла. Розколотий
в часи царського поневолення на дрібні політичні ф-
кції, в сию важну, велику хвилю політичний загаль-
російської України дав світові, дав передовсім нам, австрій-
ським Українцям, доказ ваги і сили і значіння національної
солідарності.

Чи не вступити і нам тут, по сій стороні кордону,
на сию дорогу єднання? Чи не закинути нам тих поганих
межусобиць, що в сию велику хвилю здається головню
виновників зміст нашого внутрішньо-політичного життя?
В сию велику хвилю, що стільки вкладає обов'язків на
кожну одиницю! В сию хвилю, де наш нарід мусить опла-
кувати стільки жертв війни, утрату цвіту молодіжні! Нове
видане галицько-буковинського антагонізму, яке отсе ви-
бухло з безпримірною пристрасністю, мусить жажом прийняти
кожного широго думаючого Українця-патріота. З жахом слі-
димо за тим, як між тими, що повинні бути приміром для
нації, кишить заїла боротьба, як каляють ся перед чужими
і своїми добрі імена заслужених людей і провідників. В ін-
тересі історичної правди треба сконстатувати, що завзята
боротьба, з якою виступає проти політичного проводу на

*) З приємністю уділяємо місця голосови поважаного провід-
ного члена Народної Партії або т. зв. опозиції на Буковині, без
огляду на те, що наш погляд про порушені ним відносини на Буко-
вині перед війною, з окрема о скільки він відноситься до редакції
тодішньої „Новой Буковини“, не покриває ся з поглядом шановного
автора. — Редакція.

Буковині частина галицького політичного представництва
і преси, є ледви простимою провинною, яка мусить відбити
ся шкідливо на цілості української політики по сім боці
кордону. Се тим прикріше сконстатувати, що в дійсності
не існують ніякі принципіальні різниці між галицьким
і буковинським проводом української політики, хіба в уяві
тих, що під впливом неодвічальних одиниць не потраплять
інакше як з упередженням глядіти на справу „галицькі“
і „буковинські“, виходячи з того становища, що нічого не
може бути доброго от Назарета... Ще прикріше сконста-
тувати сей факт, що український політичний світ не видав
з себе трибуни, перед якою могли б бути розсвіджені непо-
розуміння, перед якою можна б звести існуючі непорозуміння
до їх правдивої міри, перед якою могла б правда дійти до
своїх прав, а не бути потоптана лихою волею, кринією
і клеветою.

Був час, що укр. політичний ґрунт на Буковині, до
котрої я маю честь належати, приходилося авдити тяжку
боротьбу проти т. зв. офіційної партії, а передовсім
проти її органу, що в спосіб, який ледви чи можна наважити
культурним, старався знищити свого політичного проти-
вника. І досі не могли затерти ся в моїй думі прикрі спо-
мини про сей час. Та опісля, коли вибухла війна, залунав
клич національної солідарності. За помогою людей доброї
волі основано спільну національну організацію „Загальну
Українську Раду“, яка агрутувала круг себе представників
всіх українських партій Галичини і Буковини і дала у себе
місце й представникам політичної еміграції з закордонної
України. Якби там не були недостачі Заг. Укр. Ради, то
певна річ, що ця організація в найтяжкий час для австрій-
ської України доконала великого діла. В солідарнім спів-
діланні представників всіх партій Заг. Укр. Ради розвинула
була плідну діяльність, яка мусить стрінути ся з діяльністю
історика українського політичного життя в часі війни. І тої
істували непорозуміння в українським політичним табо-
рі, але З. У. Р. була власне тою трибуною, перед якою мож-
ло виволікти ті непорозуміння і їх як не цілком усу-
ти, то бодай зменшити, „ослабити“.

Та по 5-ім листопада 1916. року сю Заг. Укр. Р.
розбито, а провід української національної політики опини-
вся в руках парламентарних послів, яких круг діланя і
національної компетенції з природи річи мусів бути біл-
обмежений. На жаль за розбитим загально національ-
ним солідарністю пішло в наслідку дальше розбиття. По-
добної волі укр. послів з Буковини і великої частини у-
кр. послів з Галичини не вдалося склеїти бодай спільної
польської організації. Що більше, мимо того, що пос-
луки буковинські заявили готовість йти у всіх справах спіль-
но з послами галицькими, сі останні за старанням амбітних оди-
ниць, грозачих ще дальшим розбиттям солідарності вже са-
мого галицького клубу, зробили неможливим таке спіль-
не поступоване. Звісно, що вже на самім початку парламен-
тарної сесії галицькі послі не дали до підпису буковин-
ським послам правно-державного застереження, так що го-
лова буковинських послів мусів аж пошукати нагоди устни-
ти в парламенті заявити свою згоду на се застереження. Крім
того розпочала ся в органі галицького клубу, „Укр. Слово“,
така нагіяка на українських політиків з Буковини, яка
своїм неперемірним тоном і змістом готова загнати в кут
і колишній орган „офіційної“ партії на Буковині. При-
родним наслідком того мусіло бути, що українські послі
з Буковини мусіли вести політику на власну руку і ведуть
її за повною згодою не лиш їх самих, але, до часу увіль-
нення Буковини, й присутніх у Відні соймових послів.

Серед тих невідрадних обставин, в яких опинилися
ми задля зломаня національної солідарності і горожанського
міра остає для нас буковинських Українців бодай ся одна
потіха, що в сім важнім часі наша буковинська Україна
з'уїла вдержати так потрібний тепер горожанський мир.
Надіємо ся і певні ми сього, що заохваємо його й на далі
як дорогий жемчуг аж до часу, коли мирний час дозволить
на те, що фракційні і партійні — та не особисті! —
різниці і ривалізації зможуть далі виповнювати зміст
нашого політичного життя з користю а не зі шкодою
для загальної національної справи. В сім тяжким, великим
часі краєві, партійні і фракційні, а тим менше особисті
різниці, непорозуміння і упередження не сміють бути елементами
української політики, але радше мусять бути з неї елімі-
новані. Увесь український табір мусить становити одну
незрушну кадр, бо — стара річ — в єдності сила.

Довелося мені і благословлю за те долю, що до-
велося дожити воскресення України, народин української
держави. Щоб довелося мені дожити того, щоби в сім
тяжким часі на нашій австрійській Україні закинуто кринию,
щоб настала єдність, спрямована на осягнені спільної всім
людям доброї волі, Українцям, — цілі — се мое ново-

як цілість, силу українства як політичного чинника, а через те й її захищеність від тих апексійних затій, якими зволіли бавити ся польські утопісти і їх прихильні, кляб укр. послів в Буковині станув ще на тім становищі, що брати поголоски сего рода серйозно, є річю низшою національного достоїнства, є признаванем можливости того, що мусить бути неможливим, а через те є й шкідливим потуранем польським забганкам. — Приклоняючись до рішення свого клябу речник УПР. пішов иншою дорогою. Поставивши ся до берлінських поголосок як до докананого факту дав він на очах палати послів зразок проби досить категоричного зліквідованя австрійсько-українських взаємин, що й речник буковинських Українців, який відніс ся до тих поголосок критично, уважав теж відповідним зробити, але тільки успішно і поза парламентарною трибуною. Отсей виступ УПР. потягнув за собою другий, споріднений: злуку в Чехах і полудневими Славянами.

На провірене помилковости сей політики не прийшло ся довго ждати. Свідомість сього мусіла уділити ся передовсім самій Укр. Парл. Репрезентації в Галичині, що найшло вираз в згаданій резолюції.

Перш усього, що в сій резолюції зауважує ся, се незрозумілий і дивний на око факт, що в ній немов переходить ся до дневного порядку над правом самоозначеня народів. Ще в спільній енуціяції УПР. в Чехах і Словенцях найшли ми були відклик до сего принципу, проголошеного мнимо всіма трема групами у відомих деклараціях з 30. мая (фактично декларація УПР. ані не проголосила була сего принципу ані з ним ідейно нічого спільного не мала). Після сього орган УПР. своїм звичаєм раз таки накинув ся в ряді статей на укр. послів в Буковині з закидом, що їх політика є немовто потоптанем сего принципу, якого прапор немовто бодро несе УПР. Тимчасом проголошена в парламенті програмова заява УПР., признана й Нар. З'їздом як його резолюція, не тільки не дала нам на се доказу, але, протинно, свідчить про щось зовсім инакше. Бо по одностійній волі УПР. і Нар. З'їзду: „Східна Галичина творить в цілості неподільну і несподадану спадщину українського народу і може для того в цілості або остати при Австрії або так само в цілості бути прилучена до української республіки, що відповідає найвишньому ідеалові цілого укр. народу.“ І тільки: „коли б помімо торжественного протесту цілого укр. народу при абсолютистичній управі заграничної політики монархії брало ся все таки в рахубу евентуальне пожертвування української області в користь Польщі, тоді жадає укр. нарід в Галичині, щоби східну Галичину трактовано як під міжнародним зглядом спірну область і в дорозі загарантованого свободного голосованя дано населенню східної Галичини можливість рішати самому в зміслі права самоозначеня, до котрої держави, яка тут входилаби в рахубу, край хотівби належати.“

Як бачимо, то резолюція УПР. признає принципови самоозначеня вартість не абсолютну, але дуже і то дуже услівну, а до того завужену до одного єдиного випадку: коли б (!) евентуально (!) брало ся в рахубу пожертвуване укр. області в користь Польщі, — так начеб питанням, чи належати нам до Польщі чи не належати, вичерпував ся весь багатий зміст української національної політики. Додаймо до того, що такої евентуальности загалом нема, що можливість прилученя східної Галичини до Польщі, яку п. Василько заперечив зараз таки по вистрілі берлінського револьвера, в часі ухвали резолюції зовсім таки, й для найбільшого песиміста, перестала існувати, а тоді зобачимо, що дивно була претенсія ухитити — *nota bene* на стовицях свого органу і то спеціально в полеміці проти Василька — за сторожа права самоозначеня народів. В дійсности УПР. в своїй резолюції перейшла над засадою права самоозначеня до дневного порядку, полишаючи головне питання про се, чи східна Галичина має належати до Австрії чи до української республіки, отже питання, яке одинаково можна серйозно трактувати, ходови подій, незалежених від суб'єктивної волі нації, мовляв: або — або.

Постараймо ся вяснити мотиви такого поставленя справи галицько-українською посольською організацією.

Право самоозначеня народів річ ідеальна. Властиво політична боротьба поневолевних націй зводиться загалом до того, аби вибороти собі право самим рішати про свою долю. Поневолевцями Українців в Австрії були і є Поляки і се мусить бути психологічним поясненем того, що в уяві галицького політика і кожного галицького Українця найбільше реальне значіння має всякий ідейний і практичний засіб боротьби, який може положити кінець ненависному польському панованню. Се повинно бути також поясненем того факту, що й ідеї самоозначеня народів з укр. сторони, а власне і з сторони УПР., приписано ціну тільки услівну, тільки в погляді польсько-українського галицького спору, дарма що він мусить бути так чи так зліквідований сею війною. В резолюції УПР. на одну вагу поставлено справу евентуального прилученя Галичини до Польщі, проти якого покликано до помочи право самоозначеня, а на противагу пожадану приналежність звільненої з під польського панованя Сх. Галичини в цілості або до Австрії або до України, що відповідало би найвишньому ідеалові нації. Таке розділене світла і тіни, обовязуюче виявлене волі двох найавторитетніших організацій в Галичині в сім напрямі може бути тільки впливом сей орієнтації, яка зове ся австророзділом. Воно може бути при тім також впливом політичного опортунізму опертого на пізнанню, що хід подій повидимому присуджує Галичині остати далі частиною Австрії і як такий може відіграти ще немаловажне значіння в житю нації.

Згляди сього менш-більш рода руководили власне всіма дотеперішними політичними кроками укр. проводу на Буковині, а на його голову вилито було з мало одвічальної сторони

неодну коновку помпії, — аж поки по спробах всіляких орієнтацій спинено ся на тій, яка серед даних обставин велить продовжати ся ліній, якої велів придержувати ся кріпко і трірко здоровий політичний розум нації вже давно, а передовсім від вибуху війни.

Побідив здоровий політичний розум, побідила орієнтація українських буковинських послів. І се є найбільше самовдоволене, яке українському політичному проводови на Буковині можна було дати.

II.

Нашим читачам відоме наше становище в справі закордонної України. Ми зазначили його в ряді статей. Наші домаганя в сторону України і її провідників були все дуже скромні і ми само виборене права на свободний культурний розвиток готові були признати знаменитим здобутком війни і революції і знаменитим успіхом української політики. За те наш подив для адвигу української нації, як він проявив ся від вибуху революції, і для політичного проводу України був і є безмежний. Не будучи притім схильним на хід і розвиток справ, ми не завтали ся виявити свого погляду в сім напрямі, що добра доля велить закордонній Україні йти по дорозі до здобуття дійсного права самоозначеня, до будови власної незалежної держави. За те наше становище вилито добре наших політків — де-ж би, як не в „Українським Слові“! Зокрема Укр. Парл. Репрезентація в однім із своїх комунікатів виступила проти неназваних по імені шкідників української справи, що своєю „самостійницькою“ діяльністю шкодять українській справі, дражнять шовіністичні російські круги, тим більше, що Україні не мов то й не сниться ся о політичній самостійности, приписуючи при тім Україні політичну маршруту „чесних стремлінь“ в межах федеративної Росії. Скоро після того поспішило ся „Українське Слово“ розоблачити неназваних в комунікаті УПР. „шкідників“, поставивши на їх чоло — кого-ж би, як не п. Василька? — та примішавши сюди й редакторів „Буковини“. Трафіло ся було, що зараз потім появиля ся була розмова президента Генер. Секретаріату про укр. політичні стремління, з якої виходило, що Україна не бажає зривати спілки а рештою Росії, і „Укр. Слово“ заликувало з того, як той хлопчина, що показує носа товаришеви, якому вдало ся зробити збитка. „Буковина“ — так покинуло собі з нас „Укр. Слово“ — не мала частя, бо Українці, мовляв, відпекують ся від самостійної України.

Та випадки, відомі нині всьому світові, не дали на себе довго ждати. Недовго тревало, і саме „Укр. Слово“ мусіло прийняти їх до відома. „Укр. Слово“ мусіло прийняти до відома не лиш волю України, бути незалежною державою, але й факт створеня такої держави, яку те-ж саме „Укр. Слово“ от як, зовсім вірно, представляє в статі п. н. „Україна як міжнародна одиниця“:

„Українська держава є фактом довершеним. Свою політично-правну особистість, свою державну суверенність зазначила вже українська держава так на внутрі як і на зверх. У нутрі переймила українська республіка на просторі семи українських губерній всю власть законодавчу і виконавчу, державну і військову. Український Союз — Українська Центральна Рада, українське правительство — Укр. Генер. Секретаріат, українські губерніяльні управи, українські суди, українські скарбові власти, українські шкільні власти і українські школи — все те органи української суверенної держави у нутрі, а українське військо і українська флота стоять на сторожі її державної поваги і її території. Се все робить її державною одиницею супроти Росії.“

Розпоряджуючи півміліоновою армією на фронті та усею флотою Чорного Моря, Україна тим самим увійшла як одиниця міжнародних зносин також на міжнародну арену. За київською „Народною Волею“ подали ми вже в 284. числі „Укр. Слова“ постанову Українського Генерального Секретаріату з 5. с. м., котрою увесь фронт від Припєти аж по Чорне Море оголошено українським фронтом. Тим самим Україна як окрема держава признала себе воюючою стороною, значить стала одиницею міжнародного воєнного права.“

Ми навели сей цитат замість полеміки. Приневолене прийняти до відомости факт створеня укр. держави і представляючи в наведених словах Україну як незалежну міжнародну одиницю, „Укр. Слово“ тим самим дало нам найкращу сатисфакцію, залерчило ствердженням факту створеня укр. держави свої власні випадки проти нас, признало рацію нашій слушній оцінці подій. Від того часу справи пішли далі. Зайшли такі факти, як признане, української держави могутю державою антанту — Францією і признане на ділі державного характеру Україні всіма чотирма державами почвирного союзу.

Розвиток подій і „Укр. Слово“ своїм ствердженням тих подій дали нам велику сатисфакцію. І лусто ликувала ся часопись з того, що Винниченко не станув на становищі відділення від решти Росії. Бо коли-б „Укр. Слово“ було би зачекало ще всього кілька днів, було-б воно вичитало в органі того самого Винниченка, цитованого і в отсім нашім числі, яке саме значіння в устах президента укр. республіки мав сей його висказ: бути власне незалежній Україні тим центром, навколо котрого повинна згуртувати ся федерація східно-європейських держав. Сеть се становище, яке не то не відповідало становищу „Укр. Слова“, і не має нічого спільного з „чесними стремліннями“, але виходить смілістю гадки далеко й поза наше „самостійницьке“ становище, з якого поспів закрити собі, не безкарно, орган УПР.

Мирові переговори.

Справа мира йде вперед. Десять днів перерви, яку пропонувала російська делегація на те, щоби дати спромозу й иншим державам ввяти участь в мирових переговорах, минуло. Англія й Франція далі побрязкують мечем надіючи ся на поміч Америки, хоч що правда багато спустили вже з свого задиркуватого тону.

Та за тих десять днів прийшли деякі зміни. Нам приємно передовсім ствердити, що в мирових переговорах в Берестю Литовським беруть участь також делегати Української Республіки, яка рішила вступити самостійно на інтернаціональний шлях і рішила самостійно провадити мирові переговори з центральними державами. Заступників України сердечно привитали в Берестю заступники почвирного союзу. Російська делегація не явила ся на умовлений час до Берестя, жадаючи провадити дальше мирові переговори в нейтральній державі. На се знов не пристали центральні держави, покликаючи ся перше на те, що умовлено було по перерві переговорувати дальше в Берестю, то знов, що центральні держави не бажають, щоби агенти антанту перешкаждали в справі мира і почали провадити переговори з українською делегацією. Тоді то приїхала й російська делегація із комісарем заграничних справ Троцьким і бере також участь в мирових переговорах. Та однакже й тепер не обійшло ся без інцидентів. Та ті інциденти за малі, щоби могли перепинити велике діло мира. Російська делегація зриваювала з того, щоби мирові переговори перенести до нейтрального краю і переговори будуть провадити ся дальше в Берестю Литовським.

На повнім засіданні конференції дня 9. с. м., яким проводив державний секретар Кільман промовив першим предсідник української делегації, секретар торговлі й промислу, Всеволод Голубович: „Поважани панове й пані! Народи виснажені й вимучені війною прагнуть мира. В сім бажанню миру перейшли заступники демократії Великоросії, не зважаючи на напади російської суспільности й преси, відважно окопи воюючих держав, щоб осягнути той для цілого світа пожаданий мир шляхом прийнятого порозуміння між народами, а не кровю й желізом. Коли почали ся мирові переговори й оповіщено принципи мира, зарядили Ви слушно, мої панове, десятидневну перерву, щоби дати можливість ввяти участь в мирових переговорах державам, які не брали доси участі в них. Наша держава, Укр. Народна Республіка яка все була склонна до мира, перша відповіла на Ваш поклик. Коли третім універсалом Укр. Центральної Рад означено наше державне становище, Українська Народна Республіка в теперішній хвилі наново відновляє своє інтернаціональне існування, яке вона стратила перед 250 і там, і вступає тепер в міжнародні зносини з повними правами, які їй пристоять в сій області. На підставі повного представлення вважає Укр. Народна Республіка за свій обовязок, зайняти при теперішніх мирових переговорах самостійне становище і має честь предложить правительству заступлених тут держав отсю ноту.“

Бесідник відчитав ноту генерального секретаріату, яку ми обговорили в попереднім числі.

Предсідатель Кільман з великим інтересом прийняв до відома заяву голови укр. делегації і запропонував влучити українську ноту як важкий історичний документ до актів конгресу. Опісля звернув ся до голови російської делегації з запитаннем, чи його делегація й дальше думає заступати дипломатично справи цілої Росії, бо дотепер пересправляла російська делегація в імені цілої Росії.

На те відповів голова російської делегації Троцький, що російська делегація, обзнакомивши ся з нотом українського правительства, стоячи на засадничім признанню права самоозначеня кожної нації аж до цілковитого відірваня не бачить перепони для участі української делегації в мирових переговорах.

Тим самим признало російське правительство самостійність української делегації, а склад її дає нам запоруку повного забезпеченя нашої будучности.

З України.

Українська делегація на мирових переговорах.

Докладного складу української делегації не знати. Знаємо лише, що проводить делегацію генеральний секретар торговлі й промислу, Всеволод Голубович, а в склад її входять члени Центр. Ради Любінський, Левицький, Полозов, Севрюк, міністер праці Порш і бувший комісар Галичини й Буковини а теперішній Чернігівщини Дм. Дорошенко. Як довідуємо ся з достовірного жерела бере в мирових переговорах участь також генеральний секретар фінансів України Туган-Барановський. Крім того товаришить делегації багато помічних сил. При переїзді делегація у Львові, де відвідала книгарню ім. Шевченка.

Французька фінансова поміч Українській Республіці.

Французький посол запросив до себе генерального секретаря фінансів Тугана-Барановського, як представителя Генерального Секретаріату і заявив, що французьке правительство і публічна опінія в Франції з найбільшою участю слідить за українським рухом. Французькі капітали вложили би радо свої капітали в промислові підприємства України. Посол радив українському правительству ввійти в переговори в сій справі з французькими фінансовими кругами, обіцяючи свою поміч. З сеї нагоди пише „Нова Рада“ (ч. 195) в вступній статі п. н. „Міжнародна економічна політика України“:

В розмові з п. Туганом-Барановським заявив французський амбасадор, що в Франції слідять з найбільшим співчуттям за українським рухом. Оплачують ся з'являювати деталі цього співчуття: французьке правительство і соціальні групи виказують таку велику симпатію для нас. Сі „соціальні групи“ се французькі капіталісти, які хочуть вложити свої капітали в українські промислові підприємства. Отже глибоке співчуття являється просто глибоким інтересом капіталістичної Франції на всі можливості, які може Україна здобути від прокляжати української республіки. На наш превеликий жаль мусимо ми троха напружити свою політичну пам'ять, щоб там знайти таку дрібницю з недавньої минулими, а іменно що Франція свого часу, коли її моральний інтерес для України міг мати колюче значення, не показала співчуття до нашої долі. Се дає нам право перейти з області платонічних і моральних заяв на ґрунт простого обрахування.

Як хто тепер говорить-ме про глибоке співчуття до нашої будучини, то ми не будемо встані дати ясної й докладної відповіді. Царове сполучення Одеси і Марсильї являють ся для обох сторін корисним, та можливі ще й інші економічні зносини, яких тепер предвидіти годі. Підчас війни і тяжкого, непевного стану в душі неможливі ніякі плани, міжнародної економічної політики, тому неможливі також обіцянки й заборони на будучиність. При наших теперішніх міжнародних зносинах, сходах і переговорах мусить ясно виходити погляд, що Україна потребує миру і аж по закінченню мира може вона впорядкувати своє економічне життя. А по війні при розв'язці економічного питання будуть для українського правительства міродатні не „симпатії“ по одній, чи другій стороні, а холодне обрахування політичних і економічних чинників, котрі передусім будуть корисні для України.

Чорносотенне славянство.

„Народня Воля“ пише:

На нашому фронті між чеськими, сербськими та польськими воєнками ширить ся відозва, видана якимсь „слов'янським гуртком“ у Києві 24. жовтня. Відозва складана на російській мові. Вона вказує на мету 200 мільонів Славян створити союз „історично самостійних національних держав від чеської Шумави по Владивосток — і від Царгороду по Ледовий океан.“ В кінці відозви сказано: Продажні большевики, меньшевики, Українці і їх товариші, сховавши своє єврейське походження за руськими фаміліями (Троцький-Бронштейн) бувши розбійниками, недавні міністри, ведуть Росію і слов'янство до загибелі, а все людство до неволі, ненаситного харизмаки Вільгельма. Коли ви воєнки не допомогли герою Корнілову, то допоможіть провідникам козаків створити тверду владу, умову тріумфу слов'янського та всього людського діла. Крім козаків найдуть ся ще в Росії мільйони вірних синів родини, добровольців, готових з Вами побити і вмерти за кращу будучину людства. Вперед! З Вами право й Бог!

Росія відтягає свої ґарнізони з України.

Як доносить петроградська агенція розказав нар. комісар заграничних справ Троцький всім російським ґарнізонам на Україні пересилити ся в російські міста.

Москалі граблять, палять і убивають українських переселенців.

Українська Рада пензенської губернії звернула ся з проською до центрального комітету південих залізниць, в якій вказує, що в губернії Пенза живе поверх 20 тисяч переселенців-Українців, які свого часу мусіли опустити рідний край. Селяне-Москалі граблять і палять добро й майно Українців, забирають всю худобу й збіжжя а часто й убивають Українців. Ратунок з сего положення оден, перевести згодом всіх виселенців на Україну.

Ромунія по стороні ворогів.

Докладно не відомо ще, як то прийшло до того, що сусідка наша Ромунія стала по стороні наших ворогів. Та вже то, що виявило ся доси з тайних дипломатичних актів російського правительства, яке при кінці 1917. р. вважало керму держави в свої руки і почало оголошувати тайні акти дипломатів ворожих-нам держав, дуже цікаве і настільки характеристичне, що дальші оголошення ледви можуть змінити ясний образ того стану справ, що довів до виповіді війни осередним державам.

Ромунів ми Буковинці знаємо добре з їх крайню ворожих виступів проти українства. Австрійське правительство довго не хотіло нічого чути про те, що крім Ромунів жие на Буковині ще й український нарід, який чисельно переважає Ромунів. Причиною такого відношення уряду до Українців було те, що Українці на Буковині були майже виключно народом мужицьким і крім священників майже не було інтелігенції, бо дідиці, які на Буковині говорили по українськи, признавали ся до волоської народності. Тепер волоські дідиці бодай виють говорити по волоськи. Українське жите на Буковині не триває ще й пів віку. За цей час вибороли собі Українці у завзятій тяжкій боротьбі рівноправне становище.

У тій національній боротьбі Ромунів з Українцями велику роль грають ромунські інтерпати, себто бурси для хлопців і дівчат. У тих бурсах виховувало ся багато української дівчини без яких оплат а надто бували ще й випадки, що Ромуни давали батькови дитини гроші за те, що він віддав свою дитину Ромунам до виховування. Таким чином вигодували Ромуни багато перекинчиків-ренегатів.

Богато з визначних ромунських діячів громадянських вишло з таких перекинчиків. Виховувало по бурсах дітей в наскрізь вовіністичним дусі. Запомаги одержували ромунські бурси з православного релігійного фонду на Буковині. Вони були досить значні. Адаже на чолі православної консисторії на Буковині стоїть син бідних українських родичів з чисто українського села в чисто українським васьківським повіті в Руського Банілова митрополит Володимир Рента, перекинчик і завзятий Ромун та українофоб. З рештою не доводило ся читати, щоб ромунське громадянство складало жертви на свої бурси. А відомо, що Ромуни не такі то вже скромні, щоб не розголошували про такі жертви всему світові, як би тільки вони були. Виходить, що таких жертв не було, а коли помімо того видавали Ромуни значні гроші на свої бурси, то були се гроші з ромунського королівства, що й виявило ся опісля з ромунських газетних переверток. І знов жертвувало не ромунське громадянство, але ромунський державний скарб.

Такі добрі сусідські стосунки ромунського королівства довели до того, що з вибухом війни багато ромунської інтелігенції, між нею університетські професори др. Ністор і др. Герман, учителі середніх і народних шкіл, студенти університету тощо, повтікали до „нейтральної“ Ромунії, де вели противагостійську агітацію. З Ромунією ми мали уговор, що в разі нашої війни з Росією Ромуни мали би цілою силою воєнною стати по наших боці. Однак як союзниця наша Італія, так само й Ромунія заявили свою нейтральність, викинувши догідної хвилі, щоб завдати своїм буйному союзникови смертельний удар. Що з того вийшло противне отсему щирому бажанню, це завдячуємо жертвам і хоробрості наших військ як і патріотизмови населення.

Як задивляють ся теперішні союзники Ромунії, бачимо з оголошених недавно тайних дипломатичних актів московського правительства. Іменно 240-ове звітномлене описує стосунки, які були під час, коли Ромунія виповіла Австро-Угорщині війну, говорять ся там ось що:

„Від початку європейської війни зашла Ромунія офіційно нейтральне становище, яке виразно холітало ся то сюди то туди, залежно від стану мілітарних операцій. Основою такої хиткої політики були дві найважливіші причини: бажане не прийти за пізно до розділу Австрії і змагане зискати можливо як найбільше коштом воюючих держав. Наші успіхи (себто московські) в Галичині і Буковині 1914. р. і з початку 1915 (здобута Львова і Перемишля) і поява передових наших військ поза Карпатами вивели питання виступу Ромунії на чергу дня. Розпочаті переговори продовжались довго через те, що наші (себто московські) військові круги стояли за тим, щоб стратегічну границю на Буковині покласти так, щоб вся та область остала ся при Росії.

„При кінці мая того самого року відступили ми з Галичини й Польщі й покинули Буковину. Відповідно до того зміняв ся також і настрій правлячих ромунських кругів, і переговори про вступлене Ромунії у війну припинили ся самі собою. При кінці 1915, і з початку 1916. хилила ся після розгрому Сербії і вступлення Болгарії ромунська політика значно на сторону наших ворогів. Ромунське правительство заключило того часу цілий ряд дуже вигідних торговельних договорів з Австро-Угорщиною і Німеччиною. Ромунія продає збіжжя і доставляє инший провант і дістає за то золото і мануфактурні товари. Ся обставина примусила наші військові, фінансові і торговельні відділи міністерські поставити ся з великою осторожністю що до вивозу предметів військового озброєння як і всіляких запасів з Росії до Ромунії, які могли би потрапити в руки наших ворогів. В дійсності був застановлений майже весь вивіз. Знаменита офензива генерала Брусілова на весні і літом 1916 схилила ромунську нейтральність знову на бік держав антанту і дала можливість відновити переговори що до виступлення Ромунії.“

„Треба зазначити, що з самого початку начальник штабу головнокомандуючого був тої думки, що з мілітарних причин задержане нейтральності Ромунії було би для нас кориснішим, ніж активне вмішане у війну. Пізніше став генерал Алексієв по стороні союзників, які бачили у виступленю Ромунії рішучий удар для Австрії і зближене кінця війни.

„В серпні 1916. підписано з Ромунією мілітарно-політичний договір, який давав їй такі здобутки територіальні (Буковину і цілу Трансільванію), які очевидно не відповідали розмірови участі Ромунії в мілітарних операціях, бо вона зобов'язувала ся, виповісти війну лиш Австро-Угорщині й обмежувала ся тільки операціями в Сигеті-Городі.

„Слідуючі події показали, як тяжко помиляли ся наші союзники, які перецінювали ромунське вступлене у війну. Тепер висунув розвиток мілітарних операцій на ромунським фронті всі політичні питання на друге місце. Найбільший інтерес має тепер евакуація Молдави, коли-б воєнні стосунки того вимагали. Передбачаючи таке, уложено окрему комісію. Передвиджено перенесене правительства, парламенту й державних урядів до Херсону. Запас золота переведено вже до Москви. Під вражієм такої катастрофи виривають в самій Ромунії течії, які не хотять продовження війни і які поклали собі завдане заключити мир, хоча би й сепаратний мир. Однак рішучість короля і його правительства, перенести всі терпіння до кінця, адаєть ся, непохитна. Зміни в кабінеті Братіану в останніх часах в змислі порозуміння ліберальної і консервативної партії дали цілому правительству більше національний характер і скріпили його становище.

„Нещасте, яке спіткало Ромунію, то природний наслідок цілковитого браку поготівлі за час дволичної політики Братіану. Легкі побіди 1913 і дипломатич-

ний успіх, якого діняла Ромунія після балканських воєн, причинили ся в значній мірі до переоцінки власних сил з боку громадянства і правительства. Ромуни перецінювали себе політично і мілітарно і переживають тепер тяжке розчарування.

„Зі становища російських інтересів маємо ми руководити ся ось чим при оцінці теперішнього стану справ у Ромунії:

„Коли би справи були розвинули ся так, що мілітарно-політичний договір з Ромунією з р. 1916. мали би вповні адійснити ся, то повстала би на Балкані сильна держава, яка складала би ся з Молдави, Волощини, Добручі (теперішньої Ромунії), Трансільванії, Банату і Буковини (здобутки по договорі з 1916.) з населенням приблизно 13 мільонів душ. На будуче була би Ромунія Росії ледви приязна і змагала би адійснити свої національні мрії що до Бесарабії. На Балкані вона також старала би ся виступати проти впливу Росії, і була би задля переважно романського характеру свого населення під сильним впливом Італії і Франції. Через те політичним інтересам Росії нічого не шкодить розгром великодержавних планів Ромунії в зазначених справах.

„Це мусимо використати задля зміцнення тих накинених зв'язей, які лучать Росію з Ромунією, на можливо як найдовший час. Коли нам не вигідне утворення сильних держав на Балкані, то не пригідне для нас і знищене або ослаблене існуючих політичних організацій. Тому то охорона Ромунії перед остаточним розгромом являється в ся хвилию одною з наших головних воєнних і політичних завдань.

„Наші успіхи на ромунським фронті мають для нас незвичайне значення як одинока свого рода можливість, рішити питання про Константинополь і чорномор. побережя раз на завжди в бажанні для нас змислі. Події в Ромунії (листопад 1916) змінчили основно підклад договору з 1916. р. Замість стосунково дрібної військової помочи, до якої Росія була обов'язана в Добручі, мусіла Росія передати оборону ромунської території на всі боки майже виключно російським військам. Військова поміч Росії прибрала такого розміру, що передвиджена в наведеним договорі обіцянка територіальних відшкодовань Ромунії за вступлене її у війну мусять бути без сумніву перевірені. Коли би може в даних стосунках не порадно було підняти це питання, то всеж таки мусить воно при найближшій нагоді бути поставлене на чергу дня.

З оригіналом годить ся.

Поліванов, 20. листопада 1916.“

Оттакої честі і прихильності дізнали ся Ромуни від своїх московських приятелів. Про жадну иншу державу ніхто не висловляв ся з такою погордою як російський справознавець у наведеним звіті. А все таки знаючи ромунський характер ледви можна сподівати ся, щоб ромунська інтелігенція порозуміла звернені на її адресу слова — заслужені слова погорди.

В. Г.

Білянс парламентарних праць підчас останньої сесії.

В часі від 30. мая до 20. грудня 1917. р. відбуло ся всего 52 засідань. Одним з головних завдань парламенту було полагодити цісарські розпорядки, яких предложено в числі 181 палати вже в часі її скликання. Майже четверту часть сих розпорядків полагоджено, а то більшу частину навіть у формі законних проєктів. Тільки малій частині відмовлено апробати. Що до змісту сих цісарських розпорядків треба в першій мірі піднести ось які: призначення причинників на удержане родин мобілізованих, дальшу виплату причинників для родин погиблих у війні і виплату запомог для інвалідів.

Палата прийняла, як звісно, дві бюджетові провізорії: послідна триває до кінця лютого 1918. р. Між иншим обробила бюджетова комісія значну часть звичайного бюджету; отже можна надіятися, що наради будуть довершені до того, що можна буде при поновім скликанні палати 22. січня 1918. р. предложити готовий план звичайного бюджету. З черги предметів, які найбільше займали парламент, треба особливо піднести: дорожніні додатки для державних урядників і для народного учительства, воєнні відшкодовання для громадських урядників і призначення промисловцям 100-мільйонного кредиту. Особливу увагу звернено на справи воєнної опіки і запомаги збігців; для охорони сих послідних уложено навіть окремий закон.

Далі порішено ось які питання: соціальну асесурацію, опадатковане, угоду з Угорщиною, справу австро-угорського Банку, судове законодавство і т. д. Окрім сего мусіла палата застановити ся над цілим рядом нагалих запитань; найтруднішою показала ся справа виживлення, якій присвячено найбільше часу й уваги; труднощі, які робить Австрії Угорщина в доставі поживних средств, спричинили остру дискусію, яка прибрала часто демонстраційні форми. До бурливих сцен прийшло з нагоди неурочених ще й досі берлінських поголосок про т. зв. австропольські плани. Під кінець сесії, отже в хвилию, коли почато переговори в Берестю-Литовським, виринуло на верх і питання, чи не слід і парламентарним відпоручникам поодиноким народностям брати участь в тих переговорах, що викликало остру перепалку між партіями.

Буковинський православний календар „Руської Бесіди“ вийде з кінцем сего місяця заволяти в адміністрації „Буковини“.

3 других часописей.

Шведська часопись про Холмщину й Галичину.

„Dagens Nyheter“ обговорюючи третій універсал У. Ц. Ради пише:

Цікава вістка про Холмщину, до якої Українці вперше (Ред.) оголошують свої права. Населене в польській частині губернії почасти польське, почасти українське з незначною більшістю останнього — в східній частині переважно українське, але з польською примішкою. Поляки вважають Холмщину польською землею, яку Москва силою забрали від Польщі. І тому вони певно будуть енергійно протестувати проти передачі їй цієї частини, яка сьогодні під німецькою окупацією, Україні. Питане Холмщини стає ще більше сконфлікованим, що Українці в східній Галичині енергійно протестують проти влучення Галичини до Польщі, як того тепер бажаєся — і замість того жадають поділу Галичини на польську й австрійську часті і утворення автономної австрійської України. Холмщина зв'язана властиво географічно разом і повинна після принципу національності належати сюди або бути прилученою до України. Та Поляки не хочуть про поділ Галичини нічого знати. Вони порівнюють відносини в Галичині з відносинами на Чехах, де є сильна німецька меншість побіч чеської більшості.

Домагання України в справі Холмщини стрінуть помірно проєктованого народного голосовання на перепони.

Український мир.

Робітнича Газета, орган президента Укр. Генер. Секретаріату Винниченка, містить статтю, яку треба уважати висловом програмового становища України що до напрямку української політики в її теперішній стадії в загальні, а з окрема що до питання мира. В цій статті, яка дине достоїнством що до розуміння завдань українства, констатується передовсім, що українська демократія була тим чинником, який справу мира підніс поперед усіх і відіс ся до неї глибоко і серйозніше, ніж вчинило се большевицьке правительство. На думку Робітн. Газети справа мира, який тепер пересправляється між Німцями і петроградським правительством, попала в зовсім невідповідні руки, а власне в руки людей, які не є признані навіть значною частию власного народу, через що тим фантастичнішим являється ся їх змагання видобути ся на провідників всієї федерації. Далі читаємо дословно от що:

„Грізніша справа мира! Отже по перше мусимо виходити з того, що нема центральної федеративної влади східної європейської федерації, і в справі мира се треба ясно, виразно, навіть грубо поставити в свідомості не тільки Совіта народи, комісарів, але і Німців і інших мирових сторін.

А звідси виливає, що не менше виразно і грубо треба витолкувати всім і се реальне положення, з яким не хоче мирити ся не тільки большевільний Совіт народи, комісарів, але і різні союзнаки, як Франції, Англії і інші. Останнім се треба показати не менше грубо і отверто, бо хочуть обійти і використати Українську Республіку.

Твердо і виразно аж до дальших наслідків треба витолкувати висновок з того реального становища і Німцям, а саме, що Рада народи, комісарів, сумніва навіть як репрезентант Великої Росії, цілком і ані трошки не є репрезентантом наших східних республік, а в першій черзі України, і що мир Ради народи, комісарів, зробаний по їх рецепті, виявлений вже в справі перемиря, не є, не буде і не може бути миром Української Народної Республіки, як що той мир буде заключений від імені неіснуючої Росії Радою народи, комісарів. Тільки мир, підписаний не одною Великою Росією, але Україною і іншими і східними республіками, може бути узнаний за дійсний мир. З того становища українська революційна демократія ані на крок відступити не може.

Розуміється, дуже можливо, що вже пізно передавати справу миру федеративному урядові, бо справу розпочато і заново створений федеративний уряд на початку може був би ще за слабкий, як центр для такої трудної справи.

Отже, вважаючи все те, мусимо ясно замітити, що одиникий шлях до переведення справи корисного мира, бодай нешкідливого для України, — се фактично, а далі в великій частині і формально вести сю справу, як справу цілком незалежну від інших східних республік.

Все спонукує виступати вже і підчас предімарних мирних переговорів, держати ся незалежно від ради нар. комісарів. Практично правительством Української Республіки повинно само екстремно виготовити умови мира і в імені республіки безпосередньо пропонувати негайний мир всім державам світа і вступити їм для сего з Українською Республікою в безпосередні переговори. Мотиви подані вище будуть досить сильні не тільки для Англії і Франції, але, думаємо, будуть ще сильніші і для Німців, бо розуміється вони не менше Англії та Франції вріють про експлоатацію багатот Українці. Частковий же скептицизм Німців що до ради народних комісарів, їх сили і значіння, яскраво означив ся і підчас переговорів про перемиря.

Тверда постановка Укр. Народної Республіки, справу мира для України не віддати в руки нар. комісарів, а взяти в свої руки, без сумніву дуже сильно вплине на відповідне відношення до того і інших воюючих держав. Положене там небезпечніше, що розуміється, совіт нар. комісарів постарав ся би своє нерозуміння ставити в справі мира надолужити тим, щоб перекинути всі тягарі гіркого мира з Великої Росії на Україну. Дон і інші республіки розуміють ся, ратуючи свої політичні позиції, совіт нар. комісарів не рахувати меть ся ані трошки з інтересами трудячих мас України.

І тільки проведення такої певної, ясної самостійної лінії в справі мира для захисту економічних інтересів трудящого народу може уратувати Україну від тяжких наслідків роботи ради нар. комісарів, від тяжких намірів Німеччини загартувати Україну,

але і з другого боку не менше огидливих намірів союзників прибрати економічно Україну до своїх рук. З другого боку тільки сею метою нарешті можна прийти і до згуртовання наоколо України інших східних республік для утворення східно-європейської федерації.

Як бачимо, то становище українських рішачих кругів держити ся чистої нейтральності супроти обох воюючих сторін. На кождий спосіб не можна політики укр. правительства назвати антагоністичною, якою П дехто старав ся представити. Стаття ся є доказом самопевності і свідомості стремління України, рішеної незалежно від петроградських замислів іти по самостійній дорозі до довершеня будови укр. держави і осягнення мира.

Українські міністри.

Др. Михайло Лозинський містить в „Свободі“ кілька заміток про тих українських міністрів, котрих він особисто пізнав то підчас їх побуту в Львові, то знов перебуваючи сам в Києві. Вважаємо за корисне познакомиться з сими записками й наших читачів.

Володимир Винниченко, президент Генерального Секретаріату (по нашому президент міністрів) і генеральний секретар (по нашому: міністер) внутрішніх справ, є не тільки славновісним письменником, але також старим революційним діячем; як член української революційної партії і опісля української соціально-демократичної партії має за собою яких 20 літ політичної діяльності. Скінчивши гімназію, віддав ся весь революційній роботі й письменству. Скільки разів сидів у царських тюрмах, скільки разів тікав з тюрми і знов попадав туди, годі сказати. Проживав часто в Галичині, а також у Швейцарії і Франції. До вибуху теперішньої революції не міг показувати ся до Росії, хіба тайно, бо там ждала його як „політичного злочинця“ тюрма.

Ворис Мартос, генеральний секретар рільництва, належав до основателів революційної української партії. Він був другим студентом з закордонної України, якого я пізнав у Львові в 1899 р. (перший був пок. Лев Мацієвич, інженер і один з найліпших летунів у Росії, який і найшов смерть на літаку, — також основатель РУЦ.). По 1905 р. займав ся головою кооперативним рухом. Належить до української соціально-демократичної партії.

Симон Петлюра, генеральний секретар війни, належав також до головних діячів революційної української партії й опісля української соціально-демократичної партії. В революційну роботу пішов з духовної семінарії. В рр. 1903 до 1905 жив у Львові, працюючи як публіцист. З того часу знало його багато наших людей як доброго, щирого товариша. Підчас революції 1905 виїхав до Росії. В 1907 р. працював у редакції київської української щоденної газети „Раді“. В останніх роках перед війною жив у Москві і редагував місячник „Украинская Жизнь“, призначений для знайомлення Росії з українськими справами.

Микола Порц, генеральний секретар праці, належав, як попередні, до головних діячів революційної української партії і української соціально-демократичної партії. Перед революцією 1905 р. бував також в Галичині. По революції 1905 р. скінчив київський університет і був адвокатом у Києві. Має славу теоретика партії. З його праць найбільше відома про автономію України.

Михайло Ткаченко, генеральний секретар судівництва, належав до головних діячів революційної української партії. Втікнув з тюрми, прибув в 1903 р. до Львова, де проживав до кінця 1905 р. При розпаді партії був одним з основателів української соціально-демократичної спілки. Вернувшись до Києва, скінчив університет і був адвокатом у Києві.

Всі вони люди — літ під 40.

Яких 10 літ старший від них є Іван Степаненко, генеральний секретар просвіти, також член української соціально-демократичної партії. В українській літературі він відомий як поет і історик літератури. Скінчив київський університет і був гімназійним учителем у Києві.

Чи не наймолодшим членом українського правительства є генеральний секретар для виживлення Микола Ковалевський, представник партії соціалістів-революціонерів. Коли я в червні 1914 р., отже кілька тижнів перед вибухом війни, познайомив ся з ним в Петрограді, він був тоді старшим студентом політехніки. В той час редагував він журнал „Український Студент“.

Олександр Лотоцький, який був генеральним писарем Генерального Секретаріату (тепер мав уступити) і П. Стебницький, який був комісарем для справ України при правительстві Керенського, оба люди років коло 50 і оба ішли урядники міністерства фінансів за царського правління, належали до видних представників української громади в Петрограді. Олександр Лотоцький виступав в українській публіцистиці під псевдонімом О. Вілюсенко. П. Стебницький належить також до діячів українського письменства.

Ось які люди мають власть в Українській Народній Республіці. Певна річ, що ту власть будуть виконувати для добра українського народу, що позаводять в Українській Народній Республіці такі порядки, які для добра українського народу потрібні. Вони цілою своєю дотеперішню працю дали доказ, що тільки добро українського народу лежить їм на серці; для добра українського народу вони мучили ся в тюрмі і злиднях революційних діячів, переслідуваних царським правительством. Тепер український народ, скинувши з себе парські кайдани, поклав їх до власти, і вони будуть сповняти власть в його користь.

Українське Слово про перебудову Австрії.

З нагоди розв'язання словацького просвітного товариства на Угорщині пише „Укр. Слово“:

„Ми, Українці, зложили досить доказів на те, що уважали

Австрію за приближне свого окарлілого парською Московією народ. У своїй вірності видержали ми навіть такий удар, як переговори в справі відступлення земель українського народу — Польщі, хоч се боліло нас певно більше, чим болів би торг у справі відступлення нашої землі якуму небудь іншому народові. З тим більшим правом і смілістю можемо тепер домагати ся від Австрії, щоби в практиці і то вже тепер перевели свою перебудову так, щоби всі її народи були вдоволені з неї й уважали своїм приємним обов'язком боронити її як заборона свободи й самоозначення народів. Ся держава, як кожда держава, повинна бути матір'ю для всіх народів, що входять в її склад. Заповіданнями мілітарного виховання цілих народів не виділять ся сеї держави з її тяжкої хвороби, що точить їй ненависті в одних проти других. Радія істновання Австро-Угорщини на будуче лежить в перебудові сеї держави, чи радше держав — так, щоб усі їх народи чули ся в них, як в дома.“

З поглядом Укр. Слова ми виїмово вповні згодні. Сей погляд відповідає становищу всіх новочасних австрійських ідеологів. Від переведення заключених в ній домагань залежить сила і будучиність Австрії, як держави її народів. Певність розвитку Австрії в сім напрямі є також вихідною точкою нашого становища до Австрії. Зважаємо однак, що з так понижаною програмою розвитку австрійської держави не годить ся національна програма таких народів як Поляки і Чехи, через що некорисною є так спілка УІР. з сими останніми як антажоване Укр. Слова в користь останніх.

Польські жалі.

„Kurjer Lwowski“ сильно нарікає на те, що „Українцям признано повну участь в мирових переговорах способом дефінітивним і без застережень“, тоді як „Полякам по довгих дипломатичних нарадах і різних дипломатичних подорожах в найліпшій разі має бути признана „в відповідній стадії переговорів“ співучасть з голосом інформаційним і дорадним. — Треба пригадати — пише польський орган — що теперішня „українська республіка“ не була „визволена“, що не має за собою визвольних актів з 5. листопада і 13. вересня, що не може покликати ся на жертвенні діла легіонів, довершені в користь освободителів.“

Не можуть заставити воюючі держави не признати факту утворення Української Народної Республіки — „Kurjer Lwow.“ агітає свою досаду ось як:

„Можна мати ще сумніви, чи є здібний до відбудови своєї свободи нарід, який в тій самій хвилі, коли гакати-стичні методи „виселювання й вивласнювання“ банкрутують в могутній німецькій імперії, — осмілюється ся не тільки в Україні, але й тут у нас в Галичині (мова про реферат дра Ст. Барана на Надзвичайнім Народнім З'їзді про земельне питання) втіяти в свою програму політичне домагання вивласнення Поляків.“

До сих виводів „Kurjer Lwow.“ пише „Ціло“:

Мусимо сей вивід польського „журналіста“ спростувати, а саме: Ані універсал Української Центральної Ради, ані ухвалена на Надзвичайнім З'їзді резолюція про земельне питання не говорять про вивласнення Поляків, тільки про земельну реформу, яка землю великої власності віддала би в користь селянства. А що в тих областях України, які колись були поневолені Польщею, велика земельна власність знаходить ся переважно в польських руках, се чейже не вина українського народу. І годі вимагати, щоб Українська Народна Республіка сплила ся перед демократичною земельною реформою, бо се противить ся інтересам польських ділчів.

Клевета як спосіб політичної боротьби.

„Діло“ навіязує в статі п. н. „Сторінка з низин політичної особистої моралі“ до боротьби укр. руху проти большевицьких наклепів і пише от що:

Оклевувати політичного противника, кидати підозріне на його честь й добру славу, підсувати йому найпоганіші наміри, випирати в товпу — некритичну, жадну сенсації, схвильну вірити кожній слетні — наклени на противника, що він, мовляв, усе робить тільки за готівку, що він запродаєць, чужий агент, зрадник — і як вони там звучать усі ті наклени, до яких здібний неперемисливий ворог політичний, — се стара і сумна історія, яка повторюється ся трохи не кожного дня в усіх низьких моральних і особистих культурах політичних кругів.

Жертвами тої невимрущої нечести бували чи не всі видатні діячі також українського народу; жертвою його бував і весь український нарід.

Ми, галицькі Українці, могли би про се неодноразово розказати — як що до наших внутрішніх спорів, так і що-до наших спорів з національними сусідами. Однак не аніше бувало й з нашими закордонними земляками. Сипали ся наклени парських клеветників, а нині сплиять ся на творців і двигачів української Республіки рівно підлі і рівно низькі наклени соціалістичних, большевицьких ворогів і клеветників.

Німецькі претенсії до Буковини.

Як відомо, попри поголоску про прилучення Галичини до Польщі майже рівночасно пішла була поголоска про створення української провінції із східної Галичини й Буковини. Ся друга поголоска, яка відповідає інтенціям Українців, визнавала була передовсім застережене Румунів, за котрими зголосили ся зі своїми претенсіями й Німці. Як речник німецьких претензій виступила плезька „Silesia“, заявляючи, що колиб українські бажання що-до влучення Буковини з східною Галичиною як правдо державної одиниці, апробовані президентом міністрів Зайдлером, мали бути сповнені, то тоді перші Німці не допустять до того, аби їх братів на Буковині видано на поталу українського пановання. Доси — каже німецький орган — панував на Буковині помімо національних і віроїсповідних різниць відрізаний спокій і гармонія. В найдалшій заку-

тині Австрії переводжено найдокладніше (?) в практиці засади національної автономії. Край поділено на чотири національні катастри, так що навіть в Кравім Виділі були стережені права кожної окремої народності. Ніде і ніколи не чути було на Буковині закликів о „освободженні“. Чижби тепер задумувано видати на поталу української майоризації Румунів, найвірнійших і найлояльнійших горожан держави? (від коли?) Українські домагання, се — на думку німецької часописи — фантазії, які Українці повинні собі вибити з голови, бо на Буковині мешкає 100.000 Німців, до котрих ще треба зачислити тих Жидів, що говорять по німецьки, так що Буковина властиво в третій частині німецька і під ніяким услівем не може попасти під власть якої небудь славянської більшості. — Ми навели сей голос як свого рода курйоз. Ані Німці не становлять третини Буковини, а тільки мало що більше як десятину, ані не потребували б вони навіть на випадок, якби згадана евентуальність й наступила, боятися української майоризації, бо Українці дали вже не один доказ того, що їм чужою є думка пановання над другими. Найкращим доказом того є становище, з яким до національних меншостей віднесла ся українська більшість на закордонній Україні.

Дещо про війні чинитьби і війні шкоди.

Тепер, коли офіційні переговори з Росією й Україною в повнім ході і судячи по вістках, які доходять до нас, доведуть мабуть скоро до успішного вислідку, нема що побоювати ся поповної інвазії увільнених частин Буковини, тим менше, що стан російської армії такий, що й на роки вона неадекватна до ніяких операцій.

Тому треба числити ся з усталенем відносин на нашій Буковині, що має тим більше значіння для сего бідного, в наслідок кількох ворожих інвазій знищеного краю, бо тут можна не лише приступити до відбудови знищених осель і придметів, але й полагодити остаточно з успіхом роками нерозв'язане питання війні чинитьб і війні шкід.

Після закону про війні чинитьби, ухваленого австрійським парламентом в 1912 р., зобов'язана держава поповняти лише війні чинитьби, але не війні шкоди.

Звичайно розуміють ся під війні чинитьбами все те, що забрало військо для війні потреб, а під війні шкодами поповнені шкоди в наслідок війні операцій. Докладної законної дефініції про те, що треба розуміти під війні чинитьбами, а що під війні шкодами, нема й тому буковинські і галицькі посли ставили багато вносень, щоб вияснити сю справу й помочи добити ся як найскоршого відшкодовання потерпілим, яким все одно, з якого титлу їм поповнить ся шкоду.

Майже всі вноси й запитання послів із північних і полудневих війні областей, передовсім посла Василька амагають до того, щоб підняте війні чинитьб розширено на понесені в війні шкоди, бо в часі, як не було парламенту, панувало дуже вузьке поняття що до „війні чинитьб“, а держава повинна безуслівно в кождім випадку поповнити шкоду за війні чинитьби. Після існуючих законів війні чинитьби є спільними видатками і обі половини держави, Австрія і Угорщина, мусять їх поповнити в тім відношенню, як покривають всі інші війні видатки.

Та коли в Тиролю і західній Галичині майже в цілості поповнено війні чинитьби, то на Буковині аж до недавнього часу не було навіть комісії для війні чинитьб, так що в краю бракувало відповідної інституції, яка би в кінці заняла ся сею справою. Тепер настановлено й в нас т. зв. повітові й краєві комісії, яким пристойть право заключувати угоди з пошкодованими партіями до 5 тисяч, згідно 20 тисяч корон. Буковина має повне право на те, щоб на неї брати згляд, бо вона понесла найбільші й найтяжчі жертви у сій війні і чекає вже четвертий рік на задоволення своїх домагань.

Склад комісії дає нам право кадіяти ся, що вони з повнім віроумінем віднесуть ся до нашого бідного населення й вимірять відшкодовання за війні чинитьби, зареєстровані нашим військом по теперішніх умовах.

В справі війні шкід держава не є законно зобов'язана платити відшкодоване. Се становище заступало правительство Штірца. Та зі скликанем парламенту прийняло австрійське правительство поповнити війні шкід, а дотичні видатки признало, як се заявив міністер краєвої оборони на засіданні комісії для відбудови, спільними видатками обох половин держави. Як бачимо, то завдяки діяльності послів справа поповнення війні шкід пішла на стійкий вперед, що правительство узнає зобов'язання поповнити шкоди, і сьогодні заходить лише питання, хто має понести видатки за ці відшкодовання, чи ціла монархія, отже Австрія й Угорщина після квотового ключа 2:1, чи сама Австрія. Не підлягає сумнівови, що війні шкоди, понесені так в інтересі Австрії як і Угорщини, яку ми боронили, отже в інтересі цілої монархії. З того виходить, що й Угорщина зобов'язана заплатити суму, яка на ню припадає. Та Угорщина, яка потерпіла багато менше шкід через війну ніж ми, не хоче признати поповнення війні шкід спільними видатками монархії, як ми се бачимо з закід спільними депутатами угорського парламенту й з уст угорського президента міністрів, стоячих на тім, що „най кождий край сам поповнить свої війні шкоди.“ Та по моїй думці край сам поповнить свої війні шкоди. Та по моїй думці Угри ледви чи вдержать ся з своїм становищем, бо-ж се звісна річ, що найбільше шкід наробили угорські війська й гоньведи, а не вдержать ся тим менше, що сама-ж таки Угор-

щина зажадала від німецького правительства відшкодовання за шкоди, поповнені німецьким військом в Семигороді і його по докладнім обчисленню шкід мішаною німецько-угорською комісією одержала.

Комісія для відбудови в австрійським парламенті вибрала на посліднім засіданні субкомітет з вісьмох членів, до котрого входять з Українців др. Кость Левицький і Антін Лукашевич. Сей комітет має довести до кінця справу відшкодовання за війні шкоди.

Я переконаний, що субкомітет як і парламент управляють ся для нашого краю переважно питанням так, що пошкодоване населення буде вдоволене, а якби справа мала в наслідок непорозуміння з Угорщиною протягнутися, то правительством відповідними задатками повинно прийти бідним пошкодованим в поміч.

Посол Антін Лукашевич.

НОВИНКИ.

Всім нашим читачам і прихильникам бажаємо щасливого Нового Року. Дай Боже, щоб ми слідуємий Новий Рік стрічали на нашій волійній, рідній землі!

† Енгельберт Пернерсторфер. Минулого тижня помер посол і віцепрезидент палати послів Е. Пернерсторфер, один з головних провідників німецької соціальної демократії і визначний публіцист. На похороні, який відбув ся серед великого здвигу партійних організацій і чисельних прихильників покійного взяв участь м. и. голова Союзу укр. послів з Буковини, який крім того вислав на адресу президії Союзу німецьких соц. дем. послів заяву співчуття слідуєчого змісту: „Високошановні Панове Товариші! Глибоко зворушений вісткою про смерть Вашого товариша і окруженого нашою симпатією віцепрезидента Енгельберта Пернерсторфера, спішу, щоб іменем власним і клубу українських послів з Буковини переказати панам товаришам з соц. дем. табору вираз найщирішого і найглибшого співчуття. — Я і мої клубові товариші вповні свідомі сього, який вилім, що його ніяк заступити, означає як раз в сій так поважній добі парламентарного життя в Австрії втрата сеї личности, що як віцепрезидент палати була все діяльною в дуєї згоді і як посол-товариш натішала ся задля багатства досвідів і знання і задля своєї непохитности переконань найбільшим поважанем палати. — З дуже щирим товаришським поважанем — Николай Василько.“ В помершій Е. Пернерсторфері в однім з головних сподвижників ідеї національної автономії український народ стратив одного із своїх найщиріших прихильників, що дав доказ в ряді принагідних публіцистичних праць про Україну по німецьких часописах.

Смерть освободителя селян. З Годовен в Америці прийшла відомість, що помер там в 94. році життя Ганс Кудліх. Кудліхове імя повинно бути добре відоме кождому австрійському горожанини, передовсім всім мужикам. Ганс Кудліх се ініціатор внесення панщини в Австрії в 1848 році, події, яке до останних днів святкує передовсім наш український нарід. Всего 24. літнім молодцем війшов був Кудліх, член Акад. Леґіону з часу віденської революції, до першого австрійського парламенту. Пробиваючи в часі розписаних виборів в родинний селі на Міледьку, за намовою самих мужиків вважав ся сей молодець кандидатом і був вибраний величезною більшістю голосів. Дня 22. липня виступив він в парламенті з вносом на скасування підданчих відносин селян до дідичів, що найшло в палаті сильне поперте але й сильних ворогів. Дня 8. серпня Кудліх мотивував своє вносе і вголосив, будучи сам панщизняним селянським сином, що знав селянські кривди з власного поміччя, пориваючи промову, яка запевнила його вносею успіх. „По моїй промові, оповідає він сам, німецькі мужики мало не задріпнули мене своїми обіймами та поцілунками, а польські і українські мужики хотіли цілувати край моєї академічної рясн.“ Дня 7. вересня 1848. закон про анесене панщини одержав цісарську санкцію. — Участь у віденських розрухах в осени 1848 привнесла його тікати. Засуджений заочно на смерть удав ся Кудліх до Німеччини, де його ідеалізм завів його знову в ряди революційних борців в Пфальці. Відти переніс ся Кудліх до Швайцарії, де вживав ся і описля переселив ся як лікар до Америки. Від того часу лише раз гостив в Австрії в р. 1872, де його витали з одушевленням. З тої нагоди місто Відень і багато інших міст іменувало його своїм почесним горожаниним. Замітно що тоді правительством спротивило ся дотичній ухвалі віденської громадської ради. В численних громадах красують ся також пам'ятники Ганса Кудліха — освободителя селян.

З діяльності заповогового комітету в Берні. Філії комітету для заповоги збігців, заснованого за починком посла Николая Василька в 1916 р. у Відні, отворено свого часу в Празі й у Відні. Наколи філія в Празі звинула з поворотом наших збігців на Буковину свою діяльність, філія в Берні істнує дальше і несе дальше поміч нашим бідним збігцям. З шістрічного справоздання сеї філії довідуюмо ся, що філія дбала головню про те, аби заосмотрити бідних збігців в обув, оджі і тану поживу. Не менше дбала філія й про те, щоб достарчити торічної острої зими збігцям й вугля. Кілька вів вугля купила філія на свій рахунок і відпродувала збігцям по ціні закупна а бідним давала й даром. Особливу увагу звертала філія на школу, а проф. др. Панько Клим, якому повірено функції краєвого інспектора для шкіл збігців, як практичний і прихильний молодіжний педагог помагає шкільній молодіжці душевно й матеріально. Він старає ся зашкільнити всіх дітей в шкільнім віці, які перервали науку або зміняючи помешкання перейшли серед шкільного року до Берна,

і дати їм змогу докінчити науку то на всяких курсах або й приватною наукою. Велике число дітей приміщено і дано їм відповідне заняття в приватних домах, в торговельних домах або при п. к. австрійським краєвим товаристві фонду вдів і сиріт в Берні, особливо таким, які хотіли ходити на торговельний курс, щоб навчитися са стеомграфії і писання на машині. Для сеї цілі діставали всі негасібні діти без ріжниць заповоги з „Шкільного Фонду“, щоб могли заробити собі чесно на хліб і навчитися са дечого доброго в чужині. Пані Лавра Шульц здобула собі особливі заслуги своїм умілим проведом „Шкільних збігців“, в якій найшли полатне заняття около 60 бідних дівчат, і „захи-сту для дітей збігців“. Старших дівчат приміщено в шпиталях або як маніпулянт, або сестер милосердя, то знов по військових канцеляріях, де вони сповняють сумлінно і пильно свою службу до повного вдоволення своїх настоятелів. Комітет відтримує щотижнево засідання й полагоджує всякі просьби збігців, шукаючи средств і способів, щоб лише задоволити бідних збігців. Філія уділяє кождому во-якови без ріжниць віри й нації заповогу від 2—5 корон а інвалідам по шпиталях і більше. На інтервенцію заступника голови філії піс. рад. М. грайфа дістали жидівські збігці білої муки на великодні свята а для християн устроєно при співучасті „Українського заповогового комітету“ „свячене“. Двіста сімдесять бідних вояків, які далеко від своєї рідні мусіли обходити се свято, обдаровано пасхою, писанками й напінками. Крім того уділено їм одноразово великодну заповогу від 10—30 корон. Філія вискажує подяку центральному комітету за те що йшов в кождій справі її на руку, всім місцевим урядам як і приватним особам, які спричинили ся до улекшення нещасної долі збігців на чужині. — С.

Поворот виселенців. З Чернівців доносять нам, що населення п'ятьох місцевостей занятої ще части Буковини, Новоселиці, Боян, Слободзі-Паранча, Гоголіни й Легучен, яких Москалі виселили були свого часу в астраханську губернію, в надволжські простори, вернуло за осени домів. Та дома застали вони лиш голі стіни, а часто й сліду не застали з своїх колишніх гарних господарств. Та помімо того всіли вони обсіяти ся і живуть як можуть, але за те в рідних сторонах. Українське правительство дбає про вижжене населення. На кожду душу припадає по два фунти хліба денно крім інших живини. Та багаго не вернуло вже з чужини. Спочили далеко там над Волгою на віки.

Р. Чесько-словацька армія. Французьке правительство видало дня 19. с. м. розпорядок в справі організації чесько-словацької армії. Са оружна сила буде складати ся принайменше зі 120.000 людей, з яких більша часть бореть ся на західнім фронті. Са армія признає урядово всіми союзниками і складаєть ся головню з чеських офіцій і жовнірів, які піддали ся Росіянам або Сербам. Многі з поміж них вже відзначили ся на полі боротьби в злучі з арміями рідних союзників. Са армія буде бороти ся під власними прапорами. На чолі сеї армії стоїть проф. Масарик.

Конкурс. Буковинський краєвий Виділ розписує конкурс на дві стипендії річних 800 корон для студентів висших шкіл; до подання треба долучити документи в доказ, що петент 1. родом з Буковини; 2. адав іспит зрілості при одній з середних шкіл на Буковині і 3. записаний на австрійській висшій школі (університет, політехніка, експортна або рільнича академія). Посліднім речинцем для вносе-ня подань, які має ся відослати до краєвого Виділу Буковини—Станіславів (Віловського 2), назначає ся день 15. лютого 1918 р.

Театральна вистава. Драматичний кружок Акад. Тов. „Січ“ у Відні відіграв 7. січня с. р. історичну драму Б. Грінченка „За Батька“.

Конкурс. Комітет опіки над молодіжжю в таборі виселенців в Гімнді пошукує отсею дорогою кандидата на посаду настоятеля в приюті для учеників народної школи і семінаріальних курсів. Зголошувати ся можуть народні учителі та академіки, що перебувають на виселеню. Платня вносе 70 К місячно, харч, помешкане, світло і опал. До подання просить ся залучити curriculum vitae. Першенство мають кандидати, що займали ся вже вихованем молодіжжю по бурсах. Рівнож пошукує комітет кандидаток (кандидатів) для веденя дитячого городця (фрелівки) в таборі Гімнд. Платня після умови. Зголошення на обі посади просить ся безпроволочно слати на адресу: Е. Смеречанський, Gmünd. Barackenlager. N. Oest.

Вже вийшла з друку книжка п. з.

Війскові причинки і заосмотренє родин осіб війскових.

Практичний poradnik, заосмотрений 33. взорами прошенє, представлень, зажалень і відкликів

написав

ВОЛОДИМИР ЦЕЛЕВИЧ.

Ціна одного примірника 2 К, зі звичайною пересилкою о 10 сот. більше, з порученою пересилкою о 65 сот. більше. Книжка на часі. Просимо спішити ся з замовленнями, присилаючи рівночасно гроші на адресу:

КРАЄВЕ ТОВАРИСТВО ГОСПОДАРСЬКЕ

„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“

- - - у Львові. - - -

Львів, ул. Зіморівича ч. 20.

Друкарня І. Н. Верная, Wien IX, Canisiusgasse 8—10.

За редакцію відповідає: посол до рада держ. Николай Спинул.

„БУКОВИНА“

виходить два рази на місяць.

Редакція і адміністрація:

Wien IX. Schwarzspanierstrasse 15.

Поодинокі числа по 10 сот.

БУКОВИНА

Видає „Союз українських послів на Буковині“.

„BUKOWYNA“

Organ des Verbandes der ukrainischen Reichsrats- und Landtagsabgeordneten der Bukowina.

Redaktion und Administration: Wien IX. Schwarzspanierstrasse 15.

versendet an die unbemittelte Mannschaft der k. u. k. Armee, an die Militär-Spitals- und Flüchtlingslager unentgeltlich.

Einzelnummer 10 h.

Самостійна Україна.

Українська Центральна Рада в Києві проголосила повну самостійність України. Представники Австро-Угорщини, Німеччини, Туреччини й Болгарії в Берестю устали австро-угорського міністра закордонних справ ґр. Черніна признали Україну самостійною, суверенною державою. Рівночасно на Україну тягнуть хмари рознузданих ватаг найновіших представників московського централізму. Загально-російська революційна романтика, яка ще доживала останніх хвилин в програмі федеративної Росії, зробила місце отвертій, явій боротьбі, яка мусить ся звести між Україною і її поконвічною північною поневолювачкою. Бо боротьба большевицького правительства в Петрограді, се — попри змагання теперішнього крайно-соціалістичного режиму, вдержати ся при кермі — се боротьба за вдержане тих узд над Україною, які Петроградови висунули ся з рук, маймо надію, безповоротно. Се боротьба, до якої петербургських узурпаторів гонить почуте історичної одвічальности над утратою найкращої країни, котрої відлучене означає дальший розпад колосьа, побудованого і штучно держаного на протязі довгих століть. Се боротьба, в якій до помочи петербургським узурпаторам радо стають і мусять стати й їх найбільші вороги, представники давнього чорносотенного московського імперіалізму. Утрата України, се смертельний удар в російське серце, і нині чи завтра гнів виплеканої у вигодах пануючої нації змете з лиця землі петроградських авантюристів. Свідомість сього велить добути петроградському правительству всіх сил, аби вратувати те, чого втраті винні не вони, а що мусіло прийти як природний наслідок загально-російської революції. Свідомість сього велить большевицьким централістам йти наступом на сю Україну, якої право самоозначення було заявлене нещодавно устами самого їх представника в приваті представників держав середньої Європи. Ся свідомість показала ся сильнішою в уяві того большевицького правительства, яке виступило було з гаслом самоозначення народів, над сам сей їх верховий принцип і Москаль Ленін поспішив ся поручити відпоручникови свого кабінету в Берестю відібрати назад признане вже ним право України на самоозначення і незалежність. Є слова, яких відкликати не можна. І згода петроградського правительства на право України до самоозначення і самостійности, не може бути відкликана. Сі слова тимчасового представника російської політики Троцького служать так само улеглітшованню самостійности України, як і заява ґр. Черніна, зложена іменем чотирох осередних зглядно союзних з ними держав.

Україна прокламувала себе самостійною державою і її самостійність признав найважливіший, російський інтерес і всі воюючи з ним державні фактори. В сій хвили про самостійність Української держави не може бути двох гадок. І коли петроградське правительство йде війною на Україну, коли московські большевики старають ся оружем присмирити Україну і своїми агентами та агітаційними письмами намагають ся засяяти й тут зерно анархії, то боротьба проти них перестала бути боротьбою політичних партій і напрямків, перестала бути домашньою війною, а стала справою міждержавною, в якій кожній стороні оставлена повна свобода акцій.

Україна заключить мир з чотирма воюючими проти Росії державами, і давні австрійсько- і німецько-російські боєві фронти перестают існувати, а повстає новий боєвий фронт, фронт український, звернений проти Московщини. За час війни історія обернула ся в повне колесо. Довкола революції і пореволюційного романтизму та федеративних сантиментів орієнтація України, звернена проти московської півночі, репрезентованої тоді царським кнутом, направила ся проти тоїж самої московської півночі, репрезентованої большевицькими узурпаторами. Ся орієнтація не переставала ніколи бути нашою орієнтацією. Вона покликала колись до життя українських січових стрільців на австрійській Україні, що хоробро бороли ся проти царської армії, вона веліла тепер організувати ся під тогож назвою добровольцям з поміж наших вузних земляків на закордонній Україні, що беруть участь в боротьбі проти большевицьких ватаг, які шле на погоджену з осередними державами Україну те петроградське правительство, яке далі находить ся на воєнній стопі з осередними державами.

Творить ся новий фронт.

Мир і Україна.

В противенстві до большевиків, які старають ся всіма штучками продовжати мирові переговори, покладаючи надію на всесвітню революцію, прийшли делегати України скоро до порозуміння з заступниками осередних держав, так що до остаточного заключення мира з Україною по думці державних мужів в Австрії й Німеччині нема ніяких перешкод. Переговори дійшли саме до тої стадії, що так українська делегація, як і делегації Австрії й Німеччини згодили ся на перерву переговорів, щоби здати звіт про свої правительствам.

Та корисний стан переговорів України затревожив петроградське правительство. Большевики не можуть і не хочуть заключити тепер мира з центральними державами. Їх ціль є, використати мирові переговори в агітаторський і демагогічний спосіб і довести тим до революції в центральних державах. З другого боку боять ся вони, що між тим заключить українське правительство сепаратний мир з центральними державами, а се булоби заразом смертним ударом для большевицького правительства. По перше, що воно не моглоб дальше піддурювати публичну оцінку Росії в справі мира, а друге знов з тої причини, що українське правительство малоби незв'язані руки проти Петрограду. Тому Троцький поспішив ся видати заяву, що з огляду на те, що українська делегація самостійно, без участі Росії провадила мирові переговори з осередними державами й на жадане Росії не дала їм жадного звідомлення, не беруть вони жадної одвічальности за переговори українських делегатів і зривають з ними зносини.

Та віривши дипломатичні зносини з Україною по старали ся большевики рівночасно про нових і „дійсних заступників“ України в роді Шахраїв з Харкова, признали їх як українську делегацію і поспішили ся повідомити і делегатів осередних держав про сю зміну. Щоби надати новоспеченим делегатам трохи сили, кинули вони большевицькі банди на Україну, вивінуючи їх величезними сумами. Сі наємні банди, які в Харкові нищать і палять українські села, убивають українських діячів і збирають ся походом на Київ. Та українське правительство з'організувало краєву оборону і певно дасть собі раду з наїздниками.

Українська мирова делегація сізніла трохи на мирову конференцію, а їх відсутність використав Троцький, щоби представити нових „українських“ делегатів в особі Шахрая і Медведєва. Згадати-б треба, що Шахрай і Медведів київські большевики, які після з'їзду рад жовнірських і селянських депутатів, що відбув ся в Києві і заявив ся за Укр. Центр. Радою, виїхали до Харкова ще з кількадесятьма одномишленниками й утворили там на сміх нове українське правительство, яке Троцький поспішив ся телеграфічно навіть признати. Представляючи нових „українських делегатів“, які ввійшли в склад російської делегації і заявили, що вони будуть рука в руку йти з своїми петроградськими товаришами, представив Троцький, що лише харківські делегати мають право говорити іменем українських жовнірських і робітничих мас в справі мира, що Укр. Центр. Рада впала, а другий раз знов, що години Укр. Центр. Ради почислені. Одначе заступники центральних держав заявили, що вони зачекають, нім не прийдуть делегати Укр. Народньої Республіки. Українські делегати прийшли і зробили Троцькому велику несподіванку. На повнім засіданню конференції, яке відбуло ся 1. лютого с. р., промовив іменем української делегації Олександр Севрюк, заявляючи заразом, що він обняв тому, що генер. секретар Голубович ще не приїхав, провід делегації.

О. Севрюк забрав слово і в довшій промові обговорив останнє повне засіданню конференції. На вступі вказав він на прочитаний на давнім засіданню з 10. січня універсал Української Центральної Ради з 7. листопада ст. ст., яким проголошено Українську Народню Республіку й установленню її міжнародного становища. Інтернаціональне становище Української Народньої Республіки признали так Рада народних комісарів, як також заступники почвірного союзу. Признане України як незалежної держави виходить із заяв п. Троцького на засіданні дня 10. і 14. січня. На питане державного секретаря Кільмана, чи провідник російської делегації признає українську делегацію частиною російської делегації, чи як заступників самостійної держави, відповів тоді п. Троцький: „З огляду на те, що українська делегація виступила тут як цілковито самостійна делегація і що ми проєктували узнати її без ніяких застережень, а також, що з жадного боку не було проєкту зробити її частиною російської делегації, питане дає само на себе відповідь“. В змісті сих заяв вважали укра-

їнську делегацію за цілий час переговорів аж до перерви всі партії конференції все як делегацію незалежної держави. По перерві пробував п. Троцький опираючись на телеграму, яку він дістав, заперечити становище і права укр. делегації, покликаючи ся при тім на істноване езекутивного комісаріату в Харкові, про який не згадав і словом дотепер. Українська делегація вважає за відповідне ствердити, що мова п. Троцького, яку він мав на останнім засіданню, стоїть в цілковитім противенстві до його всіх дотеперішніх заяв, через що ми примушені зложити слідуочу заяву:

Заява укр. делегації.

Ми з п. Троцьким того самого погляду, що в державнім житті України наступили зміни, але ті зміни иншої природи, як ті, на які вказував п. Троцький. Суть цих змін стоїть в зв'язі з IV. універсалом Укр. Центр. Ради з 14. січня, в котрім говорить ся: „Від тепер творить Українська Народня Республіка самостійну, від нікого незалежну, вільну і суверенну державу українського народу“. Правительство Укр. Народної Республіки змагало до створення союзу всіх республік, які повстали на землях колишнього російського царства, щоб утворити спільне федеративне правительство в Росії. Але тому, що аж до видання четвертого універсалу помімо всіх спроб українського правительства такого спільного федеративного органу не можна було скласти і, як положене в цій хвилі виходить, такого й не можна скласти, мусіла Укр. Центр. Рада покинути думку утворити федеративне правительство й прокламувати четвертим універсалом Україну цілком самостійною, від нікого незалежною державою. З огляду на се заявила УЦ. Рада в тім самім універсалі, що вона хоче з усіма сусідними державами жити в згоді і приязні, але що ані одна з них не сміє вмішувати ся в жите самостійної Української Республіки. Тим самим означив четвертий універсал в ясний спосіб так інтернаціональне, правне становище Укр. Нар. Республіки, як і її політику супроти сусідів. Що до аргументів п. Троцького, то вони не мають ніякого значіння. Заяву, що в Харкові істнує езекутивний комісаріат, який ліпше заступає би інтереси робучих мас, можна дуже легко збити, але се відносить ся до області внутрішніх відносин, які не підлягають інтернаціональній контролі. Ще менше переконуючим є твердження п. Троцького, що українська делегація не має управління, бо її не признав езекутивний комісаріат в Харкові; в змісті сего аргументу мусіла-би в першій мірі російська делегація зложити свої повновласти, бо в ній не заступлені ані заступники Молдави, ні Татари, ні донські козаки, ані заступники кавказських племен, ні Сибіру, які також не узнають правительства народних комісарів.

На таких поважних зборах, якими є мирова конференція, таке средство, якого ужив п. Троцький, оспорюючи державні права Укр. Центр. Ради на підставі якоїсь там телеграми, недопустиме. Таким самим правом моглиби слушно покликати ся українська делегація на бездротну телеграму, яка сновічала в другій половині січня, що кілька полків повстали проти правительства народних комісарів до оборони Установчих Зборів і що на вулицях Петрограду відбули ся бої, які винили некорисно для теперішнього правительства. Ідучи за приміром п. Троцького моглиби українська делегація на підставі сєї телеграми жадати, щоби делегації народних комісарів не признали. Одначе вона того не роблять, бо вважає це російським питанням. Та щоби на будуче не допустити до поновних фальшивих вияснень з котрогобудь боку і на будуче оминути заяв російської делегації, які стоять з собою в суперечности, ставить українська делегація бажане, признати формально українську республіку самостійною, ні від кого зависимою державою і тим самим ствердити вкінці так її інтернаціональне становище, як і управління делегації.

Заява харківського „міністра“.

На замізване Троцького заявив заступник українського езекутивного комітету з Харкова п. п. Медведєв, що сила київської Ради захитана, бо її делегати провадили тайно поза плечима українського народу, між чотирма стінами, особно від російської делегації переговори. Український народ хоче негайного мира, але він хоче його разом з цілою російською федеративною республікою. Що до окупованих областей то народний секретаріат стоїть на становищу російської делегації і заявляє, що укр. народ не узнає ніяких угод і договорів з київською Радою і що вони не ввійдуть у жите, як їх не узнає і не улюбить федеративна російська республіка.

Заява Троцького.

Троцький пустив ся на викрути, що він нібито уявляв незалежність держави, але сего не треба мішати з призначенням сего чи того правительства. Процес самоопрацювання України ще не скінчений, що видно хочби з того, що Україна не хоче тепер федерації а на третім конгресі ради військових і селянських депутатів узнала російську державу федеративною республікою. Україна не має ще певних границь і всяке порозуміння Центр. Ради з осередненими державами стріне опір російської делегації і тим самим паде. Осередні держави мають інтерес в тім сприяти в матеріальнім згляді своє відношенню до України, щоб вони фіктивних величин не брали за дійсні. Тому вважаю я за відповідне вказати на те, що деякі круги перецінюють сепаратистичні стремління в сегоднішній революційній Росії. Заступники центральних держав не можуть перебрати ролі мирового судді над теперішніми відносинами в Росії і на Україні. Іменем свого правительства стоїть Троцький на тім самим становищі, яке займав на початку. Доки делегація Ради має повноваження, не має він нічого проти того, щоб вона брала самостійно участь в переговорах. Але знов тепер, коли заступники укр. ексективного комісаріату вступили в склад російської делегації, мусить він з подвійною енергією повторити, що лише такі договори з Радою признадуть ся, які будуть признані з боку російської делегації.

Делегат Любинський про большевизм.

Українська делегація стояла все на принципіальнім становищі, щоб заступники тих держав, які зібрали ся в Бересті і хочуть мира, не виводили на верх внутрішніх справ своїх противників і щоб внутрішні борби і події не виводили підчас офіційних пересправ перед противними партіями. Ми пераз мали нагоду заперечувати проти виводів п. Троцького, який кількома наворотами представляв фальшиво відносини між поодинокими народами і державами, які повстали на території бувшої Росії.

Ми досі не порушували її публічно, щоб не підкопувати поваги російської делегації. Тепер, коли Рада проголосила цілковиту незалежність нашої Республіки, яку признали інші держави, не є ті справи вже внутрішніми. Рік 1917, який зачав ся ще під скинотом царя стрільняками в Петрограді, скінчив ся так само під большевиками приготуваннями до розігнання конституанти, скликані на неможливіх основах. Як ріжкородні були правительства від початку революції, а все були вони солідарні в своїх централістичних змаганнях і в їх захланнім бажанні закріпити відроджені народи. Большевицьке правительство є рішучо далеке від федеративних ідеалів, якими опановали провідники не пануючих народів. Голосні заяви большевизму про цілковиту свободу народів Росії є тільки груба демагогія.

Правительство большевизму, яке розігнало конституанту, яке опираєть ся на багнетах наемників з червоної гвардії ніколи не переведе в Росії однієї справедливої принципи права самоопрацювання народів. Воно знає дуже добре, що не тільки численні республіки як Україна, донська область, Кавказ і інші не признають його своїм правительством, тільки що також російський народ відкаже йому права переводити в життя ті принципи. Тільки з боязню перед розвитком національної революції поставили большевики в Росії і на мировій конференції з шитою собі демагогією право самоопрацювання.

Бесідний характерпає відтак жорстоке панованне большевизму, які обвинили навіть звисних соціалістів і старих революціонерів, начеб були вони буржуа і підкопували повагу правительства сеї або тої молоді республіки.

Але вже під царотом вислано на українську область і фронти жовірів неукраїнського походження, чужі елементи, в яких Україна не могла підчас революції увільнитися. Сі неукраїнські жовіри основали в деяких містах України жовірські ради, в яких деколи брали участь також заступники робітників сих міст. Опіраючи ся на сі ради, зачало петроградське правительство домагати ся перевиборів Укр. Центр. Ради, а ще сего жадана укр. правительство не сповнило, взяло ся воно за послідний спосіб, на скликання українсько-жовірського конгресу до Києва при тихій згоді Центральної Ради. Але 2000 делегатів, які прибули на конгрес, заявили проти сподівань аранжерів при голосних оваціях подавляючої більшості Центральної Раді повне довіре, підчас коли мала група большевизму, зложена з 80 членів, переселилась до Харкова і проголосила себе там новим правительством Української Народної Республіки. Туди післали народні комісарі дезорганізовані банди червоної гвардії, щоб випликти людність харківської губернії і оборонити харківське правительство перед харківським населенням. На такий спід опираєть ся харківське правительство. Нема найменшого сумніву, що в сей спосіб повстало правительство, не тільки неповажене заступити українську республіку, а що більше, його не можна навіть вважати заступством міста Харкова. Любинський закінчив так: Наша історія, наша будучність, широкі маси робочого люду рішати, чи Троцький в праві, чи ми, хто соціаліст, хто антиреволюціонер, хто буде, хто руйнує.

Осередні держави признають Україну.

В імені делегації осередних держав зложив предсідатель австро-угорської делегації міністер загр. справ Чернін оську заяву:

В імені делегації чотирьох союзних держав маю честь на заяву української делегації заявити осье: Як звисно, предсідатель української делегації державний Се-

кретар Голубович на повнім засіданні 10. січня заявив, що Українська Народна Республіка, опираючись на третій універсал Української Центральної Ради з 7. (20.) листопада 1917, відносив своє державну незалежність і вступає в повнім обсягу притягуючих їй на сім поли прав в міждержавні зносини. З огляду на се правительство Української Народної Республіки вважає за відповідне заняти самостійне становище. Відтак на пленарнім засіданні з 12. січня зложив я в імені чотирьох союзних держав таку заяву: „Признаємо українську делегацію самостійним і уповноваженим заступництвом самостійної Української Народної Республіки. З огляду на змінене становище в тім справі предсідателя російської делегації на повнім засіданні з 30. січня, що тільки ті договори з Україною можуть бути прийняті і potwierdжені, які правительство федеративної російської республіки торжественно подтвердити, складають делегації чотирьох союзних держав супроти що йно виложеного становища делегації київського Народного Міністерства оську заяву:

Не маємо найменшої причини відкидати або обмежувати признає української делегації як самостійної делегації і як правної репрезентації Української Народної Республіки. Навпаки, ми вважаємо потрібним признати вже тепер Українську Народну Республіку незалежною, свободною і суверенною державою, яка є в праві заключати самостійні міждержавні договори.

Троцький обстоює при своїм

і заявляє, що він не змінив свого погляду на українську державність і мусить вказати на те, що осередним державам тяжко прийде ся означити географічні границі що йно признаної республіки, а при мирових переговорах питане про границі якоїсь держави не є рівнодушною справою.

В польській справі став Троцький також на становищі, що теперішнє правительство Польщі не може заступати польського народу. Вирішм Польща не є ще державою, бо немає границь, не є й королівством, бо немає короля.

Граф Чернін і державний секретар Кільман поїхали до Берліна, де мали нараду що до остаточного заключення мира з Україною і дальшого становища до російської делегації, яка вже півтора місяця протягає переговори. Ми маємо надію, що з Україною буде заключений мир сими днями, так що ми вже в слідуіччмі числі зможемо поділитися з нашими читачами сею радісною вісткою, як доконаним фактом. Для большевицького правительства остаете тоді одинокий вихід, або прилучити ся до мира, а ві то дальша війна, яка означала би остаточний упадок Росії і копець панованню большевизму.

Гр. Чернін і державний секретар др. Кільман про мир з Україною.

В комісії заграничних справ австрійської делегації, міністер заграничних справ гр. Чернін забрав голос і на вступі зазначив, що його обовязком, дати вірний образ мирових переговорів.

Переговори протягають ся в приводу різних трудностей.

Першою трудностю є, що переговорюємо не з однією стороною, тільки з ріжними новоутвореними російськими державами, а саме в Росію, правленою в Петрограді, з Україною, Фінляндією і Кавказом, з обома першими безпосередно, з обома другими, які в своїм часі ще не були в Бересті заступлені, посередно.

З українською делегацією дійшли наші переговори вже дуже далеко. Ми вже згодили ся на вшле агадану основу „без анексії і відкодовань“ і в головних рисах здали ми собі справу, що і в який спосіб належить привернути торговельні зносини з новою республікою.

Трудність лежить однак в тім, що українська республіка стоїть на становищі, що вона є управлена до переговорів з нами цілковито автономно і незалежно, підчас коли російська делегація стоїть на становищі, що супроти остаточного ще неусталених границь України має вона право брати участь в наших переговорах з Україною. До сего погляду українська делегація не прилучила ся.

Сей неясний стан внутрішніх відносин в Росії був причиною дозвешної провокації. Ми поборолли її ту трудність і я думаю, що переговори, які мають продовжати ся за кілька днів, вайдуть тут вільну дорогу. Як справа нині представляєть ся, сего міністер не знає, бо вчора одержав від свого заступника в Бересті дві телеграми, що предсідатель російської делегації Йоффе ввечерав до делегації держав почвірного порозуміння обіжик, який доносить, що правительство робітників і селян української республіки з осідком у Харкові після заяви, вислапої до предсідателя російської делегації, не признає Генерального Секретаріату київської української Ради представником цілого українського народу, бо Центральна Рада репрезентує тільки маючі кляси, отже через те не може ділати в імені цілого українського народу, та що евентуальних договорів Центральної Ради, які би заключено без його співучасті, не признає, і що відповідно до сего вислає до Береста двох делегатів з порученням взяти участь, як представники центрального комітету всеукраїнських роб. жов. і селянських рад, однак в складі російської делегації як доповнюючу складову часть, в мирових переговорах між почвірним союзом і російською федеративною республікою, бо такою належить вважати раду народних комісарів. Пре-

зидент Йоффе подав, що російська делегація вже прийняла у свій склад тих українських представників.

Се—будь що будь—вона трудність, бо не можемо і не хочемо вшунувати ся у внутрішні справи Росії. Коли однак ся дорога буде вільна, то не буде вже більше трудностей. Згідно з Українською Народною Республікою стверджуємо, що давні границі між Австро-Угорщиною і колишньою Росією є важні також між нами і Україною.

Вкінці в уступі може найважливішим, який має міністер сказати, звертаєть ся ще раз до переговорів в Росію, в першій мірі з Україною і заявляє:

Працюю над миром з Україною і Петроградом. Мир з Петроградом нічого не змінить в наших дефінітивних поглядах. Ніде не стоять австро-угорські війська проти петроградських полків, маємо проти себе самі українські полки. Вивозити Петроград також нічого не може, бо там не має нічого крім революції і анархії, а експортні артикули, які большевики хотіли би може радо експортувати, як найвільніше відкидаємо. Мимо сього хочемо також мира з Петроградом, бо се зближить нас до загального мира. Заключене мира інакше представляєть ся з Петроградом, інакше з Україною, бо Україна має засоби средств поживи, які може вивозити, коли погодимо ся в торговельних справах. Справа виживлення є нині журую всего світа і відграє всюди велику роллю. Бажаю заключення мира з тими державами Росії, які мають средства поживи на вини, ужити на се, щоб допомогти нашій людності, тому через якусь там гістерічну первозність, щоб мати мир о кілька днів або тижнів скорше, не вразяю з сеї користі для населення.

Належить ствердити, чи, що і в який спосіб українська сторона, заключаючи договір достарчить. Україна бажає заключити торговельний договір не по заключеню мира, але при його заключеню. Але неяснені відносини в повозаложених державах очевидно потягають за собою припізнєне в переговорах. Коли, напове, зачіпите мене з заду, коли прикусите мене заключити мир беа надуши, тоді не будемо мати господарських користей, які могли би мати з заключення мира. Коли панове зробите на наших теперішніх противниках воєсім хлібе вражине, що мусимо за всяку ціну і сейчас заключити мир, то не одержимо ні одного сотнару збіжа.

Державний секретар др. Кільман, відповідаючи на заміти та запити ріжних послів сказав між иншим таке:

„Переходячи до замітв посла Ледебура, то він начеркнув про становище української Ради й дипломатичне становище її відпоручництва в Бересті невірний образ. Він говорить про рос. федерацію й про те, що в насидок тої федерації делегати укр. Ради можуть виступати лише як — так сказатиб — підрядний відділ делегації большевизму в Петрограді. Се не відповідає дійсним обставинам. Республіка української Ради в Києві є так большевиками як і нами признана самостійною республікою, українська делегація представила нам так устно як і письменно, що вона зачисляє пізніше утворене федерації рос. народної республіки до своїх програмових точок, але що вона, як довго через свободну злуку тих суверених республік не утворено ще федерації, вважає себе самою управленою бути для області укр. Ради в Києві діяльною міжнародно так само суверенно й незалежно, як дипломатичне заступництво якоїбудь иншої суверенної держави.

Також по стороні большевицької делегації від початку, як довго вона сподівала ся, що делегація укр. Ради приступить як дипломатична поміч для них, не роблено ніяких труднощів. Але коли панове побачили, що Українці пішли власною дорогою, пішли за своїми народними цілями, тоді все таки наступив зворот. Ми стоїмо на становищу, що так Фінляндія, як й Україна воєсім в тій самій мірі є управлені до свободної дипломатичної діяльності як яка небудь инша держава — і льогічна інтерпретація цілого занятого большевиками становища не дозволяє після його помпання на викрутиний спосіб інтерпретації“.

З промови посла Василька в комісії заграничних справ австрійської делегації.

Як одинокий заступник Буковини в делегації маю я, говорю се іменем цілого населення, що перебуло три інавазі й припесо великі жертви в сій війні, тепер лише два бажаня. Негайний мир і полишене її приналежності до Австрії. З тої причини мущу я прилучити ся до тих партій, які піддержують мир і хочуть при тім аберечи цілість Австрії.

Заяву міністра, що давні границі між Австро-Угорщиною і колишньою Росією є важні також між нами й Україною, беру я в імені буковинського населення з подякою до відома. Моє довіре до проводу заграничної політики мусить привести мене в противенство до українського парламентарного заступництва в Галичині, яке певно також горячо витає мир хліба, на який дав нам вигляди міністер, однак з повним правом мусить бути незапокоєне актом 5. листопада 1916., промовою цісара в маю 1917. в Кракові, газетним шумом який викликав „Berliner Lokalanzeiger“ як також промовами і публікаціями з польської сторони, про свою будучність зглядно будучність українського народу в Австрії. Моє особисте переконанє, що австро-польську програму з включенєм історичних земель Галича і Володимирії не дасть ся перевести, не може зрозумітих причин убити симптомів небезпек для українського народу.

От що лише сегодня вважав за відповідне досвідчений польський політик др. Білінські на ново викладати

тут австро-польський програм з включенням Українців Галичини. Він назвав Галичину першою габсбурської корони — ні, Галичина дає два самоцвіти сій короні: котрий з них двох коштовніший, польський, чи український, не хочу розбирати; се одно можу згідно з цілим укр. народом ствердити, що він не хоче достарчати самоцвітів для нової польської корони. Ексцеленція Білінські сказав, не дай Боже, щоб сила обставин не допустила до влучення цілої Галичини до повної польської держави. На се мусу я категорично відповісти: Не дай Боже, щоб плани доктора Білінського здійснили ся. Їх здійснене створило би пропасть, якої ніколи не дало би ся споїти, не лише між австрійськими Українцями, але й українською державою з Австрією. Українці в Австрії і Росії свідомі того, що побідоносна збройна сила центральних держав повалила царат і що аж се уможливило їм зібрати дрімаючи від чверть тисячоліття народні сили, так що з них повстала сьогодні одинока упорядкована держава на руїнах Росії — з якою після слів міністра треба числити ся від сьогодні і на будучність. Та хоч се держава повстала з власної сили, не пробувала вона простати рук на ті українські землі, які лежать поза границями бувшої Росії. Вона не жадає влучення сих областей під свою владу, але задовольняє ся тим, щоб областям історичного королівства Галича і Володимирії дана була можливість розвивати ся без перешкод під оглядом національним і культурним без дотеперішного посередника між українським народом, його цісарем і його монархією — Поляків. Імперіалістичні стремління для української республіки чужі.

Інакше має ся справа з Поляками. Австрійські і німецькі війська освободили її, жертвуючи багато тисяч своїх горожан. В намірі створити польську державу дали Німці і Австрійці Полякам всі інституції й атрибути самостійної держави до розпоряджості в сполучі з великими матеріальними жертвами. І тепер, як справа так далеко стоїть, заявляє нам Ексцеленція Білінські, що ся польська держава може лише тоді жити в „приязних“ відносинах з центральними державами, як її віддасть ся часть української Австрії для заспокоєня її імперіалізму, щоб також і части з безперечно українською більшістю — сего виразу ужив міністер — були впризані в історичної, дотепер російської України і прилучені до неї. На сї плани п. Білінського є лиш одна відповідь, яку дав дуже вірно в зміслі цілого українського народу в Австрії, також і буковинських Українців, голова укр. парламентарної репрезентації з Галичини др. Петрушевич перед кількома днями в парламенті: „З хвилею, коли Австрія видасть Українців і їх історичні території Полякам, не мають більше Українці зобов'язань супроти держави і династії, бо вони признають австрійського цісара Карла, а ніколи польського короля Карла!“

Се ясна заява приналежності до Австрії й її династії але й здецидована відмова на кожну спробу втілення східної Галичини до нової Польщі. Сеї заяви, яку дала компетентна, бо загальним виборчим правом покликана заступати населене делегація галицьких Українців, міністер заграничних справ не сміє недочути і я кличу до него: Най Бог боронить, щоб він послушав голосу п. Білінського! Годі наперед доглянути, які наслідки малоби се, в першій мірі для монархії, з якої Українці лише тоді хочуть виступити і належати до братньої держави, як би плани п. Білінського мало ся в дієності виповнити і як би дійсно думало ся, привести австрійські українські області під польського короля.

Дальше при Австрії, але прямо і безпосередньо, звучить гасло, а колині, то до України; але ніколи до Польщі!

Впрочім переконав ся певно п. міністер сам в Берестю, що проба сповнити плани п. Білінського була би прямо перешкодою в мирових переговорах. Штука, яку втілять більшовики, представити трох не-Українців з Харкова, з котрих оден має досить знатне ім'я Шахрай, як заступництво з України в Берестю, що йде в порозумінні з рос. делегацією, нагадує на той час, як коло польське приводило до парламенту на показ т. зв. „Русинів для паради“, які все йшли з ними і яких вони демонстрували як заступників другої нації. Австрійське правительство повірило тоді в сю штуку, та я не гадаю, щоб гр. Чернін дав ся так само зловити на сю вудку п. Троцьким і тов. Я не вірю в се тим менше, бо міністри заграничних справ певно звісно, з якого дерева зроблені провідники, що тепер мають владу на Україні! Такий Грушевський, Винниченко, Туган-Барановський, Порш, Ковалевський і ин., які від початку революції в Росії, опираючи ся на свободну волю всіх українських революційних партій, створили таку казочно сильну організацію в Раді і в дійсності мають владу над українською армією, стоять в повазі, з якою вони виводять свою задачу, о ціле небо вище від більшовицьких провідників в Петербурзі, не то від якихсь там акцептованих в Петрограді агітаторів на провінції.

Я не можу здержати в собі відволена ізза сего, що — як можна се довідати ся з виводів міністра — є надія, що саме Українська Народна Республіка буде першим угольним каменем на важкім шляху до мира.

Дуже мудро було се з боку міністра заграничних справ, що він признав українську делегацію самостійною, і се певно вийде на користь обох держав при майбутніх відносинах. Я мусу похвалити також становище Німеччини в сій справі, як взагалі се моя особиста думка — від галицьких Українців не маю я ніякого уповання давати

якої небудь заяви в їх імені, як я се вже на початку заявив — держати ся союзу з Німеччиною повинно бути основою заграничної політики Австрії.

Як сьогодні другі славянські делегати кинули неоднотверде слово проти Німеччини, за те знов розливають ся в симпатіях до Українців, то я не можу забути, коли компетентні чеські круги відмовляли існуванню українському народови. Най Чехи не думають, що через шлях, яким пішло з політично-тактичних причин українське парламентарне заступництво з Галичини в співділанні з ними, ми забудемо на недавню минулість. Се було би невдячністю супроти Німців, яких безпримірні збройні успіхи разом з нашою подиву гідною армією звільнили нас від царату, а спомогати тих, які колись обожали царат.

Я буду голосувати за довірем для міністра і то як делегат з Буковини, а також як і Українець, бо має повне переконання, що австро-польський програм з включенням східної Галичини ніколи не може бути переведений.

Ліквідація польсько-українських рахунків.

Поділ Польщі був ліквідацією українсько-польських відносин як двох нерівноправних народів. Тільки на однім шматку землі, в австрійській Галичині, вдало ся Полякам зіпхати Українців знову до становища поневоленої нації. Не стало ся се було відразу. Т. зв. освічений абсолютизм навівши широким сприянням Українцям, брав українського мужика в опіку перед соціальним гнетом польських панів і був прихильний національному розвитку Українців. Та прихильність скоро минула ся, але й у слідуючих десятиліттях, аж до початку конституційної ери не вдало ся Полякам, супроти сильного державного центру, зіпхати Українців на становище національних гетьотів. Як і не дивно воно звучить, а прецінь се факт, що з настанням конституційної ери вдало ся було Полякам загартувати владу в краю з рук державної влади і придавити український нарід. Стративши давню релятивну поміч в поваленні абсолютизму, Українці в Галичині, спихані в конституційній Австрії на що раз то посліднішнє становище, стали підіймати ся аж тоді, коли витворили в собі відповідну силу, яка стала з успіхом протиділати силі польській, вони стали здобувати назад утрачене ними становище, докомплетувувати назад число свого давнішого заступництва в законодавчих тілах і стремити з виглядом на успіх до осягнення своєї дальшої або на той час таки найдальшої йдучої мети: поділу Галичини. Поділ Галичини, який ладив ся в свій час реалізувати та не реалізувала абсолютистична Австрія (ладив ся його реалізувати в часі війни та не реалізував й абсолютист Штірк), став що раз більше набирати виглядів на здійснене. Він заключав ся і в програмі національної автономії, яка стала кличем планованої перебудови Австрії і мусів бути тільки питанням часу. Він був тільки питанням дальшого скріплення і поглиблення сили і впливу українства.

Коли надійшла війна, сей природний розвиток мусів здержати ся. Ми були свідками великої змінчивості в становищі українства в Австрії. З одної сторони нагірка на український нарід з боку політично неодвічальних органів влади, підсентувана здебільша нашими „приятелями“, з другого боку щось в роді посолоблєння тому ж українству, з одного боку обіцянка поділу Галичини, з другого несподіванка в роді заповідженого відокремлення, ба й прилучення до Польщі, а навіть прилучення східної Галичини до Польщі. Був також і такий час, що правда спричинений тяжким стратегічним положенням, що не скривано ся з гадкою аргументувати із східної Галичини в користь Росії.

Про те все наш погляд про будучність українства в Австрії не улягав зміні. Він остав аж до станної хвилі такий, який був на початку війни у цілого українського загалу в Австрії, як покликав був він до життя українських січових стрільців, як виявляв ся у всіх об'єднаннях на одній спільній основі українських партій Галичини й Буковини. Він остав однаковий за часів Штірка і Кербера аж до Зайдлера, від Берхтольда до Черніна. Ми вірили в те, що Австрія перебуде сю війну а не вірили і на основі об'єктивних даних не могли вірити в те, щоб Австрія могла дати нас на поталу нашому ворогові, з доброї волі врікти ся найкращою своєю країною, а супроти затії наших ворогів і їх прихильників поміж державними політиками найкращою підпорою наших стремлінь являло ся нам усе, що в очах австрійської держави могло піднести вартість східної Галичини й її українського населення і доказати недорічність рішення позбутися ся з легкої руки сего скарбу, який міститься в чорній подільській землі, в карпатській нафті і, нехай се буде вільно виразно сказати, — в лояльності до сєї держави, опертій на вірі в се, що в сій державі Українці мусять добити ся належних їм прав.

Та ми не вірили в можливість сповнення тих затій, ми не вірили у всі ті заяви про відокремлене Галичини і прилучення Галичини до Польщі, викликувані не раз під напором хвилюваних обставин, мимо всієї торжественности, з якою вони подавали ся нам не раз до відома. Ми не вірили їм, свідомі їх непримиренності і нездійсненности супроти інтересу австрійської держави і волі укр. народа доволі сильною, щоб не дати закусати його в кайдани польської держави. Занадто сильною, щоб вірити сьому, була наша віра в силу духа часу, в природність розвитку справ, який інтуїтивно відчула нація по вибуху війни, віра в се, що те, що обіцяв нам а не дав австр. абсолютизм 1847—1850 року, що обіцяв нам і абсолютист Штірк, мусить бути здійснене природним ходом річей. Війна — ми були і є сього певні — не може принести нам дальшого поневолення, а тільки визволене з ярма. І ся наша віра перемінилася в певність

а певність в самоврозумість, коли з закордонної України стали прилітати ластівки національного визволення, вістки про будову укр. держави.

Нам не треба було ждати на вістки з Береста, щоб упевнитися в тім, що ні Галичина, ні розуміє ся Буковина не буде залучена з Польщею. А проте ми з запертим духом вижидали відти вісток та спільних рішень поміж українською делегацією і делегаціями осередних держав, силою обставин унезалежнених від нашої волі. Там рішало ся питання куди належати українській стороні Галичини і Буковини і те рішене випало по прийнятій формулі: без загартань. Східна Галичина і Буковина остануть далі при Австрії і австрійській цісар буде далі королем Галичини й Володимирії. Нашим же стремлінням мусить бути, щоб дідич сего історичного українського королівства Галичини й Володимирії, до которого по історичному праву тяготіє й укр. Буковина, став королем дійсно української Галичини й Володимирії, щоб була піврана небажана спільність з польськими атіненціями сего українського краю, щоб остаточно було зліквідоване в сій війні польсько-українське питання. І ліквідація сего питання, не докінчена при кінці 18. століття мусить бути до решти зліквідована і в границях австрійської держави. В часі, коли розв'язуєть ся великанське московсько-українське питання, булоби історичним злочинком оставити можливість того, щоб далі терло ся польське кресало об український кремень, від котрого східна Європа не раз на протязі історії стояла полум'ям.

Та се наші уваги тільки мимоходом. Випадки розвивають ся в тім напрямі, що сї наші бажання що-раз то більше посувають ся по дорозі до зреалізованя, скріпляють нашу певність і оправдують нашу орієнтацію. Історичний злочин не буде неповнений. До обох нових держав, української і польської, що виростають на рушвищах давньої царської імперії, не будуть і не можуть бути включені частини одної з обох чужих собі національностей. Наближаєть ся до розв'язки велика східно європейська проблема, а в тім наближають ся до ліквідації старі українсько-польські рахунки.

З України.

Україна в огні домашньої війни.

Тривожні вісти надходять з України. Більшевицьке правительство, яке признавало бундючно права всім народам на самоозначенне аж до повного відділення від Росії, потоптало те самоозначенне, нападаючи з одного боку на Фінляндію з другого боку на Україну. Україна в огні домашньої війни. Більшевицькі банди заняли Харків, Катеринослав і ще кілька місцевостей на Україні несучи за собою спустошене. Передових Українців убивають, народне майно граблять і палять. Українська Центральна Рада рішила організувати оборону краю. Командантом військ проти большевиків бувший полковник полку ім. Богдана Хмель-Юрій Капкан. Після найновіших вістей побили українські війська большевиків під Луцьком і заняли місто. Катеринослав назад в руках Українців. З усіх пинних усюдів приходять також вістки про перемогу українських військ.

Побіда Українців проти большевиків.

Бездротним телеграфом доносять з Києва, що в Києві придушено повстання большевиків. Українські війська стали по стороні Укр. Центр. Ради. Харків здобули Українці. На чолі нового українського правительства стоїть Голубович, бувший провідник мирової делегації в Берестю. Найвищим командантом військ проти большевиків б. міністер війни Симон Петлюра.

Який буде мир з Україною?

До „Діла“ пишуть з над кордону: З Києва доносять: Дня 28. січня вечером, на спільних зборах совіт жовнірських депутатів Києва і відпоручників окружного совіта, генеральний секретар для міжнародних справ А. Я. Шульгин повідомив присутних про хід мирових переговорів та про вигляди на мир, вказавши на те, що в Берестю беруть участь в нарадах і представники України. Шульгин відпер твердження народних комісарів, немов-то українське правительство перебиває або зриває мирові переговори; навпаки Генеральний Секретар робить все для заключення мира і на всякий случай більше, як большевики. Ви хочете знати — говорив бесідник — чи буде вкінці мир, а я вам як той що стоїть близько до сєї справи, кажу: мир безусловно буде; рішучо заявляю, що на сїм фронті війни більше не буде. Ви питаєте, чи скоро буде мир, а я відповідаю: вже в недалеких часіх буде заключений мир з видимою і безсумнівною користю для нашого краю. Питаєте, чи той мир буде справді демократичний, відкажу вам з усею рішучістю: мир, який ми заключаємо, буде строго демократичний в широкім розумінні того слова. (Довгі, шумні оплески заглушують послідні слова). Можу вам також заявити, що мир після всяких даних у нас, буде не тільки сепаратний, але й загальний. (Довгі оплески, оклики: Слава). Дальше Шульгин доносить, що українська мирова делегація, не маючи ніяких агресивних намірів, дуже енергично піднімає питання Галичини; завдяки заходам делегації центральні держави йдуть на значні уступки, дорогою яких — може бути — приїде до самог значення Галичини. Наконець Генеральний Секретар, повторюючи знова, що війна вже скінчилася і приїшов вже мир, вискасує свій глибокий жаль з приводу того, що нема мира і годі його діждати ся на внутрішнім російсько-українським фронті, та закликає укра-

інські війська, щоби вони всіми силами обороняли Україну перед чужинцями, які наступають з півночі.

„Шахраї“.

Під таким наголовком пише київська „Народня Воля“ з 29. грудня про харківське большевицьке „правительство“: Коли ті великороси, що ніяк не можуть одмовити ся від влади над Україною, і котрі прикривають ся іменем соціал-демократів, хотіли скинути Центральну Раду, то першим ділом постарали ся опертися на штуки. Се їм не вдало ся, бо Генеральний Секретаріат не допустив до того, зарання обезброївши большевицькі залоги в Києві.

Тільки завдяки завчасним мірам, на улицах не була пролита зайва кров невинних і зміг вільно відбутися скликаний самими ж большевиками Всеукраїнський З'їзд Совітів Селянських, Робітничих і Військових Депутатів. З'їзд, як відомо, був дуже численний, більше ніж двохтисячний і, при тому, з менше-більше справедливим і повним представництвом від селянських мас. Він з величезним ентузіазмом висловив довіру Ц. Раді і роз'їхав ся, не оправдавши надій большевиків.

Останніх було таке невелике число (чоловік 80), що вони майже потонули в селянському морі.

Тоді, зобачивши, що на території України не так легко можна скористуватися народною темнотою, як вони думали, ся невеличка купка переїхала до Харкова і там оголосила себе „всеукраїнським з'їздом совітів робітничих, воєнних і частини (!) селянських депутатів“. Мало того, харківська банда авантюристів з незміряною безсоромністю 13-го грудня обібрала „центрального виконавчий комітет“, який „взяв на себе всю повноту влади на Україні“. З'їзд сей уповноважив нову совітську владу заявити совітові народних комісарів, що відповідь, яку дала передніща Рада (себто теперішня) 6-го грудня на ультимат совіту нар. комісарів, дана не від імени українського народу“.

З табору політичних „приятелів“.

На засіданні комісії австр. делегації для загр. справ з 25. с. м. упали з польської сторони голоси, над якими не вільно перейти до дневного порядку. От що говорив польський консерватист, кількакратний міністер дел. Білінський:

„Поляки думають в своїй теперішній ситуації обстоючи сильно своє старе принципіальне жадане лиш на етнографічну Польщу. Пова етнографічною Польщею заступлений сильно польський елемент в старих польських областях. Однак не можна сказати, що се польські області. І колиб Росія хотіла оферувати Полякам ці області, то означало-би се Литву, Волинь, Поділе й Україну. Польський елемент заступлений там великою посілстю й промислом, разом поверх 11 мільонів моргів поля і належним до того промислом, головню цукроварством. З сеї посілости знищено з початком теперішніх тенденцій більшу частку а правительство висказало засаду, що велика посілість не належить тому, хто її не може сам обробити. Крім великої посілости приходять в рахубу около 2 мільони населення, занятих по сих маєностях й в промислі. Поляки жадать, аби Польщу, утворену центральними державами, далі вивіновано“.

Того самого дня зголосив ся до слова голова вшех-польської партії Гломбінський і говорив от що:

„Остаточно рішено ся на те, аби створити т. зв. самостійну польську державу. Коли говорить ся про Польщу, то маєт ся на думці Польщу історичну або етнографічну. Про історичну Польщу не може бути нині мови, бо вона полягає властиво на унії як довго приміром Україна не рішувє ся заключити злуку з Польщею, то про відбудову історичної Польщі нема мови. Поляки власне розуміють Польщу як Польщу етнографічну а й Польське Коло заявило ся за сею програмою“. Далі казав бесідник, що чейже можнаби дискутувати про прилучене деяких частин Прусії до Польщі, коли „показало ся можливим під деякими передумовами ввяти під розвагу частину сеї програми, а власне злуку Галичини з польським королівством“.

Над сими голосами не вільно перейти до дневного порядку. Сего дня з уст двох найвизначніших провідників двох польських партій, для яких історична Польща від моря до моря була осею їх політичної програми, впали слова резигнації з історичної Польщі, слова резигнації, вимушеної природним та невольним ходом подій, на ті землі, які являли ся в їх програмах сущною складовою частиною майбутньої польської держави. Що правда і в тих промовах покутує ще дух історичної Польщі, робить ся натяки на можливість прилучення Галичини до Польщі, бажане, якого сповнене відпадає супроти програми етнографічної Польщі автоматично на основі чистої діалектики, на основі переведення доказу, що східна Галичина є країною етнографічно не польською, а українською. З бистрих філь заборчого розмаху всепольська програма ввійшла на міліану сантименту, що, мовляв, здійснене її тепер стало можливим тільки на основі добровільної угоди України на злуку з Польщею. На те відповісти хіба словами укр. поета: „Поки Рось зове ся Росью, Дніпро в море летить ся, доти серце козацькеє з лямпичи не відьєт ся“. Злука України з Польщею неможлива навіть тоді, колиб Польща предложила Україні стати складовою частиною новоягйлонської спілки, на котрій чолі моглаб дякуючи своїй чисельности, положенню і багатству стати тільки Україна. Навіть тоді Україна не моглаб мати інтересу брати на себе польський тагар. В інтересі спокою на сході Європи

лежить тільки як найдалі йдуче відмежоване від України Польщі, яка для того мусить увійти в тісний круг інтересів держав на захід від неї. Тимчасом приймаємо до відомости польську резигнацію з українських земель, яка по нашій волі мусить відносити ся й до східної Галичини.

*

Як відомо були Чехи все, на протязі цілої парламентської доби Австрії здекларовані противниками України, для них програма їх загр. політики означала вдержане і зріст сильної невідомої Росії, а програма їх внутрішньої політики означала автономію країв, яку вони заступали все в злуці з Поляками. На основі якогось незрозумілого помішання понять увійшла УПР. в ідейну спілку з Чехами на основі нац. самоозначення, дарма, що польсько-чеське розумінне самоозначення се вогонь і вода. От саме тепер виступили Німці з домаганням окремого коронного краю в Чехії для себе, проти чеського краю автономічного домагання. Правда, і Німці не є нашими спеціальними приятелями, бож відокремлене Галичини має в них найсильнішу підпору. Уважаючи їх в сїм напрямі нашими противниками, ми рівночасно мусимо уважати їх нашими союзниками проти польських та чеських краєвих автономістів. Яких приятелів — розрекламованих на всю губу „Укр. Словом“ — маємо в Чехах, про се свідчить з останніх подій не лиш відома чинна участь чеської бригади проти Українців в Києві, але й прим. промова „приятеля“ Странського в комісії делегації для загр. справ, де сей чеський радикал, аби приподобати ся Полякам, заоферував Польщі прилучене ще дальших, отже передовсім українських земель, невідібраних ще від Росії, так що аж Білінський та Дашинський, яким на разі не вигідно брати ся зі Странським, з подякою відклонили сю чеську оферту, вказуючи на те, що адже оферовані Чехом землі, тобто Волинь і п., прецінь таки не польські, а українські. Симпатичних союзників нашла собі УПР., — нема що казати.

Що приніс нам минулий рік?

На сю тему помістило „Діло“ з 13. с. м. статю, з якою бажано познаємити наших читачів, бо містить вона влучні замітки про українську політику в Австрії від часів бл. нам. графа Штірка аж по сей день. Читаємо там:

Наша доля звязана поки що з долею Австрії. І минулий рік приніс нам те, що приніс цілій Австрії: ослаблене (не можемо ще сказати: упадок!) абсолютизму, який був запанував у сій державі з вибухом війни, і привернене (не можемо ще сказати: відроджене) парламентаризму і тим самим можливість (з вибухом війни зовсім відібрану!) демократичної політики.

На сю зміну в Австрії склав ся цілий ряд причин, як смерть представника (а властиво тільки фігуранта!) воєнного абсолютизму гр. Штірка (тут очевидно треба мати на увазі всі ті політичні настрої, які вкінці, сконцентрувавши ся в душі одної одиниці, спричинили смерть гр. Штірка!), зміна на престолі, інтернаціональні настрої супроти форм правління в Австро-Угорщині й Німеччині і вкінці революція в Росії.

Говорачи про сю зміну, в наших політичних дебатах каже т ся часто, що ми отсе тепер „завернули з хибної дороги“, на яку були ступили з вибухом війни, і „повернули до демократичної політики“, яка єдина може нам принести успіхи. В такім розумінню справи проявляють ся радше суб'єктивне самобичоване, ніж об'єктивне стверджене історичних фактів.

Бо чи наша політика з вибухом війни мала свободу вибору? Тоді, коли в Австрії знесено всі конституційні закони, коли навіть нарід такий сильний як Чехи, або така радикальна партія як соціальна демократія мусіли погодити ся з обставинами, словом, коли у внутрішній політиці все поки що корило ся воєнному абсолютизмові, а рівночасно наш рідний край залила інвазія царської Росії, яка з вибухом війни здавила всі прояви українського життя, вимущуючи на наших братах заяви як раз протилежного змісту до їх дійсних настроїв, переконань і змагань, — чи ми, вигнані з рідного краю, скитаючи ся на чужині, мали свободу вибору? Чи наша політика не мусіла примінитися до обставин, щоби ратувати те, що ратувати було треба, щоби все таки вдержати огнище національного життя?

Очевидно, тепер багато річй представляєт ся инакше. Але не треба забувати, що представляють ся вони инакше в світлі висше названих подій, які ослабили воєнний абсолютизм, з окрема в світлі революції в Росії і відродження української державности. Але в 1914—16 рр. тих подій не було і треба було бути пророком, щоб їх передбачити, бо реальний політик наступлення їх в такім швидкім часі обчислити не міг і тим самим не міг приміювати до них своєї політики. А навіть як би їх передбачив, то питане, чи міг ввяти на себе відповідальність за нератоване теперішности з огляду на події будучности?

Коли на надзвичайнім народнім з'їзді теперішній політиці У. П. Р. закидали за далеко йдучу примирність супроти правительства, президент У. П. Р. др. Евген Петрушевич відповів: „Доки наша доля звязана з Австрією, доки ми її потребуємо, чи не ліпше, коли тільки можна, не зривати всіх ниток з правительством, яке може небагато нам поможе, але багато може пошкодити?“ Тим самим словами, тільки з багато більшим патиском, можна відповісти на всі закиди, які відносять ся проти нашої політики за абсолютистичної ери гр. Штірка. Наша політика не завинила сеї ери і не несе відповідальности за неї.

Робітничі страйки в Австрії й Німеччині.

В другій половині минулого місяця вибух страйку робітників у Відні і долішній Австрії. Причиною страйку було поменшене пайки муки а фактично затрівожене, що мирові переговори можуть розбитися. Робітники зажадали від правительства заяви, що воно хоче мира на проголошеній основі без анексії і відшкодовань, виборчої реформи до громадської ради в Відні і хліба. Страйк тривав всього три дні. По успокоючій заяві міністра заграничних справ в справі мира і приречення міністерства внутрішніх прав що до виборчої реформи в місті Відні, взяли ся робітники знов до роботи.

З Берліна доносять урядово про вибух робітничого страйку зорганізованого групою лівих соціальних демократів під проводом посла Газе. Після приготувань, які переведено минулого тижня, безробітне почало ся 28. січня і обхопило того дня в полудне около 40 підприємств, в яких застановило доси працю яких 250.000 робітників. В підприємствах для комунікаційних цілій працюють робітники безпереривно. Більша частка страйкуючих — після урядових донесень — се молоді хлопці і жінки.

Робітничі домагання такі: рівне виборче право для Прусії, заклучене мира, реформа апровізаційної системи і випущене на волю увязнених провідників. Установлено виконувчий виділ, який має переговори вести з правительством.

Німечькі газети доносять, що в деяких фабриках викрито у робітників анонімні (не підписані ніким) відозви п. з. „Поклик заграничного представництва большевиків до інтернаціоналу“, в яких вказує ся на те, що дня 7. листопада побідила в Росії революція та що невдача російської революції спричинила-би також невдачу німецького революційного руху — отже до боротьби за мир без анексії і відшкодовань!

Страйк в Німеччині, який прибрал був мирові розміри, вже втихає. Німецькі військові влади оголосили по містах, де вибух страйку, стан облоги. Найбільше поділяло на робітників заряджене військових властей, що робітники, які реклямовані з війська а беруть участь в страйку, будуть зараз повикані навад до війська і вислані на фронт.

В Німеччині ходять слухи, що Америка й Англія дали величезні суми на зорганізоване страйку в фабриках муніції.

Закон про охорону воєнних виселенців.

Що йно в четвертій році війни дня 11. січня 1918. р. оповіщено в ч. 15 В. з. д. закон з 31. грудня 1917. про охорону воєнних виселенців. Постанови його, уняті в 12 параграфах, містять по більшій часті обов'язуючі до тепер постанови, видавані як розпорядки міністеріяльні. Однак § 9 містить постанови зовсім нові і для виселенців дуже корисні і лише від практичного переведення буде залежати, чи сим нещасливим жертвам війни зладодять держави хоч частинно їх незавидну долю.

Після того закону управненими до державного заосмотрення виселенців є ті особи, що будьто в наслідок зарядження властей, будьто добровільно в наслідок грозячих безпосередно небезпек війни опускають своє постійне місце побуту або до него не можуть повернути, а при тім є неможливі, отже, не є в силі зі своїх доходів покрити видатків на конечне удержане.

Управнене се устає на случай оголошеня позволеня на загальний поворот до місця постійного побуту виселенців, в 60 днях по повороті, або з впливом речинця визначеного до повороту, котрий має виносити найменше 30 днів.

Виселенці, що мусять опустити своє місце замешканя вже по правосильности сего закона, а числять на державну запомогу, мусять тимчасово удавати ся до місцевостий визначених властями.

Коли виселенці, що вже є в державнім заосмотренню, зміняють свій побут, можна відповісти їм державного заосмотрення на новім місці побуту лише в случаю дуже важних причин.

Приміщене і живиле виселенців в часі транспорту до місця призначеня як також і їх худоби належить ся виселенцям на кошт держави; так само на случай повороту домів.

§ 4 і 5 дає основні вказівки, після яких мають бути уладжені збірні оселі для виселенців. Належить тут отже углядкувати гігієну і обичайність, уміщувати всіх членів родин разом, розділяти виселенців після народности, віри і походження, настановляти органи володіючі мовою виселенців та знаючи краєві відносини, звичаї і обичаї, додавати їм до помочи мужів довіря від виселенців, заспокоювати потреби релігійні і культурні у матірній мові і уможливити відповідні зарібки для виселенців.

Від дня 21. липня 1917. належить ся виселенцям, о скільки вони є на державнім удержанню, причинок в висоті 2 К денно на особу, а тим, що задля старшого віку або уломности є неспособні до зарібкованя, або самі одинокі ведуть своє домашнє господарство, належить ся подвійний причинок, то є 4 К денно.

Бічний дохід бере ся під увагу лиш тоді, коли він перевищує квоту 2 К денно на голову. Але і тоді відтягає ся від сих 2 К денно на голову лиш половину сеї надлишки, а коли ся половина надлишки виносить 4 К, то державну запомогу зовсім здержує ся.

Не вільно відтягати додатків за зранене, додатків за медаль хоробрости, поборів військового заосмотрення для гаситів без класи рангів і мужів як також осіб оставших по ппх; так само дарів в ласки для тих осіб, поборів родни аспірантів та офіційрів і військових урядників, родни гаситів без класи рангів і чинних підофіційрів, дальше не вільно відтягати причинник військових на удержане.

§ 7. уважливое правительство до підвищення виселенецького причинника відповідно до дорожніх відносин. Недопустиме є жадане звороту побраного правильно причинника.

Корисною повістю є постанова § 9. Після неї „тих незасібних особам, що свого часу наслідком зарядження власти (евакуації) мусіли опустити своє місце побуту і наслідком перебування в тодішній або теперішній війсьній області не побрали ніякого державного виселенецького причинника, або наслідком пізнішого виділення їх місця побуту в області призначеної на приймаче виселенців — виселенецький причинник утратили, належить додатково виплатити на підставі відповідно умотивованої просьби причинник на кошта виживлення в квоті 1 К денно, але найбільше до загальної квоти 500 кор. на особу, о скільки час, за котрий не побрали запови, виносить більше як три місяці“.

Важна ся постанова дотичить передовсім многих тисяч наших виселенців, перебуваючих недалеко боевої лінії. Умотивовані подани в тій справі належить вносити до староства в протягу трох місяців від оповіщення закону, то є пайдаліше до дня 11. двітня 1918. Дальші постанови відносять ся до практичного переведення закону.

Учительські справи.

На ріжні запитання з кругів буковинського учительства в справі виплати дорожнього додатку, як також іменованих провіа. учителів сталими, написав посол Сипул обширне писмо до теперішнього шефа краевого правительства графа Ендорфа, на що отримав сими днями слідуучу відповідь: „У відповідь на Ваше цінне писмо в 14. грудня 1917, маю честь повідомити Вас, що справу поділу і виплати дорожнього додатку учительству в фондів 70-міліонного державного кредиту (розпорядок міністерства віроісповідань і просвіти в 28. падолиста 1917, ч. 3113 і в 3. грудня 1917, ч. 41.230) полагоджено тут урядово і передаю її красовому виділові. Сей має виробити тему поділу державного додатку і предложити буковинському правительству, котре передасть акт міністерству віроісповідань і просвіти до удобреня.“

Але тому, що багато часу ушлине, нїм власти в урядовій дорозі залагодять сю справу, замірив я зараз по одержанню рішень краевого виділу звернути ся до міністерства в просьбу, щоби воно дозволило виплатити учительству на рахунок дорожнього додатку задатки.

Я постарав ся, щоби ці задатки зараз виплачено, як лише прийде позвіл і як сконстатуєт ся членів рідні поодиноких учителів.

Розумієт ся, що сего місяця (грудень) ще не можна буде виплатити грошей але я сподію ся, що виплата буде можлива в місяці січні.

Що до запитання, в справі виплати додатків тим учителям, яких іменовано в серпні с. р. сталими, маю честь ось що написати: Сих учителів поділено на дві категорії: а) учителів, що підчас інвазії втікли перед ворогом, б) учителів, які остали в запатій ворогами області. Перших вислано декрети зараз по засіданю кр. Ради. З огляду на ці обставини призначено виплату додатків сим учителям. Я постарав ся, щоби в коротці полагоджено і сю акцію.“

В справі воєнного додатку учительству рішило міністерство просвіти і Скарбу поимно ухвал краевої шкільної Ради і краевого виділу виплатити додатки лише тим учителям, які втікли в краю, мотивуючи свою постанову тим, що ті учителі, які остали в краю, мали побічні занятя. Не знаємо, на підставі яких інформацій запало таке рішення в міністерстві, одначе мусимо заявити, що ті інформації хибні і що учителям і учителькам, які лишили ся під російською інвазією і перетерпіли не одно лихо, голод і холод, зробила ся велика кривда, яку правительство мусить направити. Вплатимо перший крок в сій справі, який зробили наші послы в свою інтерпеляцію, яка звучить:

Високе ц. к. міністерство зарядило нині внесень бук. Виділу краевого і бук. краевої Ради шкільної, щоби виплатити воєнний додаток за рік 1917 по 210 К, зглядно 300 К, зглядно 360 К лише тим учителям і учителькам, що втікли підчас рос. навали в Буковині. Се рішене вжотнувало міністерство в той спосіб, що учительство мало підчас інвазії на Буковині приватне занятя. Підписані дозволяють собі навести в сій справі слідууче:

Перевідування і слідства показали, що лише дуже жала частинка учительства мала там занятя і то вже в останній часі, до чого приспівувало її лише матеріальне положення. Більша часть в них сповняла надто сю службу безплатно, щоби лише послужити своему народові, полишепому всіма урядами, в доброю радою і порадою. Найбільша частинка учительства немала жадного занятя і щоби не дати себе на поталу голодови і холодови, зайшла в великі довги, не отримуючи жадної плати. Ще треба зазначити,

що тамошнє учительство, будучи одиїсїнькою підпорою національного життя і льоального настрою населеня, було переслідуване ворожими властями. Їх майно знищено або загарбано.

З висше наведеного виходить ясно, яку несправедливість вчинило міністерство сим розпорядком учительству, що остало в завоєваній часті Буковини. З огляду на сю обставину ставлять підписані слідуучі запитання:

1. Чи відомі Вашим Ексцеленціям наведені обставини? 2. Чи зволють Ваші Ексцеленції зарядити, щоби виплатити воєнний додаток за рік 1917 в пайкоротшім часі і тому всему учительству, що перебувало підчас рос. навали на Буковині? Відень, дня 29. січня 1918.“

Як довідуюмо ся від п. посла Н. Сипула, дотичний акт вже остаточно полагоджений в прихильний спосіб міністерствами просвіти і скарбу. Вже війшов розпорядок до буков. Ради краевої шкільної і дирекції скарбу, виплатити додаток учителям чим скорше. Завважимо виразно, що не є се дорожній додаток на біжучий рік, а окремий одноразовий воєнний додаток із тих 70 міліонів, ухвалених парламентом для всего учительства Австрії.

З других часописей.

Що то є австрофіліство.

Зразу дуже неспіло, потім щораз сміливіше „Укр. Слово“ поставило ся остаточно на виразний австрофіліський ґрунт. Незлу дефініцію того свого австрофіліства, в якому можуть певно згодити ся і всі інші українські австрофіли, дало „Укр. Слово“ в 23. с. м. в отсих стрічках:

Ми, Галичани, безліч разів заявляли, що для нас істнуєть лише дві можливості: або нас, як цілість, по Сян і Вєпр, прилучити до України, або утворити з нас — знов, як з цілости — окремий „Reichsland“, галицько-володимирське королівство, прямо і безпосередно належне до дунайської, австро-угорської монархії. Се заявляла „Українська Парламентарна Репрезентація“ постійно (Постійно або менше постійно. — Ред.) у всіх своїх деклараціях, промовах та конференціях з міністрами. Натомість не було ні одної нагоди, щоби „Укр. Парламентарна Репрезентація“ не заложила як-найрішучішого протесту проти думки прилучення нас, хоча найкращих про око умов, до Польщі. Для України ж за кордоном, а так само для чужинців, що не знають наших обставин, не раз може дивне, чому ми, Галичани, згоджуємо ся на автономію в Австрії, а натомість ані чути не хочемо про найширшу „автономію“ під Польщею. Тимчасом се річ ясна: в Австрії маємо до діла з державою національною, а Польща буде державою національною, польською. В віденській парламенті більша половина палати не-Німці; в Варшаві засадуєть майже самі Польки. Що се значить, бачимо на угорській соймі і на положеню не-Мадярів в Угорщині. В віденських міністерствах чимало не-Німців; в Варшаві будуть самі Польки. Німецька бюрократія в Відні нам не лянча, бо нема німецької шляхти чи міщанства у наших краях. Інша річ польська бюрократія, що має поміч шляхти, костела, міст. В Відні знаходимо ми всеж таки союзників: раз Славян, раз Німців, раз соціалістів, то що. В Варшаві ми союзника не найдємо, бо саме польські демократи, і то соціалісти, нам найбільше ворожі! Се не примха, що ми не хочемо ніяк під польського короля Карла, а натомість згідні на австрійського цесаря, а галицько-володимирського короля Карла.

Давши нашу апробату на висловлений в наведених устуні засадничий погляд, ми завважимо лише, що менше згідні з пропозицією на створенє українського „райхс-лянду“, прямо і безпосередно належного до дунайської, австро-угорської монархії. Автор певно й не здогадував ся, що в тих кількох словах наговорив цілий ланцюх неможливостей. Що воно таке — райхслянд? Отже є се означенє на правнополітичне ні се ні те, так як Ельзас в Німеччині або Босна при Австро-Угорщині. А се не може бути ідеалом ніякої країни. Нашою метою мусить бути, щоби була створена укр. провінція в Австрії як рівноградний краєвий чинник з иншими рівними краями, але — Бороми Боже — не вицофувати ся із спілки з Австрією на те, щоби попасти потім як райхслянд поміж два стільці, австрійський і мадярський, підійти ще й під мадярську курателю як предмет загальної експлуатації, до котрого всі мають претенсії, а ніхто не хоче мати зобовязання. Інша річ: перебудова цілої монархії, як її хотять всі противники дуалізму. Але й тоді не малиб ми до діла з ніякими райхс-ляндами, а тільки з окремими національними державами (Staat), злученими в одну державну спілку (Reich). Одним словом, радимо бути обережними в уживаню чужих слів.

Вдоволене Українців коштом Польщі?

„Neue Züricher Zeitung“ пише:

Україна як житиня Росії представляє більшу господарську вартість (розум. як Росія, Ред.), а в кінці завдяки румунській армії розпоряджає бодай останками воєнної сили.

З другої сторони компроміс з Україною лекше осягнути. А саме Австро-Угорщина може вдоволити Українців коштом Польщі. Як відомо, спірне питання про польсько-українську границю, як инні національні проблеми на сході, можна ріжко полагодити, і тому в сій справі легко вдоволити Українців.

Порозуміє в Україною заклочено би певне на основі стану посіданя Конгресової Польщі, яка разом з помершеною Галичиною припаде би Габсбурзькій монархії як третя часть.

Безперечно добра пайка злоби і зависти складає ся на от яку характеристику укр. політики за кордоном у львівській „Kurjer-i Lwowski“, який перебрав на себе ролю уособного „Słowa Polskiego“:

Від квилі вибуху революції в Росії, Українці ведуть дуже тверезу і реальну політику, на яку складають ся хитрість, підступ, справність, нещирість і добра пайка металоманії. Треба признати, що тими засобами оперують досить влучно і потрапили вже багато вислати, а ще більше наробити гадасу своєю „універсалами“, конгресами, генеральним секретаріатом, великою і малою Радюю, своїми територіальними жадами на захід аж по Новий Санч, на схід по Вороніж і Курск, на північ по Пинськ, а на південь по Брїж“.

Теревені.

„Укр. Слово“ пише:

Як а офіційальних звідомлень про окремі переговори в української делегації в Берестю можна судити, між ґр. Черніном і репрезентантами Укр. Республіки дійшло до порозумінь в питаню територіального розмежування між Україною й осередними державами. Обговорювано при тім положенє тих частин інтересованих безпосередно народів — польського та українського — що мали-би остати поза межами своїх національних держав, при чім обіцяно послоду взаємності в прихильнім порішеню бажань тих „меншостей“. З'окрема ґр. Чернін піклував ся про польські меншости в Укр. Республіці.

В звязи з тими офіційальними донесеннями з німецьких кругів розписали ся слухи, що отсе порозуміє між Україною а ґр. Черніном малоби лежати в тім, що Україна буди-то має згоджувати ся на се, щоби Холмщина, Підляше та українська Галичина і Буковина належали як автономний край чи щось подібне до королівства Польщі. Шо ґр. Чернін дальше обстоює отсей план, се річ звісна.

Ми знаємо, що значить в польських і австрійських політичних язиці отси фраза. Під „західною культурою“ розумієт ся у нас — на західно-укр. землях — польську школу, польську мову, польські косячки, польський двір, польську шляхту і її режім а усіма її прикметами — феодалізмом, клерикалізмом, нехтованєм селянства, понижєнем укр. мови та укр. віри-унії чи православя. Так розуміють панове-Польки свою „місію“. Се та сама „місія“, яку сповняли на Вараїтї ксьондзи Загайки, киязі Йрежи та гетьмани Чаревські; се та сама „місія“, від якої укр. елемент в Галичині та Холмщині не має просвітку, з котрої способи: польонізація школи і уряду, колонізація укр. землі Маураши, економічний терор дворів а як верх усього натиск адміністрації, амоніополізованої в руках Польків.

Супроти тих п'ятьохлітніх звичок польської сторони на бачачку про якусь „автономію“ Українці — збирає гіркий сміх. Австрійська конституція давала нам теоретично і право повну забезпечку національних прав та спромому свободного-національного розвитку. А що з того остало в практиці? Майже повне вигисненє Українців з урядів, насильна польонізація шкіл, зведенє України до 27 прі. сойму, зведенє української земельної послілости на їх-же, галицькій землі (без зах. Галичини) до 34 прі. землі. Зрештою ми бачимо, що значать окремі права національності на Угорщині: салу а них не остало в практиці, а навпаки шалє там повна мадяризація. Вже в часі війни скасовано в угорській Україні славянську азбуку і східний календар. А чи не йде мадяризація усею силою на „автономію“ Хорватію, де є й своя хорватська шляхта, своє міщанство і де Мадяри в тому 30-40 років зовсім не було? Супроти тих довідів маємо ми вірити в „автономію“ укр. Галичини при Польщі; укр. Галичини, де весь урядовий апарат, школи, почта, залізниця і є остануєт в руках польських мовіаїстів, де тільки 34 прі. землі остало в наших руках, де Жидова причисляє себе вперто до Польків? Хіба наїва дитина може вірити в ці обітниця! До кількох літ були би вони з'анульовані.

А вже „послїдні горниа перших“ була би, коли-би нашу східну Галичину мали поділити так, щоби часть до Луцу-Вуг чи по Верешиню — мала піти до України, а решта до Польщі. Тоді доля отсих і і пів чи 2 і пів міліонів Українців, що лишили ся при Польщі, була би запечатана. Наші старокняжї столиці Холм і Перемишль — одні з найстаріших укр. міст — були би засуджені на вічну національну загибєль. Забезпеченє прав сим українським „меншостям“ у Польщі не мало би вже таки ніякого, ні найменшого значіння. Зрештою не може тут бути мови про укр. „меншости“. На своїй землі — Перемишль чи Холмщині — є вони доси все таки ще більшостями. Така Добромильщина чи Лїдична, Яворівщина чи околиці Любачева — се майже чисто українські поодинокі краї; тільки вдовж залізницї Перемишль-Львів всїла польонізація зробити більшї поступи.

І „Українська Парламентарна Репрезентація“, і „Народний Комітет“ і „Народний Зїзд“ згідно заявили: що хочуть, а чого не хочуть Галичани. Ми, галицькі Українці, заявляли тисяч раз і заявляємо се нині, що ми — а тим більше — ніяка частиня нас, не сьміємо бути віддані Польщі, хочби нам застерігано не знати які права! На се ми ніколи не згодимось, а кожен Українець, що приложив би до сего руки, відразу здобував собі в нас патню продавця національної землі.

Отсі наведені слова є на нашу думку доказом браку пошани до членів української мирової делегації в Берестю, яка — зовже на наш погляд — заслугоє тільки на пошану й вдячність. Сї слова є власне тільки перевертотом тенденцій, виявлених на берестейських переговорах, і то опертими на — слухах (!) про шийму згоду укр. делегатів на пожертвованє Холмщини, Підлясся, ба й укр. Галичини та Буковини Польщі. Розумієт ся, не забракло й шпильочки для д. Червіна, в якого підслушує укр. Слово, що він „опікує ся“ польськими меншостями в Укр. Республіці. На млівуване нема силувания. Та й не о те ходить, а тільки о те, щоби не ширено баламутних, шкідливих сплетень, не творено неспланих слухів. Хто уважно прочитав офіційальний комунікат про берестейські переговори а укр. делегатами, той мусів звернути увагу на отсі дві головні точки: перше се взаємне зреченє з анексії, друге се Чернінове вставленє за польськими меншостями на Україні. Се останнє, се коли не найважніше, то найхарактеристичніше місце в комунікаті. Коли ж в отсім комунікаті згадуєт ся про польські меншости на Україні, а не згадуєт ся про українські меншости в Польщі, то остает до того одинока інтерпретація: що — очевидно — мають належати до України землі, в яких мають находити ся польські меншости, а не повинно бути ніяких укр. меншостей в Польщі. Не хочаи однак йти на вгад, не можемо не виявити свого здивованя, по якому одвічална за роблену нею опінію укр. часопис в суперечности з припатою в Берестю безапекційною засадою виспасає а палівці слухи про анексію східної Галичини і Буковини Польщею. Адже ясно як Божий день, що коли перейшла згадана засада, то війна зобовязує не лиш ті держави, які воювали і ті, які заклочають мир, але й сю державу, в данім разі Польщу, яка ані не воювала, ані не заклочує мира, ані загалом не має в тій цілій справі нічого до говорєня, а якої представники тільки мусять звертати ся до представника окупанційної держави, аби вставляв ся за їх земляками. Що нема і не може бути в данім випадку мови про прилученє Галичини і Буковини до Польщі, се найвиразніше в світі виходить з самого комунікату; і так і не пакне арозумів сей комунікат цілий світ і вся віденська і берлінська преса, яка констатує, що о скільки буде заклочений мир в Україні, тоді ся держава буде безпосередно сусїдувати в Австрію, значить в австрійською Галичиною

зглядно Буковиною. Щоби се зрозуміти, на те не треба ніякого спеціального розуму, так як на те, щоб дати колючку Черніови, на те не треба закидати у виссаних з пальців слухач українських делегатів, що вони легкодушно згодні на щось такого, на що вони згодні не могли і певно не згодні. — Та вже найпотішніше з того всего, се факт, що Укр. Слово ваяло сейже комунікат за привід до перетичної передовиці „Не хочемо під Польщу!“, в якій автори привиджують ся косячки і ксенди і матечки. Чиста манія або пуста вистрілюване пороку! Чи не кращеб заховати той порох на той час, як дійсно прийшлоб ся бороти та не проти вітраків?

В „Neue Freie Presse“ пише проф. Іберсбергер:

Між всіми невеликоруськими народами України з подиву гідною завзятістю і, треба признати, на загальне здивування, осмислили найскорше свою національну ціль і збудували собі свою державу. Україна, що все платила Росії значну данину в духових індивідуальностях на всіх областях російського життя, має тепер завдяки великоруському неладови, таку притягаючу силу, що також питання інтелектуальних співробітників в новій державі вже розв'язане. Духовенство з митрополитом Алексієм на чолі, висні і бізні і низні офіцери, урядники, що передше служили російському правительству, заявили ся публично як Українці і предложили Раді свої услуги. Так великою є сила української національної ідеї. Борба між Петроградом і Київом рішилась вже сьогодні в користь Києва і навіть наслідники большевиків трудно щоби в тім що змогли змінити“...

Орган президії УПР. проти становища президії УПР,

В прибічній органі президії УПР. в статі п. н. „Україна і Росія“ читаємо: „До другої категорії дивних думок, які раз-у-раз лунають із заяв наших братів над Дніпром, коли можливо то ще більш шкідливих, чим висше обговорена „думка“, зачисляємо постійне акцентування того, що Україна „хоче“ й на далі оставати в федеративній зв'язі з Москвою“. Тимчасом президія УПР. в комунікаті з 17. листопада 1917. заявила, що говорене про потребу відірвання України від Росії „може нанести шкоду українській справі, даючи всеросійським шовіністам бажаний претекст десекретувати перед міродатними кругами нової Росії чесні стремління Українців до збереження і викінчення державної автономії в рамках федеративної російської республіки“.

(За „Ділом“.)

Мира і хліба з України.

„Pester Lloyd“ пише:

Економічні причини надають заключенню мира з Україною особливого значіння. Не потребуємо аж говорити, що ті причини стоять в зв'язку з фактом, що українська республіка обнімає найплодучіші області бувшої російської держави, області, з яких у мирі на тисячах і тисячах кораблів вивозено через Чорне море і проливи збіже. Ніяк устє Дунаю в наших руках, і на Чорнім морі по заключенню мира з Україною, який очевидно обійме також Туреччину, не може бути воєнної акції, яка загрожувала би мирній торговельній мореплавбі. Ще й нині є нашим бажанем як найшвидше заключити мир з опанованою большевиками північною Росією, бо хоч сей мар мілітарно не приніс би нам ніякої зміни, але політично і психо логічно зробив би велике вражіння на народи антанги, а також нашому населенню дав би душевну опору в зношенню немилучих наслідків війни. Одначе річево значно більше значіння має мир з Україною.

НОВИНИ.

Митрополитови гр. Шептицькому. Посол Василько вислав з нагоди Нового Року таке письмо Його Ексцеленції архієпископови і митрополитови гр. Шептицькому у Львові: Вже в другій половині минулого року дав Всемогутний знак, що Його рука хоронить Українців в Австрії: — ми мали щасте привитати Вашу Ексцеленцію між нами! А тепер починаєть ся новий рік під знаком відродження нашої нації і надії, що моя прогноза про долю австрійських Українців, яка опираєть ся на непорушнім переконанню, справдиться. Ніхто не є більш покликаним речником перед престолом Всемогутного, щоби ся надія здійснила ся, як Ви Ексцеленції. Хай сповнять ся для добра нашої нації і для слави Вашої Ексцеленції наші бажання. — Вам найщиріше і найглибше відданий — Николай Василько.

Союз українських послів з Буковини своему голові з нагоди Нового Року. Посол Василько одержав від Союзу укр. послів з Буковини таке письмо: Чернівці, 1. січня 1919. Найдорожший Пане президенте! Союз українських парламентарних і соймових послів користуєть ся нагоди Нового Року, щоби Тобі найдорожший, випробований провіднику, зложити найсердечніші желання і заравом велику подяку буковинських Українців за Твою повну пожертвування працю для Української справи. Союз відкидає рішучо з повним обуренням всі закиди, які посиляли ся на Тебе з боку незорієнтованих і злочинних кругів, і глибоко переконали, що Твоя правдива і щиро українська політика вийде на добро і користь української нації. Союз певний того, що історія як і ми, що знаємо Твій чистий характер, Твою безграничну любов до українського народу і Твою невгасаючу працю для його добра, дасть Тобі рацію і Тебе будуть славити як одного з найкращих синів нашої нації.

За редакцію відповідає: посол до ради держ. Николай Спинул

— За Союз українських парламентарних і соймових послів з Буковини: Підписи.

Подяна черновецького учительства. Посол Спинул одержав сими днями від товариства учителів і учительок письмо з дня 8. січня 1918, слідуєчого змісту: В глибокій пошані великих заслуг Вашої Всечесности при інтерпелляціях і внесеннях до різних центральних урядів в справі учительства рідної країни, до якого належить також учительство автономного міста Чернівці, ухвалило зібране черновецьке учительство на засіданню дня 6. січня 1918 в салі школи при вулиці краєвої палати висказати Вашій Всечесности глибоку подяку і запевнене правдивого поважання. У виконанню сеї ухвали має честь підписана управа товариства передати сю подяку Вашій Всечесности і рівночасно попросити: зжити всего свого впливу для здійснення справедливих, а на жаль до тепер занедбуваних домагань учительства рідного краю. З правдивим поважанням і вдячною подякою та вірним товариським привітом остаємо Евгений Бекул, голова; Бернгард Петер, писар.

Посол Василько зрезитнував з реферату краєвої обори в бюджетовій комісії висилаючи голові сеї комісії др. Сильвестрови таке письмо: „Високоповажаний Пане голово! Хоч я принципіально за тим, щоби бюджет був без перешкод поладжений, то одначе з огляду на становище, яке займає діяльність українських послів проти правительства, не можу на жаль дальше провадити переданого мені в комісії реферату під бюджетовою назвою „краєва оборона“ і тому зложую його. — З виразом глибокої і особлившої пошани — Николай Василько.

Українська мирова делегація у Львові. Дня 22. січня завітала вчорашнього дня поїздом з Берестя до Києва українська мирова делегація. В склад делегації входять: Голубович, Любинський, Полозов, Севрюк, Левицький і Остапенко, які мають придільний урядничий персонал. Делегати задержали ся за кілька годин у Львові. Відомість про се розійшла ся зараз по цілїм місті. Де тільки появил ся автомобіль з котримсь з делегатів, зараз окружала його товпа цікавих. Один з делегатів відвідав Книгарню Наукового Товариства ім. Шевченка і закупив за кількасот рублів українських літературних новин.

Посол Василько і „Reichspost“. Якось недавно, ледви кілька неділь тому, „Укр. Слово“ виступило проти п. Василька, що він послуєть ся для своїх цілій прислужини йому німецько-жидівським часописам у Відні. На наше здивування вчитали ми на днях в тіжє часопис напасть на п. Василька за — христ. суспільництву „Reichspost“, бо ся виписала була якусь несимпатичну статю про укр. справу. За те зробила ся часопис рекламою для „Neue Freie Presse“, бо ся часопис, котра доси майже з правилами мовчала про укр. справи, а навіть представляла їх некорисно, тепер помістила цитовану й нами статю прихильну укр. справі. Річи се самі собою мало-важні, а замітне от що: як довго ліберальні часописи ігнорували укр. справу, а христ. соц. „Reichspost“ була однією часописом у Відні, яка пильно занимала ся укр. справами, тоді львівський орган конче намагав ся зв'язати з ними імя п. Василька, та вистарчило одної статі в „Neue Fr. Presse“ прихильної Українцям і одної статі неприхильної в „Reichspost“, щоби львівський орган вицофав п. Василька з ідейної спілки з органом ліберальним і зробив його одвічальним за те, що пише орган христ. соціалний. Фактично п. Василько, котрий не є ані німецьким лібералом ані німецьким христ. суспільником, не має нічого спільного ані з одною ані з другою часописом, а тільки від ряду літ принагідно містить свої статі власне в „Neue Freie Presse“. Але річ не в тім, а в тім що „Укр. Слово“, яке вже кільканадцять днів не мало за що чіпати ся п. Василька, треба було конче найти собі якусь притичину. Паній, звичайно, чіпає ся плота.

Державні довги Австрії. „Neue Fr. Presse“ доносить про анкету, яка відбула ся в австрійським міністерстві скарбу в справі поправи валюти. Народи анкети почали ся промовою секційного шефа міністерства скарбу доктора Грімма, який подав зівставлене державних довгів під кінець четвертого року війни. Після звіту д-ра Грімма весь державний довг буде виносити в половині сего року 72 мільярди; в порівнянню з довгом в передвоєнній добі, який виносив 13 мільярдів, квота державного довгу зросла п'ятикратно. Відсотки від державних довгів, о скільки приняли 6% стопу, виносити мусть 4335 мільонів супроти 489 мільонів передвоєнних річних відсотків. Крім того треба буде покрити нормальний річний бюджет в квоті 3 мільярдів, так що річні видатки держави і відсотки від довгів виносити будуть 7.3 мільярда. На голову припадати же з днем 30. червня 1918. р. з державного довгу квота 2475 К, супроти 445 К, передвоєнного часу.

Начальником табору в Гімні іменованій намісництвом др. Осип Білинський, який обняв з днем 7. січня управу.

† Юліан Недзвецкий. У Львові помер професор львівської політехніки Юл. Недзвецкий, звісний учений природописець в 73. році життя. Будучи щирим українським патріотом покійний, який за молодих літ брав чинну участь в праці коло „Просвіти“, описав віддав ся виключно науковим заняттям. Велику частину свого значного майна записав покійний на українські просвітні цілі. В. й. п.

† Кость Турак. Перед двома тижнями помер у Лужанах (на Буковині) господар Кость Турак, начальник

громади Тевтул. Хоч не дожив навіть 50-го року життя, полишив добру пам'ять не лише в своїм селі, але його знали й інші села повіту, його знали читачі „Буковини“ і „Народного Голосу“ як відважного борця проти ромунізатора священника Кожоваря. Заким вибрали Кость Турака начальником громади, було село дуже темне. Не було ні читальні ані каси, ані иншого українського товариства. Коли Кость Турак був вибраний начальником громади, повіяло иншим вітром. Люди сходили ся до читальні, — каса розвивала ся, повстали два склепи, пороблено заходи околоснована молочарської спілки. Селяни почали масово посилати дітей до висших шкіл в Чернівцях. Громадянську діяльність Кость Турака перервала війна. Він не опустив свого села. Цілий перший рік війни перебув під пануванням Москалів, заступаючи перед ними інтересами громади. По короткім увільненню села покликано Турака до війська, який лишив дома жінку з 6 дітьми. При поновній інвазії вивезли Москалі всіх мешканців села. Кость Турак став інвалідом і жив в Лужанах. Війна підорвала його здоров'я а надто туга за рідною загнала його передчасно в гріб. В. й. п.!

I. P.

Православний календар „Рускої Бесіди“ вийде незабаром з друку і вишле ся всім нашим читачам. Замовлення слати на адресу адміністрації „Буковини“.

З полону. Учитель Микола Райлян вже рік перебуває в італійській неволі і просить товаришів і знайомих щоби писали до него. Адреса така: Mykola Railjan, Führer, Kriegsgef. in Genova, Foste Sperone, Italia. Адреса студента Миколи Ганчарюка така: Cassino Caserta, Gruppe Nr. 6. Italia.

Видавництво „Шляхи“ подає до відома шан. передплатків та читачів, що останній випуск „Шляхів“ за р. 1917 появить ся на днях. В році 1918 „Шляхи“ виходити мусть далі. Хто має намір стати передплатником, буде ласкав негайно аголосити ся, зглядно прислати передплату (на цілий рік К 36—, на 1/2 р. К 18—, на 1/4 р. К 9—), щоби заздалегідь мож було усталити висоту накладу, бо іза паперової скрути не будемо в змозі друкувати вільного числа примірників понад-установлену скількість передплатників. — Видавництво „Шляхи“, Львів, вулиця Руська ч. 3.

Нові книжки і видання. *Widerherstellung des Königreiches Halytsch-Wolodymyr, Galizien und das ukrainische Problem in Oesterreich.* Von Dr. jur. Michael Lozynskyj. Lemberg, Jänner 1918. Стр. 32. Ціна 1.50 К.) Ся нова праця д-ра М. Лозинського, призначення для інформовання німецького політичного світа, складаєть ся з отих розділів: I. Вступ (коротке представлення українського-польського становища що-до Галичини). II. Як Галичина прийшла до Австрії. III. Галичина як українська галицько-володимирська держава. IV. Галичина під Польщею. V. Галичина як австрійська провінція до 1860 р. Проект поділу Галичини на національний основі. 1. Зараджене австрійського правительства. 2. Акція Українців. 3. Польська протіакція. 4. Поділ Галичини в конституційній комісії австрійського парламенту. 4. Галичина в державній конституції з 4. марта 1849 і краєва конституція для Галичини з 29. вересня 1850. VI. Галичина як автономний коронний край Австрії під польським пануванням. VII. Східна Галичина — український край. VIII. Що має стати ся з Галичиною по війні.

Вже вийшла з друку книжка п. з.

Війскові причинки і заосмотренє родин осіб війскових.

Практичний порадинок, заосмотрений 33. взорами прошенєв, представлень, зажалень і відкликів

написав

ВОЛОДИМИР ЦЕЛЕВИЧ.

Ціна одного примірника 2 К, зі звичайною пересилкою о 10 сот. більше, з порученою пересилкою о 65 сот. більше.

Книжка на часі. Просимо спішити ся з замовленнями, присилаючи рівночасно гроші на адресу:

КРАЄВЕ ТОВАРИСТВО ГОСПОДАРСЬКЕ

„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“

— у Львові. —

Львів, ул. Зіморівича ч. 20.

Буковинський православний календар „Рускої Бесіди“ вийде сими днями замовляти в адміністрації „Буковини“.

„БУКОВИНА“

виходить два рази на місяць.

Редакція і адміністрація:

Wien IX. Schwarzspanierstrasse 15.

Подорожні чеків по 10 сот.

БУКОВИНА

Видає „Союз українських послів на Буковині“.

„BUKOWYNA“

Organ des Verbandes der ukrainischen Reichsrats- und Landtagsabgeordneten der Bukowina.

Redaktion und Administration: Wien IX. Schwarzspanierstrasse 15.

versendet an die unbemittelte Mannschaft der k. u. k. Armee, an die Militär-Spittaler und Flüchtlingslager unentgeltlich.

Einzelnummer 10 h.

Цісар про мир з Україною.

До моїх народів!

З ласкавою Божою помічю заключили ми мир з Україною.

Побіди наше оружє й наша щира мірова політика, ведена з витривалістю, якої ніщо не змогло зразити, зродили перший оwoч боротьби за наше існуванє.

Разом з моїми тяжко навіченими народами уповаю, що по заключеню сего першого, радісного для нас мира, терпеливе людство діждеться небагом загального мира.

Під вражінєм сего мира, заключеного з Україною, око наше звертаєть ся з симпатією до сего стремлячого вперед молодого народа, в серцях якого найскорше серед наших неприятелих взяло верх почутє любови ближнього й який, доказавши в многих боротьбах свою хоробрість, мав досить енергії, щоби ділом перед цілим світом показати свої ліпші почуваня.

Так отже сей парід перший покинув табор наших неприятелих, щоби, в цілі негайного осягненя тепер спільного великого діла, злучити свої змаганя з нашими силами.

Коли вже від першої хвилі вступленя на престол моїх достойних предків був з вігдний з моїми народами в незломний постанові перевести накинєну нам боротьбу аж до осягненя почесного мира, то тим більше перенятий я сею спільною думкою в сій хвилі, в якій зроблено перший крок до здійсненя сеї цілі.

З вдячністю і повним признанєм для майже надлюдської витривалости і незахитаної посвяти моїх геройських військ, як також для тих, які дома щодня поносили неменші жертви, глядїть парід з повним довірем в близьку щасливу будучність. Коби Всемогучий Бог благословив нас на далі силою і витривалістю, щоби ми осягнули оковично мир не тільки для себе і наших вірних союзників, а також для цілого людства.

Відень 12. лютого 1918.

Карло в. р.
Зайдлер в. р.

Мир з Україною.

На наших очах складають ся події великої історичної ваги. Російська революція, упадок царату, воскресєне українського народу, якому всякі „приятелі“ співали вже надгробну пісню. З запертим духом слїдили ми, як зростає український рух, як українська стихія, прибирала організовані форми і як Україна поступово привертала собі назад загарбані московськими царями права. Та події випереджали одна другу. Україна проголошє себе народною республікою, воєна рішає виступити самостійно на арені міжнародного життя, а видячи, що в Росію не може бути ніякого союзу, ні навіть мирного пожитя, проклянує себе самостійною, ні від кого незалежною республікою.

З напруженєм всіх нерв слїдили ми за переговорами в Берестю, бо знали, що там рішєть ся доля України може на завсїди, а зразом і доля нас, австрійських Українцїв.

День 9. лютого с. р. буде великим і пам'ятним днем в нашої історії. В тім дні підписали заступники вільної української держави мировий договір з почвирним союзом центральних держав. З великою тугою виглядали ми серед жорстокої зими, воєнної хуртовини тої першої ластівки, яка сповістила би нас про весну-мир. І тою ластівкою для нас стала Україна, яка заключуючи, що правда, окремих мир, поклала тим самим угольний камінь до загальної мірової будівлі.

Хоч Україна не виповідала війни центральним державам, хоч війну виповів царат проти волі українського народа, то все таки Україна була на воєнній стопі з центральними державами і мусіла зносити й наслідки війни. А ті наслідки загрожували здобуткам революції, загрожували молодому утворенню української державности. Тому як Україна не хотіла стражити все, то мусіла стремити до скорого, негайного мира.

І при добрій волі всіх сторін мир прийшов. Україна заключила мир, як рівна з рівними, як самостійна, суверенна держава. На підставі мирового договору став український парод паном у своїй власній хаті, навіть і на тих землях, на які поклала була вже свою хижацьку лапу, історична „приятелька“ Польща.

Заклучуючи мир з центральними державами Україна не то що закінчила війну, але вискала собі зразом і природних союзників, в яких інтересі лежить самостійна Україна в огляду на деяких спільних ворогів.

Україна заключила мир з осередними державами проти волі російського большевицького правительства, яке всіма силами і штучками не хотіло допустити до мира з Україною. Та поміж того мир заключено. Тоді Троцький пустив ся знов на штуки. Він заявив, що Росія також вважає війну покінченою і зараджує демобілізацію. Троцький думав, що одержавши таким способом вільну руку зможе кинути свої „гвардії“ проти України, здусити її і зробити тим самим мир з Україною ілюзорним. Та Німеччина похопила ся на штучках Троцького, не прийняла односторонньої заяви Троцького до відома і на просьбу України, Лівляндії і Естляндії виступила оружно проти большевиків. Успіх сего кроку не довго дав на себе ждати. Іскровою телеграмою звернуло ся петроградське правительство до Німеччини, в якій заявляє, що воно готує вже підписати мир на тих услївах, які осередні держави поставили в Берестю.

Одначе ситуація змінилась. Осередні держави мусять жадати від Росії, щоби вона признала мировий договір в Україною і стягнула червоні гвардії так з України як і з Фінляндії, якої самостійність також признали центральні держави.

Мир з Україною приносить, як видно вже свої оwoчі. Правительство народних комісарів мусить заключити мир, бо інакше грозить йому упадок, а Румунія веде також вже мирові переговори в Букарешті.

Мировий договір з Україною.

Заклучене мира між почвирним Союзом і Українською Народною Республікою — завдяки енергійній, невтомленій праці всіх комісій, завдяки оживляючому всі сторони духови примирности, завдяки взаємній уступчивости, не вважаючи на технічні труднощі, злучені з уложенєм п'яти текстів договору, — було на стільки підготовлене, що підписане могло наступити в перших ранніх годинах 9. лютого.

Державний секретар Кільман отворив торжественно кінцеве засіданє промовою, в якій зазначив історичне значє хвилі, коли заступники почвирного союзу з делегатами Української Народної Республіки зійшли ся, щоби підписати перший мир, який заключает ся в сій світовій війні. Що сей мир підписуєть ся з могутною державою, яка вийшла з бур великої війни, се справляє союзникам особливе вдоволенє. Державний секретар закінчив отсими словами: „Нехай мир з Україною буде перший в ряді благословених мирових договорів, нехай він буде благословений як для союзних держав так і для Української Народної Республіки, для будучности якої ми маємо найліпші бажаня.“

Президент української делегації Севрюк відповів: „Стверджуємо з радістю, що нинішнього дня починаєть ся мир між почвирним союзом і Україною. Правда, ми прибули сюди в надїї, що зможемо довести до загального мира і покладемо кінець братовбивчій війні. Одначе політичне положєнє таке, що не всі держави зійшли ся, щоби підписати загальний мир. Український парід мусить тепер вібрати всі сили, щоби спричинити новий час відродженя. В міцнім переконаню, що сей мир причинить ся до загального закінченя великої війни, українська делегація стверджує, що довга, важна праця, довершена в Берестю, увінчалась успіхом, що делегація осягнула демократичний, для обох сторін почесний мир.“

„Українська Народна Республіка вступає тепер як самостійна держава в круг держав. Україна застановляє на своїм фронті війну і буде старати ся, щоби усі сили, укріті в ній, розцвїли до нового життя.“

Предсідатель державний секретар Кільман запросив усіх уповновласнєних заступників до підписаня мирового договору.

Міністер заграничних справ гр. Чернін як перший підписав акт, призначений для Австро-Угорщини.

Договір почвирного союзу з Україною починаєть ся вступом, в якій заявляєть ся, що з огляду на те, що український парід в теперішній світовій війні проголосив себе незалежним і заявив бажанє привернути між Українською Народною Республікою і державами, які анаходять ся в війні з Росією, стан мира, — правительства почвирного союзу рішили заключити з правительством Української Народної Республіки мировий договір, щоби ним зробити перший крок до тривкого для всіх сторін почесного світового мира, який не тільки поклав би кінець усім страхїтам війни, але довів би до відбудови приязних зносин між народами на політичній, правній, господарській і духовій поли.

По почисленю присутних делегатів окремих держав ідуть артикули мирового договору:

Стан війни закінчений. Арт. I. Німеччина, Австро-Угорщина, Болгарія й Туреччина з одної і українське народне заступництво з другої сторони заявляють, що стан війни між ними є покінчений. Сторони, які заключают договір, рішили на далі жити з собою в мирі і приязні.

Західна границя України. Арт. II. Між Австро-Угорщиною й Українською Народною Республікою, на скільки вони граничать з собою, будуть існувати ті границі, які перед вибухом війни існували між монархією й Росією.

Далше на північ, почавши від Тарногорода, границя йти-ме взагалі лінією: Вілгорай-Щебрешин, Красноєзеро-Пугашів-Радзін, Межирічє-Серпичики-Мельник-Високе-Литовське-Каменець-Литовський-Прушана-Вимотовське-Озеро. Докладно сю границю установить на основі етнографічних відносин з угляденєм бажань населєня мішана комісія.

На випадок, щоби Україна могла мати спільні границі також з иншими державами почвирного союзу, застерігаєть ся для сего окрему умову.

Опорожненє. Арт. III. Опорожненє обсаджених областей розпочнєть ся безпозоволочно по ратифікації сього мирового договору. Спосіб переведєня опорожненя і передачу опорожнєних областей означать уповновласнені.

Дипломатичні зносини. Арт. IV. Дипломатичні і консулярні зносини між сторонами, які заключают договір, будуть навазані зраз по ратифікації мирового договору.

Без звороту воєнних коштів і воєнних шкід. Арт. V. Сторони, які заключают мир, зрікають ся взаємно звороту воєнних коштів, себто державних видатків на ведєнє війни, як також воєнних шкід, себто таких шкід, які повстали для них і їх горожан в воєнних областях через воєнні зарядженя з включенєм усіх реквізицій у неприятельським краю.

Увільненє полонєних. Арт. VI. Воєнні полонєні обох сторін будуть винущєні до вітчизни, на скільки не бажать, щоби держава, в якій перебувають, дозволила їм остати в нїм і на далі, або удати ся до иншого краю. Управильненє злучєних з сим справ наступить окремими договорами, передвиджєними в арт. VIII.

Будучі господарські зносини. Арт. VII. Зміст сього сього дуже довгого й докладного артикулу такий: Всі сторони обовязують ся на час до 31. липня 1918. доставляти собі взаємно надвишки хліборобських і промислових продуктів. Скількись товарів і ціни означить комісія, яка зійдєть ся зраз по підписаню мира. Виміна буде відбувати ся по часті через державні центральні, по часті через приватні центральні, по часті в вільній обороті. Аж до закінченя дефінітивного мирового договору, одначе в кожнім разі до упливу шести місяців по заключеню загального мира взаємний оборот управильнюєть ся провізоричною умовою, яку, почавши від 30. червня 1919., можна вимовити на шість місяців. Провізорична умова привертає цлові договори, які існували між Австро-Угорщиною й Росією перед вибухом війни. Далі містить вона важніші постанови давнішого торговельного договору з Росією, на скільки вони можуть мати приміщенє до України, і заповнює вільний перевіз до Азії, особливо до Персії. Вкінці постановляє вона, що Україна не жадає упривілейовань, які Австро-Угорщина дає Німеччині, або иншим державам, з якими остає в цловім союзі. Та сама постанова відносить ся взаємно до України.

Окремі умови. Арт. VIII. передбачає заключенє окремих умов про приверненє публичних і правних зносин, про винищу полонєних і цивільних інтерєсованих і про справу амністії.

Цілий широкий договір — неподільна цілість. Арт. IX: Умови, заключєні в сїм мировім договорі, творять неподільну цілість.

Ратифікація у Відні. В артикулі про інтерпретацію тексту мирового договору, який уложеній в мовах німецькій, мадярській, болгарській, турецькій і українській, в кінцевій постанові кажеь ся, що мировий договір буде ратифікований, та що ратифікаційні грамоти мають бути як найшвидше виготовлені в Відні. Мир входить в силу з ратифікацією.

Заклучене окремих умов. Окрежо від мирового договору будуть заключєні чотири окремі умови в справах, про які говорить ся в арт. VIII. Вони будуть підписані в найближчих днях.

Трагедія всепольської ідеї.

Ізза прилучення української Холмщини до Української Народної Республіки настав в польських таборі великий ропт і метушня: димісія реґенційної Ради в польських королівстві, димісія польських членів австрійського кабінету, перехід Польського Кола в австр. парламенті до опозиції, а врешті одинокий в своїм роді національний страйк польських функціонерів господарського і усього публічного життя в Галичині: усе те в гарніровці жалібних красок, починаючи від чорних газетних обвідок до чорних хоругв на польських інституціях. Отсе форми, в яких виявило ся польське становище до вістки про прилучення Холмщини до України.

Не можемо сказати, щоби таке поставлене Поляків до сего акту було нам незрозуміле. Нам зрозуміле і се становище і все те поденервоване, яке запанувало в польським національним таборі від того часу, коли Україна добуваючи собі політичну свободу, тим самим положила кінець мріям про велику Польщу, будовану в уяві ідеологів польської державности на українських землях. З побудованем української держави скінчила ся одна велика ілюзія, якою дурили себе цілі покоління. Зденервоване в польським таборі річ зрозуміла.

Та тверда дійсність мала мало зрозуміння до сеї трагедії всепольської ідеї. Бо перед дійсністю фантомом була не лиш уявлена Польща „від моря до моря“, але й те, що в ній було найреальніше, сей польський стан посідання на Україні, що щоб його розв'язати, треба було одної постанови української Центр. Ради про знесення великої посідости. Промови пп. Білінського і Гломбінського в австрійській комісії загр. справ остануть свідомством того, з якою легкістю зійшла, мусіла зійти до гробу великопольська ідея, витвір неприродних стремлінь і уявлень, які з дійсністю не мають нічого спільного. Створене української держави а з окрема знесення великої посідости на Україні, се факти такі сильні самі по собі, що супроти них носитель всепольської ідеї мусіли оставити без бою поле політичної ба й ідейної боротьби проти ненависного українства, звертаючи тепер всю остроту оружя проти неутраляних (супроти України) держав Австрії та Німеччини, та завужуючи свої претенсії до сего клантика української землі, якими до часу закінчення мира розпоряджалась не Укр. Центр. Рада, а осередні держави, до занятої Холмщини. Та даремні польські переговори і заходи, і без вини тут і сї осередні держави, що колись годили ся, може щиро, може під натиском обставин, ся на віддане української Холмщини Польщі. Холмщина припадає, мусить припасти Україні а не Польщі по волі українського народу, виявленій устами представників української республіки, а коли буде треба то й майбутнім плебісцитом, на що згодили ся — бо мусіли згодити ся — осередні держави. Відірване Холмщини від Польщі відбуває ся на основі того самого процесу, який приніс Україні визволене з під Московщини і усунене впливу польського елементу на хід публічних справ України. По дорозі такого самого процесу мусить послідувати й цілковита еманіпація українського народу в Галичині з під польського впливу, краве усамостійнене т. зв. східної Галичини як українського королівства Галичини й Володимирії. І сей останній захист всепольської ідеї, яким є доси ся країна, що вже у своїй назві носить неприродність свого існування, не може удержати ся супроти природного розвитку подій. І настане, а по нашій волі мусить настати той час, що поставлена перед се наше зреалізоване бажане всепольська ідея мусить-ме і тут зновже без бою — уступити з поля довголітньої боротьби.

Ніде правди діти: те, що відбуває ся на наших очах, се справжній трагедія всепольської ідеї. Але ся трагедія неприродної ідеї не є ні трохи трагедією польського народу, якому ся війна також принесла визволене з під царського кнута. Не є трагедією польського народу трагедія ідей польських шляхтичів і бюрократів та шляхетських представників польського псевдосоціалізму, що в дивній „романтичній“ похиті не заважали ся для оборони уявлених польських прав до української Холмщини дати до диспозиції кадри робітників, яких до організації покликали не згляди всепольської експансії, але соціальний робітничий інтерес. Інтерес вишколює, що, опанувавши урядничу веревку в Галичині, викохану німчим віденським урядом, можуть собі дозволити на такий жарт з держави, яким був поведілковий страйк, не є інтересом польських робітників ані інтересом польського народу. Українська Центральна Рада в Києві переведенем в життя справжніх демократичних клівів дала доказ, що потрафити краще долати за інтереси всего працюючого люду, отже й польських працюючих меншостей, як можуть за них долати сї представники національного і соціального поневолення, що розривають тепер рязи на чутку про вибір історичної справедливості українському народу. Своїми постановами про урівноправнене всіх народностей, заселяючих Україну, зараз таки виконаними в найдаліше ідучім напрямі покликанем до українського кабінету представників національних меншостей, в тім числі і польської, Укр. Центр. Рада стала в ряді найпоштовигів і найбільшерайоністичних держав світа. В українській державі не може бути кривди польській меншості Холмщини, яка мусить остати складовою частиною української держави як її історична і етнографічна власність.

Супроти волі українського народу і дійсності всепольський фантом не може устояти ся, і свідомість сього мусить уділити ся мобілізованім героям зморщавілої всепольської ідеї. Невдоволене, якого ми є свідками, скоро проміне ся а тоді настане згода між обома народами, розділеними від себе державними і краєвими границями.

Україна в огні і крові.

На Україні лить ся кров. Большевицькі банди кидали ся як гайвороне на Україну за наживою. Харків, Полтава, Катеринослав і Київ в їх руках. Всяка наволоч, всі темні сили, злочинці злучили ся з большевиками, грабують, налять і забирають людські доріжки і вивозять в Москву. В селян забирають збіжжя, навіть на засів не лишають. А всіх видних діячів України по містах вирізають і вистрілюють. Україна не може натішити ся новоздобутим миром. Вона мусить провадити завзяту боротьбу за своє існуванне. Ніколи в історії не переживала Україна таких критичних часів. Тепер рішаєт ся, бути, чи не бути.

В своїм скрутнім положенню звернула ся українська мирова делегація за помічю до німецького народу. І німецький нарід не відказує її. Наколи українські війська облягають Київ, машерує німецька армія Літвінгена, щоби боронити північних границь України. Крім сего звернуло ся укр. правительство з покликом до всіх чужих народів, в якім представляє судбу України і пановане большевиків. Той поклик звучить:

„До всіх! Ви читали іскрові вісти і часописи російських большевиків, в яких вони говорять, що вони воюють з ненависною Центральною Радою, яка не хоче признати властї большевиків, а не з українським народом. Не вірте тому! Се лише маска, скритий повід. Не зважайте на слова большевиків а дивіть ся на їх діла в нашім краю! Ще перед двома місяцями говорили скрізь в Росії про Україну як про оазу в російській пустині. В нашім краю був досунок порядок. Радість, гордість і повага огортали нас перед нашим першим народним парламентом, Центральною Радою, яку вибрав сам укр. народ. Ми старали ся не нищити, але відбудувати собі самі на руїнах війни наш край. Большевики в Петрограді, Москві і других російських містах із задрістю і ненавистю дивили ся на поступ Українців. Та се була мала причина. Головною причиною їх задрісти було природне багатство України на збіжжя, цукор і все инше, що наша вітчизна видала з себе. Се стара, історична звичка захлапного, ненаситного московського народу, нашого поневолиателя, нас грабити і висисати.

Носителі большевицьких ідей не різнять ся нічим від царських посіпак і визискувачів; вони тончуть колишні права і вольности неросійських країв бувшої російської імперії, продовжують грабіж царату. Чому большевики грабують лише якраз в нас на Україні? Чому прим. не в Донеччині, де також багато запасів збіжжя а після большевицького розуміння зібрани ся там самі контр-революціонери? Се-ж ясно: Донська область заселена в більшій часті Москалями, тому її дадуть, будь вона революційна, чи реакційна. А українська територія — се українська земля, заселена українським народом, тому треба її визискувати, хоч вона з'організувала себе соціальною і демократичною республікою.

Чужинці, які ви дотепер нас не знали, і до яких сьогодні наш голос лиш тяжко доходить, розумійте нас! Тепер бачите ви правдивий характер большевиків. В Харкові, Полтаві, Катеринославі і Києві тепер убивають і налять. Кожного Українця, який брав участь в соціальній революції, щоби підперти нову волю нашого краю, переслідують, витягає з хат і розстрілює червона гвардія. Читайте самі, як нам не вірите, що большевики самі пишуть в своїй власній газеті петроградській „Правді“ з 18. січня. Там стоїть: „Уряд комісарів для средств поживи і видобути їх на українській області поручено народному комісарові Лукашовському. Весь технічний апарат, як залізниця, стаціональні комісарі, агітатори й легучі реквизиційні відділи дано йому до розпоряджистости. По селах і економіях величезні запаси збіжжя, в заводах на Україні масами цукру, на стаціях повно вагонів каменного вугля. Та на жаль стан залізниць в страшнім стані: Курсько-Московська залізниця н. пр. може перевести тепер денно лиш 115 вагонів намість перед тим і нормально 1500. Жалісні вузли забиті. Се все треба поліпшити. Наші комісарі, які організують по селах безробітних, мають багато труду з українськими сільськими комітетами, які не хочуть видати збіжжя.“

Чужинці, знаєте Ви, що то значить, мати большевицьку реквизиційну комісію в селі, і в якім стані вона село полишить? Все новими бандами находять вони. Вони стоять під командою соток шпівонів і жандармів старого правительства, які тепер без зайня і які звикли за царату нищити невинних, безборонних людей. Вони продовжують своєю несправедливістю і шпират боронити люду в нашім краю, що не має другої вини, лише що він плодородний, свободо- і миротлюбний.

Чужинці, що ждете вільно на землі своїх батьків, вислухайте і зрозумійте нас! І ми боремо ся за нашу соціальну вільність, за ратунок наших жінок і дітей і за право нашого самоопанення, яке вони хочуть вирвати нам з рук. Чужинці, ширіть се, як ви є приятелями правдивої соціальної і демократичної волі, і посилайте у всі краї, де нема реакційних і анархістичних робітників, які би спіяли, щоби вислухано голос правди і волі!“

Віriamo, що голос України не буде голосом воцїючого в пустині та що незабаром і ті послідні симпатії, якими огортає большевиків німецька й австрійська соціал-демократична преса, зникнуть.

Голос народа.

Війна принесла з собою багато лиха й нещастя. Багато вартостий так матеріальних як і моральних понищено. Та вона знищила заразом також і то зачароване коло дрібних інтересів нашого народу на Буковині, які робили його байдужим до національних і громадських справ. І внесла у маси свідомість не лише національної приналежности але також і свідомість оборони своїх національних, культурних і економічних інтересів.

Дня 31. січня відбуло ся велике народне віче у Ванківцях. З цілого повіту прибуло багато селян а також селянок. По чотирох роках війни промовив нарід з своєї трибуни, народного віча. Тому тим пильніше треба нам прислухатись до його голосу.

З численних ухвал віча бачимо, що наш народ доаріває політично в сій війні і зміє стати в обороні своїх інтересів. Він зумів одіинити також працю своїх виборних заступників-послів, своїх культурних робітників і порадників-учителів а також і свої власні інтереси і способ, як їх заступити. Що наш народ на Буковині зумів оцінити як сїлі велику історичну хвилю, яку ми переживаємо, бачимо найкраще з сих ухвал:

„Віче вітає як найгорячіше відроджене самостійної української держави, бажаючи єї як найбільшого розвитку в приязній ітернаціональній злучі з середноєвропейськими державами.“

„В тяжкій для держави хвилі український нарід, добуваючи на всі наджиття зі сторони народів обдарованих гегемонією, пролив в борбі за добро Австрії море крови, потратив свої майна і сили, тисячі українських борців стали бездомними сиротами; українські Стрільці і буковинські Гупули-добровольці грудьми своїми боронили дорогу ім Австрії. Приносячи в теперішній війні більші жертви як який небудь инший нарід, Українці були переконані, що жертви сї потрібні для забезпечення свободи і долі австрійських народів, потрібні для здійснення ще передвоєнного жадання Українців зглядом утворення окремого українського коронного краю.“

„З огляду на добро українського народу як і на добро самої Австрії, віче висказуєт ся за утворенем із українських територій австро-угорської монархії окремого автономного коронного краю, знаючи, що лише в той спосіб можливе є трівке забезпеченне добробиту українського народу в австро-угорській монархії і можливо буде позбутися в внутрі національної ворожечі; крім того через таке приязне відношене Австрії до українського народу осягнеть ся схильність нової української держави до закінчення приязного союзу а осередини державами.

„Віче українського Ванківського повіту є переконане, що союз буковинських українських послів, а з осібна його голова, посол Николай Василько, ведуть політику так, як вона ім з огляду на добро народу на основі політичних обставин видаєт ся найбільше доцільною, і що вони у політичній діяльності не стремлять до осягнення яких окремих особистих інтересів, які йшли-би на шкоду загальним інтересам українського народу; а навпаки віче переконане, що Союз буковинських українських послів при кожній політичній акції має лише єдину ціль, а то: здобути красну долю українському народові.

Виявляючи се своє переконане Віче висказує Союзови буковинських українських послів, а з осібна його голові послови Николаєви Василькові за його політичну діяльність повне довіре.“

„Беручи під увагу цілу ваготу переживаних українським народом передомових хвиль, віче унає за злочин супроти рідного народу всяку так газетарську як і иншого такого рода борбу, ведену ізза особистих амбіцій поодиноких осіб проти передових одиниць українського загалу, котрі тішать ся довірем народу.

Із сїєї причини Віче виражає своє обуренне ізза безпідставних нападів на провідника буковинських Українців посла Николая Василька, — якому Віче за його політичну діяльність висказує признане і довіре, — через які то напади дотичні особи, забуваючи на свою горожанську і національну відвічальність, старають ся ввести заколот між буковинськими Українцями, знищити пануюче між ними порозумінне а тим то й підклати силу української нації на Буковині.“

„Віче закликає всіх українських послів, а з осібна парламентарних, поліпшити всякий особистий дрібничковий спір, щоб в теперішню історично важку хвилю не гайлувати часу і труду, який належить з'ужити в борбі о здобуте красної долі для українського народу.“

„Не нарушуючи в нічим великої спільности інтересів Українців Галичини і Буковини і не вкорочуючи ніяк повного поважання до заступництва українського народу в Галичині, Віче завначає й вагу буковинсько-українських інтересів, які вступати покликані є буковинсько-українські послі, злучені в Союзі буковинських українських послів.

Віче завначає проте посла до Ради державної з Ванківського повіту, щоб він, по мысли жаданя його виборців і по мысли перед ними зложеного ним приречення перед вибором, вернув до Союзу буковинських українських послів і щоб він знов взяв ся до спільної з буковинськими послами праці для добра буковинських Українців, не спускаючи з ока й загальних інтересів українського народу.“

„Віче рішучо протестує проти нахабних змагань Поляків прилучити східну Галичину і Буковину до Польщі і вірять, що й керманічам нашої монархії, маючи довіре до їх державної мудрости, таке прилученне видаєт ся недопустимим; віче й не може повірити, що наш улюблений цісар бажав би віддати вірний йому український нарід на поталу відвічним його ворогам, а навпаки віче вірять, що,

коли-б на основі міжнародних умовин і зі згляду на добро монархії виявилась-би потреба такого відлучення, то симпатії австрійського правління а кінечности можуть бути звернені лише в сторону наскрізь прихильної для Австрії України.

У війні арозумів наш народ також вагу школи й про-світи, аумів також оцінити й працю учителів. І як перед кільканацяти роками дуже часто можна було стрінути, що наші селяни ворожо ставляли ся до школи й до учителів, то сьогодні підносять вони свій голос в справі школи і в обороні учителів, жадаючи від держави поліпшення їх незавидної долі.

В справі школи і учительства жадає віче, аби військо перестало вже раз закатировуватись в шкільних будинках, через що наступають все перерви в науді і до решти нищать ся й так не в цілости вже існуючий ще інвентар, а молодіж без науки диче на шкоду народови й державі; підносить а жалем, що в хвилі, коли по деяких школах не можна віддержати науки ізза нестачі учителів, багато учителів держить-ся у військовій і то нефронтівій службі; жадає, щоб всіх тих учителів, що неадібно до служби в поли, а крім того тих, що при війську від першого дня мобілізації, визволено від воєнної служби, щоб вони могли, вернувши домів, сповняти свою учительську службу.

Війна, яка спричинила застій в уділюваню науки по школах, довела до упадку і реальну гімназію „Української Школи“ в Вашківцях. Через різні закатированя військові попищено гімназійний інвентар. Щоб увести гімназію в жите, потрібно на те фондів, які однак а огляду на те-перішню війною спричинену бідноту населеня дуже трудно придбати. Віче висказує проте свій жал, що буковинська краєва Рада шкільна, відмовляючи виплату міністерством уділеної заповоги для гімназії, доказує своє вороже стано-віско супроти української приватної гімназії, не даючи спромоги увести сю для цілого повіту так важну інститу-цію в жите. Віче жадає, аби негайно виплачено всю за-леглу субвенцію, уділену міністерством для удержаня при-ватної реальної гімназії в Вашківцях.

„Дорожня, яка запанувала особливо в останнім часі війни, приневолила державу побільшити платню своїм уряд-никам. Потребу такого підвищення платні узнали навіть приватні інституції. Признаючи велику вагу учительського звання слідувало-б, щоб і учительство, яке живе як не в гірших то бодай в однакових відносинах як інші уряд-ники, признано підвишене платні. Такого підвищення по-мимо висшого образования учительства, помимо всякої понад-обовязкової щирої праці учительства для добра народу і держави власт, ще не признала, наче-б зване народного учителя було чимось менше вартим чим зване найнижшого підписаря в якім державнім уряді.

Віче заявляє проте, що се низше честі свідомого народу, аби його учительство було матеріально слабше виніване не то від державних урядників відповідної категорії але й від практикантів та писарів.

Віче завзяває буковинських українських послів, аби вони подбали о зрівняне платні буковинського учи-тельства з платнею державних урядників 4-ох найнижших ступнів, йдучи тим самим на аустріч опраданому довго-літньому бажаню учительства.

„В тяжкій для наших селян часі інвазії одинокими щирими дорадниками і потішителями були оставші в краю учителі, бо прочої інтелігенції було дуже мало.

Полішене всякої державної помочи оставше з наро-дом учительство ділило з ним все горе, всі турботи і всі злидні часу. Віче висказує проте всій українській інтелі-генції а з осіб учительству, що остали з народом і в тяжкій хвилі стали народови хоч порадою в поміч, признане. Віче висказує однак жал, що висша шкільна власт саме ізза сеї любови учительства до свого народу рідного не признала учителям, що остали з народом, гро-шевої заповоги, яку дістали учителі, що втікли.“

З дальших домагань вашківського віча бажимо, що наші селяни займають ся всіма справами громадського жита.

Віче домагаєть ся негайної відбудови української части краю, головню-ж селянських господарств, і допомоги удішити хліборобську господарку і жадає, щоб в комі-сіях для відбудови засідали Українці.

Віче домагаєть ся виплати належностий за різні чинитьби, виплати залеглих причинків домагаєть ся причин-ків для родин тих, що втікли перед ворогом і перебували в таборах або робітничих відділах.

Віче домагаєть ся, аби для збільшеня продукції збіжжя випреклежовано з військової служби селян і ремісників і то вже для весняних робіт, жадає від послів, щоб вони подбали, аби вислали домів тих людей, що тиняють ся по воєнно-робітничих відділах і таборах, та щоб краєва рада культури прийшла населеню в поміч з насінем.

Віче домагаєть ся застановленя реквизицій.

Із різних причин порозвизувано по деяких громадах громадські ради і понастановлювано герентів, а що через воєнні події не можна перепроводити нових виборів, тяг-нуть ся сі герентури вже роками і спричиняють громадам величезні видатки. Віче жадає, щоб в таких громадах пе-реведено або нові вибори, або щоб кошти герентури пе-ребрала на себе держава. Заразом домагаєть ся, щоб герентами не настановлювано ворожих Українцям людей а дійсних Українців.

Дальше звертаєть ся віче до укр. послів, щоб вони введнали відшкодованя за укр. нар. Дім у Вашківцях і за-щипений інвентар товариств і народну бібліотеку.

Для бідної шкільної молоді жадає віче державного дару обуви і заповоги на заложене читальн.

Для бідних селян домагає ся віче від державних чин-ників заповоги, особливо хлібом. Віче жадає також макси-мальних цін на ті товари, які купують селяни.

Вкінці жадає віче знесене всяких секатур, на які намагають ся селяни, що хочуть відвідати своїх дітей в Чернівцях, які ходять там до школи, і заведеня телегра-фічного уряду в Вашківцях.

Нарід сказав своє слово, висказав свої бажаня і до-маганя. Тепер черга за послами. Ми певні того, що клуб наших послів додасть собі всіх сил, щоб заспокоїти сі бажаня. Запоруку на се дістала депутація вашківських селян, яку вислали до Відня, із уст голови союзу україн-ських послів а Буковини.

3 парламенту.

Судьба парламенту висить на волоску. Без Поляків, які ізза мира з Україною пішли в опозицію, правительство не може здобути більшости для бюджету, і як соціал-демо-крати не будуть голосувати за бюджетом, або бодай не адержать ся від голосованя, парламент буде розв'язаний. Всякі переговори а Поляками розбили ся, що більше По-ляки навіть не хотіли запускати ся в переговори. І так сьогодні стоїть правительство без більшости а держава без бюджету.

У вівторок 19. с. м. знов зійшов ся парламент. За-сідане було дуже бурливе. При заані президента міністрів про мир з Україною вийшли польські послы в салі нарад, прийшли відтак за хвилинку назад і частими міжохликами перебували міністри.

Президент міністрів Зайдлер говорючи про мир з Україною підніс велику вартість мирового договору для монархії і, переходячи на справу Холмщини, заявив, що заступники укр. Ради і ц. і к. правительства підписали нову доповняючу заяву в інтерпретації мирового договору, після якої Холмщина не припадає Україні, але судбу її рішати ся у свій час мішаною комісією після етнографічних засад і після бажань населеня. Опісля зая-вив, що до тої мішаної комісії будуть належати й Поляки а рівним числом членів. Міністер підніс дальше, що без уступку в холмській справі було би не прийшло до миру з Україною і що міністер заграничних справ не міг права на самоозначене, яке признав Полякам, не признати Українцям. Впрочім, як би „союзні правительства були поступили так, як сего жадають сьогодні Поляки, то вони були би розбили не лише український мир, але пірвали і ті делікатні нитки, які ведуть до загального мира.“

Бесіду президента міністрів переривали дикими окли-ками Чехи, Поляки й Словінці, за те голосні признаня абрав міністер від Німців і Українців. Промова прези-дента міністрів цілком не вдовольила Поляків і вони й на далі не думають покинути опозиційної тактики.

В середу почало ся перше читане бюджетової про-візорії. Першим бесідником „проти“ виступив голова поль-ського кола бар. Гец. Він аложив заяву в імені польського кола, в якій протестує проти прилученя старописьських земель Холмщини і Підлясся до України, заявляє, що поль-ське коло з щирого серця бажав молодій українській ре-публиці великої будучности і висказує надію, що граничні спори поладодить Польща з Україною від народу до на-роду без вмішуваня третіх. Вкінці звертає ся заява проти німецького милітаризму і фальшивости староавстрійської дипломатії, яка хоче спільним злочином, поповненим на Поляках, прикувати молоду републику до центральних держав, щоб створити тим самим братовбійний спір між Поляками й Українцями. Поляки не зречуть ся независи-мої Польщі з усіх польських територій.

Першим бесідником „за“ промовив др. Кость Левиць-кий. В четвертім році війни заключили центральні дер-жави перший мир з Українською Народною Републикою. Сим заключенем мира признала загранична політика австро-угорської монархії право самоозначеня українському наро-дови на його національній території. Ми берем се а признанем для теперішнього напруму за-граничної політики до відома. (Оплески й живе признане в Українцях). Бесідник доказує, що Холм й Під-лясє се старо-українські землі, скроплені кровію Україн-ців. Українці стоять на становищі договору з 9. с. м. і сего договору не можна більше змінити. Ми застерігаємо собі впрочім всяке вмішуване в внутрішні відносини Укра-їни. Поляки не мають ніяких прав на Холмщину. Бесідник має надію, що мир з Україною не остане без впливу на долю австрійських Українців і що Австрія пічного не остане ся, як поділити Галичину. Бесідник жадає утвореня коро-ного краю. Др. Кость Левицький говорив серед великого шуму з польської сторони і серед гучних оплесків і при-анань Українців.

Чехи ображають заступника української держави.

Підчас бесіди чеського соціал-демократа Вінтєра показав ся голова української делегації Ол. Севрюк в супроводі п. Василька в дипломатичній ложі. Як його заадрів чеський соціал-демократ Соукуп, почав кричати мов несаможитий: „Що має Севрюк тут шукати? На двір з ним! Зрадник! З таким молодим хлопцем заклю-чено мир! Це скандал!“

Між українськими послами повстало велике обурене: пос. Трильовський кричить: „Ви Чехи не варті своєї держави, як ви ображаєте укр. державу“. Пос. Сінга-„Ститайте ся, так говорять соціалдемократ?“

Між тим Севрюк вийшов з галерії. Віцепрезидент Тузар уділив нагану Соукупови.

Дальше промовляли ще посол Данинський, якого промову характеризує „Arb. Ztg.“ що він не говорить як соціал-демократ, бо тоді не жадав би української терито-рії, яку обіцяно свого часу Полякам, і не виступав би проти самоозначеня народів.

Чужа преса про мир з Україною.

Про мир центральних держав з Україною, як про перший мир заключений в сій жорстокій війні, заговорила преса цілого світа.

Найприхильніше до мира з Україною поставила ся самозрозуміло преса осередних держав, ворожо або критично преса антанту.

З австрійської німецької преси відмінне становище заняла соціал-демократична преса, головню-ж „Arbeiter-Ztg.“, яка воліла би мирного життя з Польщею, на-віть коштом східної Галичини, ніж з Україною. Расові симпатії до Троцького мають також свій вплив.

Чехи, які цілий час кокетували з Українцями, доки мали надію, що Україна уляже впливам антанту і піде проти центральних держав, бризнули ненавистю супроти Українців, називаючи їх зрадниками славянства.

Німецька преса.

„Vossische Zeitung“: В сій хвилі бачимо пе-редовсім моральну вартість того мира. Він зменшує число наших ворогів і проломлює залізне коло, яким окружили нас вороги. Се є дальше перше признане нашої сили, бо повстаюча держава отсе віддаєсь в оміку нашої приязни, щоб забезпечити собі загрожений розвиток. Мир з Укра-їною вибиває також пролім в моральнім перстені, яким окружила нас англійсько-американська клевета. В украї-нським народі, о ласку якого побивали ся також Англія й Америка, наїшли ми достовірного свідка, який признає, що Німеччина не бажав заборчої війни, а в дійсности ліпше боронить інтересів менших народів чим противна сторона.

„Berliner Post“: підносить, що коли Україні вдасть ся успокоїти край і перевести своє господарське зближене до осередних держав, то тоді повисне Велико-росія з своїм большевицьким правительством в воздух. Коли мир з Україною буде забезпечений, то невдовзі прийде також до оконечного управильненя всіх питань. Для того мир з Україною не являєть ся тільки частинним миром, а треба його вважати вступом до мира цілого Сходу.

Півофіційний „Münchener Neueste Nach-richten“ пишуть з приводу заключеня мира з Україною: „Зі сторони осередних держав може бути український фронт зовсім зникнений, а армія, а оскільки заїде потреба, буде ужита на приборкане російського центрального пра-вительства, коли покажеть ся, що воно не хоче признати мира, заключеного між Україною і почвірним союзом. Не є виключене й се, що українську державу жде ще неодна пригода з большевиками. Прецінь Троцький заявив 30. січня в Берестю, що процес права самоозначеня України є доперва в стадії твореня і що тільки ті договори з Укра-їною будуть признані, які будуть формально потверджені правительством федеративної російської републики. Можна вважати майже річю певною, що большевицьке правитель-ство буде намагати ся укріпити своє становище тим, що не признаєть мира заключеного з Україною. Однак Німців і Українців не буде се дуже обходити. Німецькі інтереси і цілі будуть — оскільки вони дотикають береження мира — від тепер спільні з українськими і на скільки заїде потреба, зможуть бути спільними си-лами оборонені.“

Російська преса.

Орган Горького „Новая Жизнь“ висказує своє невдоволене ізза того, що не доведено переговори між російською делегацією і осередними державами до вираз-ного кінця. Німеччина розпоряджає значними силами на східнім фронті, що являєть ся грізною небезпекою для ро-сійської території; а другого боку знов конфлікт з Укра-їною може викликати дуже некорисний зворот так а огляду на милітарне як і на господарське положене Росії.

Болгарська преса.

Як доносить орган президента міністрів Радославова, заняла ціла болгарська преса дуже прихильне становище супроти мира з Україною. „Для нас“ пише одна з тих газет „досте знати, що Росія вже не є в силі далі про-вадити війну“. Болгари не можуть згодити ся з револю-ційними поглядами і планами большевиків, бо мають перед очима факт, що 80 % болгарського населеня — се хлібороби. Соціалістичний рух для того обмежений до малого конті-генту міського населеня. Демократичний „Препорец“ пише: „Заступники почвірного союзу мали повну рацію, іпору-ючи протест Троцького против признаня України самостій-ною державою. Се був заслужений політичний большевик“. „Між кнутом царя а батоном большевицьким нема ріжниці“ — влучно підносить інша газета.

Зворот ошії болгарського загалу в користь Україн-ців треба також пояснити тим, що Болгарія, дізнавши ся мирного порозуміння зі сусідкою-Україною, махнула рукою на прочу Росії.

З великою похвалою висловив ся сам Радосла-вов у розмові з німецьким публіцистом про українську делегацію: Се реальні політики і знамениті організатори, що всіли приднати собі симпатії цілої нашої групи. В хвилю найбільш заплутаної ситуації — а такою була історична ніч в Берестю Литовським — треба діл, а не великих слів.

Французська преса.

„Temps“ силкує ся зменшити значіне мира з Укра-їною а далі каже: „Але се ще не звільняє нас з обовязку, бути на осторожі. Такий зворот подій, що надто цікує ся

чарівним гаслом мпра, рошикає цілком нові перспективи, яких треба ближче проглянути ся. Признаємо, що тут не стало ся нічого несподіваного, але питаємо ся: чи доложили союзники всіх можливих старань, щоби запобігти отсим прикостям? На будуче треба нам мати бачне око на осередні держави, щоби пізнати, куди звернені властиво їх політичні змагання. Самі-ж Українці гідні хіба тільки нашої погорди, а, коли вдасть ся, заслужать ще на нашу пімсту“.

„Journal de Debats“ признає, що справу треба брати дуже поважно. „На жаль Україна виявляє більше симпатій для Австрії і Німеччини ніж до західних держав. Найближчим, а то дуже прикрий наслідком українського мпра буде трагічне положення, в якім опинить ся невабаром бідна Румунія“.

„Action française“ признає, що в отсім випадку дійсно по раз перший припинено право самоозначення народів. На жаль ужила молода українська республіка нових волюнтіст до того, щоби вложити їх на руки обох царів. В Києві, адаєть ся, не почувать до Австро-Угорщини тої антипатії, в якою числять ся ще й досі авісні теоретики, що мріють про сполуку всіх Славян против осередних держав. В Австрії в давна є свої Українці, яких звуть Русинами. Коли дехто сподів ся, що сей елемент ділати не центрифугально, то в дійсности вийшло противно: австрійські Українці всіли приєднати для Австрії й братів за кордоном. З тим фактом треба на будуче числити ся. Поява нових держав намість давньої російської держави готова викликати далекосягні наслідки.

Звісний видавець газети „Victoire“ Герве пише: На Україні, де кожний зве себе соціалістом, а в дійсности мало соціалістів (як у всіх хліборобських краях) — являєть ся нині ворогом народа не Германець або Австрієць, а дикий зьвір-большевик. А вже лучший австро-угорський жандарм, який приверне порядок, від розбишацьких орд „червоних гвардійців“, які хіба допровадять до того, що стероризована Росія затужить знова за царизмом.

„Le Progres“ того погляду, що треба дождати дальшого розвитку. Та про те вже нині можна прийняти як річ певну оті три точки: 1. центральні держави в повним правом тішаєть ся успіхом своєї політики; вони знають, що завтра піде Румунія слідом України, бо „пошесть ширить ся далі“; 2. Україна відчинить свою величезну житницю; а 3. Румунія, яку зрадили двічі царизм і анархія, клонить ся до впадку.

Товариство опіки над німечниками Українських Січових Стрільців.

На днях доручено Центральній Управі Українських Січових Стрільців властими затверджений статут нового добродійного дуже важного „Товариства опіки над німечниками Українських Січових Стрільців“.

Про вагу завдань, яких Товариство підпимаєть ся, говорить вже сама назва товариства — вонож має опікувати ся німечниками українського Січового війська! Вже через се пове товариство повинно звернути на себе увагу цілої нашої суспільности: найширші її круги повинні цирою симпатією повитати Товариство. Нема сумніву, що так станеть ся, що суспільність негайно дасть вислів своїм симпатіям до Товариства, висуючи ся гуртом в його члени, складаючи жертви на його цілі.

А цілі Товариства ось які: 1. давати підмоги німечникам Українського Леґіону У. С. С. і Гуцульського Корпусу Добровольців в Буковині та дітям, вдовам і сиротам по У. С. С. та українських добровольцях Г. К. Д. з Б., 2. випахувати німечникам з під 1. відповідне ваняте, 3. давати підмоги на виховане і науку повисе названих свірт і дітей, 4. удержувати і провадити захисти, видужні, літництва, вакаційні оселі і т. п. для теперішніх і бувших добровольців У. С. С. і Г. К. Д., а дальше для української неасібної молодіжи, в першій мірі неасібних добровольців У. С. С. і Г. К. Д., 5. дбати про тілесне здоровля, гігієнічне виховане та тілесне образоване української молодіжи.

Як бачимо Товариство в першій мірі має служити німечникам У. С. С. і Г. К. Д. — але тим не обмежуєть ся, бо бере на себе дуже важну і потрібну річ: дбати про фізичне здоровля нашої молодіжи. Що се значить — стане кождому ясно, хто подумає, кільки то нашої шкільної молодіжи вимирає рік-річно на грудну недугу. Вимирає тому, бо не стати її на се, щоби на фері вїхати з міста до літництва на свіже повітря, щоби при першій прояві недуги приїстити ся у видужні і здупити тим робом хоробу, заки розвинеть ся.

Щоби сі завдання Товариство могло справді сповняти, треба найширшому загальному вписувати ся в його члени. Звичайні члени платять вписового 50 сот., річної вкладки 4 К., як звичайний член вилатить одноразово 50 К., то через се звільняєть ся на все від річної членської вкладки. Членом основателем стає, хто в першій році існування Товариства заплатить 200 К. вкладки; членом добродієм, хто одноразово або в двох пір річних ратах в одній році заплатить вкладки 300 К. Річна вкладка звичайного члена тому така низька, щоби уможливити найширшому загальному стати членом Товариства. Бо тільки через згуртоване сил як найширшого загалу Товариство зможе осазнути свою ціль!

Справами Товариства кермуть: 1. Загальні Збори, 2. Управа Товариства і її Старшина, 3. Контрольна Комісія. Управа Товариства складаєть ся з 12-ти людей, себто голови, двох заступників і 9-ти членів Управи. Голова Товариства в обома заступниками становлять Старшину Управи, виконуючий орган Товариства. До повної Управи Товариства належать рішення про грошеві видатки, ухвала регулямінів, іменоване урядників, перегляд звітів Старшини, апробата звітів, прелімінарів і рефератів на Загальні Збори і т. д.

„Контрольна Комісія вибираєть ся на Загальних Зборах, складаєть з 3 членів, працює колегіяльно; в бігу адміністраційного року може кождої хвили вглядати в рахунки і діловодство Управи, в останній місяці перед загальними зборами переводить найдокладнішу ревізію цілої діяльности Управи в усіх подробицях, приходить з письмевним звітом і оцінкою діяльности Управи перед Загальні збори і ставить внески не тільки що-до правильности діловодства Управи, але і що-до напрямку її діяльности.“

З огляду на се, що сподіване Товариство орудувати не значними фондами, статут дає широкі права і накладає точні обовязки на контрольну комісію, щоби у звіті контрольної комісії Загальні Збори мали достаточну основу для оцінки діяльности Управи і для визначення напрямку діяльности Товариства.

Ми навели найважливіші постанови статута, щоби познакомити широкую публіку з новим товариством, і наважуючи до цього, звертаємо ся з гарячим заивом:

Вступаєте в члени Товариства Опіки над німечниками Українських Січових Стрільців і Буковинських Добровольців!

Стати членом Товариства — се святий обовязок кождого українського Січового Стрільця, кождого добровольця Гуцульського Корпусу в Буковині, кождого свідомого члена українського народа в цілій австрійській державі.

Постійним осідком Товариства є місто Львів. Там відбудуть ся в найкоротшій часі перші основні загальні збори, котрі скличе Центральна Управа У. С. С.

Щоби перші загальні збори могли відбутися, мусить вписати ся найменше 50 членів. Кожний свідомий член української суспільности уважати ме своїм почесним обовязком вписати ся між перші члени Товариства і в тій цілі пришле 4-50 К. Кожний заможнійший схоче стати членом основателем і вложити 200 К., або членом добродієм, влативши 300 К. Несумніваємо ся що всі наші інституції впишуть ся в члени добродії.

Зголошення в члени Т. О. Н. Н. У. С. С. разом з вкладкою просимо негайно висилати на адресу: Zentralleitung der Ukrainischen Legion, Wien VIII, Lederergasse 20., виразно зазначивши, що се є зголошене в члени Т. О. Н. Н. У. С. С.

Центральна Управа У. С. С.

Про підмоги для родин тих осіб, що виїхали до Америки.

Доки Сполучені Держави Америки не вповіли війни австро-угорській монархії, закон з 17. серпня 1917 р. В. д. з. ч. 376 про підмоги для родин осіб, яких ворог пасивно задержав в своїй державі, згідно насильно вивіз, не відносив ся до родин, яких жителі виїхали на роботу до Америки і не вернули до рідного краю з причини війни.

По думці рекрипу міністерства внутрішніх справ з 26. жовтня 1917. р. ч. 67403, могли ті родини старати ся лише о підмогу з загальних фондів, призначених для поратования населення потерпішого в наслідок війни. Староства удіяли дуже скупо і пиняво тих підмог, бо по день 20. грудня 1917. р. полагоджено на внесених 10.272 прошень 663 прошеня прихильно, а 324 відмовно, і призначено всего на всего 35.010 корон себто ледви 52 корони на одну родину.

По виповідженню війни Австро-Угорщині зі сторони Америки закон з 17. серпня 1917. р. В. д. з. ч. 376, відносив ся і до родин тих осіб, що виїхали до Америки. Той, що старає ся о підмогу за члена родини, що виїхав до Америки, мусить вказати:

1. що він не може вижити з доходів власного господарства і власної праці;
2. що живитель родини, який перебуває в Америці, його удержував;
3. що живитель родини виїхав до Америки на заробітки і не вернув ся до рідного краю з причини воєнних подій;
4. що живитель родини не втік до Америки перед обовязковою службою.

Просьби о підмогу вносять ся до староства місця куди належить зголошуючий ся, що просить о підмогу, яке признає підмогу в порозуміню з податковим референтом.

Правдивість обставин наведених в просьбі має ствердити громадський а можливо і парохіальний уряд, а можна також крім сего покликати ся на свідків.

На случай негідности думок між староством з податковим референтом рішає намісництво.

Відклик (рекурси) і жалоби на пиняву полагоду прошеня вносять ся до намісництва (бюро воєнної помочи).

Таке поступоване приписує рескрипт міністерства внутрішніх справ з 24. жовтня 1917. р. ч. 67235.

Висота підмоги для родин тих, що виїхали до Америки, рівнає ся висоті військового причинка і виносить денно для кождої управненої особи відповідно до звичайного місця замешканя:

1. в селах і місточках 1 кор. 60 сот.
2. в Чернівцях 1 кор. 80 сот.
3. у Відні 2 корони.

Одна підмога не виключає другої, а одна і та сама особа може побирати і виселепецьку підмогу і підмогу для родин тих жителів, які виїхали до Америки.

Підмоги для родин осіб, перебуваючих в Америці, виплачує податковий уряд що місяця з гори за предложенем квіта, на якім громадська зверхність має потвердити, що побираючий підмогу жле і його відносини маєткові не змінили ся основно в його користь.

Підмога належить ся від хвилі, коли Америка виповіла Австрії війну, себ-то від половини грудня 1917. року.

Наших селян виїхало дуже много — на заробітки до Америки, однак їх родини лишень дуже рідко внесли прошеня о підмоги.

НОВИНКИ.

Посол Васильо якого від 2. до 12. лютого не було в Відні повернув вже назад. З усіх сторін поздоровляють його до висліду переговорів в Берестю, який випав в зипслі предсадуванім ним перед місяцями. Ми маємо надію, що п. Васильо задержить рацію і в справі будучої долі австрійських Українців.

Гостина членів української делегації у Відні. У Відні гостили короткий час голова української мирової делегації п. Олександр Севрюк і його товариш п. Микола Залізняк. Дня 19. устроили в їх честь голова УНР. п. Петрушевич разом з головою буковинського укр. клубу послом Васильком спільну вечеру, в якій взяли участь всі українські послы, що були в Відні, заступники української преси і укр. Січових Стрільців. Першим промовив п. Петрушевич: „Послідні роки“, говорив бесідник, „будуть найкрайшими роками в нашій історії. Наступили події, які здивували цілий світ. Нація, яка дусила ся під царським покривалом, набрала сили, щоб скинути пута і сотворити свободну державу. З напруженем всіх першів слідпи ми за подіями в Берестю. Ми знали, що там рішала ся доля і будучність України а також і доля австрійської України. 9. лютого буде історичним днем в історії світа а спеціально України. Бесідник витає заступника і голову мирової делегації Ол. Севрюка просить прийняти подяку і найширший бажаня австрійських Українців і занести поклія Україні. Кінчить свою мову окликом: „Вже воскресла Україна!“ Відповідав п. Ол. Севрюк: Він дякує за привіт і заявляє що укр. мирова делегація ніколи не забувала на австрійську Україну і як обставини склали ся не так, як би того ми всі бажали, то в сім нема вини укр. делегації. Бесідник вказує далі, що звязи межи Українською Республікою а австрійською Україною остануть як найліпші, бо воля України скроплена спільною кровю а й тепер полягло багато Січових Стрільців головами охоронаячи столицю України. Січові Стрільці се гвардія українського правительства і укр. Центр. Ради. Посол Трильовський пригадує, що в сій торжественній хвилі не сміємо забути й на наших угорських братів, на того „пораненого брата“, як їх називав Драгоманов. Опісля зложив ще привіт від буковинських Українців пос. Семака, від студентства п. Меленського і поручив Дм. Катамай від Січового війська, яке радо положить свої голови за волю України. Посол Евген Левицький і п. Андрій Жук підносили вагу добрих і приязних відносин України з Німеччиною а при кінці привітав посол Колесса делегатів віршом, який він зложив з нагоди проголошення самостійної України. З гарними споминами, серед дружної розмови розійшли ся учасники домов працюючи ся з делегатами укр. Народної Республіки, бажючи їм успіхів в їх тяжкій праці.“

† В мармарошсьім Сиготі помер нечаяно 13. с. м. однорочний охотник 41. п. п. і абітурієнт укр. гімназії в Чернівцях Виктор Попович, наймолодший син посла Омелана Поповича, на 19. році життя. В. й. п.

† Помер дня 17. лютого с. р. народний учитель з Лужан Дамян Сімович в таборі збігців в Оберголабруні по довгій грудній недугі. Покійник був зятем нашого загально звісного ветерана-патріота Петра Войновського, надучителя із Оршківців. Він був не лише вірним народним учителем, але й брав яко ревний, тихий робітник поза школою живу участь в народнім життю і був правдивим сином свого рідного народу. Покійник полишив жену і трое маленьких діточок. В. й. п.!

Іменоване. Найвисшим цісарським рішенням приділено сотника УСС. Івана Коссака начальника укр. цензурного відділу в Відні, до п. і в. команди господарської експозитури галицького намісництва.

Прецінь раз! Австрійські власти видали розпорядок, що від тепер має уживати ся намість слів „Русин“ і „руський“ „Українець“ і „український“.

❗ Буковинський православний календар „Руської Бесіди“ вийде сими днями замовляти в адміністрації „Буковини“.

„БУКОВИНА“

виходить два рази на місяць.

Редакція і адміністрація:
Wien IX. Schwarzs-
panierstrasse 15.

Поодинокі числа по 10 сот.

БУКОВИНА

Видає „Союз українських послів на Буковині“.

„BUKOWYNA“

Organ des Verbandes der
ukrainischen Reichsrats- und
Landtagsabgeordneten der
Bukowina.Redaktion
und Administration:
Wien IX. Schwarz-
spanierstrasse 15.versendet an die unbemitt-
elte Mannschaft der k. u. k.
Armee, an die Militär-Spi-
täl und Flüchtlingslager
unentgeltlich.

Einzelnummer 10 h.

Наше становище в минулім і будучім.

(3 виводів посла Василька).

Повне засідане буковинських українських послів, що відбуло ся в суботу, 2. марта с. р., отворив голова Союзу посол Николай Василько отсею промовою:

„З правдивим запалом і одушевленням вступили Українці Австрії в сю страшну війну. Дві цілі мали вони на меті: Увільнене російської України і державну безпосередність Українців в монархії. Першу ціль досягнуто цілковито дня 9. лютого 1918. р. З вдовolenем можуть буковинські провідники сконстатувати, що вони в п'якій фазі сєї війни не дали ся відтнути від німецько-австрійської орієнтації.

Велика перевага царських військ в початку війни три рази мала наш гарний, рідний край, Буковину, в своїй власті. Вже здавало ся, що наш край і народ підле остаточно під пановане Росії. Надлюдські жертви мусіло принести наше населення на полях битви і в нутрі краю, як збігли й під інвазією. Однак воно завдяки далековидності адміністрації було на стільки морально сильне, що перебувало, вірне своїм переконанням, сєї тяжкої час. Населення дало державі не лише все, чого вона мала право від него жадати, але дало її також велике число охотників-добровольців для оборони української землі.

Наше заступництво в парламенті, здушувало в собі численні, аж надто оправдані скарги, про тяжкі утиски, які принесла війна, що лютувала безперестанно аж до літа 1917. на території нашої вітчизни, і йшло консеквентно рука в руку з тими партіями, які ухвалювали средства для забезпечення й оборони держави перед ворожим нападом, все в сильній надії, що ся страшна боротьба мусить рішити ся в користь монархії а тим самим мусять також сповнитися й обидві цілі, поставлені заступництвом цілої нації. — Тепер маємо задоволене, що першим результатом безпримірних збройних успіхів осередних держав було розгромлене російського царату й відроджене Україна.

Чудовий був перший крок, який зробила Українська Народна Республіка. Ледви що стала самостійною державою, зробила вона початок до закінчення війни. Тим самим забезпечила вона собі моральне становище в світі, яке не менше тої сили, яку вона має на підставі своєї території і числа населення.

Тим самим зблизила ся також і наша друга ціль. Логічно мусять розвинути ся справи й для австрійських Українців корисно. Наші національні й культурні змагання в рамках монархії мусять сповнитися.

Самозрозуміло, що Українці мусять від тепер заняти політичне становище, яке би сприяло екзистенції австрійської монархії і ще тісніший зв'яз з Німеччиною. Будучність Української Народної Республіки буде забезпечена на довгі часи опертем на осередні держави. Тому то існує безпосередня зв'яз між силою й властю центральних держав і закріпленням власті Укр. Нар. Республіки!

Український народ має дві великі хаті: Мати на оці в обох хатах тишу і культурну працю і берегти своє національне існування перед упадком в минулість, се обов'язок провідників тут і там. Сю задачу можна тоді сповнити, як в обох хатах запанує чесна думка жити в добрім і повнім довірі сусідстві. До повного розвитку і неоспоримого існування української держави належить також чесне співробітництво австрійських Українців над внутрішнім скріпленням австро-угорської монархії.“

Протиукраїнська спілка.

Заклучене мира з Україною вивело з рівноваги деякі політичні круги Австрії, які не вагають ся найбільш карігідними способами обміняти значіння сего мира, обміняти передовсім значіння України, з виразним стремлінням: підставити ногу українському мирови і державному існуванню України. Найменше — як же би й ні? — припав до вподоби берестейський мир нашим польським приятелям, яких представники заскреготали зубами на сей акт історичної справедливости, яким являється ся злучене української Холмищини з матірною українською землею. Поляки, котрі готові були цілувати німецьку руку зневажлиженого Прусака за створення Польщі з отвертою східною границею, після берестейського акту заіпали ся зі злости не лиш проти Прусаків, але й вискалили зуби й супроти тої Австрії, яка на протязі десятиліть була їм дійною короною. Порішили в піре при помочи тоїж самої Австрії, устроїли Поляки в Галичині демонстраційний урядничий страйк, одинокий в своїм роді, якого австрійська державна влада не в силі була спинити. Адже вже давно вказували українські політики на сю галицьку аномалію, яка виявила ся в тім, що галицька бюрократія, яка творить найвірніші кадри всепольських провідників, в кожній хвилі здібна спинити державний апарат в галицькій провінції, а чого доброго, то й обернути його напроцьом самоїж таки держави. Зразок того дали були вже на початку війни галицькі залізничники зі школи экс-міністра залізниць вшехполяка Гломбінського і утікшого до Росії разом зі своїм органом „Słowo-m polsk-im“ Грабський, які краще зміли намащувати колеса, що точили ся в напрямі на схід, ніж в противний бік. Та онодішний страйк — се уніка, якому тяжко найти пару в упорядкованій державі.

З інших причин попали в лютю наші другі любі брати-Славяни, Чехи. Для них, правда, не існують які небудь безпосередні спірні точки з Українцями, переділеннями від них спільним польським сусідом їх обоїх. А прецінь сї „брати“ скипіли лютю на вид сього, що російський колюс, на котрого вони покладали всю свою надію від ряду десятиліть, розсипав ся під напором зброї осередних держав і революційної волі української нації, що легенда про великого стоміліонового дядька пукла як миляна банька. І спільною ненавистю, якої головним представником був колись знаменитий Крамарж, зажеврили тепер супроти виволоєної України й його контрапункти клерикал Грубан і соц. демократ Соукуп, який не вдержав ся навіть від обиди представника сєї української держави, котра перша з поміж усіх подала світові, а передовсім народам монархії галузку мира. Представники народа, котрий всю свою високоегоїстичну політику з часу перед війною, а передовсім в часі війни старав ся підняти підшеврою національного визволення, зогидили тої сам національний принцип, піднесений і усячений кровю та увінчаний побідою великим повененням українським народом.

Та всепольські шовіністи і чеські панселявісти найшли собі ще одного спільника. Не менш заїлу критику, як в представниках обох згаданих національних політик, найшов мир з українською державою у тих представників австрійського соціалізму, що почувли в собі близьку ідейну спільність з ватагами московських большевиків. Проти мира з Україною і проти самого факту утворення укр. держави виступили ті самі соціалісти, котрі на початку війни не лиш як ніхто більше бажали загладити російському царатові, але устами одного зі своїх передових людей слушно були пізнали небезпеку для Європи в „імперіалізмі російської нації“. Тимчасом віденський орган соц. демократії по заключенню мира з Україною виступив проти української самостійности з ідеєю російської федерації, мотивуючи се своє становище ні менше ні більше як тим, що позбавлене Росії українських земель викличе у Москалів невдоволене і охоту реваншу. Часи правління Керенського з його мо-

сковською програмою федералізму показали були перосійським народам Росії, чого вони можуть дождатися від сих московських імперіалістів, стоючих так добре на основі єднства „русского народа“ як і перший ліпший чорносотенець. Звісно, нічим не кращий, а хто знає чи й не шкідливіший від консервативного — націоналізм ліберальний, який серед московського народа з його імперіалістичними настроями готов аж раз стати інструментом повенення других національностей і грізною небезпекою для заходу Європи. Що визволене одної нації з під пановання другої не може обійти ся без протесту нації пануючої, позбавленої можности далі жити ся чужими соками, се річ така природна, що й говорити про се шкода. І річ певна: московські націоналісти краски від чорносотенної до большевицької невдоволені державною еманіпацією України. Та в сїм визвольнім стремління, в яким Українці довели до устроєння державного організму власними силами, без чужої помочи, подаючи по сїм доконанім вже факті руку до мира і згоди своїм сусідам, здавало ся, що можуть вони тільки числитися на симпатії всіх прихильників мира, а передовсім самих соціалістів. Адже звісна річ, що — як се зазначив в своїй промові в парламенті представник буковинських Українців — Укр. Центр. Рада в Києві і укр. правительство своїм складом в більшості соціалістичні. Та німецька соц. демократія воліла в боротьбі між соціалістичним правительством повененого й виволоєного народа і соціалістичним правительством народа, доси пануючого, стати по стороні сего останнього.

Німецькі соц. демократи в Австрії опинили ся в добрім товаристві: вшепольських шовіністів і чеських панселявістів, що сумують по упадку великої матушки.

*

Як відносять ся до Українців і до усього українського національного руху Чехи і більша частина славянських народів, зглядно їх політичних представників, се річ загально відома. Вже від десятків літ станули були Українці на становищі негатиї спільности славянських інтересів і відмовляли ся брати участь у всіляких спільних славянських маніфестаціях, а в австрійським парламенті українські послы з волі і з мусу все йшли в розріз з політикою славянських партій. Ми були після оживлення парламентарного життя в Австрії підчас війни свідками неприродного кокетування з української сторони з Чехами, попіраною одною частинною укр. пресою, зглядно одним тільки її органом. На отверезене не прийшло ся довго ждати. Минуло тільки кілька місяців часу, як „славянська орієнтація“, пропагована одним крилом українського політичного табору дістала гаразд по лобі. Політична судьба веліла Чехам все стояти по стороні наших польських противників. З Поляками держали Чехи, коли були самі при кермі держави, а Поляками тримають вони й тепер, коли одні і другі пішли їсти хліб опозиції, а Українці — дивні діла Твої Господи! — опинили ся, хоч може лиш часово, в товаристві парламентарної більшости. Та рішачим моментом в становищі Чехів до Українців були на їх відносини до Поляків, але їх напрусизм, для якого український національний рух був тим, чим червона плахта для кастильського бика. Кілька останніх засідань австрійського парламенту дало нам на те ряд нових доказів в промовах послів всіляких славянських народів, виголошених під знаком заключення мира з Україною. Голоси послів польських поминаємо.

Як ми вже згадували при иншій нагоді, одним з перших зазначив своє становище в справі польсько-українського граничного спору чеський радикал Странскі, який заферував в своїй недавній промові Полякам попірене границь Польщі на Волинь.

Наше подаємо вімки з промов славянських бесідників на засіданню палати послів в днях від 20. до 22. лютого.

От, якими красками малював в парламенті справу берестейського мира другий Чех, соціалдемократ Вінтер:

ЛВІВСЬКА БІБЛІОТЕКА
№ 120
III

„Ціла Галичина заворушилась, міністерство мусіло димісіювати, більшости для нужденної провізорії не зтабажено. Такий вислід мирових переговорів в нутрі держави. А який їх наслідок для загр. відносин? На гордім коні їхав Чернін до Берестя заключати мир з Росією. Мира з Росією не заключив, а задовольнив ся пактованем з частиною російської держави. Але і до сего частиною, з укр. народом, мира не зробив, а тільки з одною малою верствою, о котрій ми сьогодні знаємо менше як знали вчора і коли небудь, хто властиво стоїть за тими людьми.“ (Пос. Семака: Цілий український нарід, крім большевицьких банд!) — В дальшій ході бесідник гугає з Укр. Центр. Ради і українського поклик до несення помочи Україні.

Тогож самого дня з уст другого чеського соціал-демократи впала була важка обіда українського мирового делегата Севрюка. Коли на галерії в дипломатичній льожі явив ся був д. Севрюк, став пос. Сокуп верещати як несаможитий: „Ви заключили мир з отсим нещасним хлопчиною! Василько вчора уладив йому банкет! Такий хлопець робить мир з Австрією! Се скандал!“ (Оклик пос. Куранда: Пане Президенте, чи дозволити, щоби тут ображувано гостя?) — За сю обиду одержав д. Севрюк опісля сатисфакцію від президента міністрів.

В ще більш некультурний спосіб відісе ся до української справи в своїй промові полудневославянський посол Тресіч-Павісіч: „Не булоб в тім (колиб Чернін ажував ся з Троцьким) нічого дивного — казав полудневославянський приятель — бож пан граф міг сидіти при однім столі з якимсь собі Голубовичем, котрий перед тим разом з своїми колегами натягнув французьку республіку на 180 мільонів за обіцянку, що Україна буде вести далі війну з осередними державами. А вже найдивніше, що пан граф міг переговорювати навіть з таким індивідумом як Севрюк, що є собі звичайний австрійський дезертир. Не можу на берестейську комедію глядіти інакше як з відразою.“ — На свої мерзенні елюкубрації удостоїв ся південнославянський „приятель“ відірвати від п. Василька в його промові, виголошеній зараз другого дня.

Тогож самого дня проливав слези над Поляками ізза Холмщини Чех Вішковскі: „Вже задалеко йде незручність нашої дипломатії, коли її шеф йде до Берестя, навіть не поінформувавшись, що се таке Холм і хто там живе. Поляки були все найбільшнійшим народом, вони принесли великі жертви в сій війні, терпіли найбільше невідгод, їх край став добичею воєнної фурії, а тепер, мої панове, дожили вони такої винагороди. Тисячі а може сотки тисяч їх земляків пожертвовує ся, чи з незнання, чи з розпислу!“

Думаємо, що лице дупає ся зі стиду українським провідникам українсько-славянського братаня.

Як речник румунського становища і національних аспірацій промовляв в палаті послів дня 21. лютого п. Ісопескул-Грекул. На його думку Буковина є властиво румунською спадщиною, де Українці тільки з ходом часу набудли права корінної нації в чотирох, майже виключно Українцями заселених повітах. Пан Ісопескул-Грекул готов признати права Українців до чих чотирох повітів та заявляє рівночасно, що Румуни готові до послідної каплі крови бороти ся проти кожного, хто хотівби посягати на „румунську спадщину, Буковину, о скільки вона заселена Румунами“. „При тім, — казав бесідник, — застерігаємо ся проти того, що до краю несе ся льокально-політичними можновладцями дрібничкові еґотичні гасла агітації, обчислені на створення штучної укр. більшости, щоби загартати її дотичні території. (Пос. Лукашевич: Пане товаришу, сеж не дїє ся нїде.) Мені обем тих агітацій не відомий, бо дізнав ся я про те тільки вчора. Мені видаєть ся важним, звернути ся в сій хвилі з от яким заклик до української нації: Дякуючи Провидінню Ви добили ся великих нечайних успіхів. На Вас найшов принцип нац. самоозначення свій перший реальний вислів. Не понадайте-ж в страшу помилку, через котру Вас давлено через століття, в помилку: живити ся кровію других націй.“

Чернін — Маккіявелі...

Граф Чернін одержав від дра Гломбінського призвище Маккіявелі. Не хочемо вдавати ся у звісні причини польського аденервованя, яке найшло свій вислів в польським національним страйку в Галичині, в промовах польських представників в обох палатах парламенту і в польській пресі. На вибух польського аденервованя зареагував у відповідний спосіб сам австрійський парламент устами своїх найвишнійших членів. Особа міністра загр. справ

стояла в центрі дискусії і на ній скропив ся польський гнів. Та про те українсько-польські дебати в парламенті, а з окрема в палаті панів були судним днем польської політики і тріумфом ґр. Черніна. Закиди, з якими польські політики виступили з критикою ґр. Черніна, на стільки замітні, що не жаль труду познайомити ся з ними.

Перший виступив проти політики міністра загр. справ пос. Дашинський в промові з 20. лютого. „В Берестю — казав Дашинський — не питав Чернін, що рішуть польська держава і польський нарід. Без Польщі, за плечима Поляків рішено там про судбу Польщі. Через те покалічено Польщу, а сей захвалець, яким виявив себе сей дипломат, був першим, що підписав мировий договір. Він був перший, що покалічив границі Польщі, перший, що вбив довіре Поляків в Австрію.“

Другий польський бесідник, др. Гломбінський говорив:

„Може бути, що ґр. Чернін, дурячи нас, думає, що ділає так як Маккіявелі або Талейран, але на мій погляд річ представляє ся інакше. Се вже занадто грубе поступоване супроти Поляків; за грубе, коли нам що лишого обіцяєть ся, коли посилаєть ся нам телеграмч з Берестя, а поступає в супереч ім. На такий спосіб дипломатичного поступованя може собі дозволити кождий, хто до сего спосібний, хто не має сумнія.“

Пос. др. Тертіль говорив: „Граф Чернін запер двері загального і справедливого мира, опертого на цитованих засадах світового мира, і тим самим накоїв невичайного лиха й Австрії. ґр. Чернін або деяких річий не знав, а тоді він кепський дипломат, або він їх знав, а тоді показав ся він кепським слугою свого пана.“

На засіданю палати панів з 27. лют. промовляв др. Білінський. Він казав: „Поляки мають ще свої спеціальні причини гнівати ся на ґр. Черніна. Ми і ціле населення стояли в найтіснішій звязку з міністром. Він казав, що цісар ніколи не прийняв би престолу обкровоєної Польщі, а тепер він сам перший її обкровоє. Просьби допустити польського заступника до Берестя не вволено. Не можі інакше сказати як те, що поступлено собі в підступний спосіб.“

Ще більше пристрасно заговорила про ґр. Черніна польська преса. „Gazeta Wieszorna“ пише: ґр. Чернін відібрав нам волю — волю вибору. Ми підемо самі, підемо дорогою власної конечности, дорогою, яку вказав нам ґр. Чернін, найбільш легкодушний зі всіх державних мужів, яких видала Австрія. — „Nowa Reforma“ каже: „Та от надійшов чорний день. ґр. Чернін воскресав традицію свого попередника ґр. Буоля з р. 1885. Австрія вдруге здивувала світ своєю невдячністю. Австрія вибрала ся справи польської, вибрала ся її легкодушно, невдячно і немудро лише в тій цілі, щоби фікцією мира з фікційною Україною окупити кілька тижнів терпелюности голодної віденської товпи. Не знаю, коли скінчить ся терпелювість сеї товпи. Але се знаю, що наша вже скінчила ся. І ніхто ніякою штуркою, ніяким підступом, ніякою обіцянкою, ніяким підхлібством її не оновить. Нехай навіть не трудить ся.“ — „Głos Narodu“ питає: „Чи ґр. Чернін адав собі справу з бурі, яку накоїв? Чи зрозумів, що саме він зі становища держави в тій ґрі поставив на одну карту і то на карту німецьку? Чи за ніщо не має він опінію світа о політичній моральности сеї держави?“ — „Czas“ каже: „Глибоке негодоване, яке огорнуло весь польський нарід, ображений в своїх найживіших почуваннях і інтересах, найде вже в найближніх днях свій вираз, поважний формою, енерґічним змістом (розум. в парламенті.) Не можна сумнівати ся, що загаль народу і його легальне представництво підуть зі собою згідно і не оставлять ні на хвилю сумніву щодо наслідків берестейського мира. Хто небудь у Відні сего не розумів, мусить і мати-ме нагоду зрозуміти се в найближніх днях. ґр. Чернін в першій мірі.“

Погроза не сповнилася ся. Прийшов парламент, прийшов польський протест і перейшов без того, щоби ґр. Чернін показав ся й спокутував свій гріх проти духа історичної Польщі. Граф Чернін збирав натомість в парламенті плоди українсько-австрійського мира. Як вже давніше пос. Василько, так тепер українські бесідники в палаті послів, др. Кость Левицький (дня 20. лют.) і в палаті панів митрополит граф Андрей Шептицький (дня 28. лют.) висловили ґрафові Чернінові своє довіре.

Мир з Росією і Румунією.

Наслідки миру з Україною не дали на себе довго ждати. Росія, яка думала, що на підставі своєї заяви, що вона вважає війну покінчену, зможе здумати Україну й уневажнити тим самим мировий договір, переречила ся, і як німецькі війська вшарували в глибину Росії, рішило ся большевицьке правительство підписати мир на услівях, які поставили йому центральні держави. Дня 5. марта о 5. годині по полудні підписано з Росією мир.

Договір з Росією обіймає 14 точок. — В першій точці говорять ся про покінчене воєнного стану. — В другій про недозволеність якої небудь пропаґанди проти правительств осередних держав. В третій про західні границі. В четвертій і п'ятій про демобілізацію.

Шеста точка починаєть ся так:

Росія зобов'язуєть ся заключити негайно мир з Укр. Народною Республікою і признати мировий договір між сею державою а державами почвірного союзу.

Українську область опорожнить ся безпроводно з російських військ і з російської червоної гвардії. — Росія заперече всякої агітації або пропаґанди проти прави-

тельства або публичних уряджень Української Народної Республіки.

Так само — говорять ся далше в шестій точці — маєть ся опорожнити а російських військ Естонію, Лівонію, Фінляндію і аляндські острови.

Сема точка говорить про самостійність Персії. — Осьма про взаємне випущення полонених. — Девята про дипломатичні і консулярні відносини. — Одинайцята і дванайцята про господарські і правні зносини. — Тринадцята точка про інтерпретацію договору, а чотирнадцята про ратифікацію протягом двох тижнів.

За Росією прийшла Румунія. В середу 6. марта с. р. підписано в Буфті коло Букарешту тимчасовий мир з Румунією. Після мирового договору відступає Румунія Болгарії Добруджу аж по Дунай, а Австрії деякі місцевости на границі семигородській і буковинській. Крім того зобов'язуєть ся доставляти центральним державам нафти й бензини а також абіжа. Румунія зобов'язуєть улекшити перехід австрійських військ до Одеси через Молдаву й Бесарабію. Справу Бесарабії, яку мала би Румунія дістати в заміну за Добруджу, не рішено. Бесарабія вістає під румунською окупацією. Румунські війська мають опустити зараз заняті області монархії.

Ворожа навала, яка насувала ся із сходу на нашу монархію і, здавало ся, тут-тут роздушить її, перестала загрожувати монархії, перестала непокоїти й наш край, який тільки мусів натерпіти ся за цілий час війни. Наш народ дав в сій тяжкій війні цісареві, що цісарське, дав державі все, що лиш від него жадали, а навіть й понад те. Тепер приходить черга на державу, загоїти його тяжкі рани, які завдала йому війна. Правительство мусить негайно приступити до відбудови краю і до вирішаня шкід.

Мир прийшов, що правда, але війна ще не скінчена. Ще остав ся один ворог нашої держави. Та ми певні, що незабаром і з ним дамо собі раду і незадовго дочекаємо ся тої загальної радісної хвилі — загального мира.

Парламент вратований.

Австрійський державний корабель минув щасливо скелю, на яку тут-тут мав розбити ся, щоби по чотирох місяцях знов стати перед нею. По кількатижневій крізі, по численних нарадах партій з правительством, які все починали ся і розбивали ся, прийнято вкінці бюджетову провізорію враз із воєнними кредитами в другім і третім читаню. Бюджетову провізорію прийнято що правда великою більшістю голосів а воєнні кредити більшістю 37 голосів. В дійсности була се більше неґативна, як позитивна більшість, яку одержано лиш наслідок того, що більшість польських послів, дальматинські хорвати і деякі італійські послы здержали ся від голосованя. Вислід голосованя був несподіваний для всіх, хто слівив докладно за крізою. Головну несподіванку зробили Поляки, які нараз скрутили а своєї опозиційної дороги. Поляки пом'якли на авдієнції в цісаря, який їм обіцяв, що супроти займе таке саме становище і прихильну політику, як бл. п. Цісар Франц Йосиф, як се заявив перед голосованем ґр. Баворовський в своїй декларації. За бюджетом голосували всі німецькі міщанські послы, Українці і Румуни, проти бюджету аґл. воєнних кредитів всі соціал-демократи, Чехи, Полудневі Славяни і два польські послы Кубік і Мияк.

І так парламент уратований і правительство знов має чотири місяці спокій.

Українські промови в парламенті.

Крім п. Василька, в дебати про берестейський мир взяли участь пп. др. Кость Левицький і др. Евген Левицький і митрополит ґр. Шептицький у палаті панів.

Перший з них промовляв 20. лютого др. Кость Левицький. Зміст його промови подали ми в посліднім числі.

Посол Василько говорить на знак протесту проти ганебного поступку одного з чеських послів на лівій стороні палати (славянські послы сидять на правій стороні палати і говорять з трибуни по правій стороні — Ред.) висказує своє обурення тим послом, які ображали в палаті заступника Української Республіки. Переходячи до виводів п. Дашинського, немовто би Укр. Центр. Рада не заступала цілої України, що в Берестю були ще й другі заступники України, так що для центральних держав не могло бути ясним, котрі відпоручники були управлені пересправляти з ними від держави до держави, говорить бесідник, що він тільки жалувати може, що п. Дашинський в сих поважних часах, де тільки багато нового складало ся на світі, де на наших очах було тільки нових розвитків, не слівив уважніше за розвитком на Україні. Бо як би він се був зробив, то був би докладно знав, що заступники Української Республіки не є винаходом німецького мілітаризму, як він це сказав — на се я ще прийду — не є роблені величини, які виступили раптом в Берестю, але що від дня початку революції на підставі широко розвиненої, подиву гідної організації всіх верств українського народу на російській Україні повстала ця республіка, її управа, генеральний секретаріат і вкінці й делегація, що явила ся в Берестю-Литовськім. Він знав би, що як в марті вибухла революція в Росії, справді мала горстка, в першій мірі українське студентство, опісля поступово товариства скликали гурток щирих, горячих людей, які поставили собі за засаду автономію України — слова „відділення“ вони ще не вговорювали тоді, бо знали

дуже добре, чого вони мали сподівати ся від російського революційного правительства, як би були його вимовами. Та ся мала горстка не поставила собі за ціль як теперішнє большевицьке правительство розбурхати пристрасти найнижших верств народа, перевороту і терористичного режиму, але їх прихильники, я сказав би в закопатий дорож, покликати до життя свою Раду. П. Дашинський говорить, що Рада недемократична. В дійсності має Рада на 800 членів всього 40 міщанських заступників, решта самі соціалісти. Про моральну висоту Ради й українського правительства свідчить те, що держави антанту, як лише побачили, що Україна створила поважне правительство, післали своїх заступників до Києва, як також що Рада і настановлене нею правительство не дали ся звести ніякими обіцянками антанті а раз вибраного шляху, протиную своєму арочному дипломатичному роботу і поважною працею в ній довели до того, що Троцький мусів признати українську мирову делегацію в Берестю. Що Троцький, якому українська делегація не була по нутру, виставив опісля другу делегацію, най п. Дашинського не лише, бо-ж прецінь в імені Польщі виступав в Берестю Радек (польський жидок-большевик. Ред.) Як п. Дашинський вважає харківську делегацію заступницею України, то мусів би признати в такім разі Радека заступником Польщі. Бесідник констатує далі, що Україна в рамках російської держави була воюючою державою і в останній часі був взагалі лише український фронт та що Українці вдержали може трохи інше, як се зробили недавно польські легіони в Австрії, аж до закінчення мира на фронті. Посол Дашинський твердив, що Севрюка видивтув на верх німецький мілітаризм, і радив Україні в добрій вірі мати ся на увазі перед німецьким мілітаризмом, вказуючи на злі досвіди, які ми зробили з Німцями в Галичині й Буковині. Ся рада мала би бути пересторогою в останній хвилі. Млініше було би нам, як би п. Дашинський звернув ся був так приязно до нас перед актом 5. листопада 1916. року. Хто знає, чи сильна воля, признати право на самоозначення й для Українців, як се вчора зробив п. Дашинський — розуміється в границях, де нема піднога Поляка — в тих областях, де Українці мають більшість, не була би довела до згоди оба народи. Можливо, що це був останній історичний момент, в яким могли були зійти ся ці два народи.

Всі виводи п. Дашинського звернені на те, щоби скожировувати міністра заграничних справ показують ясно, що панове Поляки аж до 9. лютого, отже аж до мира України з центральними державами, мало турбували ся про право самовизначення українського народу. (Веселість!) Всі скарги, парізанія й обурення п. Дашинського носили ся ізза тяжкого розчарування, що не додержано тайних умов. І ми стоїмо перед двома, що така типічна фігура європейської соціалдемократії, як п. Дашинський скаргить ся на те, що не додержано тайних обіцянок, договорів й умов, які містили записування нашої нації в межах і поза межами Австрії. І це називається ся у Поляків самоозначення народів! Інакше знов Українці. Вони при першій нагоді, в мировім договорі уможливили Полякам право на самоозначення. § 2. мирового договору, який відноситься до Холмщини, з самого початку не толкувала українська делегація інакше, як се стверджено в останніх до лішого зрозуміння непольської публіки. Поляки знали дуже добре, що ся постановка немає нішого значіння, як що Українцям і не в думці, записувати або присвоїти собі повіті з польською більшістю. Та не о те ходить Полякам. Їм розходить ся о їх експанзивну політику, о манію величності, до якої дійшли вони на підставі тайних договорів, щоби сотворити Велику Польщу, в яку мають ввійти, оскільки не стане Поляків, багато мільонів других народностей, щоби лише Польща була великою державою. Ці п. Дашинський і його ключові товариши не можуть в то вздурити ся, що Українці були колись спільними.

На „приязні“ слова голови польського кола барона Геца на адресу Української Республіки і на снігементальні елюкурації Дашинського наводять п. Василько всі звужання Українців в Галичині з боку Поляків, тяжку боротьбу за культурні потреби і економічний випис з боку польської шляхти від часу створення Галичини аж по нинішній день. При тім згадує також нагілку на Українців під час війни, Талергоф і шибипці.

Українці стоять принципіально на становищі, побажати кожній нації повного розвитку, державної самостійності і культурного розвитку, і сего добра живуть вони і Полякам на їх території. Не річ Українців лопити собі голову над будучиною і тактикою Польщі, як також приймати рад і поради від Поляків, якої тактики мають держати ся Українці. Одно треба тут ствердити, що так з промови голови кола як і п. Дашинського говорив жаль, що тайні умови, які пероблено поза плечима Українців про долю України на користь Польщі, впали в тім моменті в воду, коли вийшла правда на верх. Ми не можемо покликати ся на такі тайні умови. Ми не робили тайних умов. Договори Української Республіки з центральними державами явні. Тому ми не маємо сподівати ся яких небудь розчарувань на тім полі; ми переконані, що договори, так як вони перед нами лежать, додержат ся.

Ми маємо ще й внутрішній рахунок з нашою державою. Се дуже можливо, що наше правительство, побачивши святоточний настрій Українців з нагоди миру і що вони в наслідок того змінили свою тактику супроти правительства, може подумати, що Українці можуть знов десятиліття жити в Австрії у тих обставинах, серед яких вони живуть нині. Вже п. тов. др. Кость Левицький висказав ясно: так як дотепер не може йти далі, навіть в найближчий час ні! (І при такувані!) Того, що сьогодні творить ся в Галичині, не сміє під жадним услівем терпіти державний

авторитет, який свідомий своїй повазі. Се-ж історичний факт, що просто компетентна управа краю вносить розарення в польські маси, і сему патронатові властей треба завдячувати, що в Галичині плекає ся свого рода національний большевизм. Оскільки відноситься ся се до західної Галичини України нічого не мають проти того, як Австрія задоволена з сего; вони можуть лише перестерігати, але не підносити скарг. Але оскільки се відноситься до областей, де вони живуть, мусять вони з натиском жадати, щоби сему зроблено кінець.

Терпимість українського народу урветь ся, як не впаде стіна, ся польська стіна, яка стояла між австрійською державою й короною а українським народом, і як Українці не приймуть до того, що їм належить ся до свого власного самостійного утвору в рамках Австрії. (Гучні оплески й признаїя!)

Др. Е. Левицький промовляв 22. лютого. Бесідник висказує стуроване, що скаженість Поляків, викликана берестейським договором, зайшла так далеко. Не мають вони ані історичних, ані етнографічних прав до Холмщини. Історична Холмщина є частию невідомої української національної області. Поляки в Росії самі признали в тайнім договорі відокремлене Холмщини з польського королівства. Під етнографічним оглядом справа представляє ся так, що урядова статистика з 1909 р. доважує, що Холмщина є краєм з українською більшістю. Коли Поляки наводять інші числа, то походять вони з часів австрійської окупації, коли то українську людність вивезли Росіяни або евакуювали австрійські війська. Коли австро-угорська управа у всім пішла на руку Полякам, генеральне губернаторство повідомило, що станеть ся усе, щоби Холмщина остала при Королівстві. Обговорюючи протест Поляків, говорять бесідник, що Полякам не тільки ходило о Холмщину. Ся справа була покривкою, під якою Поляки заїсценювали давно вже постановлену боротьбу проти осередних держав. Європейські держави згодили ся на формулу „без анексії“, а тільки Поляки, котрим дано дарунок, за який осередні держави проливали кров, не хотять зректи ся анексії. Колиб якийнебудь парід дістав те, що одержали Поляки, не питав би про те, чи границі йдуть трохи далі чи трохи ближче. Як кого, то жалувати належить польським селян і робітників, котрих за анексією плани польських обшарників втягає ся до боротьби, яка мусить скінчитись поразкою. Поляки устроїли в боротьбі проти осередних держав в Галичині загальний страйк, в ній взяли також участь урядники цілого адміністративного апарату. Страйк урядників проти власної держави і династії — се унікум, якого не повинно бути в правній державі. На жаль львівська цензура перепустила заклик до урядників. Забуває ся на те, що ціла вшехпольська уряднича банда осягнула своє становище тільки завдяки австрійському уряду, бо виключено з адміністрації Українців. Українці не дозволять на те, щоби польські урядники у Східній Галичині демонстрували проти інтересів українського народу. Коли станеть ся ще раз таке, що її урядники не сповнять свого обов'язку зглядом держави, Українці займуть самі опущені становища. В протиставленю до виводів славянських послів бесідник стверджує, що Українці не є вазальними німецької держави, але її союзниками. Коли Славяни говорять, що Німці не хотять нічого іншого, як зробити з України свою лепшу державу, то є зле з'орєнтовані. Німецькі політики бажають повстання держав на сході, а в першій мірі української держави, і слушно, бо колиб російський колось зі своїми імперіалістичними планами повстав на ново, вибухав нова світова війна. Тому сей небезпечний для цілої Європи, а головню для Німеччини колось мусить бути усунений. Коли сі провідні лінії німецької політики годять ся зі змаганнями Українців до самостійності, то булиб вони найвві, колиб не признали сего стану річ, а йшли за радою, яку дають їм Славяни.

В палаті панів промовляв митр гр. Шептицький. Бесідник висказав свій жаль, що Українців репрезентує в Палаті панів тільки 3-х членів й тому часто єшископ є приневолений забирати голос в справах політичних. Погляд, що єшископ не повинен мішати ся до політичних справ є з ґрунту фальшивий. Маємо до сего рівне право як і всі інші горожани держави, а часто сам обов'язок зневолує нас до такого виступу.

Питане, чи мир з Українською Народною Республікою був би без звісного поладження холмської справи загально можливий, має в справі заяви довіря величезне значіння. Бесідник висказує переконання, що на нинішніх умовах мир піколи не прийшов би до успіху. (Слухайте!) Бо не можна сумніватись, що усі Українці вважають холмську землю старим українським краєм, який не тільки під етнографічним зглядом є тісно залучений з Україною, але який також через багато віків належав до української держави.

Бесідник пригадує часи Великого Князівства Київського і королівства Галицько-Володимирського. З сїм краєм є зв'язані найкрасні культурні і історичні традиції українського народу як і найкрасні традиції краю; героїські страждання за віру, добровільне мучеництво українських уїятів в Холмщині остануть на вічні часи доказом споконвічного українського характеру свого краю. Факт, що також і православні Українці ту святу кров мученичу шанують і почитують, може мати великанське значіння для утвердження західної традиції в цілій Українській Народній Республіці, що не може також бути байдужим для нашої монархії.

Коли заступники нашої монархії зійшли ся в Берестю з делегатами Української Народньої Республіки в справі мирових переговорів, ми домагали ся певних матеріальних користей. Прецінь сьому мирови надано імя мира для хліба. Що могла наша монархія в заміну за ті чинитьби посвя-

тити? Очевидно не могло, тут ходити о признане самостійності республіки. Се признане не могло навіть бути предметом переговорів, бо було воно передумовою переговорів і такою мусіло воно остати.

Вирочім таке признане самостійності не булоб відповідним реванжом, тим більше, що мусілоб ся воно оперти на обіцянні вже признаню антанті. Крім сего були наражені Українці через самі мирові переговори, а ще більше через мировий договір на небезпеку війни з Росією. Колиб ще крім того засадничо жадано зречення сего краю, мусілоб поставлені нами умови так звучати: Дайте нам хліба, виречіть ся провінції і зачітть війну з Росією.

Війна з Росією булаб для України дуже небезпечною, а вдержане воєнного стану з осередними державами зовсім ні. Офензивні проти України не належало зовсім боятися, булаб вона вирочім також великим політичним блудом. Вдержане воєнного стану з осередними державами булоб тому для України майже те саме, що мир з ними. Супроти такого стану річий є ясно, що відповідне означення західних границь по бажанням Українців було для України одним моментом, промовляючим за миром. Коли-ж в мирових переговорах мало ся до діла з двома сторонами, з яких одна домагала ся майже всего, а друга тільки одної річі, не можна було нічого кращого зробити, як одній стороні тільки на сій одній точці уступити, щоби другу сторону тим самим примусити до уступства у всім.

Большевики домагались всего. Вони бажали прямо накинути народам осередних держав большевицькі засади. (Притакувані). Вони бажали перестроїти Австро-Угорщину і Німеччину на большевицькі держави. Натомість Українці домагались тільки сего одного, що очевидно з їх становища означало, що вони вірають ся анексії. Ми визискали ситуацію так, аби довести до загального і почесного мира на цілій східній фронті і здобути собі признан української держави, було успіхом трудним до осягнення, але успіхом великим! Сей успіх ми здобули.

Вправді сказано, що мир з Великою Росією маємо радше завдячити німецькому оружю чим сій мировій ситуації з Україною, що в часті є правдиве, однак не дасть ся заперечити, що заява Троцького в якій він зрік ся мирових переговорів, була великим успіхом дипломатів, який міг спричинити тільки мировий договір з 9. лютого. Не дасть ся заперечити, що сей мировий договір означає незвичайно щасливий і для нас прихильний оборот на цілій східній фронті.

Він мусів з великою послідовністю спричинити два інші мирові договори і тим самим зближив нас дуже до загального мира. Що мир з Румунією скорше чи пізніше наступить, се залежить більше від нішого внутрішнього політичного положення. Також мир на західній фронті є нині о много правдоподібніший, як перед місяцем. Наслідком сих історичних випадків ніщо не стоїть на перешкоді. Однак є правдою, що власне ся велика консеквенція історії часами зовсім не узгляднює аспірацій поодиноких народів.

Старі засади, оперті на повільнім історичнім розвитку, засади, якої суд полягає на устійненю границь поодиноких областей дипломатами, протиставить ся в новітніх часах нова засада, яка ломить усі постанови давних державних договорів і накидає нові угруповання, які більше відповідають свідомості народів. Очевидно та засада побіджає, яка відповідає життю і потребам народу. Не ходить о се, що ухвалено на якісь мирові конгреси, тільки о те, чого домагають ся етнографічно окремі народи. Ходить о етнографічні границі, о право самоозначення народів.

Завдяки мішаній комісії, в якій мають взяти участь представники усіх інтересованих народів, і супроти шпирокої області діляна сей комісії намірено показати, що во війні між народами не має бути побідників ні побіджених, пануючих ні опанованих, а треба кінче забезпечити згоду між народами. Велика користь етнографічних границь лежить в тім, що неможливе є пановане одного народу над другим. Засада етнографічних границь очевидно не може подобати ся тим, які привикли до геґемонії над іншими. Така геґемонія не дасть ся на даліше вдержати, вона належить до пережитків минулої історичної доби. Се буде може найбільшим здобутком сей війни.

Як католицький єшископ витає бесідник змагання папи до загального мира. З радістю і гордістю належить ствердити, що ніхто інший цілим серцем не відданий так думці про мир як загальнолюблений цісар. До того є щастем монархії, що цісар має в особі гр. Черніна відповідного мужа до переведення сей думки. (Гучні оплески). Бесідник вказує вдоволене, що між усіми воюючими державами Українська Народня Республіка була перша, з якою заключено мир. Відтак вказує на те, що перед 300 роками заключено в Берестю унію української церкви з Апостольською столицею, яка міжмо страшних переслідувань до нині вдержалась, а кроваві переслідування українського народу в Холмщині і російська інвазія в Галичині були, як здавалось, останніми ударами в історії унії.

Також нам в Галичині скорі покінчене війни на сій фронті дає нові надії. По війні треба буде вірвати з нею одною шкідливою традицією і надужитим. Бесідник висказує надію, що Українцям буде дана можливість під скіптром Габсбургів розвинути повну національну силу і заявляти вкінці, що прилучать ся до заяви довіри для гр. Черніна. (Гучні оплески. Бесідникові ґратують).

Свято мира і української державности.

В неділю 3. марта с. р. відбуло ся велике свято, велика маніфестація галицьких Українців з нагоди закінчення мира в Української Народньої Республіки по всіх закутках галицької землі. Гідно відзначувала свято воскресення України також столиця галицької України, Львів.

Чудовий сонячний ранок був неначе першим привітом для українського свята, нині „Діло“.

Вже від 8 год. рано святоюрська гора почала наповняти ся, найперше селянством з Львівського повіту, яке з табличками і прапорами прибуло на свято, а опісля Львовцями: школами, товариствами, корпораціями і масами інтелігенції. Коло 11 год. зановнила святоюрську гору що найменше 60-тисячна маса, а люди все ще напливали й напливали Архикатедральний храм св. Юра вже около 9. год. зановнила маса народу, головню жіноцтво з сіл. В салях заняли місця представники українських товариств духовенства, між ними також ігумен Студитів о. гр. Кл. Шептицький, і представники УСС. під проводом д-ра М. Волошина.

Митрополит Шептицький править архієрейську Службу Божу. Співає хор богословів. Митрополит виголошує високо патріотичну проповідь, яка западає глибоко в серця вірних. Потім — многолітство для Української Народньої Республіки і українського народу.

Тимчасом від год. 10. впорядники уставляли вібрану масу народу до походу, поділивши її на три головні часті: 1. шкільна молодіж від сторони політехніки, 2. селянство адовж площі св. Юра в улицю Тереси і Шептицьких, 3. львівські товариства, організації, духовенство, УСС., військо і взагалі львівська інтелігенція перед воротами св. Юра.

По год. 11. промовив з перед воріт св. Юра редактор „Діла“ др. Михайло Лозинський:

Витаючи вібраних радісною вісткою, що до Києва ввійшли війська Української Народної Республіки, вісткою, що в Києві знов править законне українське правительство — Українська Центральна Рада, підніс бесідник вагу берестейського договору для України, який привернув Україні Холмщину й Підляшє і поклав таму польській експансії на схід. Бесідник заявляє, що мир мусить бути додержаний. Берестейський мир оставив нас, говорить дальше бесідник, поза границями української держави. Одначе ані найменша частина великого, державного українського народу не сміє бути поневолена. Коли нам не судило ся стати горожанами Української Народної Республіки, то мусимо осягнути нашу державність тут, в межах Габсбурзької монархії. В сій цілі домагаємо ся поділу Галичини й утворення з усіх українських областей Австро-Угорщини українського державного організму.

Заявляємо, що за державність українського народу — по тім і по сім боці кордону — весь український нарід зуміє постояти.

„Нехай живе українська державність! Нехай живе Українська Народня Республіка!“

Рівночасно з тераси дому Митрополита при вул. Міцкевича промовляв пос. др. Леоніа Цегельський. Горячі патріотичні слова падали в селянську масу, викликаючи бурі оплесків.

Третю промову від вулиці Тереси виголосив заслужений організатор м. Львова п. Олександр Пісецький.

По скінченню промов оркестра українських залізничників заграє національний гімн.

Похід рушив точно о год. 11-45. Чоло походу творили львівські Соколи в одностроях, руховички в гарних червоних завах і темних одагах, залізнична оркестра і численні ряди новозорганізованих українських залізничників з новим прапором та вкінці пластуни зі своїм прапором.

За ними слідувала перша частина походу, а саме шкільна молодіж: Народні школи. Університетська молодіж разом з богословами. Другу частину походу — найчисленнішу — отворала прегарна бандерія на жвавих конях з під львівських сіл на 80 конях. За нею окремими групами непроглядні ряди селян та селянок львівського повіту. Третю частину походу починали численні ряди ц. к. функціонарів і урядників; тут звернула увагу на себе група почтовців, в якій ішло кількасот листарів та урядників.

Похід робив величезне вражінє. Адже кождий, що прийшов сюди, се свідомий член нації! Пестріли селянські строї, виділи таблички з написами: „Нехай живе Українська Народня Республіка!“ — „Жадаємо української державности в Австрії“ і многи інші в тім самім дусі.

Походу ніде не перервано, від початку до кінця посував ся він в найліпшій порядку. Крім учасників походу багато української публіки зановнили хідники. Приглядала ся також чужа публіка.

Дирекція трамваю спинила рух возів на час походу по вулицях, якими похід посував ся.

Коли чоло походу дійшло на Ринок, кінець був ще на площі св. Юра. Учасників походу уставлено по всіх чотирох сторонах ринку: від „Просвіти“, попри Народну Торговлю, аж знов до вулиці Руської.

З балкона „Просвіти“ промовив до юрби п. доктор Кость Левницький:

Український народе! Обходимо нині велике свято народне всего українського народу: свято мира, і свободи українського народу.

Для 9. місяця лютого с. р. привіс нам договір в Берестю перший мир на Сході. Берестейський договір є не лиш великим актом, яким закінчено перший мир, але є він для нас великим міжнародним актом, яким признано самостійну українську державу в ряді самостійних держав культурного світа.

Провідною думкою української політики в Австрії було все змагане утворити з українських земель сеї монархії окрему політичну одиницю, в якій найшла би своє здійснене ідея української державности.

В 1848 р. проголосила сю ідею Головна Українська Рада у Львові.

Тепер ми мусимо домагатися від держави австрійської, щоби увільнила наш край від польського пановання: поділ Галичини і утворене політичної території, яка обнімала би українські області Галичини і Буковини.

В сю святочну велику хвилю складаємо торжественний обіт, що всі наші сили віддамо на те, щоби наше державне право тут на галицькій землі вістало признане українському народові.

Бесідник вважає за прийняті Зборами такі резолюції:

Українські Народні Збори у столичнім городі Львові: I. впають з радістю закінчене війни на східнім фронті заключенем мира з Українською Народною Республікою та остаточне признане державами почвірного союзу Української Народної Республіки самостійною, суверенною державою.

II. З особливим признанем зазначають Українські Народні збори повернене Україні мировим договором в Берестю головної часті прастарих українських земель Холмщини і Підляшє та виваблене їх з під польського пановання.

III. Піднесене польських домагань до Холмщини і Підляшє відкидають Українські Народні Збори як прояв жаждоби польського пановання, неоправданий ні дійсними народними відносинами в сих областях ні історією, яка свідчить, що споконвіку аж до XIV. віку ці землі належали до української держави, та ніколи не втратили своєї окремішности національної.

IV. Вважаючи безуслівне виконане мирового договору в Берестю першою підставою до приязних відносин між осередними державами і українською державою, Українські Народні Збори стверджують і проголошують прилюдно, що і весь український нарід в Галичині оголошує своє право до державности в межах Габсбурзької монархії, даючи рішучий вислів давньому основному домаганню всего українського народу, аби край Галичину безпримовочно поділено, та аби з усієї української території в межах монархії утворено український організм як відновлене Українське Королівство Галичини.

V. Українські Народні Збори висловлюють Його Величності Цісареві желанє а привоу мира з Україною та подяку за визволене Холмщини як також представляють домаганє українського народу, виволити українську Галичину з польського пановання через привернене української корони Данила.

VI. Українські Народні Збори висказують щирий привіт і подяку Українській Центральній Раді, Раді народних міністрів і мировій делегації з привоу закінчення мира, який забезпечив всій закордонній Україні як самостійній державі почесне місце в ряді держав культурного світа.

Нехай живе цісар Карло I!

Нехай живе Українська Народня Республіка!

Нехай живе весь Український Нарід!

Гучні оплески були відповіду на промову. Із тисячних грудий під звук оркестри підніс ся під небо спів українського національного гімну.

На балкон виступив випадково присутній у Львові член Української Центральної Ради п. Чоботарів тай проречистими словами привітав вібраних іменем України державної, підкреслюючи з особливою силою ту взаємність у помочи, яка в ході українського відродженя зростала і кріпшала між Україною австрійською і закордонною.

Полковник нової української армії п. Ревуцький, котрий потім промовив до збору, зложив поклін заслугам Українського Січового Стрілецтва в боротьбі за нашу національну ціль.

Промови обох горожан України державної викликали серед маси присутних надзвичайне одушевленє. На сім покінчила ся маніфестація. Зпророва, в порядку розпливалася многотюдна юрба всім вулицями Львова до своїх домів і занять...

Большевиків женуть з України.

Поклики України до німецького народу не лишили ся без відгону. Вже вечірнє звідомленє німецького генерального штабу з 17 лютого зазначило, що закликані Україною на поміч в їх тяжкій бою з Москалями німецькі війська рушили на схід згід Ковеля. Сніжно машинуючи, багато послугуючи ся залізницями й тагаровими авт. мобілями, німецькі війська в короткім часі вичистили з большевицьких банд майже всю Волинь. Місто за містом переходило в управу Української Центральної Ради, яка зараз привертала скрізь лад і спокій, отже в Луцьку, Новгороді Волинським, Сарнах, Рівні, Дубні, Острозі, Кременці, Шенетівці, Житомирі, Бердичеві, Хвастові, Казатині, Ричинці (в горі над Дніпром) й т. инш. В Новгороді Волинським і Житомирі українські

війська злучили ся з німецькими, в інших містах почали відразу творити ся з Українців-воєвків українські дивізії. Німецьке воєнне звідомленє з 2 марта принесло вістку, що українські і саксонські війська увільнили Київ. Вище на півночі німецькі війська протнали Москалів з Гомеля.

Також австро-угорська армія під командою фельд-маршала Бем-Ермолі вступила в межі України. 25 лютого з'явив ся колісар для подільської губернії др. Степура й штабовий офіцер головнокомандуючого південно-західного фронту майор Николаїв у команді 54 австро-угорської дивізії в завою, що вони з недостачі всякого зв'язку з Українською Центральною Радою прийшли просити в імені українського народу військової помочи Австро-Угорщини проти насильств, злочинів і розбоїв большевиків. Обидва підпоручники підкреслили, що вони просять в імені усього українського населення. В акції австро-угорських військ, котрі увійшли в межі України й зайняли Хотин, Камінець Подільський і Проскурів, беруть також участь Українські Січові Стрілці.

В справі помочи Німеччині Україні у вичишуванні її з большевицьких банд зазначив державний канцлер Німеччини гр. Тертлінг на засіданню Райхстагу 25. лютого, що похід німецьких військ на схід має тільки на цілі забачити собі овочі закінчення з Україною миру. Міродатиним було тут прошенє помочи з боку Українців помогти їм завести в краю лад, який порушили большевики. Так само австрійський президент міністр в др. Зайдлер заявив 27. лютого в палаті панів, що Австро-Угорщина не може відмовити помочи Україні. Монархія бере через те участь в акції, яка не має нічого спільного з воєнною акцією, яка навіть не має ніякого політичного характеру, але яка є виключно актом попрошеної з другого боку її даної в добрім власнім інтересі суєдської правної й адміністративної помочи.

Посіпили на поміч Україні й полонені-Українці. Виконуючи волю Народнього Правительства, генерал Зелінський приступив 13. лютого (н. ст.) до формовання відділу з полонених Українців, який складається з 300 козаків офіцерів і 5000 козаків солдатів. Відділ ділит ся на 6 курнів піхоти, 3 батерії по 4 гармати й 36 пулеметів. Війскові частини з полонених-Українців почали формувати ся в околиці Ковля.

Перед від'їздом козаків полонених на Україну видав представник пруського міністерства війни ген. Фрідріх таке пр щальне слово:

„Брати і козаки Вільної України!“

„З нагоди закінчення миру наших обох тепер заприязнених держав вислав я мої найсердечніші бажання вам, козаки, котрих я відвідував часто в таборах в Раштаті, Зальцведелі й Вейцарі. Я мав нагоду два рази особисто говорити з вашим паном ген. Зелінським, як також відпоручником Сиротенком, і особисто сердечно подати руки йшим панам офіцерам штабу ген. Зелінського. Я побажав їм від серця, яке щиро беть ся для добра Вільної України. здоров'я, щастя і успіху. На жаль, не міг я кождому з нас, любі козаки й товариші, сказати се особисто при вашім від'їзді в Німеччину. Я подаю вам, любі Українці, сям шляхом мій прощальний привіт:

„Я знаю, товариші, яка горяча любов є у вас до вашої Батьківщини, і я певний, що ви всі, кождий на своїм місці, совісно й вірно виповните те, чого ваше Правительство від вас жадатиме. Візьміть від вашого приятеля раду в дорогу: Зелізна сила, непохитна воля, вірний послух є найбільшими приятелями козака! Тільки при їх помочи може козак доконати найбільших діл. Що се є правдою, то бачите ви на німецьких жовнірах, які ось вже четвертий рік ідуть від нобіди до побіди. Коли ви, козаки й товариші, будете завжди пам'ятати про се, то ви поконаєте большевицьких розбішак, що рабують і нищать вашу любов Україну, освободите свою Батьківщину й окрасите ваші оранпори давню козацькою славою. Ви принесете своєю побідою вашій Батьківщині, вашим братам і сестрам щастє та свободу.

„Ще, правда, багато тяжкого труду перед вами, але пам'ятайте слова вашого великого Шевченка, котрий кличе вас у своїм „Заповіті“:

Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте
І вражою злою кровю
Волю окропіте.
І мене в сім великій,
В сім вільній, новій
Не забудьте помянути
Не злим, тихим словом.

„Козаки, сповніть його заповіт, і сонце щастя осяє вас. „Але прошу вас сьогодні при працянню, не забувайте й ваших приятелів у Німеччині, пам'ятайте про німецьких братів і сестер, у котрих ви були підчас свого побуту в Німеччині. Дечого навчили ся у нас, що стане вам з пригоди на вашій Батьківщині, що принесє вам користь.

„Українське й німецьке правительство заключили між собою мир і дружбу. Також ви, товариші й козаки, і я завжди були приятелями. Тому всім вам кажу від щирого серця: „Щастє Боже! Хай живе Вільна Україна во віки й віки!“

Також з фрайштадського табору виїхав перший курінь козаків-полонених до Володимир Волинського.

Курінь з Фрайштадту передждав через Відень. На східнім двірці витала сердечно братів українська віденська громада.

Большевицьке пановане на Україні.

Львів, дня 5. марта 1918. р.

Нині повернуло кілька осіб до Львова, які перебували часи большевицького панованя в Києві. Ми звернулися до пані Олександри Танчакаківської і її дочки п. Одарі Танчакаківської, яка працювала в канцелярії Української Центральної Ради а також до п. Чесака, урядника українського міністерства заграничних справ з просьбою, розповісти про події в Києві після того, як большевики заволоділи столицею України.

Як довго Рада — оповідали отсі наочні свідки — виконувала владу, був в Києві як і взагалі на Україні порядок. В українських війсках панувала карність, що навіть московські часописи підчеркували в признанні і подивом. Анархія перенесла ся на Україну завдяки шаленій агітації большевицького правління. Коли в Петрограді побачили, що Україну годі зморити грошевим голодом, бо українське правительство почало видавати власні гроші і коли переконали ся, що Україна не хоче вивозити продуктів в Московщину, що вагала ся признати суверенність Української Народної Республіки, тоді російські народні комісарі зачали висилати на Україну банди озброєних людей, т. зв. красну гвардію. Гвардійцям платили по 30 карбованців денно, крім того мала отсих авантюристів надія на легку поживу. Одних посилали для агітації між українські війська, других для насильного загарбання хліба. В московських містах панував і панує голод в буквальному тому слова значінню. І так в Петербурзі коштував в лютому фунт (40 дека) гнилої картоплі 2 рублі 20 коп. Стихийна демобілізація російських війск, переведена в найбільшій неладі, причинила ся в значній степені до анархії, яка на жаль на Україні, головню в містах, дала вдачу почути для большевицької агітації против Ради і українського народа.

Про страшні бої, які відбули ся на улицах Києва в часі від 15. до 22. січня ст. ст., вище наведені наочні свідки розповідають ось які подробиці: Укр. війська найшлись тому в трудній положенню, бо професійний союз робітників оголосив загальну забастовку і тим самим прилучив ся до большевиків. Також і Поляки піддержували большевиків, як се виходить з їх афішів. Битви йшли головню на Печерську. Особливо завзято бороли ся обі сторони о арсенал Спершу війська Ради, в рядах яких визначили ся укр. Січові Стрільці і взагалі галицькі і буковинські Українці, мали значний успіх. Вони заволоділи арсеналом, ваяли в полон большевицький штаб, бо як раз тоді повернув військовий відділ, що під проводом Петлюри на вістку про грізне положення в Києві повернув з пошту Волинського до Києва. Українцям удало ся вигнати большевиків з одної частки міста, але вже на другий день большевики появили ся на товарній стації, де три дні завзято бороли ся з військами Ради. Що в тім часі переживало населення, годі описати. Люди мешкали в пивницях, ніхто не важив ся вийти на улицу. Три дні не було води в місті. Люди були приневолені вночі перекрадаючись іти з ведрами на передмістя до керниць, бо мійські водопроводи в наслідок штрайку робітників не працювали. Коли 21. січня ст. ст. Укр. війська очистили Київ, місто представляло страшний вид. Трупи валяли ся по улицах. Серед таких обставин навіть чорносотенці просили Бога, щоб Німці визволили місто. 23-ого положене знов змінило ся в некористь Українців. На підмогу большевикам прибула тяжка артилерія з Москви і почала обстрілювати важніші пункти міста. Укр. війська не понесли шкоди, натомість населення мало необчислимі втрати. Щоби не наразити непотрібно мешканців і місто на небезпеку цілковитої загрози, український генеральний штаб пофнув свої війська. На другий день, 24. січня ст. ст., банди озброєних большевиків розсипали ся по всіх кінцях міста. З Лукіянівської тюрми випущено до двох тисяч уголовних (злочинців) і отсі темні індивідуи, діставши в руки зброю, ширили пострах в місті. Під позором домових ревізій почали вони плюндрувати. Рабункам і самосудам не було кінця. Усіх укр. офіцерів, які остали в місті, вивозили на Совську улицу, де їх кололи штиками. Серед страшних мук померли сі жертви большевицьких злочинців.

Коли депутація горожан явилась у верховного команданта большевицьких війск Муравйова і жалувалась на самосуди, заявив він, що не лежить в його силі спинити самосуди. Архимандрита Олексія большевики арештували, коли він в ризах відбував богослуження в Михайлівській монастирі. Про його дальшу судьбу нічого не відомо. Міністер земельних справ Зарудний, міністер почт і телеграфів Шаповал і деякі члени Малої Ради упали теж жертвою большевицьких бандитів. Помешкання українських міністрів здемольовані, дім президента Грушевського на Паньківській улиці знищено гранатами до тла. Велику втрату понесла Рада через те, що большевики забрали її архів з цінними документами. Київського митрополита Володимира (не архієпископа Олексія!) замордували невідомі злочинці в Лаврі. Труп його виказував дві штикові і дві огнестрільні рани. По слухам убили большевики також і міністра Ровалевського.

Заволодівши містом, большевицьке правительство завело нові порядки. Оголосивши зменшене ціни на передвоєнний стан правительством большевиків доведено до того, що селяни з околиць перестали довозити живність, в наслідок чого в місті запанував голод. В Києві не було ніяких продуктів. Тиф і інші хороби почали страшно ширити ся, мешканці гинули як мухи. 24-о літний міністер фінансів Крайсберг оголосив українські гроші неважними. Жиди купували отсі гроші за безцін а кілька днів після того

большевицьке правительство видало нове розпоряджене, яким привернуло давню вартість українських грошей. Таким чином многі спекулянти стали в прогати кількох днів мільйонами. Українці навіть за дуже високу плату не хотіли приймати посад в урядах; большевицьке міністерство складало ся з чужих, неукр. елементів з підозрою минувшостию. Директором державного укр. банку був 19-літній студент університету.

Анархія, шпирена большевиками в Києві, викликала обурене навіть серед анархістів, які були з'організовані в своїм клубі. Анархісти поширювали прокламації, завиваючи населення до рішучої боротьби з большевицькими зайдами. Серед уличної боротьби між большевиками і анархістами удало ся паньству Танчакаківським і п. Чесакови заходами данського конзуляту утяти з Києва і щасливо прибути до Львова, де довідали ся про визволене української столиці.

Торговельні зносини з Україною.

Укр. делегат проф. Сергій Остапенко, який приїхав сими днями до Відня задля переговорів з ц. к. правительством в справах господарських, висказав ся про мету отсих переговорів перед редактором віденської „N. Fr. Presse“ ось як:

Найважнішою задачею нашої делегації, яку отсе заступаю, будучи її провідником, буде: дорогою приватної розмови вияснити всі ті питання, що стоять в звязи з планованою обома сторонами виміною товарів. Нам бажаєть ся увійти для того в близшу стичність з всіма тими державами й приватними організаціями, що мають взяти участь у виміні товарів. Передовсім треба буде тутейшим міродайним кругам подати відомости про те, з котрими існуючими на Вкраїні організаціями ім прийдє числити ся. Тоді то австрійські організації легше зможуть приноровити ся до українських відносин.

Як в осередних державах так і на Вкраїні повстало в протязі війни багато нових торговельних організацій; в технічній згляді вони збудовані на цілком інших основах як дотичні організації в Австро-Угорщині й Німеччині. Сі основи такі, що приноровлене до умовин заграничної торгівлі скоро дасть ся перепроводити. Коли Австро-Угорщина й Німеччина отже згодила ся на вивіз різних машин і знарядів в нашу користь, буде знов нашим обов'язком достарчити тим державам потрібну їм скількість поживних средств. Згладом ткацьких виробів наші потреби обмежені до суконних матеріалів, які служать для селянської ноші.

Цифрами поки що годі подати огляд тих запасів поживного матеріалу, які находить ся на Вкраїні. Але се можу з певністю в сказати: Наші запаси далеко перевишають потреби осередних держав, отже тим більше ті скількості, які замовлено в нас. Треба іменно мати перед очима скільки поживних средств вивозила Вкраїна в мирні часи, щоби виробити собі погляд, яка сила запасів накопичила ся в краю наслідком цілковитого застою в експорті. Сі запаси стоять до розпорядимости осередних держав, розумієть ся не за оплатою грошми, а тільки дорогою виміни товарів.

В нас сила пшениці, ячменю, вівса і стручкових рослин. Чи будемо вивозити збіжжя й до Росії, залежить від будучих відносин між Україною і Московщиною. Впрочім здаєть ся нам, що Росія має на стілько збіжжя, щоб могла зречи ся української помочи. А коли-б такі виявила ся потреба, то першим нашим услівем і домаганем буде, щоб поставлено кінєць світовому нещастю большевизму.

Коли привернуть ся лад в краю, не бракує й средств для транспорту. Від осередних держав сподіємо ся дістати нові складові частки до локомотивів і вагонів. Тяжче піде справа транспорту по селах. Але й в тім дамо собі раду, тим певніше, що з Берліну обіцяно нам достарчити т. зв. легючих автомобільних кольтон. В нас, на Вкраїні сила військових автомобілів, а що до потрібного для фабрикації автомобілів матеріалу, то в нас найдуть ся відповідні скількості гуми.

Для учителів.

Сим подаю до загальної відомости учительству народних і міщанських шкіл слідує: Крім одноразової грошевої заповомги (Anschaffungsbeitrag), що дістала вже виплачена сими днями в квоті менше більше 400—700 К із 70 мільонів, ухвалених свого часу парламентом, радла від кількох днів особіа парламентарна комісія над виміренем дорожняного додатку на біжучий рік для того учительства. Ті наради відбувають ся в порозумінню і при участі відпоручників міністерства просвіти і скарбу. По закінченню дотичних нарад предложить правительству палаті послів законопроект в тій справі. Сей законопроект буде відносити ся до учительства цілої Австрії. Учителству сприяючі послі і парламентарні партії доложуть всіх сил, щоби вимірене того дорожняного додатку випало для учительства як найкорисніше. В рахубу увійдуть всі сталі і провізоричні учителі публичних народних і міщанських шкіл, дальше й всі ті з них, що находить ся тепер у військовій стані або на пенсії, як також всі вдови і сироти по згаданих учителях.

Між правительством а дотичним комітетом прийшло що до висоти того додатку вже до цілковитої згоди. Ріжниця між ними лежить покищо лише в тім, що правительсто жадає на покриті тих видатків 50% від поодиноких країв, наколи послі-відпоручники обстають знов за тим, щоби держава перебрала з них на себе аж 70%, а поодинокі краї лише 30%. Мабуть прийдє до згоди, щоби

держава покрила 60% а поодинокі коронні краї 40% дотичних видатків.

Дорожняний додаток буде виплачувати ся місячними ратами. Для активних сталих і провізоричних учителів учительок буде виносити той додаток:

Літа служби	I. кл. 1 особа	II. кл. 2 особи	III. кл. 3—4 особи	IV. кл. 5—6 осіб	V. кл. поверх 6 осіб
Народні учителі.					
до 10 літ	972	1440	1988	2496	3024
від 10 літ	1272	1752	2280	2808	3336
до 23 літ					
поверх 23 літ	1548	2016	2544	3072	3600
Учителі міщанських шкіл.					
до 10 літ	1272	1752	2280	2808	3336
від 10 літ	1548	2016	2544	3072	3600
до 27 літ					
поверх 27 літ	1752	2472	3000	3527	4056

Лиш ті діти учителів входять в рахубу, що стоять ще під опікою своїх родичів. Дорожняний додаток для замужніх учительок вістане вимірений після I. класу. Субститутити і помічні учителів обох полів і учителі, що настановлені із ремунерацією, одержуть дорожняний додаток в квоті 548 К. Учителі на пенсії отримають:

1. народних шкіл до 15 літ служби 576 К, поверх 15 літ служби 720 К;

2. міщанських шкіл до 10 літ служби 576 К, від 10—20 літ служби 720 К, а поверх 20 літ служби 756 К.

Для вдів по народних учителях призначено до 15 літ служби помершого мужа 468 К а поверх 15 літ 576 К; а по учителях міщанських шкіл до 10 літ служби 468 К, від 10—20 літ служби 576 К, а поверх 20 літ служби 684 К.

Кожда сирота без родичів дістане 360 К а лише без батька, де мати побирає додаток виховавчий 216 К. Учителі або по них оставші родини, що побирали платню в дорозі ласки, одержуть 180 К.

Посол Н. Спинул.

Про відпустки з війська.

Жовніри і офіцери, що відбувають військову службу на фронті, мають що 6 місяців діставати 14-днівну відпустку, о скільки не стоять сему на перешкоді важні військові згляди. При уділюванню відпусток особам, що відбувають військову службу в етапній області або внутрі краю мусить ся зробити ріжницю між воєками а офіцерами. Воєки що 9 місяців, офіцери що 6 місяців можуть дістати 14-днівну відпустку. Військово можуть офіцери і мужва при фронтовій службі дістати 14 днів відпустки по 4. місяцях служби, але лише в наглих випадках, або коли сего вимагає їх здоров'є.

На се не треба ніякої просьби; вистарчає коли вони стануть до рапорту і покличуть ся на се, що вже відбувають тільки місяців службу, а ще не мали відпустки.

Відпустки для жовнірів на час весняних пільних робіт:

Зближає ся час весняних робіт в поли, час, коли потрібно рук до роботи. Військові власті дбають про се, щоби роботи коло рілі виконано в час, і дають, оскільки се можливе, відпустки жовнірам на час пільних робіт. Часто жовніри лиш тому не дістають відпусток, що не знають, як старати ся про них. Тому подаємо кілька уваг в тій справі.

Кожний жовнір-рільник, що стане до рапорту і попросить відпустки до пільних робіт, повинен її дістати. Однак при устній просьбі не мають військові власті доказів, що воєк має при чім робити, тому добре, аби своаки жовнірів, які самі або їх родини мають господарство, виготовили по німецьки просьбу о відпустку. В просьбі треба подати, кілька поля хто має, треба вказати, що нема кому на рілі працювати. Наші селяни мають багато клопотів з виготовлюванем прошень і витрачують на се багато грошей. Тому повинні наші люди звертати ся до народних канцелярій, а там вже їм напишуть подане. Таке подане має підписати начальник громади і священник. Просьбу треба післати тому жовнірові, що хоче дістати відпустку. Дни подорожі не причисляють ся до відпустки.

НОВИНКИ.

Засідане Союзу бун. укр. послів відбуло ся в суботу, 2. марта с. р. під проводом посла Н. Василька. По вступній бесіді п. Василька, яку подаємо на иншій місці, вивязала ся широка дискусія, в якій забирали голос пп. Семака, Драчинський, Лукашевич і Спинул. На внесенє п. Лукашевича висказано голові п. Василькови повне довіре і щирю подяку за знаменитий провід та неустанну працю для добра нашого народу. Опісля обговорено церковну справу на Буковині, справи відбудови краю, воєнних відшкодовань і справи шкільництва і нар. учительства. Рішено поробити нові заходи для полегдженя сих справ.

Українці в львівській тимчасовій раді. Старий виборчий закон міста Львова виключав від участі в управі заступників робітничого народу а також і український нарід, який числить сегодня у Львові помімо всяких нагінок, латинізована і ополячувана лизших верств українського населення 20 процентів. Правительство хотахи справити несправедливість старого закону, покликано до життя тимчасову раду міста Львова, в якій засідають вперве

й Українці. Та на сто членів ради іменував намісник всего шість Українців. Хоч сим заподіяло правительству велику несправедливість Українцям, не беручи згляду на число населення, то все таки від десятих літ залунало перший раз українське слово в ополченій столиці короля Данила. Та не довго. Ще не затих гоїм „привань“ до Українців із декларації польського Кола, а вже Поляки практично показали ту „привань“. Комісар др. Рутівський не позволив др. Федакови, членови ради, говорити по українськи. Др. Федак опустив сая засідань. Гарний образок польської толерантності.

Не хочуть бути разом з Поляками. Шість членів палати панів виступило в партії правих, бо не хотіли засідати разом з польськими членами палати. У старенкій княгині Павлині Меттерніх, вдови по бувшій свого часу амбасадорі в Парижу, яка провадить великий салон у Відні, гостили також всі вершки польської високої аристократії. Між ними і бувший міністер заграничних справ граф Агенор Голуховський. По оголошенню заяви протесту польських членів палати панів проти берестейського договору заборонила княгиня листом до гр. Голуховського всім Полякам вступ до свого дому.

Скромні жаданя. Правительством вислано міністра Твардовського на переговори з польським колом, щоби вислати Поляків для бюджету. Поляки поставили такі „скромні“ жаданя, за сповнення яких готові вони голосувати за бюджетом: „означене границі між Польщею а Україною, яку після польських бажань має творити Буг; запевнення, що не буде дальшого поділу Польщі, ані поділу Галичини, запевнення про долю польських послистий на Україні як також амністії для польських легіоністів“. Отже Поляки не жадать нічого більше, як аломаня мирового договору з Україною, вмішування Австрії у внутрішні справи України для охорони польських ділчів і дальшої польської неволі для галицьких Українців. Панове Поляки забувають мабуть, що мировий договір підписали держави почвірного союзу і тим самим солідарно ручать за його додержане, а Німеччина вже навіть ратифікувала договір. З польських домагань видно, що Поляки не стражили ще апетиту. Дивно лише, що вони сим разом такі скромні і не зажадали відразу від Австрії Польщі „від моря до моря“. Польські домаганя нас не нервують більше. За нашу долю ми певні.

Заграниця в холмській справі. Французька преса всіх напрямів переповнена вістками про польські протести з нагоди мирового договору з Україною і артикулами проти центральних держав. Французька преса стверджує згідно, що ініціаторами договору були всенімці і Людендорф. В противенстві до французької заховується англійська преса надто зинно. Опозиційна преса як „Manchester Guardian“ і „New Statesman“ виступили отверто ворожо проти польського імперіалізму. Оден з добрих знавців американських стосунків тої думки, що американська опінія прийме віддачу Холмщини Україні прихильно, бо берестейський договір означає побіду права самовизначення народів над історичним правом. Після думки Америки є це перший пролім дотеперішного устрою Європи, опертій на праві історичні. Українці мають в Америці більше симпатій, як Поляки. В Америці ще живі історії про утиски польської шляхти. До того причиняється ще й те, що Українці йдуть солідарно в Америці, наколи Поляки поборюють себе взаємно.

Висвячення. В суботу 2. марта с. р. висвячено і передано гідність протоєрейську віцемаршалкови о. Теоф. Драчинському. Того-ж самого дня висвячено також окінченого богослова Касіяна Квасницького на священника. Крім того висвячено на священників перед ним ще окінчених богословів: Винницького, Лучика, Бачинського й Готичана. Висвячення доконав митрополит Рента в ром. катлиці у Відні.

Відзначене. Наш земляк урядник бук. краюного виділу п. Ярослав Данилюк, недавно іменований п. к. надпоручником, одержав сим днями військовий хрест заслуги III. класи.

При обороні Києва проти большевиків брали головну участь Січові Стрільці, між ними споре число й наших буковинських Українців. Поручник Стефан Калинович, який втік з Києва вже по занято міста большевиками і відвідав нашу редакцію у Відні, розказував між иншим, що бачив ся у Києві з нашим земляком Миколою Топушак, якого з самого початку арештували і вивезли були Москалі в глибину Росії. Топушак брав також активну участь в обороні Києва і п. Калинович бачив його в посліднє, як він, звичайним рядовиком (М. Топушак резервовий офіцер!) повин службу коло духової семінарії, тоді як большевики заняли вже були майже ціле місто.

Др. Конст. Цента, який служив дотепер авіатором при війську, повертає з днем 9. марта до Чернівців, де знов отворить свою адвокатську канцелярію.

З „Союза товариств професорів середних шкіл“ (Reichsverband der österr. Mittelschulvereine). На зборах делегатів поодиноких товариств професорів середних шкіл сего Союзу, що відбули ся 2. лютого с. р. у Відні, вибрано на біжучий рік з поміж Українців до президії: голову „Учит. Громади“ у Львові, проф. унів. др.-а Кирила Студинського, а на секретаря делегата „Укр. Середньої Школи“ в Чернівцях, проф. д-ра Павька Клима, краєв. інсп. для шкіл виселенців на Моравії. До секції правової охорони (Rechtsschutzkommission) вибрано управителя укр. семин. курсів у Відні проф. Р. Цегельського.

За редакцію відповідає: посол до ради держ. Николай Синул.

члена тов. „Учит. Громада“ у Львові і Тов. ім. Сково-роди в Чернівцях.

Голод чи підступ? До „Діла“ пишуть в Буковині: Буковинські почти що динни засижені тисячами пакунків: Жиди, забираючи від людей зерно стручкове, шлють горох, бобик, сочевицю, фасолу десь світами. Селяни знов, під впливом листів своїх синів з війська, шлють кожний, що може: з останнього тягне ся найбільшійша мати, від уст собі відійме, решту дітей оскорбить, аби лиш синови післати. І так тисячі тисячами селяни тягнуть ся з наладованими возами з пакунками на почту; кождісенької динни від ранка до пізної ночі почти не в силі собі ради дати. Коли так далі буде, то не треба жадної реквізиції, ані десятих реквізицій хочби й як найбільших сего не докаже, що наряд сам добровільно себе винищить. Заходить питане, чи може се хто инший підшиваєт ся під синів, тим більше, що се люди неграмотні, а сини пишуть, що пакунків не отримують; або чи не можливе й се, що сини самі, ті що в дома бувало збіже з комори жидам на горівку виносили, і тепер нерозважні, пакунки які дістають з дому, працю батьківську за тютюн і напитки виниюють. Дятого бу-лоби пожаданим, щоби власті компетентні в то вглянули і змірковали; бо як се піде так дальше невпинно, цілі села вістануть знищені.

Ширша воєнна область знесена. Міністер внутрішних справ подає до відома, що начальна команда армії анєсла ширшу воєнну область в Галичині і на Буковині. До тіснійшої воєнної області належать в Галичині політичні повіті: Радехів, Броди, Золочів, Зборів, Бережани, Тернопіль, Збараж, Скалат, Тереховля, Гусятин, Чортків, Борщів, Заліщики; на Буковині: Заставна, Кіцмань, Чернівці, Сторожинець, Серет, Радівці, Кімполжуні, Гурагумора, Сучава і судовий повіт Станівці в політичній повіті Вашківці.

Православний календар „Руської Бесіди“ вийшов вже в друку в обемі 14. аркушів з гарними ілюстраціями і коштує три корони. Замовляти в адміністрації „Буковини“. Тим, що замовили календарі передом, вислано ся вже.

Знакомих і товаришів прощу повідомити мене, де знаходять ся тепер скінчений гімназист Василь Ткачук, котрий вступив до війська ще 1915 року. Einj. Freiw. K. Railjan, K. Evidenz in Hart b. Amstetten. N.-Österr.

На могилі

нашого дорогого сина Віктора.

I.

Дерево був посадив я
Із мойов дружинов,
І тішились ми тим щепом
Як ріднов дитинов.

Підросла деревинка
З кождою весною,
Аж розвцалась і покрилась
Пашною красою.

Ми раділи, як узріли,
Надіялись плоду
Наших трудів і моголів
Для рідного роду.

Та піднялась буря-туча,
Дерево зломилась,
Наші мрії і надії
Покрила могла.

II.

Пролетів знов ангел смерти
Поверх хатки мої,
Глядаючи, шукаючи
Жертви тут нової.

Вишукав немилосердний
Не мене старого,
А Тебе, мій сину рідний,
Тебе молодого.

І забрав мені Тебе він
В урочисту днину,
Як весь світ став величати
Неньку-Україну.

В нину гордості, утіхи
Всіх діток України
Син мій, що бажав так сего
Свята, марно гине.

За що, доле, Ти побила
Так мене старого,
В чашу радості напийла
Полїну гіркого?

III.

Ой, синку мій, королику,
Ангеле мій, Боже!
Чом покинув, лишив мене,
Квітко моя, роже?

Я гадала, я думала,
Надіялась, мріла,
Коло Тебе вік прожити,
Квітко моя біла!

Я хотіла, я бажала
Тебе доглядати,
Поки віку Тобі бути
Печальна мати.

Ти-ж нагнівав ся на мене,
Вирвав ся на силу,
Пішов собі і замкнув ся
У сирі могилу.

IV.

„Ах, не плач, матусю рідна,
Що я молодим умер,
Я щаслив був лиш у Тебе,
А нещасний був тепер.“

Як взяли мене від Тебе
І убрали у кабат,
Варів я, що жите не ненька
А немилосердний кат.

Тож не плач, що з часі життя
Я відлив лиш зверху мід
І не потребу ю пати
Каплі горя аж по спід.“

О. П.

Вже вийшов з друку буковинський православний КАЛЕНДАР на звичайний рік 1918.

Зміст його такий: Календар і інформаційна часть; Воскрєсла (вірш), О. Олесь; Самостійна Україна; Молитва, І. Карлик; Як відбуло ся проголошене Укр. Республіки; Відбудова знищених областей, п. Лукашечич; Куди діти ся кацапам?; Наша будучність; У. С. С. в борбі житю і традиції; Лист із поля, Кругом тихо, В. Атаманюк; Світова війна. (Огляд воєнних подій в р. 1917); Жовіт за плугом (пар. пісня); В Празі (з воєнних споминов О. Поп а); Про виселенців, п. І. Сежака; Комітет для підмоги бук. збігцям (Н. Си.); Табор збігців в Оберголябруні (Н. Си.); Жите і доля виселенців на Моравії; Вразіння (вірш О. Спинулівни); Українське шкільництво на Буковині підчас війни (Ож. II.); † Остап Попович (по-смертна згадка); Не плачте ненько (вірш); † Гаврило Гордий (по-смертна згадка); Державне заосмотрене родин воєнків в часі війни, заосмотрене немічників воєнних, додатки за медалі, чинитьби і шкоди воєнні, др. Павловський; Воєнні співомовки, Яблоцький і 48 ілюстрацій найновіших зникнов.

Ціна календаря 3 корони.

Замовляти можна: в Адміністрації „Буковини“ Wien IX, Schwarzschanierstraße 15.

Вже вийшла з друку книжка п. з.

Війскові причинки і заосмотрене родин осіб війскових.

Практичний порадник, заосмотрений 33. взорами прошеня представлень, зажалень і відкаликів

написав

ВОЛОДИМИР ЦЕЛЕВИЧ.

Ціна одного примірника 2 К, зі звичайною пересилкою о 10 сот. більше, з порученою пересилкою о 65 сот. більше. Книжка на часі. Просимо спішити ся з замовленнями, при-силаючи рівночасно гроші на адресу:

КРАЄВЕ ТОВАРИСТВО ГОСПОДАРСЬКЕ

„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“

- - - у Львові. - - -

Львів, ул. Зіморівича ч. 20.

БУКОВИНА

Видає „Союз українських послів на Буковині“.

„БУКОВИНА“

виходить два рази на місяць.

Редакція і адміністрація:
Wien IX. Schwarzs-
panierstrasse 15.

Підписки ціною по 10 шил.

„BUKOWYNA“

Organ des Verbandes der
ukrainischen Reichsrats- und
Landtagsabgeordneten der
Bukowina.

Redaktion
und Administration:
Wien IX. Schwarz-
spanierstrasse 15.

versendet an die unbemittelte
Mannschaft der k. u. k.
Armee, an die Militär-Spita-
ler und Flüchtlingslager
unentgeltlich.

Einzelnummer 10 h.

Відень, 20. марта 1918.

На днях вібрала ся в Києві передвиджена берестейським договором комісія, зложена з заступників Німеччини, Австрії й України, яка має зайняти ся полагодженням деяких спеціальних справ. Як член австрійської комісії виїхав до Києва й п. Николай Василько.

Нова офензива на заході.

Дня 21. марта почала ся на західнім фронті вже від давня очікувана велика офензива Німців. Там розгоріли ся найлютійші бої, котрі без перерви тривають далі і приносять Німцям майже що години нові великі успіхи. Прийшла на західних ворогів, Французів і Англіїдів, страшна та заслужена кара. Бо ніхто инший як вони є причиною, що до нині ще не маємо мира, хотий всі народи, цілий світ його бажає. Ще кілька днів перед великим наступом заявив німецький державний канцлер г'раф Гертлінг по заключенню мира на сході, що Німеччина в останнє заявляє свою готовність, дійти до порозуміння також з західним ворогом. Але теперішні керманічі ворожих держав відповіли однодушно „ні“, підчеркуючи, що доти не буде мира, доки не побідять Німців і то так, щоби вони аж просили о мир. Тепер Німцям не остало нічого, як присилувати ворогів до мира своїм острым мечем.

Барабанний огонь артилерії почав ся 21. рано і то в околиці між французькими містами Арра і Сан Кантен, котрі звісні нашим читачам з давніших догемісичних боїв. Німецький провід вибрав на місце пролomu ту саму частину фронту, на якій були опинили ся Німці, уступаючи добровільно ще на весні тогдішого року. Вже першого дня заняли німецькі війська передні ворожі окопи, а від тоді йдуть нестримно все далі на захід, ломлячи всякий ворожий опір. До 25., значить за чотири дні, відбили Німці той кусень землі, який вибороти вороги тогдішого року в протязі майже трох місяців. Занято міста Бомон, Перен, Шомь і вимушено перехід через ріку Сому і канал Крват. В хвили, коли пишемо отсі стрічки, Німці наводять ся в дальшій поході вперед. Їх боева лінія має ширину 100 км.

Велика перемога Німців над Англіїцями принесла успіхи, яких в цілій історії сеї війни, оскільки мова про західний фронт, не було рівного від початку позиційного бою. Наступ Англіїдів під Арра в цвітні 1916 мав ширину 20 км., англо-французький наступ над Соомою в липні 1916 мав подвійну ширину. Французи виконали наступ над Соомою в році 1917 в ширині 40 км. Добич всіх цих битв ворогів виносила в перших днях тільки один одвісенький раз найвище число 10.000 полонених. В перших днях наступу вороги не дійшли ніколи дальше як до передніх німецьких станових. Англіїці здобули в протязі 1½ року боїв тільки 100 км² землі, за те Німці тепер у трох днях кругло 2.000 км². Доси впало в руки Німців більше як 45 тисяч бранців, понад 600 гармат, багато тисяч машинних крісів, карабінів і всякого роду воєнного матеріалу, багато поживи, вбраня, обуви, великі склади мушкетів і т. п. Вже самі ці числа проречисті. Та вся добич ще не почислена, а до того що хвилі збільшує ся. В цих боях бере участь також австро-угорська артилерія. Чи бої захоплять також дальшу часть західного фронту і в котрім напрямі понесуть наші союзники свій наступ далі, се покажуть найближчі дні. Після думки факховців є се рішачий бій і тому буде тягнути ся через довгий час, бо вороги кинуть всі свої сили напроць Німців, щоби їх здержати. Та ледви чи їм се вдасть ся.

Таким чином на заході йде тепер рішачий, страшний бій о мир. Коли нашим союзникам удасть ся — а заносить ся на таке — побити непримиримих, засліплених ворогів, тоді вони будуть мусіли заключити мир, бо не мають иншого виходу. Сподіймо ся, що той час вже недалеко.

На поміч українській державі.

Заклучивши мир з осередними державами, Україна проголосила свою нейтральність. Та наступ більшовицьких банд на Україну приволов українське правительство звернути ся з просьбою о поміч наперед до Німеччини, а опісля й до Австро-Угорщини. Після сього вислала наперед Німеччина, а опісля й Австро-Угорщина помічні експедиційні корпуси, при яких помічи Українцям вдало ся в короткім часі виперти більшовицьких з головних центрів України. Чищене України з більшовицьких недобитків від-

буває ся далі. Якими намірами руководить ся супроти України німецький і австро-угорський союзник України, про те повчає нас відозва начальства австро-угорської армії, видана до населеня України по переступленню границь:

„Українська Центральна Рада нової Української Народної Республіки заключила з чотирма союзними державами мир і хоче жити з ними від тепер в приязні. Розбите російського царизму спричинене побідним оружжям австро-угорських й німецьких армій. Наслідком сього розбиття була російська революція 1917. року і з сеї революції вийшов український нарід, перший зпоміжгноблених народів, дакуючи розумови своїх провідників, побідно. Сон, який снила Україна сотки літ, сповнився в такій мірі, якої перед роком навіть приблизно не міг собі представити найпатріотичніший Українець. Бажаючи добра народови в його мирній праці, прийняли українські провідники предложену їм осередними державами руку до мира, який настав тепер на вдоволене обох сторін. Привернене упорядкованих відносин в краю буде першою журою українського народу. На сі змагання до мирної діяльності глядять осередні держави з симпатією і будуть їх всіма силами попірати. Заклучений в Берестю договір, який вияснив відношене новоновстановленої Української Народної Республіки до її сусідів на Заході, означає, що не буде ніяких воєнних відшкодовань, що полонені будуть викуплені, через що тисячі і сотки тисяч Українців повернуть до своїх родин, а також, що якнайскорше зачнуть ся обоюсторонні господарські зносини.“

Відозва кінчить ся от якими словами:

„Надходяча весна означає також близьку весну в приязних зносинах між Австро-Угорщиною й Українською Народною Республікою. Сусідська приязнь й обоюстороння поміч для зменшеня спричинених війною шкід має нас від тепер лучити для добра теперішних і будучих поколінь.“

Як бачимо начальство австро-угорської армії характеризує поміч, несену Україні, як наслідок відносин „сусідської приязні й обоюсторонної помочи“. В рівно маркантний спосіб означив характер німецької помочи Україні німецький секретар заг. справ, др. Кільман, коли, навізуючи до телеграми шефа українського правительства з подякою за поміч України, заявив, що німецьке правительство, яке радо поспішило на поміч молодій державі, кожної хвилі готова вищофати свої війська, о скільки українське правительство не буде його помочи потребувати. Тимто смішними виявляють ся інтриги антанті — в якій дудку грає й частинна польської преси — немовби осередні держави пішли на Україну з наміром окупації.

Свято мира і української державности в Чернівцях.

З огляду на се, що майже ціла Буковина находит ся в вузкій воєнній області (крім двох повітів) тутешнє українське населенє мимо свого найгорячішого бажаня не було в силі відсвяткувати свята мира і української державности разом із цілою австрійською Україною дня 3. марта 1918.

Та не тратячи надії, що і Буковина пезабаром перестане бути безосередним тереном війни, постановив „Центральний комітет для відсвяткованя Воскресеня України“ урядити по всіх повітах і судових округах свята з торжественними богослуженнями, манифестаціями, рефератами та концертами в день 12. мая 1918. р.

Однак щоби зсолідаризуватись в сій так важкій та наглій справі з цілою австрійською Україною, відбули ся дня 10. марта 1918. р. в столичній місті Чернівцях в салі „Народного Дому“ довірочні збори (на підставі § 2) при участі укр. черновецької інтелігенції і міщанства та делегатів із цілої Буковини.

Збори утворив др. Кл. Білиський та в коротці представили їх цілю та вагу, по чім вибрано головою зборів директора др. Артимовича.

Перший бесідник проф. др. М. Кордуба виказав у своїм одногодиннім викладі: „Мир осередних держав з Україною і з'єднене з нею Холмищині і Підляшя“ історичними та статистичними даними несудовість всяких жадань Поляків до всіх прастарих українських земель. — Головно підніс, що вже самі Поляки з „Надніслянського краю“ знали дуже добре національний склад Холмищині і Підляшя, коли то

в 1907 р. в тайнім договорі з президентом міністрів г'рафом Столпніном, а 1912 р. в явнім проторгуванні Холмищину, хоч не свою землю, російському царському правительству в заміну за деякі малі уступки в справах автономії російської Польщі. До того Поляки ще зобов'язалися вести, підпірати та ширити всякими средствами москвофільство в Галичині. (Потуране кертячий роботі москвофільської шайки, ера Потоцького, залицян до Австрії: „Przy Tobie, Panie stoimy!“ і т. д.).

Другий реферат на тему „Привернене української державности в Габсбурзькій монархії (з'єднене українських областей в Австрії в один коронний український край)“ виголосив учитель п. Галицький. Референт представив незавидне наше положення на Буковині під давним румунським режимом, а в Галичині під польським панованем, і боротьбу за вільний розвиток. Підчеркнувши наші жертви в обороні австрійсько-угорської держави, виказав повне наше право на жадане утворення з української частини Буковини та Галичини одного коронного українського краю під скинтром Габсбурів.

Ухвалено слідуючі резолюції:

I. Українські Довірочні Збори у столичній городі Чернівцях витають з радістю закінчене війни на східнім фронті заключенем мира з Українською Нар. Республікою та остаточне признание державами почвирного союзу Української Народної Республіки самостійною, суверенною державою.

II. З особливим признанем зазначають Українські Довірочні Збори повернене Україні мировим договором в Берестю головної части прастарих українських земель Холмищині і Підляшя та визволене їх від польського панованя.

III. Польські домагання до Холмищині і Підляшя відкидають Українські Довірочні Збори як прояви жадоби польського панованя, неоправдані ні етнографічними відносинами в цих областях ні історією, яка свідчить, що споконвіку аж до XIV. віку сі землі належали до української держави та ніколи не втратили своєї національної окремішности.

IV. Українські Довірочні Збори відмовляють взагалі Полякам всякого права до Холмищині, яку вони відступили добровільно, тайно ще в 1907 р., а явно в 1912 р. царському російському правлію на далеко гірших умовах для існуючих там польських меншостей, чим вони переходять тепер до Укр. Нар. Республіки.

V. Вважаючи безумовне виконане мирового договору в Берестю першою підставою до приязних відносин між осередними державами і українською державою, Українські Довірочні Збори стверджують і проголошують правлю, що і весь український нарід Буковини зголошує своє право до державности в межах Габсбурзької монархії, даючи рішучий вислів давному основному домаганню всего українського народу, аби з усеї української території в межах монархії утворено український організм як відновлене Українське Королівство Галичини.

VI. Українські Довірочні Збори висловлюють його Величності Цареві ширі желаня з приводу мира з Україною тай горячу подяку за визволене Холмищині.

VII. Українські Довірочні Збори висказують ширій привіт і подяку Українській Центральній Раді, Раді Народних Міністрів і мировій делегації в приводу заключеня мира, який забезпечив всій закордонній Україні як самостійній державі почесне місце в раді держав культурного світа. А заразом клоняють свої голови перед борцями і безборонними жертвами-героями, що полягли в обороні України з барварським московським наїзником.

Нехай живе Цар Карло I!

Нехай живе Українська Народна Республіка!

Слава Українській Центральній Раді і Раді Народних Міністрів!

Нехай живе увесь Український Нарід!

Відтак ухвалено вислати відповідні письма до кабінетової канцелярії і президентови міністрів, міністрови заграничних справ, Укр. Центральній Раді, голові Союзу буковинських послів п. Н. Василькови і голові Укр. Парламентарної Репрезентації др. Петрушевичеві.

З Оберголябруну.

І. Свято мира.

Вістка про мир із українською республікою облетіла стрілою цілий світ і укріпила на душі і тілі увесь народ, закутий тяжкими кайданами страшною світовою війною. Тим більше вражіння зробила ся радісна вістка на український загальний з'їзд в Україні-виселенців із Буковини, що натерпіли ся гірких злиднів наслідком сей війни.

В таборі Оберголябрун повідомив інспектор табору Роман Івасюк своїх виселенців про сю важку політичну подію. Нарід товпив ся около урядників табору, розвідуючи ся із великою цікавістю про bliзні обставини відновлення славної української держави. Се спонукало п. Івасюка уладити святотні збори, щоби вволити не лише бажанням селян-виселенців, але й познакомити й чужих на-родностей того табору із історією українського народу від перших початків його існування аж по нинішній час.

Дня 17. лютого с. р. відбуло ся отсе свято у великій таборовій сали, украшеній гарно вишиваними коверцями, вінками, синьо-жовтими прапорами та портретами нашого цісаря та Тараса Шевченка. На сі збори була запрошена лише місцева інтелігенція всіх націй, для якої виголошено промови в німецькій мові. Відкривши збори привітав п. Івасюк сердечними словами всіх присутніх в загальній, а з'особна посла-делегата Спинула. Бесідник підніс вагу сучасної хвилі і завізав присутніх Українців відспівати український гимн. Відтак уділяв слово п. Осадцеви, що розповів вібраним докладно і обширно про життє-буте українського народу ще за часів його колишньої самостійності, переплітаючи свої цікаві висновки відповідними цитатами з Шевченка. Бесідник згадав про давню славу, силу і волю могутньої України, про козацькі борби з Татарами та Турками і про пізніше довголітнє поневолене України польськими та московськими гнобителями. Він описав воскресене української держави з довгого сну до нового життя, нової слави.

По сім забрав слово посол Спинул. Підносячи вороже становище Москвитини супроти самостійності України вже з давен-давна, спінував про довголітню підпольну роботу всяких плачених російських агентів, яких ціле було приготувати підставу до теперішньої війни із Росією; лише тій кертничній роботі треба приписати винку, як деякі з наших темних селян дали ся звести з прямої дороги, за що мусіли потім тяжко покутувати. І бесідника самого взяли Москалі тільки в той причини у полон, що він був ревним сином українського народу й стояв непохитно при Австрії. Згадавши потім ще про свої муки-терпіння у сибірських степах та московських тюрмах, як і про безмежну гниль, підкупство та безправство у цілій Росії під царською владою, розказував бесідник, як то Росія в часі століть підчинила собі рад чужих народів силою-розбєм. Нині валить ся той велитень „на глиняних ногах“. Згадавши на кінець про добре серце нашого монарха до свого народу, заявив бесідник, що наш молоденький цісар носить ся заодно з тою думкою, якби допровадити чим скорше до чесного мира. День, коли підписано мир із Україною, пісця власних слів нашого цісаря був найщасливішим днем його життя.

На другу днину відбуло ся богослуження у таборовій православній церкві, де вібрала ся велика сила селянства й старшина табору з послом Спинулом та шкільна молодь. По богослуженню відспівала шкільна молодь під проводом надчителя Одуфрія Ілюка гимн народний, почім удали ся всі учасники із церкви на площу коло української читальні, де відбуло ся народне віче. Інспектор Івасюк відкрив наради гарною промовою, почім забрав слово п. Спинул. Навязуючи до слів передбесідника, пояснив посол вібраним селянам основи створення самостійної української держави, велику вагу заключеного мира в Берестю для Австрії взагалі а для українського народу з'особна. Одним з наслідків сего мира буде, що повернуть навазом і всі наші селішки в Росії до рідного краю. На завізане бесідника піднесли всі присутні трикратне многолітство в честь нашого монарха. (Гл. ілюстрацію на стор. 4.)

Вкінці ухвалило віче одностайно, вислати привітну телеграму п. Васильови за його щирий труд около заключення мира в Україною та успішної оборони прав українського народу.

II. Віче.

З Оберголябруну одержуємо слідуєчу допис:

При чудовій весняній погоді відбуло ся дня 11. марта с. р. народне віче в таборі Оберголябрун. Перед таборовою читальнею вібрала ся кількостна товпа наших виселенців між ними надінспектор табору Роман Івасюк, надчителя Севастіян Шербанович, учитель Іларій Петрюк і др., щоби вислухати слів свого щиро-го заступника-посла і делегата для українських виселенців Н. Спинула, що прибув того дня із Відня.

Як рідний батько промовив він із серця пливучими словами до наших так тяжко навчених селян, згадуючи про політичні та военні події від початку війни аж по теперішній час, та підносячи велику вагу заключеного мира в Україною, де живуть наші братя, що так само як ми говорять, живуть і трудять ся та мають ті самі звичай-обичаї. Той мир приневолив і Росію та сусідню Румунію, казав далше бесідник, до заключення мира із нашою державою, в наслідок чого зістав наш рідний край вовсім вільний від неприятели. З тої то причини згодили ся мі-родайні політичні і військові особи на рішуче домагане на-ших послів-заступників, щоби наші виселенці повернули назад під свою рідну стріху.

Подаючи вібраним до відомости, що всі наші ви-селенці із повітів Заставна, Кіцмань, Вашківці і Вижиця

поїдуть особним транспортним потягом на Буковину вже 16. марта с. р. а всі всіх прочих наших повітів кількана-дять день пізнійше, запевнив їх бесідник, що сего року будуть они святити паску вже на рідній землиці, бажаючи їм на кінець щасливої путі на зелену, любу Буковину.

Обступивши бесідника навкруги, прислухував ся вібра-ний нарід його словам із великою увагою, обтираючи від часу до часу рясні слюзи із своїх запалих лиць. Та се були слюзи радості і надії а не, як так часто доси, слюзи горя і смутку.

Українські промови в парламенті.

Промова посла Іллі Семани.

(Виголошена в палаті послів дня 6. марта.)

Ми Українці повитали свого часу закон о причинках на удержане з 27. липня 1917: як поступ і бачимо нині в законопроекті, над яким радить ся, так само справе-дливе поліпшене того закона в користь родин покликаних до військової служби осіб.

Коли-ж мимо того часто приходить ся нам чути скарги що до примінення наведеного закона — що в прочім при-знає й сам пан справоздавець, то причину сего треба пе-редовсім шукати в вузкоглядности деяких орґанів і в браку співчуття для родин воєнків. Винен в тім головню той зако-стенілий бюрократизм, який в Австрії помімо навчан-і нашімненз а гори вперто держить ся давних способів. Ще й нині стрічаємо в урядах людей, що привикли від-носити ся до партій непривітно, а навіть грубо, неначе-б таке поступоване мало підносити повагу держави. Я сам мав нагоду переконатися, що воно справді так має ся.

В кого нема знайомих або хто сам не заважаєт своєю особою, того приймають по урядах холодно й суворо. Най-більше терплять через те наші селяни. Памятаю добре, як то в податковім уряді в Кіцмані лаляли мужиків, говорили до них через „ти“ і т. п. Дійшло до того, що селяни ста-вили на вічу до мене запит: „чи не ухвалити-б нам, щоби того управителя податків післано на пенсію?“

Хоч той сам закон правосильний для цілої держави, причинки на удержане вимірюють ся в поодиноких краях неоднаково. Так дістають управнені до причинку в Моравії о 50% більше як на Буковині мимо того, що Моравія не діткнена досі війною, наколи Буковина потерпіла від кіль-ка-разового наїзду ворогів і в наслідок сильних реквізицій.

Коли відбите Буковини наступило вже в червні 1917, причинки виплачено аж з кінцем того року, хоч і за 19 місяців параз. Але уряди задержали при виплаті значну часть тих сум, бо цілу третину, часом навіть дві третини на 7. военну позичку. Таке поступоване не дасть ся пого-дити в законі, який забороняє всяке вкорочене причинків, хоч виставлено правильно облігації. Коли-ж уряди стоять на тім, що можна, не питаючи ся людей, шабляново статати военну позичку, то я против такого пониння справи мушу рішучо запротестувати. Як причинки служать на те, щоби уможливити родинам прокормлене, то урядники повинні мати згляд на відносини, серед яких живуть поодинокі родини, значить, повинні поступати індивідуально. Всажу на такий випадок: Приходить до мене жовняр, Гуцул з Дихтиця на Буковині, який стоїть на фронті над Сочею. Дістав коротку відпустку й, переїздяючи через Відень, вступив до мене. Прочитав він мені лист від жінки, яка жалувє ся, що замість 1350 корон причинку, що належали ся її за тих 19 місяців, одержала всего 600 корон; решту, значить 750 К, стягнув податковий уряд в Устю-Путілів-ським на военну позичку. А що перед тим ваяла була за-даток 100 корон, виплачено її дійсно тільки 500 корон.

Сказав-би лехто, що 500 корон се велика сума для селянської родини. Коли-ж зважити, що в сім випадку хо-дить о шестеро недорослих дітви, яких кормитель служить при війську, і що дрібне господарство підчас війни дуже мало видає, то таке поступоване уряду годі оправдати, тим менше, що дорожня в українських горах, заселених Гуцулами, дійшла до страшного розміру; за сотнар ку-курудзяної муки платять в тих околицях 600 корон, міс-цями 800, а в Дорні навіть 1000 корон. Селянам — що правда — дають облігації. Але-ж наш мужик не визнає ся на цінних паперах. Коли отже уряди киче завзяли ся в такий спосіб статати военну позичку, то нехай постара-ють ся о те, щоби хтось поучив людей, яку вартість ма-ють ті облігації, щоб властители не були видані на поталу шахраям, які, користаючи з невідомости наших людей, дешевим коштом набувають облігації. Сему лихови треба киче зарадити, а то в Гуцулщині розвине ся правдива торговля облігаціями.

Причинки на удержане родин воєнків виносять в Ав-стрії річно кількост мільонів корон. Сі видатки, як военні кошта загалом, можна-би значно зменшити, коли-б військова управа покляла кінець відносинам при кадрах, де тисячі людей цілими місяцями, ба роками валяють ся без занятя. Про те, як наших воєнків розміщують при тих кадрах, яке їх прокормлене і як заховують ся супроти них, доводило ся мені чути страшні річі.

Бесідник описує сумне положенне мужви при кадрах. В Ломиці, Містнику і Фулику на Моравії, Вадовіцах в Галичині і Фріденталю в Шлеску поневіряє ся по кількя тисяч людей, головню Українців в Буковині й Гали-чині, між ними 50-літні мушени. Аби не вмирати з голоду, ходять до чеських господарів на роботу; міжним їх власні поля дома лежать обгомо. Більшість їх нездібна до фрон-тової служби; вони вештають ся при кадрах без занятя, занепадають на тілі й души, бувають тільки тагарем для держави. Бесідник просить міністра краєвої оборони,

заняти ся долею тих людей і зарядити негайне звільнене старших а служби.

До небувалих розмірів дійшли реквізиції війська не тільки в Галичині, але й на Буковині. В вашківській по-віті реквірували навіть постіль і білизну. Коли президент краю, граф Елдорф не був би виступив в обороні селян, реквіруючі були-б забрали останні подушки а мужицьких хат. Наслідком реквізицій страшенно подорожало абиже, а в деяких околицях, головню в горах, не стає вже тепер по-трібних скількостий для прокормленя населеня. Гуцули платять за сотнар муки до 600 К, в Дорні до 1000 К. З одного боку використовують селянина лихварі, а другого боку вну-щають ся над ним військові, прим. польські легіоністи. В Шубранці (садагурского повіту) побили легіоністи двох господарів, що оперли ся прийнято паршивих коний до стайні, де находила ся адорова худоба. Таке поступоване викликало обуренє, а навіть занепокоєне серед українського населеня. Коли-ж недавно легіоністи щедали якимсь дивом з тих околиць, мужики відіткнули лехке; досить їм було тих ріжних гостей, а надто сих послідних.

Бесідник скаржить ся на вороже становище, яке зай-мають против української мови деякі чинники в армії. Гу-цул, який з над Сочи приїхав до Відня, щоби відвідати посла в парламенті, відозвав ся спершу в такім жаргоні, що годі було розібрати, чого йому треба. Виявило ся, що в деяких частях армії боронять нашим людям, говорити своєю рідною мовою.

В офіціальних комунікатах мовчки переходить ся над героїськими вчинками українських жовнірів. Комунікати часто підносять успіхи ріжних полків, та не згадують того коли тут заслуга українського відділу. Так в певольних боях коло гори Монте Мелета, яку взято аж за сего насту-пом, відзначив ся полк, що складає ся виключно з Укра-їнців. Офіціальний комунікат підним слівцем не спінує про сей полк. За те говорить ся про два інші полки, які опісля прийшли в поміч побідникам, коли з них повістало всего 300 мужів. І се має бути рівноуправнене австрій-ських народів? Ми досі знаємо тільки рівність обовязків, а про рівність прав, навіть коли ходить о признание кро-вавого пожертвованя для вітчизни, й бесіди нема! Зі всіх народів Австрії поіс український нарід найбільше жертв в сій війні. Він тому й сподіваєт ся відповідної на-городи за свої діла, а то в формі злученя всіх заселених Українцями частин монархії і створеня з них української провінції. (Оплекси.)

Посол др. Ісолескул-Грекул заявив недавно, що Ру-муні не спротивлять ся прилученню чотирох українських по-вітів північної Буковини до Східної Галичини. Він жак-очевидно на думці повіти: вижницький, вашківський, кіц-манський і заставецький. Супроти того мушу піднести, що й повіти Чернівці, Сторожинець і Серет переважно українські. В сім напрямі не сміє стати ся кривда Укра-їнцям. Державний інтерес вимагає трівого мирного пожитя з Українською Народною Республікою, а найкрасшою за-порукою таких взаємин буде алука австрійських Українців в одну національно-територіальну цілість, який би прислу-гували всі права широкої автономії. (Оплекси.)

Промова посла Вітина.

(Виголошена підчас дебати в палаті послів дня 7. марта.)

Друге читане бюджету кінчить ся рівночасно із за-ключенем мира на цілім східнім фронті. Треба сказати — і се констатують усі згідно — що сей мир означає повну побіду німецького оружа. На жаль не стало ся так, як сего бажали народи, іменню: поставити кінець різні і певню граф Чернін буде мусів ще раз піднести свою програму розоруження. Могуча російська держава розпала ся.

Щож нас Українців болить, се зроблений нам закид, що ми: 1. помагали в придушенню революції, 2. що при-чинили ся до побіди німецького мілітаризму і 3. послугу-вали ся тайною дипломатією. Ако син українського народу мушу я ближше сими закидами заняти ся. Питаю: чи мали Українці відповідну силу, щоби могли бороти ся з міліта-ризмом? Отже сей закид ні при чім!

А тепер пригадаю кілька дат! Загално є звісно, що власне Українці, і то велика маса українського війська помогла в Петербурзі скинути царя. Утворила ся Україн-ська Республіка, і ся підтримувала всі революційні зма-ганя. Кождий мусить признати, що тодішня Рада провадила українську республіку під національним і соціальним зглядом знаменито. Кожда нація мала свої повні права: По-ляки, Жиди і Москалі, а навіть чеські кольоністи мали повне рівноуправнене після персонального принципу. Поляки, Жиди й Москалі мали свої власні заступництва і власних т. зв. комісарів, т. е. міністрів. Україна навіть зрєкла ся румунських частин Бесарабії, бо вона не бажала чужого добра. (Признане.) Але перше революційне правлене була — се признав кождий — без догани. Вона зразу помогла і большевикам до побіди. При тім цікаве — і се висить над нашим народом усе як би яка гроза — що як раз польські дідичі були причиною першого спору Ради з большевиками. Больше-вики закинули Раді, що за лагідно трактує процес вивла-щення великих посіlostей, які по найбільшій частини нахо-дять ся в руках Поляків. І тому старали ся большевики дістати правлене на Україні у свої руки. І так з одної сторони польська преса обкидала українську Раду най-гіршими лайками, закидаючи їй бандитизм, а з другої сто-рони виступили большевики з усею силою против Ради.

А тайна дипломатія! Таж ту в парламенті і в де-легатіях уїмнулись заступники Славян, між ними й укра-їнські, надармо за висланення народів до мирових перегово-рів. Більшість придусила сей клич своїми голосами, а пер-шими були в сій більшості якраз Поляки. (Слушно.) Ба

навіть тоді, як граф Чернін вернувся перший раз із Берестя та заявив отверто, що заключить з Україною мир, і то при помочі тайної дипломатії, Поляки з ним годилися, а пан делегат Дашинський звернувся в своїй бесіді до нього з такими словами: „Ступайте, Ексселенціє, на сю тернисту дорогу“ — так він казав — „і не оглядаючи ся ні на ліво, ні на право, принесіть нам мир хліба, а тоді Вас поставлять на рівні з першими політиками“. (Пос'др. Бачинський: Тиждень пізніше чув ми ту вже инший тон. Ся тайна дипломатія була іменно для панів Поляків так довго доброю, як довго ходило о поневолене український областей і українського народу в Галичині, в Холмі, Волині і в Підлясію.

Тоді ходили польські паломники до Берліна й до Відня. Ту, в міністерстві заграничних справ були згружені всі заступники польської та иншої преси, офіційно й не офіційно проголосовано королівство польське. Тоді робилося ся тайну дипломатію, всі Поляки тайно вели політику против українського народу, навіть его не питаючи. А як тепер панове Поляки скажуть ся, то се лише овочі їх власної дипломатії! (Слушно!)

Але милить ся той, хто думає, що є нітки тайної політики вже пірваго. Їх противно сміють далше. Снує їх граф Голуховскі, перший знаний, ославлений тайний дипломат. І коли з сего місця поставлено запит, як він користувався ся тайною дипломатією, то я пригадаю житову війну зі Сербією. Він провадив сю війну враз із угорськими баронами й дідичами, і допровадив до введення мита против Сербії, і тим він спричинив сю різню. То був граф Голуховскі. Граф Пінинскі, князь Радзівіл — навіть із Берліна — граф Тарнавскі й инші панове йдуть у подорож на Угорщину до угорських дідичів, до графа Андраші, Векерле й инших, щоб затримати далше в своїх руках геґемонію, яку, як гадають, мають утратити. Для них це не всьо страчене. Як ми се нині в газетах читали, мають вони надію, вратувати польські посілости на Україні. Але мушу остерегти. Коли уже заключений мир із Україною, то: Руки проч, від української Республіки! Нарід не пустить уже з рук того, що вимусив для себе. (Признане й оплески). Ми були й останем воротами тайної політики. Нам було би приємніше, як би сей мир був заключений у присутності всіх народів. Та на жаль більшість, і то власне Поляки, перешкодили сповненню сего бажання. Чомуж тепер нам приписують вину, що Українці вживали тайної дипломатії? Троцький числив, що своїм зазивом викличе на заході революцію. Та дарма. Тепер ми чуємо закид, що винні Українці, бо заключили мир із мілітаризмом.

Пруступаючи тепер до самого заключення миру, мушу згадати одно, що мировий договір є угодою, яка зобов'язує обі сторони. Скажу, що если друга сторона, іменно пани Німці, думають, що ми не повинні сего мирового договору критикувати, то вони милить ся. Сей договір наложив на нас великі тягарі. Я не раз підносив тут домагане, щоб алуčiti разом усі українські області, отже й українські землі Галичини, українські часті Буковини і українські часті Угорщини з матерним краєм Україною. Коли так не стало ся й Австрія задержала нас, то буде єі святим обов'язком устроїти нам тут приему, вигідну оселю.

Під торговельним зглядом перебрала Україна на себе великі зобов'язання. Се не дрібниця, достарчити 30.000 ваґонів вівця, 12.000 ваґонів цукру, 2000 ваґонів мяса і 1000 ваґонів сушених овочів. Пани повинні зважити, який великий тягар тяжить на Україні. Коли всі инші держави забрали в Києва своїх дипломатів, повинні осередити держави, увійшовши там, пам'ятати, щоб не поводити ся з народом так, як се в Галичині робили, бо Україна має великі тягарі й великі зобов'язання, отже най оні держать ся лише умови, іменно що Україна сама дасть їм ті надвшки, щоб потім не можна робити закиду, що перепроваджувано реквізиції. Ми остерігаємо перед подібними реквізиціями на Україні.

Тепер приступлю до питання границь України. В берестейськім договорі Холм признано Україні, мішані комісії мають це лише справити границю. Через холмську землю повстало між Поляками найбільше обурення. Ми будемо для об'єктивности держати ся при ілюстрації цілої справи лише польських жерел, і то значного публіциста Льва Васілевського, члена найвисшого народного комітету і Льва Плохоцького.

Лев Плохоцькі пише в своїй розвідці: „Schematyzacja i sprawa jej odzwonienia“ на 3. сторіні:

„Холмська Земля відгрівала в часах незалежної Руси значну роль, що вже з сего видно, що пануючий в Холмі Роман Мстиславич прийняв у році 1201 титул володаря над усіми руськими князівствами, а навіть мав зверхність над великим князівством київським, над столицею тодішньої державної організації на Руси. Аж по смерті сего Романа Мстиславича розпала ся та держава на многі частини, що було причиною, що й Холмська Земля не могла утримати своєї незалежності. Руський Холм стрінула та сама доля, що й ціле князівство Галич, яке забрала Польща в відносно короткі часі між роками 1340 до 1380. Остаточну алуку холмських земель із Польщею переведено в році 1377“.

Се пише в своїй книжці Поляк Плохоцькі.

Лев Васілевскі знову тїшить ся у вступі брошури, яку видав у році 1916, що союзні армії ввійшли до Холму. Тїшив ся в надії, що край дістануть Поляки. Лев Васілевскі пише на 9. сторіні:

„В 16. столітті алучено холмську землю з руським воеводством, що належало до польської республіки, так що творила одну з єї п'яти складових частин“.

Отже він сам признає, що то руська територія.

На стороні 10. читаємо:

„Наступило тревале, обоюдне злите польського й руського елементу, особливо від того часу, як церковна унія улежила взаїмні впливи Українців і Поляків, особливо через подружжя, і як застїрла ся поступенно різниця межі римо-католицькою й уніатською церквою.“

А далі читаємо на тій самій стороні:

„Уніатський клїр польонізував ся, до польської нації приналежав ся значна часті міщанства і вся шляхта. Лише селянські маси уніатів остали руськими“.

„Цар Петро“ — пише він далше — „дав сейчас по переступленню польської границі, в яких були — як звисно — й руські землі, криваві докази своєї ненависти до уніатів. Паний вдер ся в Полоцьку до церкви Василян, відрубав одному монахові своїм мечем ніс і уста, коли тимчасом царська гвардія мордувала одного священника.“

Питаю отже панів Поляків: що то за черці Василяни? Звісно, хто такий в Галичині українські черці. Отже сей причинник Льва Васілевського доказує, що Холм є український.

На 12. сторіні читаємо:

„Вибух перестраха спричинили в цілїм цивілізованім світі муки Василян у Мінську зі сторони російських посліпак. Їх засуджено на заслани до Вітебську, де були виставлені на найбільші муки. А тепер імена тих мучениць межі Василянками: Бабяньська Калікета, розбита до муру; Брохоцька Аніцета, окалічена; Глубоцька Онуфрія, умерла внаслідок бичовання буком; Грошківська Йосафата, розбита до муру; Грошківська Непомучина, забита православною начальницею пеньком дерева; Гужинська Евфемія, живцем закопана; Голинська Василина, умерла під буком; Печор Александра, виколено очі; Турівна Юстина, роздерта на смерть; Зайдівська Пракседа, виколені очі.“

Се імена, подані самим Васілевським. Кождий, хто знає номенклатуру, мусить признати, що се самі українські імена.

На сторіні 21 читаємо:

„У Дрелеві заборонив штабовий капітан Андреїв селянам, що не хотїли перейти на православне, поїти й жити в худобу. Ся гинула зовсім, не виходячи по 8 днів зі стаїні.“

Начальник Костов приказав, щоб бити батогами селян, що зберуть ся коло греко-католицької церкви. Бито їх кольбами, рубано баїнетами й стрїляно, підчас коли вони співали набожні пісні. Між застрїленими були: Павло Козак, Теодор Бузюк, Симеон Павлюк, Трохим і Андрій Харитовичи, Онуфрій Томашук і Іван Лудюк.“

Чи се може польські назвиска? Се без виїмку назви українських селян!

На 22. сторіні читаємо:

„Як у Патунїні населене противило ся установленню пона й не давало йому вїйти у церкву, вмішало ся військо. Було 13 груп і 30 ранених. Упали Лука й Констатин Бойки, Данило Кармашук, Вартоломей Осипюк, Грипцюк Онуфрій Васильюк, Інат Франчук, Іван Андрюк, Михайло Вавришко і Констатин Лукашук.“

І тут бачимо лише українські імена.

„В парохії Прохенки держано тих, що не хотїли прийняти православ'я, через три недїлі що дня на морозі в лицю против вітру. На пів мертвих бито їх потім нагайками, і навіть дїтий не милувано. Під нагайкою померли Іван Антоїюк, Йосафат Грипцюк, Павло Юсимчук, Левчукова і 16-літній Павло Ігнатюк.“

Самі українські імена!

Імена парохій: Рудно, Чекалів, Рогів, Хорошчинюк, Довге, Волинь, Радин, Руска Воля — сторона 26 —, де померло багато Українців за свою любов до віри й народу, доказують, що ходить лише о українські місцевости.

Воно-ж зовсім логічне і зрозумїле, коли зважити, що Москалі переслідували католиків у Холмі, а в конгресовій ні: власне тому, що в Холмі були се Українці, які належали до римо-католицької й уніатської церкви. Ім казали Москалі: Ти Русин, отже маєш бути і православним! і мучили та катували холмське населення. Тож надармо й перечать єі всі польські публіцисти, що Холм є українською землею.

Ми будемо очікувати дальших подій. Ми Галичани не маємо жадної причини до втїхи, знущане над Українцями лишило ся таке саме, як доси було. Вправді обіцюють нам поділ Галичини — бодай кажуть так розуміти — але тимчасом чуємо ми, що Поляки роблять своє голосоване, а зглядом здержане ся від голосовання зависимим від того, що ціла Галичина має принасти їм, і що инакше полагодиць ся справу на холмській землі.

Мої панове! Ми вже давно виросли з того часу, коли ми мовчали на те, як торговано нашою шкірою. (При-такувана.) Але далше ми на се не позволимо. Ми бажемо кождому народови свободи й можности устроїти ся після власної волі, але ми хочемо бути панам на нашій землі. (Оплески.)

Тепер говорять ся приміром, як се ми чули і в заяві пана барона Геца, що Поляки бажать нам якнайкрасшого розвитку. Але як виглядає то в практиці? У Львові, в столиці української Галичини, забороняють польські радні міста українським заступникам говорити по українськи. (Слухайте, слухайте!) Се діялось у Росії в році 1875, що Українцям заважало по українськи говорити, але се саме дїє ся тепер у вільнім місті Львові. В суботу мусїв там опустити український бесідник салю, бо президент заборонив йому говорити по українськи. Чи се дорога до порозуміння? Чи се та толєрація польських панів, котрою вони тепер так чванять ся, нарікаючи на власне покривджене? Хто тут

покривджений, чи той, хто не дозволяє уживати своєї рідної мови, чи той, кому се боронять?“

В дальшій ході бесідник критикує польську політику в Галичині і кінчить виразом певної надії на кращу долю українського народу і по сей бік кордону.

Воздушний поштовий рух між Віднем і Києвом.

Дня 20. марта с. р. о 9. годині перед полуднем відлетів перший літак почерез Краків-Львів до Києва, щоб прискорити переговори між нашим правительством і Україною, даючи змогу голові австро-угорської місії, амбасадорови графови Форґачеві, перевести скоро винину гадок з нашим правительством.

На приказ міністра війни перший злет відбув ся в торжественний спосіб. На широкім полі за містом Асперн були поставлені привітні брами з гербами ріжних країв, що їх має передітати літак. Здовж поля рядом були встановлені сотки літаків, а по середині напроти австр. прапору ждав апарат з своїм пілотов, одним підфіцером і надпоручником Еґером як обсерватором. Для прийняття генерального інспектора воздушних оружних сил архикнязя Йосифа Фердинанда вибрала ся з музикою мужва, яка повинна службу при літаках. Архикнязь приступив до апарату. Міністер війни барон Штеґер-Штайнер виголосив з сєї нагоди слїдуючу промову:

„Ми переживаємо тепер культурно-історичний момент перворядної ваги. Найновіше боеве оруже стає культурним знарядом. Від хвилі заключення мира з Україною нашим першим старанем було, наважати з сєю державою тісні торговельні зносини, а першою передусловиною буде утворення скорого поштового подучення. Щоб оминуті бюрократичні перепони, скоплено думаю, яка виїшла з міністерства війни. Завдяки впрозмілости австрійського міністерства торговлі довели переговори в несповна двоєх тижнях до цілі. За кілька хвиль піднесе ся в воздух перший літак, щоб відбуті перший поштовий лет до Києва, почім, як сподїю ся, в кількох днях наступить отворене лінії Будапешт-Одесса. Нехай ся інституція причинить ся до скріплення приязни між найновішою державою Європи і старою Габсбургською монархією. Нехай вона буде видимим знаком щирої волі мира і вірної приязни, яку бажемо плекати в будучині з нашим сїдним сусїдом, міжтим коли з заходу долїтають до нас тільки слова непримирної ненависти і найтемнішої демаґогії.“

Керманічам літака, що здобули собі в боях на всіх фронтах певні лаври, бажемо, щоб воли здобули палму побіди також у мирній культурній праці, на честь і славу нашої любові вітчизни! Я приказую відїїд і з глубини серця кличу керманічам: Щасливої дороги і скорого повороту!“

Сейчас підїїс ся літак серед авуків народного гняву в товаристві инших апаратів, які супроводжали його через якийсь час.

Від того дня поштовий воздушний рух між столицею Австрії й Україною функціонує правильно. Щоденно відлітає по одному літакові з Відня до Києва і назад.

Пропамятне письмо

румунських послів до ради державної в справі буков. православної церкви.

По відомостях, які походять від Його Ексселенції, пана міністра віроісповідань, носить ся правительством з думкою, поробити в управі гр. православної церкви на Буковині далеко йдучі зміни що до особистого складу тої-ж управи. Лихий стан, в яким находит ся церковь, дійсно вимагає такого кроку. Тільки що одними змінами особистого рода лих не дасть ся усунути; його причини треба шукати глибше, а іменно в національній будові церкви й в наукучій системі.

По національній будові складає ся буковинська православна церковь з майже рівної кількості румунських і українських віроісповідників, які алучені т. званою *communio pro indiviso*. Як всюди, так і на сїй області викликає нерозмежувану спільність непорозуміння, ривалізацію і національну боротьбу. Так мало ся до недавна й на областях краевого законодавства й краювої управи. Переведене в передпослїдній соймовій сесії національне розмежування значно причинило ся до поладнання відносин, творячи доволі зносний *modus vivendi* між Румунами й Українцями. Не улагає жадному сумніву, що той сам успіх дасть ся вибороти й на полі церковнім, коли-б на основі персонального принципу, переведеного з самого долу, почавши від парохіальних громад, доконано подібне розмежування. Таке заряджене малоби аналогічні наслідки як встановлене національних округів, до чого пре правительством шляхом конституційної реформи. Без національного розмежування парохій національні секції остали-б ні при єім.

Пануюча система ще й досі полягає на світогляді Йосифинської ери, себто на безмежнім і позбавленім всякої контролю абсолютизмі. Відколи артикул 15 основного закону державного про загальні права горожан з ґрунту змінив взаємини між державою і церквою, буковинська православна церковь не підлягає ні доглядаючи обіймаючої цілий світ організації, якою є приміром католицька церковь, ні контролю держави. І самим віроісповідникам буков. прав. церкви відобрано всякий вплив на управу тої-ж церкви, хоч се противить ся духови й установам православної соборної церкви, яка — з виїмком царської Росії — всюди, як от в Царгороді, Букарешті, Карлівці і Герман-

итаті числиться з мірянином. Замість бути й підметом (суб-ектом) церковної управи, — як сего домагають ся згідно основний державний закон і канонічне право — міряни бук. православної церкви являють ся тільки предметом тої управи. Наслідки сего давно пережитого безконтрольного абсолютизму бувають подібні до тих, які викликав своєю господаркою т. зв. російський „чін“ а по часті й режим графа Штірка. Сі прикрі відносини дасть ся направити встановленням публічної контролю; з огляду на питому відносини в православній церкві єдиним виходом буде автономія, яку треба досягнути шляхом церковного збору.

Церковний конгрес, давно допущений правительством по докладній розгляді справи, був ще 26. липня 1882. р. скликаний на конституційні збори. Відновити його діяльність на тлі основ, прийнятих заступниками гр. прав. віроісповідників обох націй, було б тим більше вказаним, що ходить тут о сповнення даного цісарського слова; впрочім церковна автономія стала би чинником рівної ваги як узана правительством konieczність національної автономії.

Національне розмежування як і національна автономія бук. прав. церкви, розуміють ся, можливі тільки за обоюсторонньою згодою румунських і українських віроісповідників. Нам адаєть ся, що склонність до такого порозуміння найдесть ся по обох сторонах, а то тим скорше, чим раніше вони дізнають ся про становище, яке займає правительством в сій справі. Щоби виробити собі осуд про загальний стан справи, вистарчить конференція міродайних чинників правительств з буковинськими послами всіх фракцій. Аж коли вдасть ся досягнути вдоволюючий для всіх інтересентів результат, відерне ся шлях до дальших кроків.

На підставі висних висновків дозволять собі підписані посли своє становище зглядом буковинсько-православного церковного питання сформулювати ось як:

Свято мира в Оберголябруні.

Коли годить ся правительством на те:

1. що румунські і українські греко-православні віроісповідники будуть національно відокремлені від себе на підставі персонального принципу і
2. заявить готовість скласти грек. прав. церковний збір на підставі основ, прийнятих інтересентами, — то підписані не підносять ніяких замітв проти планових правительством а державних мотивів змін в особистім складі управи бук. православної церкви.

До наших шановних читачів.

Наша газета „Буковина“ виходила доси тому так неправильно, що у Відні великий брак українських складців. Наш посольський клуб постарав ся, що сими днями одержить наша друкарня в Чернівцях більшу кількість паперу на газету. Редакція і адміністрація „Буковини“ перенесе ся в короткім часі до Черновців, де буде виходити зовсім правильно що найменше тижнево. Буковинський православний календар вже вийшов з друку і представляє ся корисно так що до змісту як що до ілюстрацій. Адміністрація вислала вже по одному або по кількох примірників сего видання всім нашим землякам, що зголосили ся або котрих місце теперішнього побуту було нам звісно. Решту накладу, який обіймає десять тисяч, висилаєть ся на руки п. д-ра Когута до „Руської Каси“ у Чернівцях; тому просимо із задоволенням удавати ся тільки на сю адресу. В Чернівцях займе ся дальшим видаванем „Буковини“ посол Омельян Попович. Плату за газету та календарі просимо посилати від тепер виключно на адресу „Руської Каси“ у Чернівцях, улица Петровича ч. 2.

Всім нашим воїкам, що не в силі заплатити за газету згд. за календар, вислати мемо наші видання як досі даром.

За адміністрацію „Буковини“: посол Н. Спинул.

Відозва

до всіх урядів громадських, парохіяльних і всеї суспільности української на Буковині.

Закон з 31. грудня 1917. В. а. д. ч. 15/918, який ухвалено в парламенті для охорони виселенців, признає (§ 9 цит. зак.) тим незаосмотреним особам, які приневолені були покинути своє постійне місце осідку (своє рідне село), — а котрі за помози державної не побирали або її утратили при переселенню, — додаткову за помози на удержане в висоті 1 К денно аж до загальної і найвищої квоти 500 К від особи. До сего мають право виселенці лиш тоді, коли не побирали за помози через більше, як три місяці.

Своє домагане (претенсію) мають інтересовані оголосити до староства писемно з відповідним узаasadненем, надаючи на пошту рекомандовано.

Звертаємо увагу, що речинець до зголошення сего домагання упикує з днем 11. цвітня 1918. р.

Тому, що многі виселенці доси сих зголошень не зробили, — є обовязком усеї української суспільности подбати о се, щоби великі міліони, які вже вставлено до бюджету державного на сю ціль, не пропали для нашого народу.

Просимо увесь патріотичний загаль по селах, містечках і містах допилювати сєї справу, ідучи інтересованим на руку, та послужити їм радою, вказівками і ділом, есенуально виготовлюючи людям відповідні прошения на приписаних друках або й на друках Сільського Господаря.

В браку відповідного формуляра можна-би ужити низше поданого вірця зголошення.

До

Світлого ц. к. Староства

в Вашківцях н. Чер.

Покликуючи ся на постанову §. 9. закона з 31. грудня 1917 ч. 15 ек 1918 В. Д. З. підписаний зголошує отсим за себе і за свою родину, а саме за свою жену Параску, 12-літнього сина Івана і 4-літню доньку Марусю правіж (претенсію) на предвиджену покликаним висше законом державну за помози за час від 15. липня 1917. р. до 1. січня 1918., в котрім то часі зголошувий і його родана після виселення їх з громади Карапів н. Чер. повіта Вашківці н. Чер. були приміщені в таборі виселенців в Оберголябруні і т. д. і в тім часі не побирали ніякої державної підмоги зглядно перестали побирати.

Правіж (претенсія) підписаного і його родини виносить по 1 кор. на день за днів 179 суму 179 кор.

Підписаний просить:

Світле ц. к. Староство зволить сю за помози признати і сейчасну виплату її заридити.

Василь Вовчук.

Вашківці н. Ч. дня 1. цвітня 1918.

НОВИНКИ.

Свято мира і української державности в Погорилівці. Як всюди по Галичині так і на Буковині епохальна хвиля світлого відродження української держави і закінчення з нею мира радісно аворушила укр. населення. Доказом того відправи благодарствених Богослужень і численні маніфестації походи по селах і містах. Одним з таких, тут до нині небувалих, всенародних обняв свідомости а допеслости хвилі було знаменне своєю повагою і аворушенням учасників відсвятковане дня 3. марта свято українського воскресення в Погорилівці. Діди і діти, жінки і дівчата, все тамошнє і сусіднє українське населення без ріжниць віри (отже й всі римо-католики-Поляки) взяло громадно уча-ть (понад 2.000 голов) в благодарственим Богослуженню, відправленім в гр. кат. парохіяльній церкві, на котрій виголосив тамошний парох відповідну проповідь. По урочистім Богослуженню відбув ся величавий маніфестаційний похід поза село і важнішими улицями того села. По середній

процесії несепо портрет австр. Монарха і герб України. Гарний, добре вишколений місцевий хор на два голоси прекрасно співав в церкві і підчас походу укр. патріотичні пісні, між иншими: „Боже великий, єдиний“, — „Вже воскресла Україна“, — „Гей у лузі“ і др. По поході відправлено над гробами поляглих за свободу народів і в обороні вітчизни борців торжественний, соборний парастас. — Чувства радости не дасть ся описати. З утіхи плакало все та горячо дякувало Богови, улюбленому уряду. Монархови, його славним Союзникам та Укр. Центру. Раді за се велике діло мира і відродження української держави. Учасник.

Вижниця громада обходила свято мира і української державности 16. і 17. лютого. В суботу 16. лютого устроїла шкільна молодіж торжественну академію, а в неділю відправлено в місцевих і сусідніх церквах благодарні богослуження з проповідями і з многолітством українському народови і Монархови. Приготовлювана по Службі Божій народна маніфестація задля браку дозволу політичних властей не відбула ся. Вечером 17. лютого устроїв комітет місцевого українського касина величавий комерс, на котрім явилось верх сотні місцевої і замісцевої української інтелігенції. Святочні промови на комерсі виголосили п. надучитель Гордійчук, директор Ісепенко, надучитель Гринцишин, о. сов. Луцький і професор Вальнер. Був се справдіний вечір радости для прибитої війною душі вижницького Українця, вечір тріумфу над усіми чорними силами, що ще до сего дня мряють о його закладі. Товариска забави по комерсі закінчила ся.

На пращане. Отсею дорогою пращаю моїх товаришів(-ок) виселенців у Відні і дякую їм як найсердечніше як голова бук. комітету у Відні за їх довіре до мене і їх поміч. З особна складаю щирю подяку нашому ревному діячеви і прихильникови учительства, школи і цілого загалу послови н. Синиулови, що на кожному кроці стоав в перших рядах борців за здобуте ліпшої долі учительства. Відень, дня 9. марта 1918. Севастіян Шербанович, голова, Іларій Петрюк, писар.

Українська військова місія в Австрії. В четвер м. т. задержав ся у Львові в переїзді до Відня зі своїм адъютантом український генерал Олександр Коленко, голова законодавчого відділу головної військової юридичної управи, котрий з поручення генерала Жуковського, українського міністра війни, виїхав до Відня на ряд конференцій в австро-угорським міністерстві війни. В часі побуту у Львові був п. Коленко в Народнім Комітеті і обговорив з секретарем Народного Комітету д-ром Степаном Бараном, деєкі справи, що дотикають організації українського судівництва військового і цивільного і співучасті австрійських Українців в організації української держави і кодифікації її законів. Українське правительством хоче до сєї справи заангажувати видійших австрійських Українців-правників, теоретиків і практиків.

Новий перегляд 19 і 24 літних. Оголошено оповіщене, яке вживає обовязаних до служби в загальнім ополченню з річників 1894 до 1899 включно в цілі ствердження здібности до служби в загальнім ополченню а оружен в руках, до поповного перегляду. Зголошене має наступити між 18 а 23 с. м. в громадським уряді місця побуту. Перегляд відбудеть ся між 4 і 30 цвітня.

Звільнене річників 1867, 1878 і 1869. Цісар видав такий приказ: Приказую, щоби особи, які належать до річників 1867., 1868. і 1869. потягнені до служби в загальнім ополченню, як також уроджені в роках 1867, 1868, 1869 члени корпорацій обовязаних до загального ополчення, як не менше сї серед тих річників, які дорогою добровільного асентерунку вступили до спільного війська, воєнної маринарки або до краєвих оборон на час війни, о скільки самі не просять, аби їх на далі оставити в чинній військовій службі, з виїмком іажистів стану спочинку і поваслужбових вілосин, мають бути урльоновані як слідче: вичислені члени річника 1867 почавши від 15. марта а вичислені члени річника 1868 почавши від 1. вересня а члени річника 1869 почавши від 16. вересня а кінцевим речинцем 31. грудня 1918.

Вже вийшов з друку буковинський православний КАЛЕНДАР на звичайний рік 1918.

Зміст його такий: Календар і інформаційна часть; Воскресла (вірш). О. Олесь; Смистіяна Україна; Молитва, І. Карлик; Як відбуло ся проголошене Укр. Республіки; Вдбуда авшевичей оластей, п. Лукашечич; Куди діти ся кацапам?; Наша будучність; У. С. С. в борбі життя і трагії; Лист із поля, Кругом тихо, В. Атамакюк; Світова війна. (Огляд воєнних подій в р. 1917); Жовнір за плугом (пар. пісня); В Празі (а воєнних споминів О. Пола); Про виселенців, п. І. Семака; Комітет для підмоги бук. збігцям (Н. Сп.); Табор збігців в Оберголябруні (Н. Сп.); Житє і доля виселенців на Мораві; Вразина (вірш О. Синиуловича); Українське шкільництво на Буковині підчас війни (О. П.); † Осгас Попович (пошертна згадка); Не платче нелько (вірш); † Гаврило Гордий (пошертна згадка); Державне заосмотрене родни воляків в часі війни, заосмотрене неміччівів воєнних, додатки за медалі, чинитьби і шкоди воєнці, д. Павлюкський; Воєнні співомовки, Я. Ялонський і 48 ілюстрацій найавішших знімок.

Ціна календаря 3 корони.

Замовляти можна: в Адміністрації „Буковини“ Wien IX., Schwarzspanierstraße 15.